

כתיבה וחתימה טובה

לקראת שבועת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 395

פנינים לראש השנה

נכנסתי למרן ושאלתי: הזמינו אותי לדרוש בפני בעלי תשובה, מה לומר להם בשם הרב, משהו מעשי ליום הדין? והשיב: "ללמוד תורה, זה הדבר המרכזי והחשוב לקראת יום הדין - ותלמוד תורה כנגד כולם". מהיכן השורש מה שרבינו אומר כל יום בעשי"ת כל התהילים, במשנה ברורה כתוב 'פרקים? - "זה התחיל בהיותי ילד. ולכן זה כבר נמשך עד היום"

משיחותיו של הגאון רבי אליהו מן שיבלחט"א, עם מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל

"ללמוד תורה (בחברותא, ושמיעת שיעורי תורה) זה הדבר המרכזי והחשוב לקראת יום הדין - ותלמוד תורה כנגד כולם". הרב... ר"מ בשיבה גדולה, וראש הישיבה שם מבקשו שידבר התעוררות לפני תקיעות ביום ב'. א. הוא מפחד שלא להראות עצמו ביום קדוש הזה. ב. על מה לדבר בשיבה?
"אזיכוי הרבים הוא דבר גדול. ב. לדבר על תורה, כי תלמוד תורה כנגד כולם".
סיפר לי רבי זלמן רוטברג, כי הפצירו בחזו"א לדבר לפני תקיעות

רבינו היה חזן ב'סליחות' בבית המדרש שלו 'לדרמן', וכאשר שב לביתו התעניין האם שמעו את קולו (החלש בשנים הללו) והשבת בחיוב וגם על נוסח והניגון. אמר רבינו:
"זה שיריים של חזנות שלי... הייתי חזן כל שנה בסליחות, וגם בערב ראש השנה אצל החזו"א, כמו כל הילדים שרוצים להיות חזן..."
רבינו אמר לי: "לאבא היה חוש נגינה ובחו"ל התפלל ש"ץ בימים נוראים לפעמים, ולא היה לו כסף לנסוע לארץ ישראל, והשכיר את עצמו שם לחזן בימים נוראים, ושילמו טוב ומה היה הכסף לנסיעה, כאן בא"י בתחילה התפלל ש"ץ, אבל אחר כך הפסיק ואמר כי זה מפריע לו בתפלתו"
סליחות

אמר לי רבינו: "איך זו צורה לומר סליחות שלא באשמורת הבוקר, ער שְׁלֹא־מִצְאָךְ אוֹיִס וְבֵא לומר סליחות...
"בישיבה בפתח תקוה הלכתי לסליחות בנין בביהכנ"ס הגדול ואמרו סליחות, ואח"כ התפללתי בנין. ועל ידי זה ראיתי שם ספרים מעניינים, מצאתי שם כמה ספרים שחתום שמו של רבי זונדל מסלאנט, שכמה מתלמידיו היו בין המייסדים של הת"ת, והיו שם הגהות בכתב יד קודשו, והעתקתים. ובשיח השדה ח"ג בסוף יש ליקוטים והערה אחת שהיא ארוכה, שהעתקתי והדפסתי שם".
הזמינו אותי לדרוש בפני בעלי תשובה היום, שבוע לפני ראש השנה, מה לומר להם בשם הרב משהו מעשי ליום הדין?

בימים אלו מעתירים אנו: "אבינו מלכנו, כתבנו בספר חיים טובים... מלא דינו מברכותיך...". ואבינו מלכנו, אב הרחמן, נעתר לתפילתנו. פוקד על המלאך הממונה על השפע: "רד לעולם השפל, מלא משאלות לב בני לטובה!". "איך אדע מי הוא?", שואל המלאך. "איך אזהה אותו?", "אה, ניתן לך תמונה. כך הוא נראה"...

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: "זהירות, מצלמים אותנו עכשיו!"

סימן תר"ג בשולחן ערוך מכיל סעיף קצר אחד: "אף מי שאינו נזהר מפת של כותים, בעשרת ימי תשובה צריך להזהר".

וביאורו, שחכמים אסרו פת נכרי משום חתנות, שמא יבוא לידי קרוב הדעת ונישואי תערובת. אבל יש מקומות שמתירים פת פלטר, מהנחתום, כשאין בה חששות כשרות (יורה דעה, קיב) ובעשרת ימי תשובה יזהרו בכך (ומקורו מראבי"ה בשם הירושלמי).

ואני שואל: את מי חושבים לרמות כאן, חלילה? בכל ימות השנה סומך הוא על המקלים, בעשרת ימי תשובה הופך ל'מחמיר', ובמוצאי יום הכיפורים ישוב להרגלו? וכך מורה לו ההלכה, כך הורו בירושלמי! איך יובן? וזה יובן במשל:

אני זוכר, בפולין שבין שתי מלחמות העולם לא היתה פרנסה. פרנסה? לחם לאכול לא היה! השלטונות עודדו חרם על מסחר עם היהודים, רבים פשטו את הרגל ואת היד, המצב היה נורא. בחור שמע שבאמריקה אמנם אין יהדות, אבל ממש דורכים על דולרים. הודיע שהוא מהגר לאמריקה. ההורים נחרדו: יוצאים שם לשמד, רחמנא ליצלן. אין מקומות עבודה שומרי שבת, הניסיונות קשים מנשוא.

הבטיח חגיגת שיישאר באמונתו, שומר תורה ומצוות, ירוויח הון תועפות, וישלח גם להוריו.

לא עמדו בהפצרות, והסכימו לנסיעה. הגיע לאמריקה, ואיזו אכזבה. ידוע ידע שאין בה יהדות, אבל לפחות דורכים על דולרים, להתכופף ולאסוף. נוכח שהמצב הפוך: על היהדות דורכים ברגל גסה, ודולרים אין...

נאמן להבטחתו ואיתן באמונתו, לא הסכים לעבוד במקום מחלל

שבת, ועבודה אחרת אין. החל לרעוב לחם. יצא לקושש עבודות מזדמנות: סבלות, רוכלות, שימש כשלט מהלך, וכדי בזיון. בגדיו התרפטו ובלו. אוכל בקושי היה לו, מי מדבר על תמיכה בהוריו? וההורים דאגו. פירשו את התעלמותו בניתוק. מי יודע להיכן נסחף, עד היכן התדרדר, כתבו ובקשו שישלח תמונה. לפחות יראו כיצד הוא נראה.

נחרד: תמונה, בקרעי בגדיו? יראה בכל עליבותו, בעניו ומרודו?! אבל הבין לדאגתם, חייב הוא להרגיעם.

מה עשה? שאל חולצה צחורה מאחד, חליפה נאה מאחר, כובע מהודר משלישי, הסתפר והתנאה והלך להצטלם. כמה שמחו הוריו כשראו תמונתו. נוכחו לדעת שמצבו טוב, בגדיו הדורים, והעיקר: צורתו יהודית!

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

ואני שואל: את מי חושבים לרמות כאן, חלילה? בכל ימות השנה סומך הוא על המקלים, בעשרת ימי תשובה הופך ל'מחמיר', ובמוצאי יום הכיפורים ישוב להרגלו? וכך מורה לו ההלכה, כך הורו בירושלמי! איך יובן?

בא אדם, ושאל שאלה. הוא מה שקרוי 'דתי פושר'. אבא שלו יהודי חרדי, מארגנטינה. לא שאלתי אותו מה הוא צופה לילדו, הכיוון ברור. הוא מסתפק בהכשר של הרבנות. שהרב יהיה בגהינום, והוא יהנה משני העולמות... אבל אביו מגיע לביקור, והוא רוצה לדעת איפה אנחנו קונים בשר, כדי שאביו יאכל אצלו בלב שקט. אמרתי: "איך בעיה, אבל ודאי הכנת להם מקום בבית, לפי כבודם". "ודאי!"

"האם הכנת מקום גם לשותף השלישי שמגיע איתם?"

"לא, תמה, לא סיפרו לי שמביאים מישהו נוסף".

"אה, הוא מצטרף אליהם מיוזמתו". לא הבין, והראיתי לו דברי הגמרא (קדושין ל ע"ב) ששלושה שותפים באדם, אביו ואמו והקדוש ברוך הוא. ובזמן שהאדם מכבד את הוריו מעלה עליו הקדוש ברוך הוא כאילו דר עמהם. ואמרו (שם לא ע"ב) שכשהיה רב יוסף שומע קול צעדי אימו, אמר: "אקום מפני השכינה שבאה". ואמרתי: "עליך לראות שתקבל כראוי גם את פני השכינה שבאה!" נרעש: "מה עלי לעשות?", שאל.

שמעתי סדר יומו והחלטנו שיתפלל במניין, וישתתף בשיעור תורה. קיבל על עצמו לתקופת שהותם של הוריו, וסיפר לימים שהוא מתמיד בכך, אשריו!

מעשה שהיה הוא, והאיר עיני-

משום שהגמרא (ראש השנה יח ע"א, יבמות מט ע"ב) דורשת: "דרשו ה' בהמצאו, קראוהו בהיות קרוב" (ישעיה נה, ו) אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים. ה' מתארח אפוא במחיצתנו. ומשכך, ההנהגה אחרת! ובכל השטחים!

ונלמד מאותו יהודי, ונתמיד בכך!

(מתוך 'הגדת')

זו צריכה להיות הרגשתנו בעשרת ימי תשובה: אנו נידונים במרום. "מצלמים אותנו", עלינו לראות שנראה נאה, שלא נעורר צער והקפדה.

ואם כן, הזהירות בפת פלטר היא רק דוגמה.

כי "מצלמים אותנו" בתפילה, "מצלמים אותנו" בלימוד, "מצלמים אותנו" בשיגנו ושיחנו, בכל אורחותינו! וכבר אמרתי: לסיפור יש המשך.

בימים אלו מעתירים אנו: "אבינו מלכנו, כתבנו בספר חיים טובים. אבינו מלכנו, כתבנו בספר פרנסה וכלכלה. אבינו מלכנו, מלא ידינו מברכותיך. אבינו מלכנו, מלא אסמינו שובע". ואבינו מלכנו, אב הרחמן, נעתר לתפילתנו. פוקד על המלאך הממונה על השפע: "רד לעולם השפל, מלא משאלות לב בני לטובה!"

"איך אדע מי הוא?", שואל המלאך. "איך אזהה אותו?"

"אהה, ניתן לך תמונה. כך הוא נראה!"...

מן הרקיע עד הארץ מהלך חמש מאות שנה (חגיגה יג ע"א), מלאכים עושים זאת ביעף: מיכאל באחת, גבריאל בשתיים, ויש בארבע עפירות ובשמונה (ברכות ד' ע"ב) הגיע המלאך מתי שהגיע. נקש בדלת ופתח לו אדם. התבונן בו, השווה לתצלום שבידו: אין זה אותו אדם.

"מצטער", הפטיר, "טעות בכתובת". העלה עימו את חבילות השפע למרום...

צוחקים, אבל אני רציני. כי לא נתנו לנו תקופת התעלות כדי שנקפוץ וניפול בחבטה, אלא כדי שנעפיל ונתמקם ברמה. בגדר: "מי יעלה בהר ה', ומי יקום במקום קדשו" (תהילים כד, ג), ולא רק בדברים הנדרשים והמחויבים, כתפילה בכוונה ולימוד בהתמדה. אלא גם בהתעלות כזהירות מפת פלטר, בתוספת קדושה וטהרה.

וראיה לי:

אדם נדר נזירות: "איש או אשה כי יפליא לנדור נדר, נזיר להזיר לה" (במדבר ו, ב), פרש ראב"ע: "כי יפליא" - יעשה דבר מופלא, כי רוב העולם הולכים אחרי תאוותם, והוא שוחה נגד הזרם, מתקדש ומתעלה.

אינו חייב, לא נדרש, אבל התעלה.

עברה תקופת הנזירות, והוא מביא קורבנותיו. כבש לעולה, איל לשלמים, וכבשה לחטאת (שם יד).

חטאת, על שום מה? במה חטא?! אדרבה, התעלה!

וכתב הרמב"ן: "טעם החטאת שיקריב הנזיר ביום מלאות ימי נזרו לא נתפרש. ועל דרך הפשט, כי האיש הזה חוטא נפשו במלאות הנזירות, כי הוא עתה נזור מקדושתו ועבודת השם, וראוי היה לו שיזיר לעולם, ויעמוד כל ימיו נזיר וקדוש לאלוקיו, והנה הוא צריך כפרה בשובו להטמא בתאוות העולם".

התעלית והצלחת, וראית כי טוב. נוכחת שאתה יכול ומסוגל - אמת, אין זה חיוב, זו "רק" מעלה. אבל עלית אליה - למה אתה חוזר אל השגרה, יורד לחולין?

הישאר חגיגי, וקבל פני המלאך עמוס התשורות!

ומן השמיים זימנו לי תשובה נפלאה ונכונה. וזימנוה במעשה שהיה:

"ובדידי הווא עובדא, פעם אחת בעת שהתארחתי בארה"ב, בימות החורף, פתאום התעוררתי עוד בטרם זרחה השמש, אמרתי לעצמי: לפחות אקום ואומר תהילים. וכך מצאתי את עצמי אומר ברכות התורה ולאחר מכן פותח ספר תהילים, ואומר פרק אחר פרק בהתעוררות גדולה, ובתוך תוכי תמהתי מה זאת היתה לי, שכך פתאום התעוררתי בשעה כזאת לומר תהילים בכזאת התעוררות, שכבר זמן רב לא חוויתי כמותה"

מתוך שיחה מיוחדת מכ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א, לקראת ראש השנה תשפ"ד

"כדי שתמליכוני עליכם"

ידוע מה שאמרו צדיקי הדורות הקדושים אשר בארץ, שיש סימן שלפיו יכול האדם לדעת בראש השנה מתי הוא הרגע שבו דנים אותו בבית דין של מעלה, אם הוא מרגיש פתאום התעוררות גדולה ופורץ בכייה, בלי שעורר את עצמו לכך באופן מיוחד קודם לכן, אות היא שברגעים אלו נבדק דינו בשמי מרום.

על כן ראוי לכל אחד ואחד, שיהיה לבו ער לכך, וישים לבו ומגמתו, ואם מרגיש התעוררות גדולה, ראוי לו שלא יבטל אותה חלילה, אלא ינצל את הרגעים הגורליים הללו כדי לטהר לבבו ולקבל על עצמו קבלות טובות בלב ובפה, כדי שיוציא מלך מלכי המלכים לאור את דינו, לחיים ארוכים ולשלום.

ואליבא דאמת, עניין זה אינו ייחודי דווקא לראש השנה, ובכל יום מימות השנה יכול להתחולל כזאת, שירגיש האדם התעוררות פתאומית, יש לנצל אותה ולהשתמש בה כהזדמנות מיוחדת לתוספת התעלות ברוחניות. וכבר אמרו צדיקי אמת, שמה שאמרו חז"ל הקדושים שבכל יום ויום יוצאת בת קול ואומרת "שובו בנים שובבים" - לכאורה קשה, מה התועלת ביציאתה של הבת קול הזאת אם איש אינו שומע אותה? והשיב מרן אור שבעת הימים רבינו הבעל שם טוב הקדוש, שהבת קול הזאת גורמת להרהור של תשובה בליבו של כל איש ישראל, והחכמה היא לזהות את אותו הרהור תשובה, ולרכב על גביו ולהתעלות באמצעותו.

ובדידי הווא עובדא, שפעם אחת בעת שהתארחתי בארה"ב, בימות החורף, פתאום התעוררתי בעיתותי שחר, עוד בטרם תזרח השמש על הארץ והדרים עליה, והיות שנדדה שנתי מעיני אמרתי לעצמי לפחות אקום ואומר תהילים. וכך מצאתי את עצמי אומר ברכות התורה ולאחר מכן פותח ספר תהילים ואומר פרק אחר פרק בהתעוררות גדולה, ובתוך תוכי תמהתי, מה זאת היתה לי שכך פתאום התעוררתי בשעה כזאת לומר תהילים בכזאת התעוררות, שכבר זמן רב לא חוויתי כמותה?

לאחר זמן נזכרתי שאותו היום הוא יום ההולדת שלי, וידוע שצדיקים ייחסו חשיבות רבה לתפילה ולאמירת תהילים ביום זה, והגם אומנם שזכרוננו של יום ההולדת נשמט ממני, ולא ייחסתי לו מעצמי שום חשיבות, מן השמים זיכו אותי להרגיש התעוררות לכך, כי כך היא דרכה של נשמת האדם, שגם אם 'איהו לא חזי' - מולא חזי', והנשמה מתעוררת מדברים שנגלים רק לה ואינם נראים לעינינו עיני בשר. על כן חשוב הדבר, שכל אחד ואחד יעורר את אנשי ביתו לפני בוא יום הדין בראש השנה, להיות ערים לדבר ולהרבות בתפילה ובתחנונים בכל משך ראש השנה ובמיוחד כשמרגישים התעוררות מיוחדת לכייה ואימת הדין.

ידוע לכל, שעיקר העבודה של ראש השנה היא "כדי שתמליכוני עליכם", וכבר הזהיר רבינו האריז"ל שהגם שראש השנה הנו חלק מעשרת ימי תשובה, ואף שצריכים לעשות תשובה בכל ימות השנה וביתר שאת לקראת הדין הגדול והנורא של ראש השנה, עם זאת, יזהר האדם שלא יזכיר בראש השנה את חטאיו, ונהגו להיזהר מכל

אזכור של חטא ועוון בראש השנה, עד שאפילו נמנעים מלאכול אגוז שהוא בגימטריא 'חט' כמו שהובא בספרי ההלכה, וכן נהגו במקומות רבים שמשמייטים מנוסח 'אבינו מלכנו' את הקטע שבו אומרים "אבינו מלכנו חטאנו לפניך", וזאת בגלל שבראש השנה צריכים להמליך את מלך מלכי המלכים הקב"ה עלינו, ולא להזכיר לפניו את המעשים שנחשבים למרידה בכבוד מלכותו.

אבל מה היא באמת ההמלכה של הקב"ה? איך ממליך האדם את הקב"ה על עצמו? האם די באמירת פסוקי מלכויות, כדי להיחשב למי שממליך על עצמו ועל כל העולם כולו את מלך מלכי המלכים? בוודאי שאמירת פסוקי המלכויות היא מצווה חשובה מאוד כמו שאמרו חז"ל שאמר הקב"ה: "אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם".

ובכל זאת, אין בכך די, ועיקר ההמלכה היא שידע האדם וישיב אל לבבו כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל... אין עוד! וכל מה שקורה בעולם, הכל הוא מאתו יתברך, ואין שום כח אחר שיכול לעשות משהו נגד רצונו של חי העולמים.

לא פעם שואלים בחור: איך הצלחת להתקבל לישיבה כל כך טובה? והוא משיב "יש לי דוד שהוא חבר של ראש הישיבה ועשה לי פרוטקציה", או ששואלים אדם איך הצליח לקבל איזו משרה נחשקת, או עבודה מאוד מוצלחת, והוא תמיד מסביר מי קישר אותו לאנשים הנכונים, וכיצד הצליח למצוא מסילות ללבבו של הבעל הבית, שהתרשם ממנו לטובה והחליט לתת לו את התפקיד, ועוד כהנה רבות הדוגמאות, וכל אחד ואחד מכיר אותן מסביבתו שלו.

אבל האמת היא, שדיבורים כאלו מנוגדים בתכלית לרעיון של "שתמליכוני עליכם". וכי הדוד שלך הוא זה ש'סידר לך פרוטקציה'??? כמובן שצריכים הכרת הטוב, והוא בוודאי היה שליח טוב שמן השמים גלגלו זכות על ידו, אבל אלמלי הוא, היית מתקבל בדרך אחרת, כי מלך מלכי המלכים הקב"ה החליט שאתה תלמד בישיבה הזאת, ולא משנה מה תהיה הדרך שהדבר יקרה!

התפקיד של האדם הוא להתעלות מעל כל מה שנראה לעינינו 'עולם כמנהגו נוהג', זה מושך לפה וזה מסדר שם את העניינים, ההוא גמול לזה רעה ומישהו אחר הציל אותו מפניה, כל האירועים הללו הם כולם חלק מהנהגת העולם של מלך מלכי המלכים בכבודו ובעצמו.

ולכן, כשאנו אומרים בראש השנה את פסוקי המלכויות, צריכים לשאוב מכוחם את האמונה והביטחון המלא, שילוו אותנו במשך כל ימות השנה, שה' הוא האלוקים ואין עוד מלבדו, והוא לבדו עשה עושה ויעשה לכל המעשים!!!

זכורני, שפעם היה בחור אחד שנכנס לישיבה והחליט להשקיע מאמצים, כדי שהחברים יחבבו אותו מאוד, מתוך מחשבה שבבוא היום, כשיבררו עליו בשידוכים אצל החברים שלו, כולם יגידו עליו דברים טובים וכך יוכל למצוא את זיווגו בקלות.

לימים בירר אודותיו יהודי אחד, ושם לב שכל חבר שהוא שאל עליו - סיפר לו סיפור אחר על כך שהבחור הזה פעם הלך איתו ביחד וקנה לו מזונות, או שהוא לקח אותו על חשבונו בנסיעה למירון, וכו' וכו', עד שיהודי שבירר אודותיו, התרשם שהבחור הזה עסוק כל היום וכל הלילה בבילויים רח"ל, וכמובן מיהר להתרחק ממנו כמטחוני קשת.

ראינו אם כן, שלא רק שאותו בחור לא הצליח לשנות את גורלו על ידי שניסה שיגידו עליו דברים טובים, אלא שדווקא מעשים אלו עצמם הם אלו שגרמו לכך שאנשים התרחקו ממנו, וכמובן שלא היתה לכם שום השפעה על השידוך האמיתי שלו, לא לטוב ולא למוטב.

יש מנהיג לבירה

וכעין זה שמעתי מעשה שהיה אצל כ"ק מרן אדמו"ר מטאהש זיע"א, שפעם בא אליו יהודי אמריקאי להתייעץ עמו אודות שידוך שהציעו לבתו, והיה מדובר בבחור אמריקאי שלמד בארץ ישראל באותם ימים, והוא מאוד התקשה להחליט אם להתקדם עם השידוך הזה אם לא.

אמר לו הרבי הקדוש מטאהש: "סע לארץ ישראל, ותבדוק איך הבחור הזה מתפלל".

אותו יהודי לא שאל שאלות רבות, מיהר לקנות כרטיס טיסה ונסע לארה"ק, מיד עם הנחיתה נסע לבני ברק לישיבתו של אותו בחור, ונכנס לתפילת שחרית בישיבה כדי לבדוק איך הבחור מתפלל. למעשה אותו בחור לא היה מהמשכימים לתפילת השחר, בדרך כלל הוא היה מתעורר אחרי השעה 9:00 ורץ מהר להתפלל באחד השטיבלך באזור, כדי להספיק להגיע לסדר א' שהתחיל בשעה רבע לעשר...

אבל באותו בוקר התעורר הבחור מוקדם מהרגיל, והיתה לו התעוררות גדולה לרוץ לטבילה של שחרית במקווה, ולהגיע מוקדם להיכל הישיבה, הוא למד גמרא במשך שעה וחצי לפני התפילה, ואם כן אין זה פלא שתפילת השחר שלו היתה באותו יום ממש לעילא ולעילא, כפי שלא התפלל מעולם...

כמובן שאחרי כזאת תפילה, לא היה צריך המחונן העתידי לברר רבות, ועד מהרה התקדם השידוך ונסגר בשעה טובה.

וכל כך למה? כי זה היה השידוך שנגזר משמי מרום, ועל כן הכניס מלך מלכי המלכים בלבנו לקום מוקדם ולהתפלל בלהב אש קודש, כי גזירה היא מלפניו שישא פלוני את בתו של פלוני לאשה, כדת משה וישראל.

כשמאמינים, מבינים ומפנימים שהוא לבדו עשה עושה ויעשה את כל המעשים, ללא יוצא מן הכלל - זוכים לקיים את "כדי שתמליכוני עליכם" בהידור רב.

הגמרא בירושלמי מספרת מעשה שהיה עם ארטבון, ששלח לרבינו הקדוש מרגלית יקרה מאוד, שאי אפשר לשער ולהעריך את שוויה

כשאדם זוכה לחיות עם ההרגשה הזאת, הרי הוא עבד ה' בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו. הוא באמת ובתמים מכפיף את עצמו לרצונו של הקב"ה, מתוך אהבה ויראה.

לפני שנים אחדות הגיע לבקר בארה"ק ידיד נעורי שמתגורר בארה"ב. מאחר והגיע לארץ, הוא יצר עימי קשר ואמר שהוא רוצה לבוא ולבקר אותי. כמובן ששמחתי לקראתו ושוחחנו ארוכות, הוא איש חינוך משכמו ומעלה, מנהל מוסדות באמריקה, וכבר זכה להעמיד תלמידים הרבה ב"ה.

התעניין הידיד במעשי כיום, וסיפרתי לו שב"ה זכיתי לייסד כוללי אברכים שלומדים בהתמדה נפלאה, תלמידי חכמים חשובים היגיעים בעמל התורה. כשהוא החל לשאול שאלות אודות המלגה שמקבלים האברכים ומקורות המימון שלה, השבתי לו בפשטות שהמקורות הם יהודים טובים, ממש כמוהו, שנתבעים ונותנים מכספם להחזקת לומדי תורה בארץ הקודש. עודנו מדברים והצעתי לו שייקח גם הוא חלק במפעל הגדול והקדוש הזה...

שאל אותי הידיד כמה אני חושב שהוא צריך לתת, והשבתי לו על אתר שבדיוק חסר לי סכום של 15 אלף דולרים, והוא בהחלט יוכל לעזור לי אם יתן את מלוא הסכום. בידעני ובמכירי קא אמינא, ידעתי שיש בידו היכולת, אבל הוא היה צריך להתאמץ כדי להוזיל כזה סכום מכיסו.

היהודי ניסה להתחמק, ואמר לי שהוא חשב יותר על תרומה בהיקף של 500 דולרים, מה שאני מבקש גבוה פי 30 מהסכום הזה, ומה גם שהוא לא רגיל לתת כאלו סכומים, ומימיו לא נתן כזאת נתינה למקום אחד...

אמרתי לו בחביבות: הרי אתה מלמד תלמידים הרבה. אתה מלמד אותם כמה חשובים אמרי חז"ל הקדושים, כמה גדולה מעלת התורה הקדושה, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, והנה חז"ל הקדושים אמרו מפורשות, שמעולם לא העני אדם מן הצדקה, אין דבר כזה שאדם נותן צדקה ונהיה עני כתוצאה מכך. נכנסו הדברים בלבו ונתן את מלוא הסכום.

לכשנתבונן בעניין נגלה, שגם זו היא המלכה של הקב"ה על האדם. כשאדם אומר בשפתיו את פסוקי המלכויות, ומזכיר במעשיו שהוא באמת מתכוון לכך ומאמין בזה שהקב"ה הוא בורא ומנהיג, זן ומפרנס ומכלכל לכל הברואים - זו היא המלכה האמיתית, שיהודי ממליך את הקב"ה על עצמו ועל כל העולם כולו בכבודו.

ונסיים בברכת השנים, שנזכה שתכלה שנה וקללותיה ותחל שנה וברכותיה, ונזכה כולנו לשנה טובה ומתוקה, נכתב ונחתם לחיים טובים וארוכים בכמות ובאיכות, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא וכל מיילי דמיטב.

**אמר לו הרבי הקדוש מטאהש:
"סע לארץ ישראל, ותבדוק
איך הבחור הזה מתפלל". אותו
יהודי לא שאל שאלות רבות,
מיהר לקנות כרטיס טיסה ונסע
לארה"ק, מיד עם הנחיתה נסע
לבני ברק לישיבתו של אותו בחור,
ונכנס לתפילת שחרית בישיבה
כדי לבדוק איך הבחור מתפלל**

מרוב חשיבות ויקרותה. הוא ביקש מרבינו הקדוש שישלח לו איזה חפץ אחר, שהשווי שלו יהיה שווה ערך לאותה מרגלית יקרה. לקח רבי מזוזה ושלח לארטבון בחזרה. שיגר לו ארטבון שאלה, הרי אני שלחתי לך משהו שאי אפשר להעריך בכלל את השווי שלו, ואתה שלחתי לי חפץ פשוט שאפשר לקנות בכמה פרוטות... נענה רבי ושיגר לו בחזרה: חפצי וחפציך לא ישוו בה, המזוזה הקטנה הזאת שווה יותר מכל החפצים שיש לשנינו גם יחד! אתה שלחתי לי מרגלית, שאני כל הזמן צריך לשמור עליה שלא תיאבד ולא תיגנב, ואילו אני שלחתי לך מזוזה שתשמור עליך בכל עת... אם נתבונן במעשה הזה, נגלה שיש כאן רובד נוסף של 'כדי שתמליכוני עליכם'. זה לא רק להצהיר שהקב"ה מולך עלינו, זה לא רק להאמין שהוא מחליט מה כן ומה לא, ושכל מה שקורה בעולם קורה כך כי כך עלה הרצון מלפניו, יש כאן עוד שלב, עמוק יותר: כל מילה של הקב"ה היא קודש קדשים, והערך שלה לא יסולא בפז. מי שזוכה לעשות את רצונו, זוכה לנצח נצחים. כשרבינו הקדוש שלח לארטבון את התשובה על כך שהמזוזה שווה יותר מהכל, רבי אמר את זה ברצינות מוחלטת, כי זאת האמת הצרופה! המזוזה הפשוטה הזאת, שיש לכל אחד ואחד מאתנו בכל אחת ואחת מדלתות ביתו, באמת שווה יותר מהמרגלית היקרה ביותר בעולם. למה? כי היא מצוות מלך על עבדיו! הקב"ה נתן לנו את המצווה הזאת והחשיבות שלה היא אינסופית, אי אפשר להעריך אותה במספרים או במילים!

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

"סיפר לנו מרן זצ"ל, שבעיר הולדתו בריסק היו שני יהודים פשוטים. אחד היה חייט והשני סנדלר, ושניהם היו פוצחים בריקוד מדי שנה, בעיצומה של תפילת נעילה, לפני צאת יום הכיפורים, הם שמחו על כך שהתכפרו כל העונות, אחרי 40 ימי עמל ויגיעה"

הג"ר משה סחייק, מחבר ספרי 'מזקנים אתבונן' - עם העצות המיוחדות של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, כדי לצאת זכאי בדין

היה זה בראש חודש אלול תשע"ו. קבוצה של תלמידי הקרובים של מרן הגראי"ל שטיינמן התכנסה בביתו לשמוע את אחד משיעוריו הקבועים. אחד מהם, ששימש שליח של כולם, ביקש ממרן זצ"ל שיברך אותם בברכה מעניינת: "אנחנו רוצים שהראש ישיבה יברך אותנו שיהיה לנו 'אלול טוב'", הוא אמר.

מרן הגראי"ל הרים את עיניו הקדושות והביט בהם בפליאה... "וכי יש אלול שאינו טוב? האלול הוא תמיד טוב, השאלה היא מה אנחנו עושים איתו, איך אנחנו מנצלים אותו. זה כבר תלוי בכל אחד ואחד בפני עצמו. אחד שילך ויטייל בכל החודש, זה נקרא אלול טוב? בוודאי שהוא לא ניצל אותו כראוי".

שאלו התלמידים, הא גופא קשיא... ילמדנו רבינו, איך אנחנו דואגים לוודא שאנחנו מנצלים את חודש אלול כראוי? מה צריכים לעשות כדי שהוא יקרא אלול טוב? השיב להם מרן במילה אחת:

תשובה!!

הגאון רבי משה סחייק שליט"א, שהיה באותה חבורה והעלה את הדברים על גבי המחברת שנשא עמו בקביעות, מספר בשיחה עם 'לקראת שבת':

"אחרי שתיקה ממושכת, סיפר לנו מרן זצ"ל שבעיר הולדתו, בריסק, היו שני יהודים פשוטים - אחד היה חייט והשני סנדלר, ושניהם היו פוצחים בריקוד מדי שנה מרוב אושר, בעיצומה של תפילת נעילה, לפני צאת יום הכיפורים.

"הם שמחו על כך שהתכפרו כל העונות, אחרי 40 ימי עמל ויגיעה, מראש חודש אלול. מיד כשבא אלול הם היו נרעשים ונפחדים, ולכן באמת היתה שמחה גדולה מאוד בסיומו של יום הכיפורים", אמר.

"למעשה", מוסיף הרב סחייק, "בימינו אנחנו לא רואים כל כך את הפחד והחרדה הזאת באלול, כל היחס לימים הנוראים הוא לא אותו הדבר, וביאר מרן שהסיבה לכך נעוצה לכאורה בשכלול וההתפתחות הטכנולוגית והכללית. הרפואה כל כך מתקדמת, לכל בעיה יש פתרון, לכל מכאוב יש תרופה, לכל קושי יש איזה מכשיר שפותר אותו, אנשים מתפתים לחשוב שאנחנו נמצאים כאן לנצח.

"זה שפה ושם נלקח מאתנו משהו, זה נתפס כמו משהו חיצוני. לא קשור אלינו. מרנא החפץ חיים כבר היה אומר, שאנשים חושבים שיש כזאת מן חבורה של אנשים שמתים, זה סוג של אנשים כאלו. כמו שיש כאלו שיש להם קול יפה, או כאלו שיש להם ידיים מאוד טובות, יש כאלו שהם מתים לפעמים, אבל אני לא בקבוצה הזאת. אני שייך לקבוצה של האנשים שחיים פה לנצח..."

"בשכל הישר כולנו מבינים שזה לא כך, אבל ההרגשה בלב היא באמת כזאת. כל אחד מתכנן לעצמו תוכניות למחר ולמחרתיים, לעוד שנה ושנתיים, וגם לעוד שלושים וארבעים שנה. הרעיון הזה שאולי הוא לא יהיה פה בכלל, לא עובר את סף מחשבתו, וגם אם הוא נמצא במחשבה, הוא בוודאי לא נמצא בהרגשת הלב שלו.

"צריכים לשים לב לכך, שמי שיש לו השגה גבוהה יותר, מרגיש חזק יותר את אימת הדין. אנחנו רואים שהאנשים היותר רוחניים באים לראש השנה עם פחד וחרדה, דווקא אלו היותר פשוטים מגיעים כמו בכל יום מימות השנה. לעומת זאת, מי הכי הכי מפחד מיום הדין? המלאכים! יחפזון, חיל ורעדה יאחזון, כי לא יזכו בענין בדין! הם הכי גבוהים ורוחניים, ובהתאם לכך הם גם פוחדים יותר.

"המחשבה הזאת צריכה להיות בלב, כל אחד ואחד מאתנו צריך לשאוף גבוה יותר, לפחות בראש השנה.

השנה צריכים להתפלל עם הציבור או לפחות בשעה שהציבור מתפלל. כלומר, יש לנו כאן עצה ראשונה שמובאת בגמרא עצמה. רוצה לצאת זכאי בדין? רוצה לזכות בשנה טובה ומתוקה? קודם כל תבוא יחד עם הציבור. ככל שאתה יותר מגיע באחדות עם הציבור, הסיכויים שלך טובים יותר."

זיכוי הרבים

"עצה נוספת היה מרן זצ"ל מביא, בשם רבי ישראל סלנטר שהיה אומר, שמי שמזכה את הרבים, מורידים אותו אפילו מעץ התליה. לעסוק בזיכוי הרבים, זאת ההגנה הכי טובה שיכול האדם לפרוש מעל עצמו ביום הדין ובכל זמן.

"ורבי ישראל גם סיפר על כך סיפור: היה פעם חייט אמן, שידע לתפור את בגדי המלך בצורה מקצועית מאוד. ביום מן הימים נפל כפתור מחליפתו של המלך, וביקש שיזעיקו את החייט כדי שיתקן לו את החליפה.

"אמרו למלך שאי אפשר לקרוא לחייט..."

"שאל המלך, מה זאת אומרת אי אפשר? המלך מבקש שתביאו את החייט, אז תביאו את החייט!"

"אבל היועצים הסבירו למלך שהחייט עבר על החוק בעבירה חמורה, ונגזר עליו עונש, למעשה, ברגעים אלו ממש כבר גוררים אותו לביצוע גזר הדין.

"השיב להם המלך: 'לא הבנתם מה אני אומר? אמרתי שתביאו לכאן את החייט, ואם אתם אומרים שכבר גוררים אותו לעמוד התליה, זה אומר שאתם צריכים להזדרז מאוד מאוד לרוץ ולהציל אותו מהחבל, כי אני צריך שהוא יתפור לי את הכפתור!!! ברגע זה הוא מקבל ממני חנינה!"

"כך גם האדם, אומר רבי ישראל מסלנט. אם הוא מביא תועלת לקב"ה, הוא יזכה בחנינה. המלך זקוק לו, מלך מלכי המלכים. ומה היא התועלת שיכול אדם להביא לקב"ה? הרי הקב"ה לא צריך מאתנו כלום. התשובה היא - זיכוי הרבים. אדם שמקרב בנים לאביהם שבשמים, אדם שמזכה יהודים בלימוד תורה וכדו', הוא מביא תועלת למלך, וממילא יורידו אותו גם מחבל התליה, והוא יקבל חנינה."

גמילות חסדים

"לפני כ 14 שנה, ביום האחרון של שנת תשס"ט, ערב ראש השנה תש"ע, איבדנו חבר קרוב. הגאון רבי יצחק לווינשטיין זצ"ל, מי שהיה יד ימינו של מרן הרב שטיינמן זצ"ל במשך שנים רבות.

"בכל יום ויום הגיעו למרן הגרא"ל סיפורים רבים של מצוקה, אנשים שהיו זקוקים לעזרה וסיוע ולא היה מי שיגיש להם. מרן זצ"ל היה תמיד דואג לכל אחד, דיבר עם מנהל סמינר שיכניס בת שלא התקבלה, עם ראש ישיבה שיקבל אברך חשוב להיות 'משיב' כי היה בכך צורך מיוחד, לבקש מפלוני שיסייע לפלוני ומקופת צדקה זאת או אחרת, שישתדלו לתת סיוע למשפחה כלשהי.

"מי שהיה מבצע את כל הפעולות האלו היה הרב לווינשטיין. הוא היה

"אבל יאמר האומר, אני לא התכוננתי השנה כראוי. מה לעשות? ככה זה. כמו שלא כל שנה הסוכה שלי מקושטת בצורה מושלמת, ולא כל שנה אני מספיק לנקות את כל הבית לפסח. לפעמים מוכרים חדר אחד לגוי, ומסתדרים עם מה שיש. לפעמים נשארים עם סוכה לא הכי מושלמת, ומקווים שבשנה הבאה נצליח להתארגן טוב יותר. כך גם בראש השנה. השנה אני מגיע בידיים ריקות, מה לעשות. לא נורא, זה יעבור, ובשנה הבאה יהיה בעזרת ה' ראש השנה יותר מוצלח... ולאחריו גם שנה יותר מוצלחת.

"זאת כמובן טעות מרה, כי הגזירות שנגזרות בראש השנה, חלקן משפיעות גם על שנים עתידיות. יש נזקים שהם ארוכי טווח.

"כאותו מעשה שהתוודעת אליו לא מכבר, על יהודי שהגיע לגור במקום חדש והשתלב בקהילה נפלאה. הוא מצא שם את מקומו וקיבל שם מעמד מכובד מאוד, נחשב בעיני כולם לאדם חכם, ירא ושלם. הוא היה מאוד מאוד מרוצה מהמקום שלו, ובאמת היה ראוי לכך.

"אבל יום אחד הוא התנסה בניסיון של כעס, ילדים בבית הכנסת עשו איזה תעלול שגרם לו לנזק, והיהודי הזה התפרץ בכעס מוגזם, דיבר בצורה מאוד לא מכבדת ובכך ירדה קרנו באופן מיידי בקהילה כולה.

"בעקבות אותה התפרצות, הוא הפך ללעג וקלס בקהילה, ובתוך זמן קצר נאלץ לעבור דירה למקום אחר, כשהוא מרגיש מושפל ומבוזה.

"מתי נגזר עליו הניסיון הזה? בראש השנה! ייתכן שאם הוא היה מתפלל קצת יותר טוב בראש השנה, הוא היה נשאר באותה קהילה לאורך ימים ושנים ונהנה ממעמד מכובד וממקום טוב של השפעה לטובה על כל בני הקהילה."

וידוע גם המעשה שמספר הגה"צ רבי חזקיהו משקובסקי שליט"א, על יהודי אחד שבא למרן שר התורה זצוק"ל, והתייעץ אתו לגבי ההשתדלות שהוא צריך לעשות בענייני פרנסה, לאחר שהוצעה לו עסקה מאוד משתלמת, ומרן שר התורה השיב לו בפשטות: 'מקובלנו ששני ימים בשנה עובדים קשה'. והבין אותו אדם שאת ההשתדלות לפרנסה צריכים לעשות שני ימים בשנה - בשני הימים של ראש השנה..."

עם הציבור

לקראת ראש השנה, מבקש הרב סחייק לשתף אותנו מאוצרו הטוב, בעצות מיוחדות שכדאי לדעת לפני ראש השנה, כפי ששמע אותן ממרן ראש הישיבה זצ"ל בהזדמנויות שונות:

"הגמרא במסכת עבודה זרה מביאה מימרא של רב יוסף שמזהיר, מי שנקלע למצב שבראש השנה הוא נאלץ להתפלל ביחידות, כגון שהוא נמצא בעיר שכולם שם נוכרים וכדו', צריך להתפלל כמובן את כל התפילות, אבל כשהוא מסיים תפילת שחרית, שייזהר לא להתחיל תפילת מוסף.

"מוטל עליו להמתין עם תפילת המוספין עד שיהיה בטוח שהציבור כבר החל להתפלל מוסף, ורק אז יתפלל גם הוא.

"למה? כי אדם שמתפלל מוסף לבד, הוא מאבד את הכח של הציבור. רב יוסף מזהיר שאדם כזה, עלולים 'לדחוף אותו מעולמו'. בראש

**הימים האלו הם ימים של "מי יתן". בוא תבקש מהקב"ה, הוא כל יכול...
הקב"ה רוצה את זה? אדרבה! תן לי כלים! והקב"ה תובע ממני שלא
מבקש... זו כפיות טובה, בין כה וכה אין לך מעצמך כלום, ואני נותן לך את
הכל, אז תבקש! אם אתה רוצה ממני יותר - תן לי יותר! דבר כ"כ פשוט!**

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א: במה צריך להתחזק בימים אלו?

היה הגרב"ש סלומון. שאלו אותו עליו ואמרו לו: "זה שהוא עילוי יודעים, שהוא בעל מידות - גם יודעים. אבל איך הוא ביראת שמים?...". אמר הרב ויספיש: "תהיתי לעצמי, איך אני יכול להעיד על יראת שמים? האדם יראה לעיניים וה' יראה ללבב... ומאידך, אם אני אומר שאני לא יודע - יתחילו ספיקות...". אז הוא שאל את הג"ר אליה לופיאן מה עליו לעשות. אמר לו ר' אליה: "איך הוא בהכרת הטוב?...". א"ל: "בזה הוא מיוחד!" - "אם כן" - אמר ר' אליה - "תגיד שהוא ירא שמים!". ומה הקשר בין הדברים? הסביר ר' אליה לופיאן: כתוב ב'האזינו': "הלה' תגמלו זאת עם נבל ולא חכם". מילא לא חכם, כי אתה בידיים שלו, מה אתה מתחיל אתו... מה זה נבל?... אתה מקבל ממנו כ"כ הרבה טובה, איך אתה מסוגל לחטוא לו?... הקב"ה נותן לך כ"כ הרבה טובה, ומרעיף עליך כזה שפע - - - איך אפשר לחטוא...?

לפי האמור יוצא, שהכרת הטוב היא יסוד בנין לכל הימים הנוראים! קודם כל להבין שאין לי מדילי כלום, ובאמת הכל ביד ה', אם הוא רוצה הוא נותן לי, ואם הוא לא רוצה אז הוא לא נותן לי...

פעם התבטא המשגיח הגה"צ רבי משה טיקוצ'נסקי: "אנשים מבולבלים: מה זה ראש השנה?... לאחד נותנים, לשני לוקחים... אמר ר' משה - ראש השנה רק נותן! רק שכולנו מתחילים מאפס... לאף אחד לא חייבים ולא מגיע, לאחד נותנים קצת ולשני נותנים הרבה, זהו כל ההבדל... אבל רק נותנים!!! ומי שמרגיש שהוא מקבל מתנות אין לו טענות! מי שקיבל מגביר מאה דולר, הוא יבוא בטענות למה

מסופר ששאלו פעם את המשגיח הגה"צ רבי גדליה אייזמן זצ"ל, מהי ההכנה הראויה בה צריך להתחזק לפני ראש השנה?... אמר ר' גדליה: "דבר ראשון להודות על השנה שעברה!" היום יש כאלו שכבר מכינים את הבקשות שלהם לראש השנה... רק רגע: היתה לך שנה טובה! אתה בריא! היה לך איפה לישון! לחם לאכול ובגד ללבוש! וכי זה בא מאליו?... מגיע לך משהו?... תן תודה!...

בפשטות זהו אותו היסוד שאינך כפוי טובה, אבל זה הרבה הרבה יותר עמוק... כיון שאם בן אדם נכנס לראש השנה, והוא לא מבין שלא מגיע לו כלום, והכל זה מתנת אלוקים, אז מה ראש השנה אומר לי?... אני מסתדר לבד!... רק שהקב"ה כביכול לא יקלקל לי את התכניות....

אבל אדם שמבין: לי - אין כלום! "כדלים וכרשים דפקנו דלתיך", והכל זו מתנת אלוקים, הוא גם יודע להגיד תודה! מודה על העבר ומבקש על להבא. ואז נכון לבו לפני הא' למלאות משאלותיו. הג"ר הלל זאקס זצ"ל, היה מספר על סבו ה'חפץ חיים', אשר דבר יום ביומו, בסיום התפילה, הוא ירד לביתו וניגש לאשתו ושאל: "נו... מה עם הילדים שלנו, כולם בריאים?..."

אמרה לו: "כן!"

"הם שמחים? טוב להם?..."

"כן!"

"אז בואי נגיד תודה לקדוש ברוך הוא..."

וכך הם היו מודים לקב"ה. כך ה'חפץ חיים' היה פותח את סדר היום שלו, עם "מזמור לתודה!"

דרך אגב, בהלכה כתוב שאת "מזמור לתודה" צריך לומר בניגון. ופעם מרן הרב אלישיב זצ"ל אמר למישהו, שהוא לא מבין למה לא מקיימים את זה היום. אותו אחד העיז פניו ושאל, "והרב שר?... אמר לו הרב אלישיב: "אני שר את כל התפילה!"... (ובאמת יש לו נכדים ההולכים בדרכו, ושרים כל התפילה...), עכ"פ את "מזמור לתודה" ודאי שרים. דבר ראשון צריך לדעת להגיד תודה רבה!

עם הכרת הטוב איך אפשר לחטוא...?

ואם הגענו לעניין של הכרת הטוב, יש בזה הכנה נוספת לימים נוראים: סיפר לי הרה"ג עקיבא יוסף וייספיש שליט"א, הוא למד ב'חברון' לפני למעלה משישים שנה. בזמנו העילוי של הישיבה

לא נתת לי אלפיים!?!... וכי אני חייב לך משהו?..."

אז קודם כל, כשחיים עם הכרת הטוב - מחדירים לליבנו: לי אין כלום, הכל זה מיד ה', וגם אני צריך לבקש על להבא! זה שנתנו לי פעם תרומה זה לא אומר שיתנו לי עוד פעם... שנית - מה שאמר ר' אליה לאפיאן: כשאדם חי עם הכרת הטוב הוא לא יכול לחטוא... "הלה" תגמלו זאת עם נבל ולא חכם"... זה אחד הביטויים הקשים שיש, 'נבל'! אך מי שחי עם הכרת הטוב כלפי הקב"ה, וגומל לו טובה על כל הטובות שהוא עושה - זו הכנה אמיתית! אנחנו צריכים לדעת שזהו גם היסוד של הגמ' בר"ה (טז, ב): "כל שנה שרשה בתחילתה מתעשרת בסופה", 'רשה בתחילתה' - מה הכוונה? אני מרגיש שאין לי מעצמי כלום, ואני מתחנן כמו עני בפתח שדופק בדלת ומבקש ושואל רחמים, ואז הוא יכול לזכות. אדם שבא עם טענות ותביעות - אין לו סיכויים שיקבל... באים עם תחנונים, תחנונים ידבר רש...

הכלים לעלות הם מתנת שמים!

אבל רבינו הגר"מ חדש זצ"ל לימד אותנו פן נוסף בהכרת הטוב: כתוב (דברים כט, ג): "ולא נתן ה' לכם לב לדעת, ועיניים לראות, ואזניים לשמוע, עד היום הזה". אומרים חז"ל (עבודה זרה ה, א): כפוי טובה בני כפוי טובה, בני כפוי טובה - עם ישראל במדבר לא היה להם מה לאכול, והם קבלו מן, שהוא "לחם אבירים", ואח"כ התלוננו "ונפשנו קצה בלחם הקלוקל", מפני שזה היה נבלע באיברים, והם לא היו צריכים לצאת לחוץ להיפנות, לכן הם רגנו על כך. אך זה היה חסד מיוחד, בשביל שלא יצטרכו לטרוח ולצאת שלש פרסאות בשביל זה! תארו לכם שלוש מיליון אנשים במדבר, שאין להם היכן להיפנות זו סכנת חיים!... לכן הקב"ה עשה להם את הנס הזה, שהאוכל יבלע באיברים. וכן אדם הראשון קיבל אשה, ואח"כ כשחטא בעץ הדעת הוא טען: "האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל", אומר רש"י, "לשון גנאי הוא שתולה הקלקלה במתנתו של מקום, והוא עשאה לו לעזר".

מה הייתה כפיות הטובה שלהם? שהקב"ה אמר לישראל: "מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי כל הימים", היה להם לומר 'תן אתה!', והראשונים כבר מדברים מה זה נוגע לכפיות טובה? הן אמת, אם הם ראו שרצון הקב"ה שתהיה להם ירא"ש, היה להם לומר 'תן אתה', אבל מה זה קשור לכפיות טובה?

הסביר לנו ר' מאיר חדש: ניקח דוגמא, בנין הישיבה עמד שומם זמן רב מחוסר כסף. נתאר לעצמנו שיבוא גביר ויאמר לר' יעקב: "אני מוכן לתת לך שלושים מיליון דולר, אך בתנאי שתעשה בנין בגובה תשע קומות". אומר לו המנהל: "לא, אני סיכמתי על שבע, תשע זה מידי יקר...". זו הרי שטות, אם אני נותן לך את הכל אז מה הבעיה?... הרי מצדך אין לך כלום... ולי יש ואני רוצה לתת!...

הנמשל: למה אני לא אומר 'תן אתה'?... אם יבוא לפה אדם גדול, ויגיד לי: אתה רוצה להיות כמו המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין?... - 'לא!', תהיה התשובה. ולמה?... כי אין לי כלים... אני לא אחזיק מעמד... פחד הדין של ר' יחזקאל - זה לא לכוחות שלי... מה שלפי

הכלים שלי - אני מוכן. אומר ר' מאיר: הקב"ה אומר "מי יתן והיה לבבם זה" - זה בעצם לחיות עם יראת שמים כמו מעמד הר סיני! אתם יודעים איזה פחד נורא היה במעמד הר סיני?... כי יראנו את האש הגדולה! ככה לחיות כל החיים?! אין לי כלים לזה... אבל הרי וכי לך יש כלים משלך?... אין לך כלום, הכל זה מתנה של הקב"ה. אז אם הקב"ה אומר לך "מי יתן והיה לבבם זה להם", ואני אתן לך גם כלים לזה - - - הלואי!!

בן אדם שלא אומר 'תן אתה', זה מהסיבה הפשוטה, שהוא מרגיש - את הכוחות האלו - יש לי! אבל מעבר לזה, לחיות כל החיים בפחד הדין - אין לי כוחות! אבל האמת היא שאין לך כלום! רק קיבלת, ואם הקב"ה רוצה שתהיה יותר גדול - תגיד 'תן אתה'! כפוי טובה... כשהולכים בהרגשה הזו ש'אין לי כלום', ואם הקב"ה רוצה הוא יכול לתת לי בלי סוף, אז לא עושים חשבונות מה הכוחות שלי... אז הכל פתוח ואז "הרחב פיך ואמלאהו", כי בין כה הכל שלו, והוא לא מוגבל בכלים, ויכול להרעיף עד בלי גבול ותכלית.

היום 'נטענים' לכל השנה!

אחד מהדברים שהיצר הרע מצא משכן בלבבות תועים, שישנם הולכים עם הרגשה - ש'בין כה וכה זה לא יחזיק מעמד'... בשביל מה לעשות את כל החיזוקים שיועילו אולי לכמה ימים?...

דרך אגב סיפר לי הרה"ג רב פסח סגל, בנו של הגה"צ רבי יהודה סגל ממנצ'סטר (בעל הלוח היומי של החפץ חיים) שאבא שלו היה פעם בארץ, והוא בא להתפלל בישיבת פוניבז'. זה היה בשבת שבין יום כיפור לסוכות. ודיבר שם המשגיח ר' יחזקאל, שכידוע הוא היה מאד תובע בשיחות שלו, הוא אמר: "כבר שכחנו?... רק אמש עמדנו ורעדנו מיום כיפור, ופתאום הכל נשכח" - - - ואבא שלו אח"כ כל הדרך היה מזועזע, ועשה חשבון נפש עם עצמו... זה באמת ככה?... הרי כל מה שקיבלתי ע"ע אני עומד בזה! אולי מה שקיבלתי ע"ע שאני לא אלך ד' אמות בלי הרהור של תורה - היתה לי פעם הסחת הדעת מזה... אבל בשאר הדברים אני עומד! עכ"פ, היצר הרע אומר לבן אדם: כמה זמן זה יחזיק לך מעמד?... כמה זמן?... וכבר דיברנו הרבה פעמים מה שהחזו"א אומר על זה, עד כמה זו רק עצת היצר. אבל אם נשמע את הבת קול של הקב"ה כל יום באלול, עד נעילה, מה הבת קול אומרת?... מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי כל הימים... בואו נגיד תן אתה! רבש"ע אתה הרי רוצה את זה, תעזור לי! בשביל זה בא אלול... לבקש ולהתפלל ולהתחנן, ואז זה גם יחזיק מעמד.

אבל עוד נקודה למחשבה: היום ברחוב יש אוטובוסים חשמליים, מכוניות חשמליות... מה זה? זה שונה מבנזין, בנזין מתכלה והולך, אבל חשמל - אתה יכול להטעין אותו, עד שלאט לאט ההטענה חולפת... עם מכונית חשמלית אתה יכול לנסוע לצפון הרחוק, לצפת וכו', ושם צריך להטעין שוב... אחרי כמה שעות של הטענה אתה יכול לנסוע שוב. תארו לעצמכם שאחד יטעין את האוטובוס רבע שעה, ואח"כ ירצה לנסוע לצפת... ברור שבאמצע הדרך הוא ייעצר! יש להטעין את מכסת השעות שצריך!!

פנה הצדיק רבי שלמאן מוצפי לקיים את מנהג ישראל בטיבול תפוח מתוק בדבש. אך, אוי! התהפכה פתאום קערית הדבש על פיה, וכל תכולתה נשפכה ונגרה ארצה! בני הבית נחרדו לנוכח התקלה השלישית הרצופה, שבליל הקדוש והנורא! לבם פרפר מפחד: מה קורה כאן?

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על אמונה טהורה

ליל התקדש החג בביתו נאוה קודש של הצדיק המקובל רבי שלמאן מוצפי זצוק"ל. הכל מוכן ומזומן לקבלת יום הדין בחרדת קודש - הבית נקי ומצוחצח, המפות הלבנות והצחורות בוהקות ביופיו, בני הבית כולם לובשי לבן לכבוד יום טוב, והבית כולו אומר מקודש מקודש!

הנה חוזר הצדיק מבית התפילה, פניו הקדושים מאירים וזורחים בנוגה אור עליון. הוא מברך בנחת את בני הבית בברכת 'שנה טובה', לכל אחד ואחת בפרטות. לאחר מכן מורה הוא בנינוחות לזוגות הרבנית הצדקנית לגשת להדליק הנרות לכבודו של יום.

אך אוי! אך סיימה הרבנית את מצות ההדלקה, פתאום כבו להם לפתע כל הנרות בבת אחת! כאילו יד נעלמת סטרה להם לכבותם בכוונה! הרבנית נבהלה על נפשה, כמו כל שאר בני הבית - מעולם לא קרה להם כזאת! - אך משהביטו בפני הרב, הוא לא נראה מודאג כלל, רק חייך קלות, באמרו: "ובכן, אם כבה הנר מדליקים שוב..."

לאחר שסיימה האם את סדר ההדלקה השני, שנלווה ברוב תפילות ותחינות בדמעות רותחות, נפנה הרב הצדיק לקדש על היין. הוא נטל את בקבוק היין לידו ויצק אל תוך הגביע, עד שעלה בו היין על גדותיו. לאחר מכן מזג היין במים בשלוש פעמים, כידוע לידועי חן. המשפחה כולה עמדה סביב השולחן בהשקט וביראת כבוד, מוכנים ומזומנים לצאת ידי חובת קידוש היום. הרב הקדוש נטל לידיו את הגביע המלא, לרגע קט עצם את עיניו, בהכנה רבה לקראת מצות הקידוש.

אך, אבוי! לפתע פתאום נשמט הגביע מידו, התהפך על השולחן החגיגי, והיין כולו נשפך על המפה הלבנה והבוהקת! כאילו יד נעלמת דחפה את הגביע והפכתו בכוונה! בני המשפחה נבהלו מאוד, ליבם נמס ונמוג: מעולם לא קרה בביתם מקרה שכזה! אך בהביטם בפני הרב, הוא שוב נראה ננוח ומרוצה, כמי שלא קרה כאן זה עתה ולא כלום... בחיוך צופן סוד פנה לבני הבית, באמרו: "ובכן, אם התלכלכה המפה, מחליפים אותה במפה אחרת..."

לאחר שהוחלפה המפה ונערך השולחן החגיגי מחדש, קידש הרב על היין בדחילו ורחימו, בצע על הפת, ונפנה לקיים את מנהג ישראל קודש בטיבול תפוח מתוק בדבש. הוא נטל בידו את התפוח היפה והעסיסי, והטבילו בדבש.

אך, אוי! אך נגע קצה התפוח בדבש, התהפכה פתאום קערית הדבש על פיה, וכל תכולתה נשפכה ונגרה ארצה! כאילו יד נעלמת העיפה את הקערית בכוונה תחילה! בני הבית נחרדו לנוכח

התקלה השלישית הרצופה, שבליל הקדוש והנורא! לבם פרפר מפחד: מה קורה כאן? אך שוב - הרב עצמו לא נראה מודאג כלל, שלוותו הקבועה לא סרה ממנו, ובקול רגוע ומרגיע אמר: "ובכן, אם התרוקנה קערית הדבש, יש לחזור ולמלאה שוב..."

סעודת החג של אותו ליל ראש השנה התנהלה מכאן ואילך בפחד גדול מצד בני הבית. המאכלים הוגשו בזהירות רבה, והכל התלחשו שמשוהו לא טוב קורה כאן... האווירה היתה דאוגה ומתוחה; הסימנים ה'שחורים' הללו היו תכופים וברורים יותר מיד! והרי על זה הלילה, ליל ראש השנה, אמרו להדיא בגמרא (כריתות ו. הוריות יב.) שסימנא מילתא! "מי יודע איזו שנה מחכה לנו, ירחם השם, יש להרבות בתפילות ובתחינות!" שחו כולם בדאגה רבה.

כולם - חוץ מן הרב הצדיק עצמו! הוא נותר שלו ורגוע, ולא שת לבו כלל למקרים המשונים שהתרחשו בביתו, ונראה כמי שהעניין אינו נוגע ללבו כלום! כשנשאל על ידי בני הבית על כך, ביטל הכל במחי יד, ואמר: "מה כבר קרה כאן? לא קרה כלום! ברוך השם יש עוד יין ותפוח ודבש! וניתן להדליק שוב את הנר..."

חלפה עברה לה שנה שלמה לחיים ולשלום, ברוך השם ללא שום תקלה ודופי, ושוב חג ראש השנה בפתח!

בסעודת החג של ליל ראש השנה הבאה, הפתיע הרב את בניו ובני ביתו בשאלתו: "האם זוכרים אתם את סעודת ליל ראש השנה של השנה שעברה?"

הוא פתח וסגר את פיו, מנסה למצוא את המלים המתאימות, אולם בטרם אמר דבר מה, המשיך הרבי ואמר לו: "בעוד ימים ספורים כולנו עומדים לומר 'מי יחיה', הסר דאגה מלבך ותבטל את התור שקבעו לך לניתוח"

פנינים מאוצרותיו ושיחותיו של הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

אולם בטרם היה סיפק בידו לומר דבר מה, המשיך הרבי ואמר לו: "בעוד ימים ספורים כולנו עומדים לומר 'מי יחיה', הסר דאגה מלבך ותבטל את התור שקבעו לך לניתוח".

יצא החסיד מחדרו של הרבי כשתחושת הקלה עצומה מתפשטת בלבו. צעדיו נעשו קלים, הרבי נטל את האבן הכבדה שישבה על לבו וניפצה לרסיסים.

עוד באותו היום התקשר למרפאה וביטל את התור לניתוח. רק עתה חש עצמו מסוגל לנצל את ימיו האחרונים של חודש הרחמים והסליחות לתשובה מעומק הלב ולהכנה רבתי לקראת יום הדין. את ראש השנה עשה יחד עם עוד אלפי חסידים בבית מדרשו של הרבי, מילות התפלה יוצאות מפיו בכונה מרובה. 'זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים', התחנן כשדמעות זולגות מעיניו. פסוקי המלכויות קיבלו משמעות חדשה בעיניו; 'כה אמר ה'... אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים...'

כך חלפו עליו שני ימי ראש השנה מתוך התרגשות והתעלות. הימים הבאים סוחפים אותו עמם, עשרת ימי תשובה, יום הכיפורים שלאחריהם, ההכנות הקדחתניות לחג הסוכות, קניית ארבעת המינים ובניית הסוכה.

והחג עצמו לעילא ולעילא; פניו קורנות מאושר, הולך הוא כמעט בצעדי ריקוד, פיו מלמל שירה ושבח לבורא עולם. ביום שמחת תורה הוא מפזז ומכרכר עם ספר התורה בהתלהבות כנער צעיר, כולו נוטף פלגי זיעה של מצוה.

היה זה ימים ספורים טרם התקדש יום הדין. תור ארוך השתרך ליד פתח חדרו של כ"ק אדמו"ר רבי פינחס מנחם מגור ז"ע בעל 'פני מנחם'.

יהודים רבים, חסידים ושאינם, חפצים להתברך מפי הרבי בברכת השנים.

דממה שוררת בחדר ההמתנה. הממתנים בתור מתכוננים בדחילו לקראת כניסתם אל הקודש פנימה. הבעת רצינות נסוכה על פניהם; האחד מטהר את לבו באמירת פרקי תהלים, והאחר מהרהר בתשובה זכה. אווירת הימים הנוראים הממששים ובאים מורגשת היטב בחדר. רק אחד מבין הממתנים זע על מקומו בחוסר נוחות. הבעת פניו מתוחה למדי. עיניו מתרוצצות בעצבנות מצד לצד, והוא לופת באצבעותיו את הקוויטל בחזקה.

לפני כמה חדשים הובהל לבית החולים בעקבות כאבים עזים שתקפוהו. לאחר סדרת בדיקות מקיפה הודיעו לו הרופאים כי עליו לעבור בדחיפות ניתוח מציל חיים.

הידיעה הפתאומית בלבלה אותו לחלוטין, וכמעט שהטריפה את דעתו.

בעוד שבשנים כתיקונן היה עסוק בימים אלו בהכנה רבתי לקראת ימי הדין, הרי שבשנה זו היה מוחו עסוק בסיכויי הצלחת הניתוח למול סיכויי הכישלון שהציבו הרופאים לפניו בסבר פנים חמורות.

לא נותרה לו כל פניות נפשית להכין את הלב לקראת הימים הנוראים הממששים ובאים.

התור מתקדם אט אט, והחסיד נכנס פנימה, מוצא את עצמו עומד לנוכח דמותו האבהית של הרבי שסוקר אותו במבט מלא באהבת ישראל טהורה.

בידים רועדות הוא מגיש את הקוויטל אל הרבי. כתב שנקבע לו תור לאחר שמחת תורה, וביקש ברכה שהניתוח יצליח וארוכה תעלה למכתו.

כמו מתוך חלום הוא שומע את קולו של הרבי:

"שנה חדשה עומדת בפתח - א פריש יאהר. בעזרת ה' אתה תבריא ולא תזדקק כלל לניתוח..."

הוא ציפה לקבל את ברכת הרבי שהכל יעבור בשלום, לשמוע אי-אלו דברי חזק, אבל לבטל לחלוטין את הניתוח?! ועוד אחרי ההתייעצויות הממושכות עם כל העסקנים הרפואיים, והצילומים המראים ברורות כי זה הצעד שיש לעשות?!

הוא פתח וסגר את פיו חליפות, מנסה למצוא את המלים המתאימות,

כשהגעתי לתפילת שמונה עשרה, ראיתי את הילד שלי יושב שם, על הרצפה, מבויש ונכלם. מפחד לפתוח מחזור כי הוא לא מצליח להבין שום דבר ממה שכתוב שם, דמעות פרצו מעיני. נראה לי שיכלו לשטוף רצפות של בית שלם עם הדמעות ששפכתי אז באותה תפילה. זעקתי להקב"ה, רבש"ע לכל אחד יש חלק בתורה למה לילד שלי אין חלק בתורה!?

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', עם מאמר מיוחד לראש השנה

"היום הרת עולם"

ידוע מאמר חז"ל הקדושים ב'ויקרא רבה', שאמרו על הפסוק "לדוד ה' אורי וישעי", 'אורי' זה ראש השנה ו'ישעי' זה יום הכיפורים. וידועה השאלה שנשאלת על ידי כל אחד שקצת מתבונן במאמר חז"ל הזה, מילא 'ישעי' זה יום הכיפורים ניחא, הקב"ה מושיע את עמו ישראל ומוחל להם על עוונותיהם. כמו כי ההמשך של דרשת חז"ל מובן גם הוא, אין צורך לחפש יותר מדי את הקשר בין 'כי יצפנני בסוכה' לבין חג הסוכות.

אבל כיצד הופך 'אורי' לראש השנה? וכי ראש השנה הוא חג עם תוספת אורה לעומת ימות השנה האחרים? מדליקים בו נרות יותר מהרגיל? יש איזה אור מיוחד שאנחנו רואים בראש השנה שלא ראינו בחגים ובימים טובים אחרים?

למעשה השאלה הזאת נוגעת גם לנוסח התפילה בראש השנה: "וַתִּתֵּן לָנוּ ד' אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם הַזְּכוּרֹן הַזֶּה יוֹם הַתְּרוּעָה מִקְרָא קִדְשׁ יִזְכָּר לְיִצְיָאֵת מִצְרַיִם".

ותתן לנו באהבה? הרי ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפנינו ואנו נידונים לחיים או... איפה יש כאן הפגנה מיוחדת של אהבה וחיבה מצד בורא עולם אלינו? כמובן שאנחנו מאמינים בני מאמינים ויודעים בידיעה ברורה שאנחנו בניו אהוביו בכל ימות השנה וגם בראש השנה, אבל היכן מוצאת האהבה הזאת ביטוי מיוחד דווקא בראש השנה יום מבכל יום אחר?

התשובה לשאלה הזאת טמונה במדרש אחר, מדרש תהילים, שבו אומר רבי יצחק על הפסוק "פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעֲרֵר וְלֹא בָּזָה אֶת תְּפִלָּתָם", כלפי דורות אמרו, שאין להם לא נביא ולא כהן ולא בית המקדש שיכפר עליהם, אלא עוד תפילה אחת שנשתיירה להם שהם מתפללין בראש השנה ויום הכיפורים, ולא תבזה אותם מהם.

תפילה אחת נשתיירה לעם ישראל, תפילת ראש השנה ויום הכיפורים. בתפילה הזאת, כך אומר המדרש, יכול כל יהודי לפעול ישועות כמו נביא וכהן, כמו בבית המקדש. אם כן ברור מדוע נקרא ראש השנה 'אורי', איזה אור עצום ונורא יורד לעולם ביום זה, שבו יכול כל אחד ואחד מאתנו לפעול ישועות על טבעיות כמו נביא, כמו אלישע ואליהו, ירמיהו ויחזקאל.

כשנכנס יהודי מחו"ל אל מרן הגרש"ז אויערבך זי"ע בתקופת הימים הנוראים, שאלו מרן: האם יש בבית הכנסת בו אתה מתפלל יהודי עני ואביון?

השיב אותו עשיר שבוודאי, יש בבית הכנסת שלו יותר מאביון אחד. שאלו הגרש"ז: "תאר לך שאתה שומע את אחד מאותם אביונים, בר"ה מתפלל להקב"ה שיצליח לרכוש את חברת 'פורד' האמריקאית, שסך עלות החברה היא תשע מיליארד דולרים, מה היית חושב עליו?" ענה היהודי: "הייתי מתייחס אליו כמושוגע גמור, שיתפלל שיהיה על שולחנו לחם עם איזה ממרח ללפת בו את הפת!"

אמר לו מרן זצ"ל: "תקרא את ההפטרה של היום הראשון של ראש השנה, שם מסופר על חנה אמו של שמואל הנביא שהיתה עקרה בלי ילדים. תשע עשרה שנה לא היו לה ילדים, זה מספיק שנים כדי להתייאש לגמרי, ובכל זאת כשהתפללה לפני הקב"ה 'ונתת לאמתך זרע אנשים' דורשים חז"ל: 'זרע ששקול כשני אנשים, ומאן אינן משה ואהרן שנאמר משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו'.

"היא לא ביקשה סתם ילד רגיל, היא הלכה על הטופ שבטופ. לא מספיק לה משה רבינו, לא מספיק לה אהרן הכהן, היא רוצה ילד שיהיה שקול כנגד שניהם.

"אם היית שם, מה היית אומר לה? גברת, את עקרה! אין לך סיכוי בכלל שייולדו לך ילדים. אז כשאת מתפללת תתפללי על ילד, ואם תקבלי ילד, תשמחי עד השמים, ולא משנה אם הילד הזה יהיה מוצלח יותר או מוצלח פחות העיקר ילד. מה את מבקשת כאלו בקשות לא הגיוניות???"

"אלא, שחז"ל כבר אומרים שבראש השנה נפקדה חנה. בראש השנה נפתח דף חדש לגמרי, העני הגדול ביותר יכול להיעשות העשיר הגדול ביותר, והעקרה שכולם דשו בייאווה יכולה להיות אם רבת בנים, ניתן אפוא בראש השנה לבקש הכל, וגם לקבל."

"והרי את כל הלכות תפילה אנחנו לומדים מתפילת חנה כידוע, אם כן אנחנו צריכים ללמוד ממנה לא רק איך מתפללים אלא גם על מה מתפללים, מתפללים גם על דברים לא הגיוניים בעליל!"

אבל האמת ניתנת להיאמר, שרוב האנשים כשישמעו את העובדה הזאת עם מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל, ירימו גבה בפליאה. מה עניין שמטיה אצל הר סיני? איזה קשר בכלל יש בין תפילת חנה לתפילתו של עני אמריקאי?

חנה היתה אשת אלקנה, הוא היה נביא. ממנה לומדים הלכות רבות של תפילה - כמו שהגמרא במסכת ברכות אומרת: "כמה הלכתא גברותא איכא למשמע מהני קראי דחנה..."

הווה אומר שהיתה אשה גדולה עד מאוד, ובכל זאת לומד הגרש"ז, שכל אמריקאי עני יכול לבקש כמותה ולקבל כמותה! מאיפה לקח את זה מרן הגרש"ז?

התשובה טמונה בדבריו של הרבי רבי יונתן אייבשיץ, שכתב ב'ערוות דבש' ח"ב דרוש ה', שהסיבה לכך שהתפילות בראש השנה פועלות באופן מיוחד, נעוצה בכך שבראש השנה אנחנו נולדים מחדש ממש. זו בריה חדשה ואנו נידונים כקטן שנולד, ואם אני תינוק שנולד אין זה משנה כלל וכלל מה הייתי עד היום, היום אני בריה חדשה.

היסוד הזה של 'בריה חדשה' לא היה מוגבל רק לאשתו של נביא או לנביא עצמו. זה נכון לגבי כל אחד ואחד, ולכן אותו הכח שהיה לחנה אם שמואל בראש השנה, יש גם לעני אמריקאי בראש השנה, וגם לעשיר אנגלי או למלמד המתגורר בארץ הקודש. בין אם זה איש ובין אם זו אשה, בין אם זה אדם מבוגר ובין אם ילד צעיר לשנים.

ראיה לכך הביא מרן המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א שמדקדק בדברי חז"ל דבר נורא ונפלא: הגמרא במסכת בבא מציעא אומרת, שאם אמר אדם לפועל שלו שיזרע עבורו שדה חטים, ושינה זרע במקומם שעורים ונשתדפו, יכול בעל השדה לתובעו לשלם לו על מה שנשתדפו, על אף שאין זה משנה לכאורה מה היה זרע לו, הרי השידפון הגיע ממים שעלו או מרוח קדים שהכתה בתבואה. מדובר ב'אסון טבע'. כשנהר עולה על גדותיו ושוטף שדה זה משנה אם גדלו שם חטים או שעורים?

ובכל זאת, יכול בעל השדה לתבוע את הפועל שישלם לו את מלוא הנזק, כי בגללו נשתדפו השעורים.

ומהו כח תביעתו? הגמרא מסבירה: "דאמר ליה אי זרעתה חטי הוה מקיים בי ותגזר אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור" (איוב כב, כח) ופירש"י: "ותגזר אומר מה שתבקש מן היוצר יעשה, ואני לא בקשתי

מן השמים בתחילת השנה שיצליחני בשעורים אלא בחטין". אני התפללתי על חטים! אתה זרעת שעורים, לכן התפילה שלי לא עזרה ולכן אירע כל הנזק. אם היית זורע חטים, התפילה שלי היתה מתקבלת ולא היה נגרם נזק בכלל!!!

על מי מדובר כאן? שאל רבי דן, האם בעל השדה הזה הוא גדול הדור? לא כתוב שום רמז לכך בחז"ל, זוהי הלכה פסוקה בכל בעל שדה, גם היהודי בעל הבית הפשוט, אתה פוגש אותו ברחוב עם כובע טמבל ומכנסי חאקי, יש לו טענה הלכתית יצוקה, הרי היה לי ראש השנה, קבלתי שם כח לבקש על כל השנה, אני בקשתי על חטים, ברור לי אפוא כי בקשתי התקבלה, הרי כתוב במפורש "ותגזר אומר ויקם לך"!!! אך כעת שזרעת שעורים לא היתה לתפילתי על מה שתחול!... אנחנו חוזרים לפסוק שהזכירנו קודם... "פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפילתם".

בעל השדה אינו גדול הדור, אבל התפילה הזאת נאמרה בראש השנה. בראש השנה אפילו האדם הפשוט ביותר נמצא במדרגה של "ולא בזה את תפילתם", ובדרגה של "ותגזר אומר ויקם לך".

אשתך בחוויה אישית, היא טלטלה אותי אז והיא מטלטלת אותי עד היום הזה...

אחד מבניי שיחיו, בהיותו בכתה ב' עדיין לא ידע לקרוא בכלל, לקחנו אותו למורות פרטיות בשיטות שונות ומשונות, אבל לא היתה שום תזוזה ולא היה בדל של ראייה לכך שמשוהו מתחיל להשפיע עליו. הילד לא ידע לקרוא בכלל בכלל!!!

בחודש אלול הגענו איתו למאבחת גדולה בב"ב, והיא נתנה אבחון מורכב, ובנתה תוכנית עבודה שהצריכה תהליך ארוך וממושך, כדי להביא אותו לקריאה שוטפת.

הגיע ראש השנה, אמרתי לילד שישב ויפתח מחזור, וינסה אולי רק לקרוא קריאת שמע, אותה הוא יודע לפחות חלקית בעל פה.

הילד התבייש וסירב, היות ואני משמש כבעל תפילה בערבית ובשחרית, ניגשתי לפני העמוד והילד התיישב על מדרגות ארון הקודש, בסמוך אלי.

כשהגעתי לתפילת שמונה עשרה, נפתח לבבי לתפילה. ראיתי את הילד יושב שם, על הרצפה, מבויש ונכלם. מפחד לפתוח מחזור, כי הוא לא מצליח להבין שום דבר ממה שכתוב שם. וזאת בזמן שחלק מהחברים שלו כבר קוראים טקסטים באופן שוטף.

דמעות פרצו מעיני. את כל תפילת שמונה עשרה אמרתי כנגדו, כל מילה בתפילה מצאה לה משמעות שונה כשהוא ישב כך מולי. אמרתי "מחיה מתים ברחמים רבים" וכיוונתי עליו, 'ריבוננו של עולם', אמרתי בליבי, 'ילד לא יודע לקרוא מה הוא?', תחייה אותו בבקשה!!!

'קדושים בכל יום יהללוך' - איך הילד שלי יוכל להלל אם לא ידע לקרוא???

וכך לאורך כל התפילה, כל תיבה מתיבות התפילה, מצאה לה משמעות לגבי הילד שאינו יודע לקרוא.

שאלו הגרש"ז: "תאר לך
שאתה שומע את אחד מאותם
אביונים, בר"ה מתפלל להקב"ה
שיצליח לרכוש את חברת
'פורד' האמריקאית, שסך עלות
החברה היא תשע מיליארד
דולרים, מה היית חושב עליו?"

יוכל להיות אב לילדים כל ימי חייו, ומאחר וכעת הוא הגיע לפרק
השידוכים, הוא נכנס לרבי משה ושאלתו בפיו, האם הוא מחוייב
לספר זאת לפני שהוא ניגש לשידוך? או שמותר לו להעלים את
המידע הזה מהמדוברת?

שאל אותו מרן הגר"מ: "מתי אבחנו אותך הרופאים בעניין זה?"
והשיב שהיה זה לפני שלוש שנים כשעבר ניתוח מורכב.
ענה לו רבי משה:

"אתה עברת שלושה ראשי שנים, שלש פעמים נעשית בריה חדשה.
על הבריה הזאת אין שום קביעה שאין לה ילדים. אל תספר כלום
ויהיו לך ילדים!"

היהודי הקים בית עם עשרה ילדים!
רבי משה לא התעסק עם מיסטיקה, הוא היה איש הלכה. הוא ידע
שבראש השנה אנו נעשים בריה חדשה ממש, מה שהיה אינו קשור
כלום למה שיהיה!!

נראה לי שיכלו לשטוף רצפות של בית שלם, עם הדמעות ששפכת
אז באותה תפילה. התפרצתי וזעקתי להקב"ה: 'רבש"ע לכל אחד
יש חלק בתורה למה לילד שלי אין חלק בתורה?! וכך חזרתי על
עצמי פעם ועוד פעם'.

למחרת בבוקר הלכתי לתפילה, לא הערתי אותו, והוא הגיע בדיוק
כשניגשתי לעמוד ב'המלך', הספסל בו אנו יושבים הוא מקביל
לעמוד, שמתי לב שהילד יושב הפעם עם מחזור. אבל לא נתתי לב
יותר מדי, הרי אתמול אמרתי לו שישב עם מחזור פתוח לפניו, וכך
הוא עושה למרות שכנראה אינו מבין כלום ממה שרואות עיניו.

אבל כשסיימתי והסתובבתי לבדוק מה קורה איתו, ראיתיו עומד
ומתפלל תפילת שמונה עשרה. הוא קרא לאט, אבל קרא!!!
אחרי קריאת התורה, היות ואני משמש כבעל תוקע בבית כנסת
אחר, יצאתי לשם ושאלתי אותו אם הוא רוצה להתלוות איתי לבית
הכנסת השני, או שהוא מעדיף להישאר כאן. הוא אמר שהוא נשאר
ולא הולך עימי.

כשחזרתי לביתי, המתנתי לילדי שישובו הביתה, והתפלאתי שהם
מתאחרים יותר מהרגיל. כשבאו שאלתי מדוע איחרו, והתשובה
היתה שהם המתינו לילד מכתה ב', שיסיים את התפילה...

מאז הילד לא מפסיק לקרוא!

אחרי החגים שבנו לאותה מאבחנת, כפי שסוכם מראש. היא ישבה
איתנו כמה דקות כדי להתחיל בעבודה, אבל אחרי דקות אחדות היא
פנתה אלינו בטרוניא: "למה לעשות איתי משחקים? זה לא הילד
שראיתי לפני החגים!!!"

התעקשתי שכן, זה אותו ילד, והיא כעסה ואמרה שזמנה חשוב
ומדוע אני מהתל בה, אין דבר כזה בעולם!

עניתי ואמרתי, עברנו ראש השנה, היו תפילות ודמעות ונבראה
בריה חדשה!!!

ונסיים במעשה שסיפר המשגיח רבי דן סגל שליט"א, וכך הוא
מספר: מרן הגר"מ פיינשטיין היה פוסק הדור, אצל רבי משה שום
דבר בעולם לא קבע את המציאות חוץ מהשולחן ערוך!
הגיע בחור אל מרן הגר"מ, וסיפר שהרופאים אמרו לו שהוא לא

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

ובששון גדלה התורה בארצה

ויאמרו הנה יום הדין ...

בימים אלה של ימי הדין הרחמים והסליחות,
כל אחד מחפש 'משהו', קבלה קטנה שתרבה את זכויותיו
'זכות' בר קיימא שעם זה נזכה בדין לשנה טובה וכתובת והתימה טובה

ניתן להצטרף עכשיו בכל עמודת 'נדרים פלוס'

הקב"ה זימן לידך
את ההזדמנות הגדולה
להצטרף יחד עם
כל בית ישראל,
לתוכנית ההיסטורית
החדשה של 'דרשו'

'העמוד היומי'

לימוד היומי בגמרא,
בארבעה מסלולים שונים,
שאחד מהם בוודאי מתאים
בדיוק לך ולמידותיך...

הוסף כבר היום את ה'קבלה' הזאת והזכות תעמוד לך
הצטרף כבר היום לאחד מהמסלולים של העמוד היומי,
ויחד נזכה לשנה טובה וכתובה וחתומה טובה
וכתוב לחיים טובים כל בני בריתך...

"אני הקטן אמר הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זכיתי להתפלל כמה שנים בימים הנוראים אצל הרב מבריסק זצ"ל. אני זוכר כמו היום, וזה ממש לא יכול למוש מזכרוני, את הבכיות הנוראות של הרב בהפטרה של חנה הנביאה - בראש השנה הרב מבריסק לא היה בעל בכי, אבל במילים האלה - 'ופניה לא היו לה עוד' - היו יורדים מעיניו נחלי דמעות והוא היה נשנק מבכי..."

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א, על תפילת חנה ואמונה תמימה

"ופניה לא היו לה עוד" (שמואל א', א', י"ח. תפילת חנה, הפטרה לראש השנה)

לכאורה צריך להבין: מה הטעם לכך שחנה "פניה לא היו לה עוד"? אם מחמת שהיתה בטוחה שתקבל תפילתה, הלא זה בכלל "עיון תפילה".

מבאר ה"חתם סופר" בדרשותיו (דף ה), שכל מי שיש לו אפשרות בקשה לבקש מאת ה', הוא מחוייב לעשות כל מה שבאפשרותו, ואם אחר כל ההשתדלויות אינו מקבל את מבקשו - יבין שמן הסתם לטובה היא מאיתו יתברך שימנע ממנו דבר זה.

כן עשתה חנה עד עכשיו, היתה משתדלת ומתאווה שיהיה לה בן. וכיון שעשתה כל מה שבידה, ונכנסה ביום ראש השנה לבית המקדש להתפלל לפני ה' - אז רפתה רוחה והתקררה דעתה, בין אם ימלא ה' את בקשתה ובין אם לאו. יש עוד עקרות בעולם והיא אחת מהן. לכן נאמר עליה: "ופניה לא היו לה עוד".

הגאון רבי משה מרדכי הלוי שולזינגר זצ"ל, מביא בספרו **"דרשות משמר הלוי"** עדות פלא על מה שראה בעת קריאת פרשה זו בנביא הנקראת להפטרה ביום הראשון של ראש השנה:

"אני הקטן, זכיתי להתפלל כמה שנים בימים הנוראים אצל הרב מבריסק זצ"ל. כל שבת הרב היה מקבל מפטיר, והוא היה קורא יחד עם ה'בעל קורא' את ההפטרה מהנביא, ושמעו כל מילה. אני זוכר כמו היום, וזה ממש לא יכול למוש מזכרוני, את הבכיות הנוראות של הרב בהפטרה של חנה הנביאה - בראש השנה - בשעה שהיו מגיעים לפסוקים שעלי הכהן אמר לחנה, אחרי שהיא שפכה לפניו את מרירות לבה: 'ואלוקי ישראל יתן את שלתך אשר שאלת מעמו', וכתוב על חנה: 'ותלך האשה לדרכה ותאכל ופניה לא היו לה עוד'. הרב מבריסק לא היה בעל בכי, אבל במילים האלה - 'ופניה לא היו לה עוד' - היו יורדים מעיניו נחלי דמעות וקולו היה נחנק מבכי..."

מה כתוב במילים האלה? מה הרגיש כאן הרב מבריסק?

האשה האומללה הזאת, שכל כך הרבה סובלת, וכל כך הרבה שופכת שיח - כמו שכתוב 'מרוב שיח וכעסי דיברתי' וכל כך שבורה ורצוצה, מיד כשהנביא אומר לה בדבר ה' "ואלוקי ישראל יתן את

שלתך", למרות שהיא עדין לא רואה את זה - אבל הנביא כבר אמר לה, והאמונה בדברי הנביא שאומר בדבר ה' שיהיה טוב - הביאה אותה למצב של "ופניה לא היו לה עוד"... גמרנו! כל הפנים של עצבות, כל הפנים של יגון, כל המרירות, כל הקדרות, כל הדיכאון שהיה חרוט על פניה כל כך הרבה שנים, מהצרה הגדולה שהיא סובלת - ברגע שהיא זכתה לשמוע מנביא ה' בדבר ה' את המילים "ואלוקי ישראל יתן את שלתך אשר שאלת מעימו" - מיד "ופניה לא היו לה עוד", הפנים השתנו, הפנים הקודמות נעלמו. די, אין יותר עצבות, אין יותר דיכאון ויגון, יש רק שמחה.

הרב שהרגיש כתוב כאן את האמונה הנוראה בדברי הנביא אמר - ומיד כאילו כבר היה. "ופניה לא היו לה עוד" ומוסיף בעל 'משמר הלוי': "לנו אין נביאים, אבל הקדוש ברוך הוא ברחמיו המרובים מכח ההבטחה (ויקרא כו, מד) "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים", מעמיד לנו בכל דור ודור אנשים קדושים, זקני הדור, אלה שעשרות שנים זכו וזוכים ללמוד תורה לשמה, ושכינה מדברת מתוך גרונם. ממילא, כאשר זוכים לשמוע מגדולי הדור איזו מילה של תנחומים ושל עידוד, צריך שמכח האמונה הגדולה שאנחנו מאמינים בהם, יתקיים בנו 'ופניה לא היו לה עוד'!"

והנה ביום ראש השנה בעלות השחר, ירד מלאך מן השמים ותקע שלושים תקיעות! כיוונתי את ליבי לצאת ידי חובה, אבל יש לי בעיה אחת: האם מלאך שתוקע בשופר יכול להוציא אחרים ידי חובה? "בני" - ענה רבי יצחק זילבר זצ"ל, - "הסר כל דאגה מלבך! יצאת ידי חובה!"

הגאון הרב מאיר צימרוט שליט"א על מסירות נפש לתקיעת שופר

רבי יצחק זילבר זצ"ל היה יהודי שכולו מסירות נפש להשם יתברך ולתורה הקדושה.

מון הרב אלישיב זצ"ל העיד עליו שהוא אחד מל"ו צדיקים שהעולם עומד עליהם.

בדרשותיו הוא לא היה צריך לדבר הרבה. הוא היה צריך רק להכפיל מעט את השרוולים, ולהראות לקהל את הורידים הנפוחים שבזרועות ידיו... זה כבר הספיק בכדי לעורר את הקהל להתחזק! כשהוא היה ברוסיה, והמלכות הרשעה הכריחה אותו לעבוד בשבת, היה הוא פוצע את עצמו, כדי שלא יצטרך, חלילה, לחלל שבת! מזה התנפחו לו הורידים.

רבי בן ציון, בנו של רבי יצחק, נשלח, בהיותו ברוסיה, לעבוד במחנה כפייה צבאי. מסביב למחנה היתה שמירה הדוקה, יומם ולילה. חיילים עמדו בתוך מגדלי שמירה גבוהים לצפות אם אין תנועה של אויב מתקרב. רק בצידו האחורי של המחנה לא היתה שמירה, וזאת משום שהיה שם "יער בראשית" - יער גדול שלא דרכה בו כף רגל אדם מששת ימי בראשית. מהצד הזה לא היה חשש שיבואו אויבים, ולכן לא היה צורך להציב שם שמירה.

והנה, מתקרב ראש השנה, ורבי בן ציון החל דואג: מה יהיה על מצות תקיעת שופר בראש השנה?

גם אביו, רבי יצחק, דאג לבנו... כיצד יעבור עליו, חלילה, ראש השנה בלי שופר?

בערב ראש השנה הכין רבי יצחק "עירובי תחומים", ובמשך כל ליל ראש השנה צעד ברגליו בין עצי היער! בעלות השחר הצליח להגיע לשערו האחורי של המחנה.

הוציא את השופר מכיסו, תקע שלושים תקיעות, וברח...

כל המחנה התעורר לתחייה. החיילים זינקו לעמדותיהם והיו בטוחים שהתחילה המלחמה... הם סרקו בקפידה את כל השטח, ועד שהבינו שהקולות הגיעו מכיוון היער - הספיק רבי יצחק להעלים מעיניהם...

"עברו מאז תשעה חדשים" - סיפר רבי יצחק - "במשך כל הזמן הזה לא ראיתי את בני, לאחר תשעה חדשים הוא השתחרר, בחסדי השם יתברך, ממחנה הכפייה".

הוא פנה אלי ואמר לי: 'אבא! אני רוצה לספר לך סיפור, שאני יודע מראש שלא תאמין לי שהוא קרה, ובכל זאת אספר לך, כי כך היה המעשה!

לקראת ראש השנה שעבר, דאגתי מאוד שלא אזכה לשמוע קול שופר. והנה ביום ראש השנה, בעלות השחר, ירד מלאך מן השמים ותקע שלושים תקיעות! כיוונתי את ליבי לצאת ידי חובה, אבל יש לי בעיה אחת: האם מלאך שתוקע בשופר יכול להוציא אחרים ידי חובה? הרי מלאך אינו 'בר חיובא' ומי שאינו בר חיובא, כמו חרש או קטן, אינו יכול להוציא אחרים ידי חובתם?"

"בני" - ענה רבי יצחק - "הסר כל דאגה מלבך! יצאת ידי חובה!"

מורי ורבותי! איזו מסירות נפש של יהודים לתקיעת שופר!

בתקופת האינקוויזיציה בספרד, כל יהודי שהיה נחשד בקיום פולחן דתי היה מעונה במרתפי האינקוויזיציה עינויים נוראיים. היהודים שרצו לקיים מצוות, נאלצו לעשות זאת במרתפי סתר, תחת מעטה כבד של חשאינות.

והנה קרב ובא ראש השנה. כיצד יתקעו בשופר? הקולות עלולים להגיע, חלילה, לאוזניים לא רצויות! הסכנה גדולה מאד...

מפה לאוזן עברה השמועה כי ביום ראש השנה מתקיים קונצרט גדול. התזמורת של ספרד עם שלושים הנגנים שבה, תופיע בהרכב מלא. בין הנגנים היה נגן אחד יהודי. הוא הביא לאולם, שופר. במהלך הנגינה של התזמורת הוא הצליח לשזור שלושים תקיעות עם השופר, וכל זאת מתחת לאף של הס"מ בעצמו, שישב עם שלושי השטן, ולא העלו על דעתם שעשרות יהודים שבאו להשתתף בקונצרט - באו כדי לקיים את מצוות היום.

החליט אותו תלמיד חכם, לשהות ביום הדין הקדוש והנורא במחיצתו של הכהן הגדול מאחיו, מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל. ה'חפץ חיים' אכן קיבלו בסבר פנים יפות, והזמינו לסעוד על שולחנו בליל ראש השנה. היתה זו חוויה שנשמרה בזכרונו לנצח. בין כל הרגשי הקודש והאימרות הנוקבות, אמר ה'חפץ חיים' בעת הסעודה כך:

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

לפול ברוחינו, אלא תיכף ומייד לקיים בעצמינו 'התנערי מעפר קומי' ולשוב אל טהרתנו כבראשונה - כי העבירה לעולם לא נהפכת לחלק מן המהות של יהודי!

זהו חז"ל מפורש (שה"ש ו, א): "אל גינת אגוז ירדתי, אמר חורי: מה אגוז זה אם נופל לתוך הטינופת, אתה נוטלו ומורקו ושוטפו ומדיחו, והוא חוזר כתחילתו, והוא יפה לאכילה, כך כל מה שישאל מתלכלכן בעוונות כל ימות השנה, בא יום הכיפורים ומכפר עליהם".

אצל כלל ישראל החטא אינו פוגם בפנימיותם, הוא דבוק רק בהם, רק בחיצוניותם, לכן על ידי מריקה ושטיפה יכול האדם בקלות לקנחו. זהו גדר כפרת יום הכיפורים, שמגיע ומקנה את עוונותיהם של ישראל כלא היו.

רגשות יאוש ורפיון בתשובה, הן בכלל הלאו של "ולא תתורו"

ישנה לשון מופלאה של אחד הראשונים, רבינו הריב"ש זצ"ל (בצוואתו אות מו), שכותב אודות התשובה לקחים נצרכים ובפרט בדורינו: "...ובהתחלתו לעבוד השם, אל ירבה בדקדוקים יתירים בכל דבר שעושה, שזה כוונת היצר הרע, לעשות לאדם מורא שמא אינו יוצא בדבר זה, כדי להביא אותו לעצבות, ועצבות היא מדה מגונה ומניעה

הבה ונגלה פנינה מדברי הרמב"ם בהלכות תשובה (פרק ז הלכה ו). כך כותב הנשר הגדול: "גדולה תשובה שמקרבת את האדם לשכינה, שנאמר 'שובה ישראל עד ה' אלוקיך'... ונאמר 'אם תשוב ישראל נאם ה' - אלי תשוב', כלומר: אם תחזור בתשובה - בי תדבק. התשובה מקרבת את הרחוקים, אמש היה זה שנאי לפני המקום, משוקץ ומרוחק ותועבה, והיום הוא אהוב ונחמד קרוב וידיד".

כתובה כאן ברמב"ם נקודה נפלאה ממש: התשובה היא כח אדיר ומופלא - כח שבעצם נובע ממה שטמון בפנימיותו של כל יהודי ויהודי. נשמתו של כל יהודי היא 'חלק אלוה ממעל', חצובה מתחת לכסא הכבוד, ויש בה קדושה וטהרה אינסופיות. "ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא" (סנהדרין מד, א), ולכן אפילו אם הוא ירד לשאול תחתית והתרחק ריחוק רב - נקודת הטהרה שלו אינה נפגמת, וברגע שיחליט לחזור, הוא נהפך בין רגע ל"אהוב, נחמד, קרוב וידיד".

איזה פתח מאיר עבור כולנו לעבודת התשובה!

הגאון רבי מנחם צבי ברלין שליט"א, ראש ישיבת 'רבינו חיים עוזר', מספר, כי שמע פעם על תלמיד חכם צעיר מגרוזיה שיצא למסע לליטא כדי לקבל 'סמיכה' ממרן הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל. כיוון שהיה זה כמה ימים לפני ראש השנה, החליט אותו תלמיד חכם להמשיך אחר כך לראדין, ולשהות ביום הדין הקדוש והנורא במחיצתו של הכהן הגדול מאחיו, מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל. ה'חפץ חיים' אכן קיבלו בסבר פנים יפות, והזמינו לסעוד על שולחנו בליל ראש השנה. היתה זו חוויה שנשמרה בזכרונו לנצח, והוא מסר כמה וכמה פנינים שזכה לשמוע בהזדמנות מיוחדת זו. בין כל הרגשי הקודש והאימרות הנוקבות, אמר ה'חפץ חיים' בעת הסעודה כך:

"כל יהודי צריך לדעת את ההבדל היסודי והעצום שבין קיום מצווה, לחלילה וחס עשיית עבירה. כאשר יהודי נכנס לעול מצוות, קוראים לו 'בר מצוה' - בן של מצווה, כי המצוות קשורות ומחוברות עימו כמו בן שאינו יכול לנתק את הקשר הטבעי עם אביו. אבל יהודי שנפל רחמנא ליצלן בעשיית חטא, גם אם הוא שקוע בדבר לא עלינו, הרי שכיניו הוא 'בעל עבירה', ולא 'בר עבירה' - כיון שזה אינו קשר דם, אלא קשר בין בעל לאישה הניתן לניתוק ולביטול".

"נמצא, שכאשר עושים מצוה, מתקשרים עם הבורא יתברך בקשר כל ינתק, מרומם ומזכך; ואם נכשלים חלילה בעבירה, הרי שעלינו לא

גדולה לעבודת הבורא יתברך. ואפילו אם נכשל בעבירה חס ושלום, לא ירבה בעצבות ויסתור הבנין שלו ויקל ויפקיר עצמו, הואיל ויצא חוץ לגדרו שיבוטל העבודה, רק שיעצב על העבירה, ויבוש מהבורא יתברך, ויתחנן לו להעביר את רעתו, ויחזור לשמוח בהבורא יתברך, כיון שהוא מתחרט בחרטה גמורה ובדעתו שלא ישוב לכסלתו בשום פעם.

"ואפילו כשיודע בודאי שאינו יוצא בדבר אחד מחמת מניעות הרבה, לא יהיה עצב, ויחשוב שהבורא יתברך בוחן לבות וכליות, שהוא יודע שרצונו לעשות מן המובחר, רק שאינו יכול, ויחזק עצמו לשמו בהבורא יתברך..."

בדברים אלו עומד הריב"ש על אחת מההפרעות הגדולות ביותר שיש לעבודת התשובה - טענת "אין לי סיכוי" והיא אש שבה בעקבותיה הבעיה היא שטענה זו של היצר מתחפשת לתחושה הנובעת ממקום טהור, של צער על עשיית עבירה וריחוק מהקדוש ברוך הוא, אך האמת היא כי אין בינה לבין האמת ולא כלום. כלל זה נקוט בידך, היו אומרים בעלי המוסר: אם מחשבה כלשהי מובילה להתקדמות, הרי היא מחשבה טובה; ואם היא מובילה לעצירה או אף לנסיגה, הרי שמקורה אינו טהור.

מחשבות הייאוש והטענה כי "התרחקתי יותר מדי", אינן רק לא נכונות כמו שהארכנו קודם לכן - הן גם מזיקות ממש ומשמשות כנשק החזק ביותר של היצר הרע בימים אלו, בהם המוני מבקשי השם נחלצים מרשתו בזה אחר זה, והוא עושה כל שביכולתו לרפות את ידיהם.

על כך מיינץ הריב"ש שלא להתייחס להרגשות המזויפות הללו. העצה היא להאמין בלב שלם ברצונו של השם יתברך, לקבלתנו לחיקו באהבה רבה ולטהרנו ולקדשנו, ולדעת כי כל יהודי באמת ובתמים רוצה לעשות את רצונו יתברך - אלא שהשאר שבעיסה מעכב. אנחנו צריכים לעשות מה שאנו יכולים, וזה בדיוק מה שמבקש הבורא יתברך מאיתנו.

בעלי המוסר וגדולי הדורות האחרונים לימדונו, כי בזמנינו ובמצבנו הדרך המובחרת לקיים 'קבלה לעתיד' שהיא מחלקי התשובה המעכבים, היא על ידי 'קבלות' שהאדם מקבל על עצמו. זוהי נקודה מרכזית מאד, כיוון שגם אם האדם מרגיש כי הוא מתקשה להשתנות בבת אחת, הרי שבכוחה של קבלה אחת אמיתית, ואפילו קטנה, להמליץ זכות בעדו כי הוא עבד השם וחפץ להשתנות.

אך גם כשיבוא האדם לקיים עצה זו בנפשו, ולקבל על עצמו קבלה אמיתית, עליו לדעת כיצד ובמה לעשות זאת. בתקופת מגורי בירושלים עיר הקודש, הייתי מתפלל מדי פעם בבית מדרשו של הגאון רבי צבי מרקוביץ זצ"ל, ראש ישיבת 'קרלין' ומלפנים רבה של העיר רמת-גן, ושומע את שיחותיו ושיעוריו העמוקים והמאירים. זכרני שמידי שנה היה רבי צבי נושא דברים בעניין הקבלות, וחוזר על משל נפלא ששמע מאחד מגדולי הדורות. כה אמר:

"היה מעשה באדם אחד, שחשקה נפשו לקנות ציפור מדברת - תוכי. הוא בירר וחקר, והופנה לאיש המתעסק במכירת חיות מחמד, שאצלו יוכל למצוא את מבוקשו. הוא פנה אל האיש, והלה אכן אישר כי הוא יוכל למכור לו תוכי כרצונו.

"הם נפגשו, והמוכר הראה לו כמה תמונות של מיני תוכים הזמינים ברשותו. הוא אף השמייע לו את הקולות שהם משמיעים בטייפ, ולבסוף הם סיכמו על אחד מהם, כולל עיסקה של רכישת כלוב ומזון ציפורים לתקופת מה. המכיר סוכם והכל נסגר בכי טוב, ואז אמר המוכר ללקוחו: 'הבה ונצא החוצה לחצר'. הראה לו עץ גבוה שהיה נטוע שם ואמר לו: 'הנה אתה רואה, הציפור נמצאת כאן למעלה... קח סולם, מלכודות וכלי ציד ותנסה ללכדה. אם תצליח תוכל לקחת אותה לביתך'..."

"הלקוח לא האמין למשמע אוזניו. 'אתה צוחק עליי?!', שאל בזעם. 'אז מה דיברת איתי בכלל, אם המוצר שביקשתי אינו ברשותך? אם אתה מוכר לי תוכי, אתה צריך ללכוד אותו, לא אני!...' 'כשאדם בא לפני הקדוש ברוך הוא ורוצה 'להציע הצעה' ולקבל קבלה, עליו לבוא עם 'סחורה שקיימת ברשותו', ולא להבטיח 'ציפורים על העץ' - סיכם רבי צבי את רעיונו המאלף. עם קבלות מוגזמות ואינן מעשיות, שאין סיכוי לעמוד בהן, אין טעם לבוא לפני הבורא יתברך. זה מראה חלילה על זלזול וחוסר רצינות.

לאור זה הסביר רבי צבי במתיקות, את לשון הנביא ירמיה במגילת איכה: "נָשָׂא לְבָבְנוּ אֶל פְּפִיִּם אֶל אֵל בְּשָׁמַיִם" (מא, ג). "הפשט הוא", אמר רבי צבי, "שכאשר אדם נושא את לבבו בתשובה אל אביו שבשמים, יקבל על עצמו קבלות מעשיות לחיזוק, קבלות שיהיו בהשגתו, בכפות ידו, ולא על העץ, רחוקות מגובהו והשגתו!".

עלינו לקבל על עצמנו קבלה קטנה, עליה אנו בטוחים במאת האחוזים שנוכל לעמוד בה. קבלה יציבה כזו, קטנה ככל שתהיה, מהווה פתח להביאנו לתשובה ולחיזוק בשאר העניינים.

הגאון הצדיק רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, משגיח ישיבת קמניץ, סיפר לתלמידיו כי רבו, מרן הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל, היה שואל אותם בתקופת הימים הנוראים מה הקבלות שקיבלו על עצמם, וכשהשיבו מה שהשיבו היה אומר: "טוב ויפה, אבל תורידו, תורידו"... כי עדיף לקבל קבלות קטנות ושיהיו איתנות ויציבות לזמן ארוך, ומהן אם ירצה השם להבנות הלאה.

רבי אליהו היה מוסיף ואומר, כי אחת הקבלות הכי טובות היא לימוד המוסר באופן קבוע, ולו לזמן מועט. אין כמו לימוד המוסר כדי לעזור לאדם לשוב אל בוראו בלב שלם.

ידידי הגאון רבי יצחק אלחנן שיינברגר שליט"א, ר"מ בישיבת 'קול תורה' לצעירים, סיפר לי כי שנה אחת שמע מהגאון רבי אפרים נחום בורודיאנסקי זצ"ל, מחשובי מרביצי התורה בדור העבר, על הקבלה שקיבל על עצמו לקראת ימי הדין. מה היתה הקבלה? חיזוק בתורה - אם יארע והוא יזדקק לכלי כתיבה במהלך הסדר, הוא קיבל על עצמו שלא יבקש עט ממישהו שלומד בחברותא, אלא מאחד שלומד לבדו, כדי להפחית את ביטול הזמן...

לכאורה פלא על אדם כה גדול, שמקבל על עצמו קבלה הנראית כה קטנה ופעוטה. אך דווקא גדולי הדור ידעו והבינו כיצד מתייחסים לחיזוקים קטנים, וכמה ערך יש להם בכל עבודתו הרוחנית של האדם. שמעתי מיהודי יקר סיפור קטן, שמוסיף נופך לנקודה חשובה זו: בהיותו בחור בישיבה, הוא חווה תקופה קשה מאד, והרגיש כי אינו

המשך בעמוד 26

משום מה הייתי חייב לשאול אותו, האם יש קשר משפחתי בינו ובין האיש השני שהתקשר קודם לכן. להפתעתי התשובה היתה שהם לא רק אחים, אלא שהם גם לומדים בחברותא ועושים את המבחנים של 'דרשו' ביחד. התברר לי שהשניים לומדים בחברותא כבר שלושים שנה ברצף...

הרה"ח ר' יחיאל יהושע גולדברג, איש 'מוקד דרשו', מספר על ההתרגשות מעמך ישראל, ועל התפילות בראש השנה

אבל אני שומע יום יום ושעה שעה מאינספור נבחרים, שההגעה למבחן מדי חודש בחודשו נותנת להם המון, בין אם הם בני 14 ובין אם הם בני 64, וכבר נתקלתי בנבחרים בגיל 90!!! אני חושב שיש בזה לימוד זכות גדול, ובעיקר מחייב גדול לכל אחד ואחד. מי שרוצה להתקדם, מי שרוצה לדעת, מי שרוצה להיות חלק מהמפעל הענק הזה שזוכה להעמיד תלמידי חכמים יום יום כבר למעלה מחצי יובל שנים - אל תהססו, אל תחשבו פעמיים, פשוט הצטרפו למבחן הקרוב ותכניסו את המבחנים הללו לרוטינה, לשגרת החיים הרגילה שלכם. אני מבטיח לכם שלא תתחרטו על כך.

ידוע לכל, אחד שראש השנה הנו יום שבו יכול כל אחד ואחד להפוך את גורלו ולשנות את מצבו מן הקצה אל הקצה. אין ספור אנשים מעידים שהם התפללו בראש השנה ברצינות ובכוונה גדולה על עניינים שונים, וראו ישועות באופן שנראה לכאורה למעלה מדרך הטבע, אבל האמת היא שזה הטבע עצמו, כך ברא הקב"ה את עולמו, שפעם בשנה הוא פותח את הכל מחדש, ולכל אחד יש הזדמנות להתפלל מעומק הלב, ולהביא לשינוי משמעותי בגורל

ערב יום הדין עכשיו, וכשאנחנו נמצאים בזמן כזה, דומני שכדאי לאחוז במידת לימוד זכות על עם ישראל, להרבות כבוד שמים ולספר על אחינו ובשרינו, יהודים שחיים בינינו ומוסרים נפשם על התורה ועל העבודה. בכך גם נקדש שם שמים, ואולי גם נזכה לטעת בלבותיהם של אנשים נוספים את הרצון ללכת באותה הדרך. חושבני שאחד הסיפורים המרגשים ביותר, שנתקלתי בהם השנה במסגרת עבודתי ב'דרשו', היה המקרה שבו עניתי לשיחת טלפון של יהודי מבוגר יחסית, נשמע כמו אחד שכבר יצא לפנסיה או עתיד לצאת בקרוב, והוא שואל אותי כמה שאלות לגבי המבחן הקרוב, והציון שקיבל במבחן הקודם. השבתי לו על שאלותיו, דבר דבור על אופניו, כפי שאני עושה מדי יום מול עשרות פונים, וכפי שעושים חברי היושבים לצידי במוקד הטלפוני של 'דרשו', ומשיבים גם הם במקביל לעשרות ואף למאות פונים אחרים.

חלפו שעות, אולי שלוש שעות, והנה מתקשר יהודי נוסף עם שם משפחה זהה לזה ששוחחתי עמו קודם לכן. גם הגיל שלו היה די דומה, יש ביניהם פער של שנתיים אולי, ואם לא די בכך גיליתי שהוא גם מתגורר באותו אזור כמו הקודם, בשיכון ויז'ניץ בבני ברק. האמת שאני אמור להיות איש שירות, אנשים שואלים אני צריך לענות באדיבות, זה לא התפקיד שלי לפתוח בשיחת רעים עם הפונים, אבל את חטאי אני מזכיר - לא הצלחתי לעצור את עצמי. משום מה הייתי חייב לשאול אותו האם יש קשר משפחתי בינו ובין האיש השני שהתקשר קודם לכן.

להפתעתי התשובה היתה שהם לא רק אחים, אלא שהם גם לומדים בחברותא ועושים את המבחנים של 'דרשו' ביחד. התברר לי שהשניים לומדים בחברותא כבר שלושים שנה ברצף! ההתרגשותי עד מאוד. שני אחים, לכל אחד מהם יש משפחה משלו, שבט שלם בלי עין הרע, הם מקדישים זמן לשמור על הקשר ביניהם יום יום, ולא סתם מפטפטים על דא ועל הא, אלא יושבים ולומדים יחד, ובסופו של חודש גם הולכים לעשות את המבחן. לא פעם אנחנו רואים ושומעים על אנשים שמתביישים לעשות מבחן, זה נראה כמו משהו ששייך לילדים בחיידר, או מקסימום לבחורים בשיבה.

המתוכנן לו לשנה הקרובה.

סיפר לי חבר סיפור מדהים שאירע לפני שנתיים. היה לו ילד שעלה חודש קודם לכן לשיעור ג' בישיבה קטנה, והוא היה מאוד מודאג מהשאלה, לאיזו ישיבה גדולה הבן שלו יתקבל בשנה שלאחר מכן. הוא החליט שהוא מקדיש את התפילות שלו בראש השנה לעניין הזה, והתפלל בכל לבו שהילד יתקבל לישיבה פלונית, אבל היה לו גם שכל להוסיף עוד 'כוכבית' קטנה לבקשה שלו - רק אם זה טוב לילד. אם לא טוב לו בישיבה הזאת, יהי רצון שיתקבל לישיבה אחרת שכן מתאימה לו, ושבה יהיה לו טוב.

עברו כמה חודשים, הבחור נרשם לאותה ישיבה שאליה רצה האבא שהוא יתקבל, ולא עלתה על דעתו להירשם לישיבה אחרת. אבל מה? באותה ישיבה יש הרשמה גדולה מאוד, ולכן לקח זמן עד שחזרו אליו עם תשובה. בינתיים התחיל האבא להילחץ, ובעודו מדמיין במחשבתו את הצער הנורא שייגרם לו כשיתברר שאפילו לא קראו לבנו להיבחן, פתאום יצר איתו קשר מישהו, והציע לו לרשום את בנו לישיבה אחרת, גם היא ישיבה טובה, אבל אין לה כזה שם נוצץ.

האבא שכבר היה כמעט היסטרי, הסכים מיד, ובאותו יום אחר הצהרים כבר הזמינו את בנו להיבחן למחרת בבוקר. בתוך יום וחצי הילד כבר התקבל לאותה ישיבה, והאבא הסכים מיד עם הנהלת הישיבה שהוא אכן שולח לשם את הילד.

זמן קצר לאחר מכן הוא מקבל טלפון מהישיבה הראשונה, שמזמינים את הבן להיבחן, אבל האבא אמר להם שזה כבר לא רלוונטי, הם כבר סיכמו עם ישיבה אחרת, ולא הולכים להפר את הסיכום.

ומה קרה? התברר שהישיבה הזאת מתאימה בדיוק להלך רוחו של הבחור, והוא הצליח שם מעל ומעבר למשוער. התפילות שהוא התפלל בראש השנה, ה'כוכבית' הזאת שהוא הוסיף, התקבלו! הקב"ה הוביל את הילד באופן מיוחד בדיוק למקום המתאים לו, והבחור עושה חיל בלימודיו ב"ה.

ואספר עוד מעשה שבדידי הווא עובדא: מן השמים זיכו אותי שיש לי רגש מאוד מיוחד לרבי שמעון בר יוחאי ולשהייה על ציונו הקדוש. כחסיד לעלוב הורגלתי מגיל צעיר מאוד להגיע מדי שנה בשבת פרשת בהעלותך למירון, והטעם המיוחד הזה של שבת במירון נכנס בי. עבורי זה התענוג הכי גדול בעולם, שבת במירון.

אבל מה? לעשות שבת במירון זה לא סיפור זול. ב"ה יש משפחה עם ילדים, אני לא יכול לברוח להם ולעשות חיים' לבד. צריכים לשכור דירה, לשלם טבין ותקילין, וחשבון הבנק שלי לא כל כך מקבל בהבנה את הרעיון הזה...

נו, מה עושים? מתפללים! שנה אחת התפללתי על כך בראש השנה מעומק הלב, ממש בהשתפכות הנפש, בדמעות: "ריבוננו של עולם, השנה אני רוצה להיות חמש שבתות במירון. חמש שבתות! זכה אותי שאוכל להגשים את החלום הקסום הזה!!!".

ומה אתם חושבים? כמה שבועות אחרי החגים, ביום חמישי אפרורי

וחורפי למדי אני מקבל טלפון מגיסי ששואל אותי אם אני רוצה להיות שבת במירון. "מה זאת אומרת רוצה?", השבתי לו, "אני משתוקק לזה!!!". התברר שהוא החליט לנסוע עם המשפחה שלו למירון ושכר דירה גדולה יותר משמעותית ממה שהוא צריך כי זה הסתדר לו ככה: "אם אתה רוצה לבוא, אז תבוא, זה לא יעלה לך כסף!!!".

בדרך לא דרך מצאתי את עצמי גם בשבת הגדול, במירון, בעלויות מינימליות. אני לא בטוח שלעשות שבת בבית היה יוצא לי יותר זול. שבת בהעלותך זה הרי ממש נקבע מששת ימי בראשית שעושים במירון, ואין מקום לשאלה בכלל בעניין זה, וגם העלויות לא גבוהות כי אנחנו נוסעים במרכז עם כל המשפחה ושוכרים מתחם גדול, מה שמוזיל את העלויות.

כשהתקרב בין הזמנים, החלו במשפחתו של מורי חמי שיחי' לארגן איזו שבת התאחדות לכל בני המשפחה, וכמובן צריכים לקחת מקום גדול, כי ב"ה כבר אין מקום לכולם בסלון של השווער והשוויגער. אחרי דין ודברים החליט לעשות את השבת ב... מירון.

וכשהתקרב ראש השנה, נסעתי לשבת נוספת במירון, יחד עם החבורה של מגיש המישרים הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, שזכיתי להיות חבר בה, ומדי שנה נוסעת החבורה כולה בראשות הרב בידרמן, לשבת במירון בחודש אלול.

הנה כי כן, עשיתי חמש שבתות במירון, וחשבון הבנק שלי אפילו לא הרגיש את זה...

לסיום אני רוצה לשתף את הציבור בווארט מאוד חזק שמורי ורבי כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב זצ"ל היה אומר כסדר, גם בראש השנה. כתוב, שכאלישע הנביא רצה לגמול לאשה השונמית על החסד שעשתה עמו כשבנתה לו עליית קיר, הוא שאל אותה אם היא צריכה שיעזרו לה במשהו, אולי בבית המלך או משהו אחר, והיא השיבה תשובה מאוד תמוהה: "בתוך עמי אנוכי יושבת".

שאל האדמו"ר זצ"ל, מה הפשט בתשובה הזאת? שואלים - אם את צריכה עזרה תגידי שכן, תגידי שלא, מה זה "בתוך עמי אנוכי יושבת?".

ביאר זאת הרבי לפי ווארט שהיה אומר תמיד בשמו של הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג על הפסוק "משפטי ה' אמת צדקו יחדיו" - כשמלך בשר ודם רוצה להעניש מישהו שחטא כנגדו, הוא מעניש אותו בלי להתחשב בצער שייגרם לאשתו, לילדיו, לחברים שלו. מי שחטא, מגיע לו עונש.

אבל מלך מלכי המלכים אינו כן, הוא לא יעשה שום דבר שיגרם צער למי שלא נגזר עליו להצטער. לכן גם אם אדם אחד מתנהג שלא כשורה, אבל יש לו אוהבים וחברים שכן מתנהגים כשורה ולהם לא מגיע עונש, ממילא גם הוא עצמו לא ייענש כדי שלא לצער את חבריו.

זה הפשט בפסוק: "משפטי ה' אמת צדקו יחדיו", הם צריכים להיות צודקים יחדיו לאדם עצמו, למשפחה שלו, לאוהבים שלו, רק אחרי

המשך בעמוד 25

דמותו ההדורה והקורנת ניצבת כעת בפתח חדר האוכל של הישיבה. הציבור משתתק בעיצומה של השירה. הבחורים קמים על רגליהם ותמהים זה לזה, מה מחפש ראש הישיבה כעת בחדר האוכל? מדוע הוא אינו פונה אל ביתו ומשפחתו?

על אצילות דרכיו וברכת ה"ותזכה לתורה", של הגאון רבי משה שמואל שפירא זצוק"ל

מאת: הרב ישראל היימן

ליל א' דראש השנה בהיכלה של ישיבת באר יעקב. היכל הישיבה מלא מפה לפה, בכותל המזרח ישובים רבני הישיבה, ובראשם ראש הישיבה הגאון רבי משה שמואל שפירא זצוק"ל. אווירה של חרדת הדין דקה מהולה ברוממות הדעת של המלכת ה' מלווה את התפילה. כאן, בהיכלו של ר' משה שמואל שולטים ההדר הוואלוזינאי והחריפות הבריסקאית בערבוביה. אין כאן לחץ מיותר, אין כאן השתפכויות יוצאות דופן... חודש שלם עמלים כאן על השגת רוממות הדעת הזו שמזדקקת כהנה וכהנה ביומיים הגורליים שלפתיחנו.

התפילה מסתיימת. כעת משתרך תור ארוך לפני מקומו של ראש הישיבה, כל בניו של האבא הגדול עוברים לפניו כבני מרון לברך ולהתברך. ר' משה שמואל עומד על רגליו שעה ארוכה מאד, פניו להבים מאימת הדין ובעיניו אש האהבה לבניו תלמידיו. אין בחור בישיבה שיוותר על המעמד הזה. אין מי שיכול להיכנס לשנה החדשה בלי לשמוע את המילים "לשנה טובה תכתב ותיחתם - ותזכה לתורה!".

הברכה הזו יצאה מפיו של ראש הישיבה מאות פעמים בזה אחר זה. זו לא הייתה מונוטוניות, הייתה שם כוונה אמיתית שמוישרה שהשנה קצת היה לו קשה - יצליח יותר שנה הבאה. ובשניה אחרי הייתה הכוונה, שאברימ'ה שבשנה האחרונה התקדם מעל ומעבר למצופה, ימשיך ויפרח גם בשנה הקרובה... כל אחד ואחד קיבל את הברכה המיוחדת לו, אבל לכולם זה היה מקופל באותו משפט. "לשנה טובה תכתב ותיחתם - ותזכה לתורה!".

בחדר האוכל של הישיבה סעודת החג בעיצומה. כובד ראש אופייני מתובל בדברי תורה ובשירים מענייני דיומא. בבית המדרש התור מתקצר והולך, ובעוד דקות ספורות יפנה גם ראש הישיבה לביתו לסעוד את סעודת החג, ולהתכונן לעבודת היום של מחר. אבל לא. לראש הישיבה יש עוד משהו חשוב מאד לסדר לפני שהוא ממשיך את סדר עבודתו.

דמותו ההדורה והקורנת ניצבת כעת בפתח חדר האוכל של הישיבה. הציבור משתתק בעיצומה של השירה. הבחורים קמים על רגליהם ותמהים זה לזה, מה מחפש ראש הישיבה כעת בחדר האוכל? מדוע הוא אינו פונה אל ביתו ומשפחתו?

ר' משה שמואל אינו מבזבז שניה מיותרת. הוא ניגש בצעד זריז

לאחד הבחורים ובשקט שמשתרר בחדר האוכל נשמעות המילים הנאמרות בקול צלול. "ותזכה לתורה!"...

זהו. ראש הישיבה סב במהירות ויוצא מחדר האוכל לכיוון ביתו. בסיום סעודת החג מתגודדים מול הבחור הנבוך והמרוגש קבוצת חברים. הם מנסים לברר את פשר המחזה אותו ראו כולם.

"עמדתו בתור כמו כולם", סיפר הבחור, "ראש הישיבה לחץ את ידי ובירך את הברכה הקבועה. רק שמאחורי לפתע נדחף מישהו, שבטעות דחף אותי והבא אחרי בתור כבר ניגש, כך שאת סיומה של הברכה 'ותזכה לתורה' לא שמעתי..."

דמעות עמדו בעיניו של הבחור. מכל המאות שעברו היום מול ראש הישיבה, הוא זכר בחור בודד שאת סיומה של הברכה כנראה לא שמע, והוא בא להשלים אותן. זה היה איכפת לו, סימן שזה באמת עניין אותו שאני אזכה לתורה בשנה הבעל"ט.

בעיצומו של היום המקודש אליו מכוונים כל ימי האלול ועשרת ימי התשובה, היום בו אנו משלימים את עבודת התשובה, שהיא המרכזית בעבודות ימים אלו, אנו קוראים את ההפטרה המוסרית ביותר במהלך השנה. בהפטרה הזו מונח היסוד לכל עבודת הימים האלו. היא באה להזכיר לנו את הנושא המרכזי שח"ו לא יהיה העיקר חסר מן הספר.

"קרא בגרון אל תחשוך כשופר הרם קולך... ישאלוני משפטי צדק קרבת אלוקים יחפצון" - הנביא קורא לכל עובדי ה' החפצים להתקרב לאלוקיהם, ולנצל את הימים האלו לעבודה הנכונה ביותר. אותם עובדי ה' לא מבינים למה העבודה שלהם לא מצליחה? למה כל שנה מחדש הם מרגישים שהם עושים 'בכאילו' ובסיום ימי הדין הכל חוזר להיות כמו שהיה, למה הם לא מצליחים להתרומם באמת? **"למה צמנו ולא ראית עינינו נפשנו ולא תדע"** (יש מי שלא מזדהה עם הכאב הזה שמלווה כל כך הרבה עובדי ה' בימים אלו!?) אבל התשובה כתובה מיד בפסוק הבא. והמילים נוקבות חדרי בטן! **"הן לריב ומצה תצומו ולהכות באגרוף רשע... הכזה יהיה צום אבחרהו יום ענות אדם נפשו, הלכוף כאגמון ראשו ושק ואפר יציע, הלזה תקרא צום ויום רצון לה"**. מילים כדורבנות! הנביא מסביר לנו, שהצום גרידא אין בו שום חפץ. התנדדות מול השערי תשובה והכאה על הלב לבד נקראת "להכות באגרוף רשע". חלילה וחס. אז מה כן? אז איך באמת משיגים את הדרגה של תשובה, איך באמת אחת ולתמיד יוצאים מהסיבוב הזה ומתחילים דרך אמיתית של חזרה בתשובה בואכה היכל המלך? גם זה כתוב. הנביא לא משאיר אותנו בלי תשובה. **"הלא זה צום אבחרהו, פתח חרצובות רשע, התר אגודות מוטה ושלה"**

רצוצים חופשי וכל מוטה תנתקו".

יש דרך, איך עושים אותה?

"הלא פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית, כי תראה ערום וכיסיתו ומבשרך לא תתעלם". **"ותפק לרעב לחמך ונפש נענה תשביע"**.

זהו!!

זה הסוד!!!

לא סתם לעשות חסד, 'ומבשרך לא תתעלם', 'ונפש נענה תשביע'. שצרכי השני יעניינו אותך באמת! שתוכל להרגיש את השני ואת מחשבותיו.

אולי קשה לנו לתפוס את זה. אולי אם לא הנביא ישעיהו היה אסור לנו בעצמנו לומר את זה. אבל זה ברור, זו התכלית של כל מערכת התשובה שמגיעה בסוף אל הצום הקדוש. כשהצום והתשובה יבאו אותנו אל המציאות הזו, של להרגיש את השני - נדע שהצלחנו. נבין שמשוהו אכן זו אצלנו.

ויש גם הבטחה נבואית. אם תעשה את זה, אם תגיע עד הלום.

"אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמח... אז תקרא וה' יענה תשווע ויאמר הנני".

והסוף הוא **"אז תתענג על ה' והרכבתך על במתי ארץ והאכלתך נחלת יעקב אביך כי פי ה' דיבר"**.

המשך מעמוד 23 | הרה"ח ר' יחיאל יהושע גולדברג

שהמשפט הזה צודק כלפי כולם גם יחד, הוא יקרה בפועל. אם כן, מי שיש לו הרבה מאוד חברים ואוהבים, ניצול מכל רעה שמגיעה לו, כי הסיכוי רחוק שלכל כך הרבה אנשים יהיה צער. זה מה שענתה האשה השונמית. אני לא קורה לי שום דבר רע, כי בתוך עמי אנוכי יושבת, יש לי הרבה אוהבים, לא יכולים לקרות לי דברים רעים, בגלל שכל כך הרבה אנשים דואגים לי ויצטערו אם יקרה לי משהו שאינו טוב חלילה.

באחת הפעמים השלים הרבי זצ"ל ואמר, שהוא זכה ב"ה להרבה אוהבים, ולכן הוא זוכה לשמירה מיוחדת, כי אם יקרה לו משהו שאינו טוב, הדבר יצער אנשים רבים שלא מגיע להם הצער הזה.

לכן זו עצה טובה לכל אדם, בכל ימות השנה ובמיוחד בראש השנה, להשתדל שיהיו לו אוהבים רבים, להשתדל להיות מועיל לסביבה ואהוב על כולם, וזה בוודאי יעזור.

ואסיים במעשה נורא ששמעתי מפיו של דודי, הגה"ח רבי מרדכי לייב גלבשטיין שליט"א:

מסטולין, המכונה בפי חסידי קרלין "דער פרנקפורטר", משום שנטמן בבית החיים בפרנקפורט דה מיין. אותו יהודי היה מגיע לראש השנה לרבי, ושם היתה לו חזקה להכין את הקפה לציבור המתפללים.

ההתעסקות עם הקפה היתה נמשכת זמן רב, ועד שהוא היה משלים אותה ומתחיל להתפלל, כבר השלימו בבית הכנסת את אמירת הקרבנות ופסוקי דזמרה. הוא הרגיש מאוד גרוע ופחות בכך, שכל הקהל הקדוש מתפלל בקול רעש גדול כדרכם של חסידי קרלין, והוא מתעסק עם כוסות וקפה ומים חמים וסוכר...

שנה אחת, אחרי שהפסיד שוב את כל הקרבנות והפסוקי דזמרה, הוא החליט שהוא מפסיק להתעסק עם זה, יש עוד אנשים, שמישהו אחר ייקח על עצמו את העול של ההתעסקות עם הקפה, ואילו הוא יחזור להתנהג כמו יהודי חסידי, ייכנס מוקדם לבית הכנסת ויתפלל בקול רעש גדול כמו כל החסידים.

אמר לו הרבי הקדוש: "וואס גראגערסטו באר'ן דווענען, גיב טרינקעין פאר'ן עוילם" - ?מה אתה מרעיש בתפילה שלך? תן לציבור לשתות!"...

כי לתת ליהודים לשתות, זה לא פחות חשוב מלשאוג בתפילה באמירת פסוקי דזמרה. ומי שמן השמים זיכו אותו לעשות חסד עם יהודים, ובמיוחד בראש השנה, אשריו ואשרי חלקו.

ויהי רצון שנזכה כולנו לכתובה וחתומה טובה, שנה טובה ומתוקה.

בליל ר"ה ואני אומר להם שנה טובה, ויש כאלה שעוברים און אָעס זאָגאַך נײַט אַרויס באַמיר דער לשנה טובה (בתרגום חופשי: ולא כ"כ יוצא לי לשנה טובה). מה היה השנה?

"שתק רבינו והרהר ולא השיב. אח"כ אמר: האר"י הק' ידע על כל אחד מה נגזר עליו".

אבל עדיין לגבי לומר ברכה לאדם, אם מן השמיים לא מגיעה לו הברכה, היא לא יוצאת, וזו לא דרגת האר"י הק'?

"היו כל כך הרבה אנשים ואינני יכול לזכור מה היה" (ראיתי שרבינו מתחמק).

מהיכן השורש מה שרבינו אומר כל יום בעשי"ת כל התהילים, במשנה ברורה כתוב 'פרקים?

"זה התחיל בהיותי ילד, ולכן זה כבר נמשך עד היום"

כיצד ראו אצל אבא זצ"ל?

"אבא אמר תהילים, אבל איני יודע אם כל יום את הכל".

(מתוך 'כל משאלותי')

עד שהסכים, והחזו"א נהיה אדום, ואמר אז רק המשנה באבות פ"ט מ"ו שאמר רבי יוסי בן קיסמא וכו' "אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם, איני דר אלא במקום תורה, לפי שבשעת פטירתו של אדם אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב, ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד" וכו', ויותר לא אמר.

"אני זוכר את זה הייתי שם".

בדרך כלל מדברים התעוררות על המשפט והדין, מה יש במשנה הזו שהחזו"א אמרה?

"חיזוק בתורה זה הדבר הכי חשוב לשעה זו".

בקשו לשאול: א. מה חשוב יותר - עליה בראש השנה או יום הכיפורים? **"תרוויחהו כחד דמי".**

ב. האם כסף שיקנה עליה האם עדיף שייתן לצדקה?

"איך שירצה".

אמרת קמיה: רבינו אמר לי פעם כי "כמה שנים שאנשים עוברים

מאהבה" - זדונות נהפכים לו לזכויות. כשישראל תוקעים את התקיעות הראשונות סבור השטן שהם תוקעים כדי "לצאת ידי חובה" בלבד. ותשובתם אינה אלא מ"יראה". במצב שכזה עדיין "משתלם לו" לקטרג עליהם, ולהביא את זדונותיהם לפני ה' יתברך, כי זדונותיהם עדיין יכולים לקטרג עליהם שהרי התהפכו בסך הכל לשגגות, אבל עדיין בגדר "חטא" הם.

אבל כשישראל תוקעים בפעם השנייה, אף שכבר יצאו ידי חובה, סימן שתשובתם היא מ"אהבה". במצב שכזה, "לא משתלם" לשטן לקטרג ולהביא את זדונותיהם לפני ה', כי הזדונות הפכו לזכויות, העברות הפכו למצוות, וכך השטן מתבלבל ומתערבב...

(רבי מאיר צימרוט שליט"א, מתוך הספר דורש טוב - ראש השנה)

השטן בעצמו, שישב במקום - התבלבל...

זוהי בעצם כוונתנו בתקיעות שאנו תוקעים בראש השנה: לבלבל את השטן.

רבי עקיבא איגר מבאר כי בתקיעות הראשונות, תקיעות דמיושב, השטן עדיין לא מתבלבל. הוא יודע שביום זה יש מצוה לתקוע בשופר. אבל כשהוא רואה ששבים ותוקעים, תקיעות דמעומד, כאן הוא כבר מתבלבל! הוא סבור שהתקיעות האלו הן שופרו של משיח, והגיע זמנו להתבטל מן העולם.

מוסיף רבי עקיבא איגר ומבאר:

חז"ל אומרים (יומא פו ע"ב) כי כאשר בן אדם עושה "תשובה מיראה" - זדונות נהפכים לו לשגגות, אבל אם הוא עושה "תשובה

ההרגל".

הבחור נענה וקיבל על עצמו לעשות כן. כמובן שברגע שהיה מחוייב לכך, הגיע היצר וניסה להלחם בו, אפילו בענין פעוט כזה, אך הוא נאבק והתעקש ועלה בידו. "אני יכול לומר בפה מלא, כי הקבלה הקטנה הזו הצילה אותי", סיפר לי לימים. "כך זכיתי לטעום מהתחושה של להיות עבד להשם, שעושה מה שנדרש ממנו בלי טענות ומענות, ומן ההנהגה הקטנה הזו זכיתי לצאת מאפלה לאור גדול".

ניתן אף לפרש ולומר, כי זוהי הבחינה של "חודו של מחט" המבוקשת מאיתנו כדי לזכות "לפתחו של אולם", ולידו המושטת של בורא העולם. גם קבלה קטנה חשובה - אם נעשית בלב חפץ ומתוך מחשבה!

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

יכול לקבל על עצמו שום קבלה טובה. אך ככל שהתקרבו הימים הנוראים, הוא חש כי פטור בלא כלום אי אפשר, והוא אינו מסוגל לעבור את כל ירח האיתנים בלא שום קבלה - אך מה יעשה והוא מרגיש כה רחוק?

בצר לו, פנה אל ראש הישיבה שלו, והתייעץ עימו מה לעשות. "שמע, יקירי", אמר לו רבו, "קבל על עצמך משהו קטן, ממש קטן - לנשק את ספר התורה כשמוציאים אותו מארון הקודש".

"אבל בין כך מנשקים את ספר התורה", תמה הבחור. "היכן הקבלה כאן?"

"אינך מביין?", אמר לו ראש הישיבה בכובד ראש, "אינו דומה אותו מעשה כשהוא נעשה מתוך עול של קבלה, למעשה שנעשה מכוח

עננה של עצב ותוגה עברה על פני המסובים: "אוי, אל תזכיר לנו אותה", בקשו, "זו היתה פשוט סעודה שחורה!"
 אך הרב לא נתן להעביר את הנושא; בפקחותו היתמם ושאל: למה שחור? הבה נא נתבונן כיצד עברה עלינו השנה החולפת - הנה, ברוך השם, כולנו היינו בקו הבריאות, פרנסתנו היתה מצויה בשפע, תודה להשם יתברך, ואף הצלחנו לשלם את כל משכורות האברכים שבישיבה מידי חודש בחדשו, ללא שום מניעות! מה אם כן היה שחור בשנה זו?
 "דעו נא, בני יקרים", הסביר הרב, "כל אלו החסדים הגדולים נעשו עמנו, בעקבות מה שקבלתי הכל באמונה ובתמימות! לא נתתי

בשום אופן לדאגה ולעצבות לחדור ולכרסם בלבי, ולקלקל את בטחוני האיתן בצור עולמים ברוך הוא; בכל תקרית שהתרחשה, אמרתי בלב שלם שבודאי מכוון הדבר!
 זה גופא היה פה הנסיון! השטן רצה להכניס אותנו לעצבות ולכעס, ולעורר ספקות באמונה ובבטחון, חלילה. אך מאחר שבחסדי השם יתברך התגברתי כנגדו, וקבלתי הכל באהבה ובתמימות, ולא הרהרתי אחר מידותיו יתברך שמו, ללא שום תלונה ומענה כלפי מעלה - בזכות זה התהפך עלינו הכל לטובה!"
כש'אנכי ה' לנגדך תצליח במעשיך!

(מתוך 'טיב המעשיות')

כך עברו עליו ימי המועדים, מערים על נפשו טללי תחייה והתעוררות. במוצאי שמחת תורה נדחק החסיד בין ההמונים העוברים ביעף על פני הרבי, לקבל ברכת פרידה וחורף בריא.
 הרבי סימן לו במפתיע לעצור. הוא ניגש אליו בדחילו, ושמע את הדברים הבאים:
 "אתה תצטרך לעבור את הנתות, אך אל דאגה, הכל יעבור בשלום, אתה תצא מזה מהר מאוד ותחלים במהרה."
 עיניו נפערו בתדהמה, אך בקושי הצליח לענות:
 "והלא הרבי אמר שאיני זקוק לניתוח..."
 אמר לו הרבי:
 "ראיתי את המתח העצום בו היית שרוי, רציתי לחזק אותך, להעניק לך לפחות כמה שבועות של שלוה ורוגע, שתוכל להתנהג בראש השנה, ביום כיפור ובחגים כמו יהודי."
 "אבל ביטלתי את התור לנתוח", שאל במבוכה.
 "אל תדאג", השיב לו הרבי, "לאחר שביטלת את התור, התקשרתי מיד ואמרתי להם שישאירו לך את התור..."
 הרבי הוסיף להעתיך ברכות להצלחת הנתוח, והחסיד יצא מאת פני הקודש.

רק אז החל להבין את גודל הטובה שעשה עמו הרבי. הלא רק בזכות 'ביטול' הנתוח זכה לימים גדושי התעלות, החל מראש השנה ויום כיפור בהם שפך את לבו כמים נוכח פני ה', עד לימי הסוכות ושמחת תורה, בהם שאב מלא חפניו שמחה ורוח קדושה לכל השנה כולה.
 די היה לו להזכר בחרדה שאחזה בו לפני ראש השנה, כדי לדעת היאך היו עוברים עליו חגי תשרי אם היה הניתוח נושף כל העת בערפון, ממתין מעבר לפינה.
 כעת כבר לא נותר לו זמן למחשבות מזיקות ומזירות, כבר למחרת נערך הנתוח כמתוכנן, וזכה, בסייעתא דשמיא, להצלחה מרובה.
 לרוב מספרים את הסיפור כדי להראות את טוב לבו של אוהבן של ישראל הרבי ה'פני מנחם', שטרם להסיר דאגה מלב יהודי, ולו לזמן מועט.
 ברם, בנוסף על כך יש בו ללמד על חובתו של כל יהודי להניח את כל דאגותיו בקרן זוית בימים הללו ולהתעטף לפני ה' כבטלית, בלא לפנות ימין או שמאל, לשכוח מהעולם כולו, ולשפוך שיחו כעני המרוכז בכל נימי נפשו בבקשתו זו.
 כך צריכה להראות התפלה בימים הללו.
 (נערך ונקלט מתוך הספר 'ספיר ויהלום' על חודש אלול וראש השנה שיצא לאור)

אחד מתלמידי המשגיח רבי דב יפה ניגש לשאול
 יש מתפללים שמגביהים את קולם בעת התפילה, לצורך כוונתם, ואינם נותנים את הדעת להפרעה שהם גורמים מבלי משים למתפללים הסמוכים אליהם, אשר מתקשים לרכז את כוונותיהם באופן כזה.
 אחד מתלמידי המשגיח רבי דב יפה, ניגש לשאול מה עליו לעשות במקרה כזה, שבו הוא מתקשר להתרכז בתפילה בגלל שכנו לספסל? ענהו המשגיח: ראשית יש לדעת, שאם מתרכזים בתפילה עצמה, נעשה קל יותר לסבול את הגבהת הקול, והיא פחות מפריעה לכוונה. טוב גם לחשוב: ברוך ה' שהוא מתפלל בהתלהבות ובדבקות, ובודאי יש לקב"ה הרבה נחת ממנו, אף על פי שעל פי דין אין לעשות כך [עיין משנה ברורה סימן ק"א סק"ז, שהמגביה קולו, ואפילו בפסוקי דזמרה,

הרי זה מקטני אמנה, כאילו אינו מאמין שהקב"ה שומע לחש].
 אולם התשובה האמיתית היא, שיש לזכור כי לא אותו יהודי מפריע - אלא הקב"ה סובב את המציאות באופן כזה שתהיה לך הפרעה בתפילה. ואם הקב"ה סובב את המציאות כך, סימן שתפקידך כעת להשתדל להתפלל דווקא מתוך אותה הפרעה עד כמה שניתן. זוהי התפילה שבורא העולם כעת רוצה ממך! [וכמו שמצינו מעלה יתירה בתפילת המנחה, מפני שקשה אז להתפלל].
 כל חייו צריך יהודי לשאול את עצמו שאלה אחת: מה ה' רוצה ממני עכשיו, במצב הנוכחי?
 עליו לזכור שהקב"ה לבדו מסובב מצבים, ובכל מצב שאליו זימן אותו - תפקידו הוא לעשות את המיטב המוטל עליו.
 (מתוך 'ומתוק האור' סדר תפילותינו)

הזה", מוסיף הרב סחייק מדברי מרן הגראי"ל, "מה אנחנו מבקשים מהקב"ה? 'עשה עמנו צדקה וחסד! אנחנו מבקשים' ויכון חסד כיסאך', אנחנו מתחננים לקב"ה שיהיה מטה כלפי חסד, ושינהג עמנו לפנים משורת הדין כי 'אם תמצה עומק הדין מי יצדק לפניך בדין...'. 'נו... כשכל מה שאנחנו מבקשים מהקב"ה זה שיעשה איתנו חסד, איך אפשר לבוא ולחלות את פניו לבקש רחמים בלב קרוע ומורתח אם אנחנו עצמינו לא עוסקים בכלל בגמילות חסדים? ומידה טובה מרובה, מי שמרבה לעסוק בגמילות חסדים, בוודאי שהסיכוי שלו לזכות לכך שהקב"ה יטה את משפטו לחסד ולרחמים גדול במיוחד. 'אני אוסיף על זה עוד אמרה מופלאה שזכיתי לשמוע ממרן ראש הישיבה. הוא היה אומר, שכתוב שצריכים להידבק במידותיו של הקב"ה, מה הוא רחום אף אתה רחום.

"היה ראש הישיבה מדקדק בדברים אלו, לא כתוב 'מה הוא מרחם אף אתה מרחם', אלא 'רחום'. מה ההבדל? הוא אמר שכל אחד יכול לרחם לפעמים. יש אנשים שמרחמים על ילדים, או על אלמנות, יש אנשים שמרחמים על בעלי מוגבלויות גופניות, יש אנשים שמרחמים על מי שסובל ממצב כלכלי קשה, יש אנשים שמרחמים על מי שהפסיד את האוטובוס ונשאר תקוע בעיר אחרת בשעת לילה מאוחרת. "לרחם זה טוב, אבל זה לא מספיק. אם אתה לפעמים מרחם ולפעמים לא, אתה עדיין לא ראוי לתואר 'רחום'. הציפייה מאתנו היא לא להיות 'מרחם', אלא להיות 'רחום', לרחם על כולם, בכל עת ובכל זמן. להתנהג ברחמנות עם כל אחד בכל עת, זה נקרא להיות רחום. "אם כן יש לנו עצה נוספת מאת מרן הגראי"ל, איך אפשר לזכות בדין בראש השנה, לגמול חסדים, להיות רחום וחנון, ובעז"ה יקוים בנו 'עשה עמנו צדקה וחסד והושיענו', ונזכה כולנו להיכתב ולהיחתם בספרם של צדיקים גמורים, ולשנה טובה ומתוקה".

איש הביצוע, ראש הישיבה היה אומר עם מי צריך לדבר בשמו והרב לווינשטיין היה מתקשר, או נוסע להיפגש, לשכנע, לסגור כל מיני 'דילים' של חסד ועזרה.

"לאחר הסתלקותו, בערב ראש השנה התאספנו בבית הוריו לתפילת מנחה. ההורים היו שכנים של מרן הגראי"ל, כך שאחרי התפילה מצאנו את עצמינו, בלי להתכוון, בביתו של ראש הישיבה זצ"ל. "היינו שבורים ורצוצים, וגם ראש הישיבה עצמו הצטער צער רב. שאלנו אותו: 'הראש ישיבה?? איך ממשיכים מכאן, מה אנחנו אמורים לעשות עכשיו? אולי נקבל על עצמינו איזו קבלה טובה לקראת ראש השנה, אבל מה נקבל על עצמינו?' "אמר לנו ראש הישיבה: 'תקבלו על עצמכם, שכמה שהייתם עושים חסד עד עכשיו, מעכשיו תעשו עוד יותר מעשי חסד!!!'.

מאוחר יותר הסביר לי בנו, מרן הגר"ש שטיינמן יבלחט"א פשט מעמיק בדברי אביו: 'למה בחר אבא דווקא בחסד?', שאל הגר"ש, 'למה הוא לא אמר שנקבל על עצמינו ללמוד תוס' כל יום, או לעשות תיקון חצות. למה דווקא חסד? התשובה היא שהוא חשש שכשאנחנו רואים מה קרה לר' יצחק שהיה כל כולו 'איין שטיק חסד', איש שכל כולו חסד, יהודי שיכול היה לאכול ארוחת בוקר בשעה 2:00 בלילה כי לא היה לו זמן לאכול קודם לכן' בגלל העיסוק הבלתי פוסק שלו בחסד - כשנראה מה עלה בגורלו עלול להיכנס חלילה וחס איזה נדנדוד של מחשבה, שאולי יש דברים יותר גדולים מחסד, שצריכים לחפש משהו אחר להתחזק בו.

"על המחשבה הזאת אמר אבא לא ולא! יש גזירות שמים שאנחנו לא מבינים בהן, אבל אין דבר יותר גדול מחסד, אין קבלה טובה יותר לראש השנה, מלקבל על עצמינו לגמול חסדים עם יהודים אחרים!'. "והאמת היא שהרי כל התפילה שלנו בראש השנה נעה סביב הנושא

המשך מעמוד 10 | הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א

יכול... הקב"ה רוצה את זה? אדרבה! תן לי כלים! והקב"ה תובע ממני שלא מבקש... זו כפיות טובה, בין כה וכה אין לך מעצמך כלום, ואני נותן לך את הכל. אז תבקש! אם אתה רוצה ממני יותר, תן לי יותר. דבר כ"כ פשוט!

(מתוך העלון 'ארחות חיים' כי תבוא תשפ"ג)

מאלול עד יום כיפור מטעינים, מתחשמלים! מתחשמלים כפשוטו, אתה מטעין את עצמך לשנה שלימה! הכל - מא' עד ת' מא' - אלול עד ת' - תשרי, אתה מכין את עצמך לשנה! מתחילה ועד סוף. אבל אם אלול הולך בעצלתים - ודאי שזה לא יחזיק מעמד... אם תטעין את זה כמו שצריך, תראה שזה יחזיק לך מעמד עד אלול הבא...! הימים האלו הם ימים של "מי יתן". בוא תבקש מהקב"ה, הוא כל

עורך אחראי: הרב משה הרמן • גרפיקה: הרב צבי לוצקין • צילום: פוטו ציון, פלאש 90, שאטרסטוק
 כותבים: הרב יהושע לייבון • leib1964@gmail.com • הרב ישראל ליוש • israel.layosh@gmail.com
 הרב אליעזר ויטקובסקי • a6150805@gmail.com • הרב אברהם פוקס • sefer012@gmail.com
 הרב ישראל הימן • i0548467550@gmail.com
 כתובת מייל לתגובות: info@dirshu.co.il • טלפון: 02-5609000 • הדפסה: חסר ואמונה
 לקבלת העלון במייל: dirshu@dirshu.co.il

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ כמה פעמים שופכים מים על כל יד בנטילת ידים לסעודה?
- ◆ האם צריך לנגב את ידיה הספל לפני נטילת ידים?
- ◆ האם ניתן ליטול ידים בחדר האמבטיה?

מספר השפכות בנטילת ידים

- השופך בנטילת ידים פחות מרביעית מים, צריך לשפוך פעמיים: פעם אחת כדי לטהר את הידים, ופעם נוספת כדי להעביר את מֵי השפיכה הראשונה אשר נטמאו מהיד.
- השופך בנטילת ידים רביעית מים ויותר בבת אחת, אינו נצרך לשפיכה נוספת. ויש אומרים, שאף כששופך רביעית בבת אחת על כל יד צריך לשפוך מים נוספים כדי להעביר את הראשונים.
- בנטילת ידים לסעודה, צריך לכתחילה ליטול את כל היד בבת אחת, ואם שופך את המים בכמה שפחות - לא ישהה ביניהן כלל.
- אם נטל את מקצת היד, והיד התנגבה מעט, אינו רשאי ליטול את החלק הנוסף לבדו, וצריך ליטול את כל היד מחדש; ונחלקו הפוסקים אם צריך לנגב את היד לפני הנטילה.
- הנוטל ידיו צריך לשפשפן זו בזו לאחר הנטילה, כדי לנקותן היטב, וזאת אף כששופך רביעית על כל יד, או שטובל את ידיו במי מקוה ובנהר.

תנוחת הידים בשעת הנטילה ולאחריה

- בעת שפיכת המים בנטילת ידים, ראוי להטות את אצבעות הידים וכף היד כלפי מעלה. והשופך על ידיו פחות מרביעית בבת אחת - חובה עליו להטותן גם מלאחר שפיכת 'מים שניים' עד לניגוב.
- השופך בנטילת ידים פחות מרביעית מים על כל יד, ואצבעותיו וכף ידו היו בתנוחה מאוזנת בשעת נטילת ידים - לאחר שפיכת המים יטה אותן כלפי מעלה.
- כששופך רביעית ויותר בבת אחת על ידיו, וכן כשטובל ידיו

במקוה או בנהר, יכול להחזיק את ידיו בכל תנוחה שיחפוץ בה, אולם בעת שפיכת המים ראוי להטות את האצבעות וכף היד כלפי מעלה, וזאת משום שבצורה זו המים מגיעים בקלות לכל שטח היד. ועל פי הקבלה ראוי להגביהם לאחר הנטילה; ויש שכתבו, שעל פי הקבלה יש להגביהם עד כנגד הפנים.

שמירת טהרת הידים לאחר נטילתן

- מי שנטל יד אחת כדין, וטרם שנטל את ידו השניה נגע בידו השניה - נטמאו שתי ידיו, ועליו ליטול שנית; וינגב תחילה לפחות את ידו השניה, ונחלקו הפוסקים אם צריך לנגב גם את ידו הראשונה.
- הנוטל ידיו בשפיכת רביעית מים ויותר על כל יד, וטרם שניגבן נגע בהן אדם אחר שלא נטל את ידיו - צריך ליטול שנית, כיון שמגע זה מטמא את המים שעל ידיו, והם מטמאים את הידים.
- לאחר ניגוב הידים, אף אם נרטבו ידיו ונגע בהן אדם שלא נטל את ידיו - ידיו טהורות. ויש שכתבו שראוי להקפיד במשך כל הסעודה שלא יגע בידיהם - במקרה שהן רטובות - אדם שלא נטל את ידיו.
- ספל המיועד לנטילה אשר ידיותיו רטובות ממגעם של אלו שהשתמשו בו קודם לכן לנטילת ידים - יש שכתבו שצריך לנגבו לפני הנטילה. ויש שכתבו שבכל מקרה צריך להקפיד שהידית תהיה יבשה.
- נטילת ידים בבית הכסא - יש אומרים שקשה להקל בדבר. ויש אומרים שבשעת הדחק ניתן להקל וליטול בבית הכסא שבזמננו, וכן בחדר אמבטיה ביתי, אך אין לברך בתוכם.

"זהסידותי"

עבוד חולי עמך ישראל

רבני קרן והסירותי בקריאה מיוחדת:

"כל מי שעניו בראשו, יטול סניגוריה זו-של תרומה

שכל התורם לחולים -

החלטות ו

- א. כדאי וראוי מאד לכל אחד ואחד ל כל בני בית התורם- כפי ששמענו
- ב. קופת העיר תעשה ככל שביכלתה הנותנים שיזכו בברכת ופסק מרן
- ג. דברי רשכבה"ג מרן הגר"ח קניבסי ממש- מידה כנגד מידה לא יהיו ח"ה"קהילות יעקב" צצ"ל.
- ד. אלו המצפים לזיווגם, הנחשבים "נ
- ה. מידי ערב ראש חודש יעלה שליח ו שכל התורמים לא יהיו חולים, ולא
- ו. ועד רבני קרן והסירותי ממנים את נ והסירותי- להתפלל כמנהגו של רב
- ז. אנו מקבלים על עצמנו בלי נדר לה "והסירותי מחלה מקרבך" שעל ידי התורם לחולים לא יהיו חולים בבית
- ח. כל התורמים הקבועים לקרן והסירו עליהם בס"ד מידי חודש בחדשו,

שטר גזירת הקודש

כי הגדיב הנכבד

תרם סכום שיש בו ממש לקרן "והסירותי מחלה מקרבך" שנוסדה בקופת העיר ע"י רשכבה"ג מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל, וזכות זה מודה כנגד מידה יוכה לברכת וגזירת מלך של רשכבה"ג זצ"ל

15 בתמוז תשס"ג 19 אב 5763 זקן ונסילט מאלב מקרק"ע זצ"ל קוב"צ מרן זצ"ל 29 אב 5763 אב"ד יצחק רבין י"ו תמוז 5763

כל התורם סכום שיש בו ממש לקרן והסירותי מחלה מקרבך שע"י קפת העיר

יזכה מודה כנגד מודה שלא יחלה ולא יהיו חולים בביתו

ואנחנו מעידים נאמנה, כי גזירת מלך של מרן זצ"ל שרירה וקיימת גם לאחר מותו, וככל היוצא מפיו כך יתקיים מבחינת צדיק טור והקב"ח מקיים, וכל זמן שיתן סכום שיש בו ממש, תבוא הצדקה לפניו ותעורר את זכות מידה כנגד מידה- שדיא חוק מטבע ומקבלת גם במקום שנעקלו שערי תפלה- לפעול רחמים והסידים אצל הקב"ה שלא יזיה וזלה ולא יהיו חולים בביתו.

1 וכן נסוף בברכת המון "הרה"ב הוא פירא את תומיו קרן והסירותי שני"י קופת העיר שתתקיים בהם ברמת רבינו רבי חיים קניבסקי זצ"ל שלא יהיו חולים בביתם"

2 וכן נשלח לועזתיה על צדו רבינו רבי' מרדכי קוב"צ ר"ת שתתקיים בתורמים גזרת וברכת הקודש גם בחודש הבש"ט

3 ובס"ד מידה חודש בחודש כע"ה, נעדיק במוטב מ"ה על התורמים לקרן "והסירותי מחלה מקרבך" שתתקיים בהם גזרת וברכת הקודש גם בחודש הבש"ט כפי שנתן מרן זצ"ל בחיי חיותו

וע"ו באנו על החתום

הרב אברהם יהושע כהן
הרב אברהם יהושע כהן

הרב אברהם יהושע כהן
הרב אברהם יהושע כהן

הרב אברהם יהושע כהן
הרב אברהם יהושע כהן

הרב אברהם יהושע כהן
הרב אברהם יהושע כהן

**לזכות ההגנה הט
"ועד רבני קרן"**

47

כנס ועד רבני קרן והסירותי בבית נשיא "קרן והסירותי" עמוד ההוראה מרן הגר"זילברשטיין, אשר היה נוכח בהתייסדות הקרן בבית רשכבה"ג מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל-ובהשתתפות מרנן הגר"ש גלאי, הגרמ"ש קליין, הגרש"א שטרן, הגר"י קולדצקי, והגר"ש קניבסקי שליט"א | ראש חודש אלול תשפ"ג

מה לקרן 'והסירותי', כי היא מציאות ברורה ומוכחת לא יהיו חולים בביתו!"

ות ועד רבני קרן "והסירותי מחלה מקרבך" שנתכנסו בראש חודש אלול בבית עמוד ההוראה מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א

אחד להצטרף לתרומות לקרן "והסירותי מחלה מקרבך" שזו מציאות ברורה ומוכחת של סניגוריה והסרת המחלות מעל ומענו מרבינו שה"ת הגר"ח קניבסקי זצ"ל וראינו בעינינו.

כלתה להגביר ולהוסיף את התרומות הקבועות לקרן "והסירותי מחלה מקרבך", הן לטובת חולי עמך ישראל, והן לטובת מרן רשכבה"ג זצ"ל ש"כל התורם לחולים סכום שיש בו ממש - מידה כנגד מידה לא יהיה חולה ולא יהיו חולים בביתו".

קניבסקי זצ"ל מייסד הקרן, ופסיקתו ש"כל התורם לקרן והסירותי מחלה מקרבך שעל ידי קופת העיר סכום שיש בו יהיו חולים בביתו" שרירים וקיימים גם לאחר פטירתו ביתר שאת, כדברי רבינו זצ"ל בעצמו, וכפי ששמענו ממרן בעל

ביום "פלא גופא" גם הם בכלל החולים, ובכלל ברכת וגזירת רבינו זצ"ל ש"לא יהיו חולים בביתו".

שליח קופת העיר לציון הק' של רבינו חיים קניבסקי זצ"ל, להעתיר שגם בחודש הבעל"ט תתקיים ברכת וגזירת רבינו זצ"ל, ולא יהיו חולים בביתם, כמו שנהג מרן זצ"ל בחיים חיותו להעתיר מידי ער"ח על כך.

את עמוד התפלה מרן הגר"ש גלאי שליט"א לכנס מידי ערב ראש חודש מושב בית דין של גדולי ישראל ורבני קרן של רבינו זצ"ל שגם בחודש הבעל"ט כל התורם לקרן עבור החולים - מידה כנגד מידה לא יהיו חולים בביתו.

דר להוסיף מידי כמה ימים בברכת המזון תפלה מיוחדת עבור תורמי קרן והסירותי "הרחמן הוא יברך את תורמי קרן על ידי קופת העיר - שתתקיים בהם גזירת וברכת רבינו הגדול שמריהו יוסף חיים ב"ר יעקב ישראל קניבסקי זיע"א שכל בביתו".

והסירותי יקבלו שטר מיוחד עם כתב וחתמת יד קדשו של רבינו הגר"ח קניבסקי זצ"ל, ועם פרטי התפלות שיעתירו דשו, לאות ולעדויות.

יצחק אהרן בן חיים פאנון
גאון וניגון - גאון
יצחק שאול קניבסקי

בית יד שבע ג'ו וליבין
יצחק קולודצקי

שמואל אליעזר שטרן

משה שאול קליין

שמעון גלאי

ה הטובה ביותר והסניגוריה הראויה ביותר בימים אלו, ולזכות ההיסטורית להכלל בתפלותיהם ובברכת המזון של
ני קרן והסירותי" - ולקבלת שטר גזירת הקודש, בתרומה שיש בה ממש לקרן והסירותי מס. 9000 חייגו כעת:

1-800-39-47-4

חֲמֵדַת יָמִים
אוֹתוֹ קָרְאֵת

רבנן תיקנו שלא יתקעו בשופר שבת, שמא יהודי אחד יטלטל בטעות את השופר בשבת. מיליוני אנשים מפסידים את מצוות תקיעת שופר, מחשש שמא אדם אחד יחלל שבת חס ושלום. בשנים אלו, השבת עצמה מתייצבת לפני הקב"ה לדבר טובות על ישראל, ולשנות גזר דינם לטובה

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א: יהי רצון, שנזכה ותהיה השבת מליצת יושר עבורנו!

הלימוד שיש לנו מכאן הוא לגבי כל שנה ושנה, לא רק לגבי שנים שבהן חל ראש השנה בשבת. יכולים אנו לראות מכאן, שהשבת עשויה להגן על עם ישראל כאשר היא נשמרת כראוי, מחמת חשיבותה וחביבותה אצל הבורא יתברך!

כמובן, כלנו שומרים את השבת. אני רוצה להעיר רק עוד הערה קצרה, על פי תקנה שתיקנו חז"ל: אדם לוקח פירות מעם הארץ ושואל אותו: "זה מעושר?" אומר לו עם הארץ: "כן, זה מעושר". מה דינם של הפירות? הפירות האלו הם בגדר "דמאי". יש לחשוש, שמא הוא משקר. חז"ל תיקנו לעשר שוב, בלי ברכה. מה הדין בשבת? בשבת לא צריך לעשר שוב, כי לא חוששים שעם הארץ משקר בשבת.

מדוע עם הארץ אינו משקר בשבת? כי אימת השבת עליו. ואני חושב לעצמי: מתי כבר אגיע לדרגה זו, שארגיש את אימת השבת ואת קדושתה, באופן שהדבר ישפיע על אופן ההתנהלות שלי, על כל המעשים והדיבורים והתחששות. כלנו שומרים שבת, ברוך ה', אבל יש לנו עוד הרבה מה לשפר בכבוד השבת.

יהי רצון, שנזכה ותהיה השבת מליצת יושר עבורנו!

(מתוך 'ומתוק האור - סדר תפילותינו')

במדרש (בראשית רבה יא, ח) מובא: "אמרה השבת לפני הקב"ה: רבנו של עולם, לכולן יש בן זוג ולי אין בן זוג. אמר לה הקב"ה, כנסת ישראל היא בן זוגך".

בשנים שחל ראש השנה בשבת, לא תוקעים ביום הראשון בשופר. טעם הדבר מבואר בגמרא (ראש השנה כט ע"ב): "אמר רבה, הכל חייבין בתקיעת שופר ואין הכל בקיין בתקיעת שופר, גזרה שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד, ויעבירונו ד' אמות ברשות הרבים". רבנן תיקנו שלא יתקעו בשופר שבת, שמא יהודי אחד יטלטל בטעות את השופר בשבת. מיליוני אנשים מפסידים את מצוות תקיעת שופר, מחשש שמא אדם אחד יחלל שבת, חס ושלום... בשנים אלו, השבת עצמה - 'הרעיה', מתייצבת לפני הקב"ה לדבר טובות על ישראל, ולשנות גזר דינם לטובה.

אם השבת נשמרת כהלכתה, כש'הרעיה' מדברת מעומק ליבה על כנסת ישראל, מלך מלכי המלכים מקשיב לדברי הסנגוריה שלה, וגוזר גזרות טובות.

על כן, אם חל ראש השנה בשבת ולא תקעו בשופר, אבל ישראל שומרים את השבת כראוי - השנה היא מבורכת במיוחד. לעומת זאת, אם ה'רעיה' מוכה וחבולה, אין לה אפשרות להביא לשינוי הדין לטובה. לכן שנים שאין בהן תקיעת שופר בראש השנה, והשבת אינה נשמרת כראוי, הן שנים קשות מאוד לעם ישראל.

האזינו לתוכנית 'הפוח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנה הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il

גליון 591
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

יחיד למשפחה קיימין על האישור לפרויקט ב"מבית

סיפורי חז"ל

דרשו ה' בהמצאו

מעשה שסיפר רבי חייא בר אבא, שהיה בימיהם זקנים שכל מי שהיה נותן להם צדקה בין ראש השנה ליום הכפורים היו מקבלים, ואחרי זמן זה לא היו לוקחים. ואמרו הטעם, שכך הם עושים כי זה המנהג ביניהם, או אפשר הטעם שלקחו דווקא רק בעת הזאת, לפי שכל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה עד יום הכפורים, ומכח רמזו זה לא לקחו רק בין כסא לעשור, ועוד אפשר שהטעם הוא שרצו לזכות את הרבים בזה, כי זה הזמן הוא יותר מרוצה ומקובל, כדכתיב "דרשו ה' בהמצאו" היינו בין ראש השנה ליום הכפורים. ויש מפרשים שלכן לקחו רק בעת הזאת, לפי שהיו נותנים להם די פרנסתם והיה די להם, לכן לא רצו לקחת עוד.

(מעשי הגדולים מסכת פאה)

פרשת השבוע

לך ה' החסד ואתה תשלם לאיש כמעשהו

פעם בפרום הימים הנוראים, עמד הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א ופתח במשל, מעשה בעשיר שהתקין לו מנורה יקרה בביתו, עשויה זכוכית מלוטשת, באמצעות חבל יפה תלה את המנורה. נכנס יהודי עני לביתו, ובאין איש בחדר חמד את החבל היפה, הלך וחתכו, נפלה המנורה היקרה ונשברה. בא העשיר במרוצה וחטף את כובעו של העני, שאלוהו אנשים, כובע ששוה כמה פרוטות תמורת מנורה כה יקרה? השיב העשיר, העני לא התכוון אלא לחבל השווה פרוטות. סיים הרבי והפטיר, אף אנו מתפללים "לך ה' החסד ואתה תשלם לאיש כמעשהו" לכוונת החוטא - לחבל הקטן.

המלצה טובה בליל ר"ה

מסופר על הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זיע"א, שסיפר בראש השנה אחר הקידוש בלילה, מזהרה"ק רל"ו מבארדיטשוב זיע"א, שהיה רגיל תמיד בראש השנה להמליץ טוב על ישראל ואמר: רבוננו של עולם, כל המזל של ישראל נכנס כולו לצרכך, כי מה עושה איש ישראל כשיש לו פרנסה בריוח, הוא מגדל בנים לתלמוד תורה, מוותר לעונג שבת, פותח ידו לצדקה, וכדומה. וכל עיקר ההוצאות של איש

יהודי נכנסים רק עבור מצוות ה', ומדוע לא תושיע את ישראל.

קבלה לקראת יום הדין בער"ה בא הרה"ק רבי ליב חסמון זיע"א משגיח ישיבת חברון לפני תלמידיו, והזכיר להם לקבל על עצמם קבלה לקראת יום הדין, מעשה טוב, הידור או דקדוק במצוה, שישתדלו לקיימו במשך השנה הבאה עלינו לטובה. הרהרו התלמידים וכל אחד קבל על עצמו קבלה אחת. אמר להם המשגיח עכשיו הפחיתו מחצית מן הקבלה שקבלתם. המתין מעט ושוב אמר, ועכשיו הפחיתו שוב וממה שנשאר, קבלו עליכם באמת ובתמים, וכך תהיה הקבלה אמיתית ותלווה אתכם כל ימי חייכם.

טעם שיש ב' ימים ראש השנה

מובא בשם הרה"ק ה"בית ישראל מגור זיע"א, הטעם שקבעו ר"ה ב' ימים גם בארץ ישראל. דהרי לפי הקביעות יחול ר"ה גם בשבת, וראו חז"ל שיחרב המקדש ותיבטל הסנהדרין, ולא יוכלו לתקוע בשופר, ויצא אפוא שתבטל ח"ו מצוות תקיעת שופר לגמרי, וזה לא יתכן. ע"כ קבעו מלכתחילה ב' ימים של ר"ה כדי שלפחות יתקעו ביום השני ולא תבטל המצוה לגמרי.

זמני השבת

זמני יציאת החג
ירושלים: 7:21 ת"א: 7:23 ר"ת: 7:59

ראש השנה

זמני כניסת החג
ירושלים: 6:10 ת"א: 6:25

הפיקח ובעל הקול המופלא. הם פרשו לפניו את הטוב הגדול הצפוי לו אם ייצא מן העיירה היהודית אל העולם הגדול. יום בהיר אחד ארו מושה'לה את חפציו והודיע לאמו על החלטתו. האם השבורה והנדהמת פרצה בבכי מר, אך הנער היה איתן בהחלטתו. "אל תבייש את אבא עליו השלום", הדהדה זעקת האם אחרי הבן המתרחק. הנער הגיע אל העיר הגדולה. בתוך זמן קצר ביותר התפרסם שמו בקרב חוגי המוסיקה בעיר, והנער הזר היה ל"כוכב". מכל קצות העיר נהרו אנשים, נשים ובני-נוער כדי לחזות בנער הפלא, בעל קול הכינור, שהופעתו הרעישה את העיר. אך מאחורי הפאר וההדר, נשאר מושה'לה יהודי מיוסר. מצפוננו לא נתן לנו מנוח. בלילות היה מופיע בחלומותיו האב הדואב, ומפיל את תחנוניו לפניו שישבו מדרכו הנלווה.

היה זה ערב אחד. ערב שבו היה אמור מושה'לה להופיע בהופעה גדולה ומיוחדת. האולם הענק היה מלא וגדוש מעריצים משולהבים. התזמורת פצחה בנעימה שקטה, והכול ציפו לומר המופלא שיעלה על הבימה ויצטרף אליה בשירתו. מושה'לה עמד על הבימה שחוח קמעה. ראשו היה מושפל ועיניו הביטו ניכחו. גם בקבוק המשקה החריף שנטל באותו יום כדי לסלק את ייסורי מצפוננו לא הועיל. מחשבותיו נשאווה הרחק. אל ימי לימודיו ב'חדר'. אל החזרות אצל חזן העיירה. והנה הוא רואה את עצמו אצל הרבי הקדוש מטאלנא. החזן מזמינו לגשת ולשיר 'כבקרת', אך הוא חומד לו לצון ושר דווקא 'הבן יקיר'. והרבי מבקשו לשיר בשנית ובשלישית את הניגון...

בעודו שקוע בשרעפיו סימן לו המנצח לפצוח בשירתו. הכול התבלבל במוחו. הוא שכח היכן הוא נמצא, נדמה היה לו שהוא עומד מול הרבי. מבלי-משים פצח בשירה אדירה: "הבן יקיר לי אפרים". הקהל נדהם. התזמורת פסקה מנגינתה. לא חלפו רגעים ספורים וקריאות לעג נזעמות החלו להישמע. אך מושה'לה לא ראה ולא שמע מאומה. קולו הסתלסל: "רחם ארחמנו נאום ה'". המנצח קרב אליו סמוק פנים ונהם באוזנו: "ברח מכאן, אם חייך יקרים לך". בצעדים כושלים שרך הבחור את רגליו מן הבימה והסתלק מבעד לדלת האחורית. כל עוד רוחו בו ברח מעיר החטאים. ימים ולילות הלך, מבלי דעת לאן. ובעודו בורח, ברח גם מדרך השקר והזיוף וממעשיו הרעים שבהם שקע במשך שנים רבות.

היה זה בשבת אחת בעת רעווא דרעוין בזמן הסעודה השלישית בבית-מדרשו של הצדיק רבי דוד מטאלנא. אל בית-המדרש נכנס צעיר קרוע ובלוי, עיניו אדומות ופניו נפולות. היה זה מושה'לה בעל-התשובה.

מבלי-משים פצח בשירה אדירה: הבן יקיר לי אפרים

סיפור זה היה לפני כמאה וחמישים שנה. ר' יענקל היה בעל-תפילה וגם חסיד בכל נימי נפשו, היה מסתופף אצל הר"ק רבי דוד מטאלנא זיע"א. תפילתו עשויה היתה להפשיר מקרירותו גם לב-אבן. הוא ניחן בקול ערב ועמוק, ובעיקר ברגש שהרעיד את הלבבות. במיוחד מפליא היה בתפילתו אצל רבו הקדוש, אליו היה נוסע מדי שנה לימים הנוראים. שם, בדבקות עצומה ובלב לוחט, היתה משתפכת תפילתו וגורמת נחת-רוח עילאית לרבו.

צעיר לימים היה ר' יענקל כאשר חלה בדלקת-ריאות קשה. המחלה התישה את כוחותיו, אך כשקרבו הימים הנוראים ניסה בכל זאת להכין את עצמו לקראת תפילתו אצל הרבי. יושב היה ומסלטל בקול שבור "הבן יקיר לי אפרים". אך באותה שנה כבר לא הגיע אל הרבי. ימים מספר לפני ראש-השנה נפטר והניח בן קטן, מושה'לה שמו. הכול כינהו "בעל קול הכינור". כילד פעוט היה יושב ומאזין למנגינותיו של אביו וקולט אותן בדייקנות מפליאה. שובב לא-קטן היה הילד. מלא מרץ ורוח-נעורים. המבוגרים לא פסקו מלייסר את היתום הקטן בדברי תוכחה, אך הדבר לא מנע ממנו לעשות מדי פעם מעשי קונדס שונים ומשונים. מאמצו העיקרי היה חזן העיירה. למרות משובותיו ותעלוליו, לא היה החזן יכול לוותר על קולו המופלא של הילד הצעיר, וצירף אותו למקהלתו.

בפרוס הימים הנוראים, כשנסעו החזן ומקהלתו לטאלנא, נסע עימם גם מושה'לה. תפקיד הסולן יועד לו, כדבר המובן מאליו. בעומדם לפני הרבי, נרגשים ויראים, סימן החזן למושה'לה לפצוח בניגון החדש שהולחן במיוחד לימים הנוראים - "כבקרת רועה עדרו". מושה'לה פסע בטוחות, נעמד ופתח ב..."הבן יקיר לי אפרים". החזן נדהם. ניסה 'להזכיר' לילד כי הקטע הוא "כבקרת", אך מושה'לה ליכסן אליו מבט מיתמם, עצם את עיניו והמשיך בשירת "הבן יקיר", אותו ניגון שהלחין אביו בימיו האחרונים. החזן רתח מועם, אך כאשר סיים מושה'לה לשיר, פנה אליו הרבי וביקשו לחזור על הניגון. עצם הרבי את עיניו והאזין בדבקות עצומה לשירת הילד. כשסיים, ביקשו לחזור על הניגון בשלישית. עיניו של הרבי היו רטובות מדמעות. הוא הביט במושה'לה במבט חודר ואמר: "יהי רצון שבזכות נגינתך השמימית, ייצאו מפיך אך ורק ניגוני-קודש ושלא תילכד בפח-יוקשים".

חלפו הימים והשנים. ברחוב היהודי השתוללה מלחמת תרבות - אנשי ההשכלה מזה ויראי-ה' מזה. המשכילים שמו עינם בנער

משל ונמשל

“כדלים וכרשים דפקנו דלתיך”

משל לעני אחד שהלך מעיר לעיר, כשהוא מחזר על הפתחים ומקבץ נדבות. על אם הדרך פגש בעני נוסף, והם הלכו יחדיו. ההלך סיפר לו, שעד לא מכבר היה בעל בעמיו, אלא שהתהפך עליו הגלגל והוא ירד מנכסיו. באין ברירה, החל לפשוט יד, אבל אין הוא יודע את כתובות הנדיבים בעם, אין הוא יודע מי מהם מכניס אורחים. כבר שבע בזיונות רבים, גם שיסו בו כלבים. ריחם עליו העני הוותיק ואמר לו: “בוא והלווה אלי, ואדריךך בדרכך החדשה. בתוך זמן קצר תלמד את רזי המקצוע ותכיר את כל הנדיבים ומכניסי האורחים”. הגיעו השניים לעיר הגדולה עייפים ורעבים. אמר העני הוותיק: “בוא אתי ותכיר את גדול מכניסי האורחים!” נטלו, הוליכו לאכסניה גדולה והכניסו לטרקלין האוכל. ישבו לשולחן והמתינו בסבלנות. מעט אחריהם, נכנסה קבוצת סוחרים קולנית. אף הם התיישבו ליד השולחן וקראו לבעל הבית שיתייצב בפניהם. הלה מיהר ובא, והם דרשו שיגיש להם מכל טוב: מנות ראשונות, אמצעיות ואחרונות. תוספות ופרפראות, מעדנים ומשקאות. בעל הבית ציווה, ומשרתיו מיהרו לערוך את השולחן, ועיני העני רואות וכולות. “זהו מכניס אורחים מאין כמותו, נקרא לו ונמסור את הזמנתנו!” “הס”, אמר לו העני הוותיק, “שב בשקט, ואל תוציא הגה מפיו!” “אבל מדוע?” התקומם הלה. “ראה, אם דורשים – מקבלים. הנה, בעל הבית מתקרב לעברנו. אני אבקש את מה שהם קיבלו!” “דום!” לחש חברו בבעתה. בעל הבית קרב אל שולחנם, והעני הוותיק קם בהכנעה. חברו עשה כמותו בלי להבין מאומה. “אני רואה שהבאת עמך חבר”, אמר בעל הבית במאור פנים ונתן להם שלום. “חכו מעט, מיד יערכו לפניכם את השולחן!” לא עברה שעה קלה, ומשרתיו ערכו את השולחן לפנייהם וגדשו אותו בכל המטעמים. הם אכלו ושתו והללו את הנדיב. אבל העני לא נרגע. הוא תבע לדעת מדוע הורה לו חברו לשותק. מדוע הם, בשולחן הסמוך, תבעו וקיבלו הכל במהירות. ואילו עליהם נגור להמתין בשקט, בסבלנות, בלא לומר מילה. “מיד תבין”, ענה לו חברו, “הנה, הבט וראה!” הוא הביט וראה כיצד סיימו האחרים את סעודתם הדשנה ושוחחו בהרחבת הדעת. בעל האכסניה ניגש אליהם, שאל אם היו שבעי רצון, האם רצונם בדבר מה. מששבחו הללו את האוכל ואת השירות, הגיש להם את החשבון. חשבון בעבור הלחם, הדגים, הבשר, התוספות, הלפתן, על הכול! העני ראה והבין...

הנמשל: “כדלים וכרשים דפקנו דלתיך” אנחנו לא באים לתבוע את הטובה ואת הברכה בזכות מעשינו. חשים אנו שלא בזכותנו וביושר לבבנו מגיעה לנו שנה טובה ומבורכת, שנה בה ימלא ה' משאלות לבנו לטובה ולברכה.

(מתוך מאמר)

אני הוא בעל התוקע ששב בתשובה

סיפור זה התרחש באחת הערים בטורקיה, בעל התוקע בבית הכנסת היה כבר יהודי זקן. כל השנה היה מסוגר בתוך עצמו, מרבה בתפלה ובאמירת תהלים. רק בראש השנה היה עומד לפני הקהל לפני התקיעות כשהשופר בידו, ובכל שנה היה נוהג לספר סיפור זה: במדינתנו טורקיה חי פעם יהודי שהיה התוקע בשופר בראש השנה, והתפקיד היה שמור לו משנה לשנה, שנים רבות היה ירא שמים ושומר מצוה קלה בכמורה, אך עם השנים חל בו מפנה, סיבות שונות גרמו לכך שהיהודי התרחק את אט מיהדותו, ובמקביל התרחק ממנו גם אחיו היהודים, כשראה שהוא יוצא קרח מכאן ומכאן, גמלה בו החלטה להתאסלם, הלך והמיר את דתו, המוסלמים קרבו מאוד את המומר ועודדו אותו, לא בכל יום קם יהודי ומתאסלם מרצונו הטוב, שמו התפרסם ועד מהרה קבל המומר משרה בחצר הסולטן, בהיותו בעל חוש מוסיקלי התקבל כחבר בלהקת הנגנים המלכותית, הוא התחבב על חבריו החדשים, וכדי להדגיש את היותו מוסלמי נאמן חיפש הודמניות ללעוג ליהודים, ערב אחד נערכה בארמון מסיבה מפוארת ובה השתתפו שרים ונכבדים אחרים, במוחו של המומר ניצץ רעיון, מיהר לביתו והחל לחפש את השופר שהיה שמור בביתו מן הימים בהם היה תוקע בראש השנה בבית הכנסת, כשמצאו מיהר עם השופר אל חצר הסולטן, כמה יצחקו האורחים למשמע התקיעות, השברים והתרועות שיוציא מן השופר כלעג למנהגיהם של היהודים. התגובות אכן היו נלהבות מאוד, המומר המיומן קרב את פיית השופר לפיו, נשף והקולות בקעו, תקיעה, שברים, הוא הוסיף לנשוף כדי להפיק צליל של תרועה, אך מן השופר בקעו קולות משונים, המומר נסה שוב וללא הועיל, פניו אדמו הוא נשף ונשף אך קול התרועה לא נשמע, קולות צחוק נשמעו באולם, הפעם היה זה צחוק לעג למומר המתברב שרצה להוכיח את יכולתו והנה איננו יודע להפיק מן השופר את הקולות הנכונים. בבושת פנים עזב את המקום, גם בבית ניסה את כוחו והתופעה חזרה ונשנתה, תקיעה ושברים הצליח להפיק, אך תרועה לא. הוא הבין שיש דברים בגו והלך לשאול את פי הרב אברהם היחיני וצ"ל, מדוע אינני מצליח להפיק את קול התרועה מן השופר? שאל המומר ביאוש, רבי אברהם השיב לו: אין כל פלא בכך, סוד גדול וקדוש טמון כאן, התקיעות בשופר באות גם כדי לבלבל את המקטרגים בראש השנה, כאשר כל היהודים מתקבצים יחדיו בבית הכנסת כשהם מלאים רגשות קדושה וטהרה, קמים ומתעוררים כל המקטרגים ואנו היהודים תוקעים כנגדם בשופר, כדי שילבללו אותם הקולות ולא יצליחו בקטרוגם, הרב המשיך בהסבריו: שלשה סוגי קולות הם תקיעה, שברים, תרועה, התקיעה היא כנגד אברהם אבינו, אבל לאברהם היה גם בן ישמעאל ואף הוא בא ותובע את חלקו, השברים הם כנגד יצחק אבינו אך גם לו יש בן גוי עשו, גם כאן יש אחיזה כלשהי לגויים, אולם התרועה היא כנגד יעקב אבינו, היא כולה של ישראל רק ליהודים היא שייכת ולבני עם זר אין אליה כל גישה, וכפי שאנו אומרים “אשרי העם יודעי תרועה” על כן לא הצלחת להשמיע קול תרועה, המומר העומד מולו ניצב על מקומו המום כולו, באחת תפס את משמעות מעשהו, לפתע התחזר לו כי הוא כגוי שאין לו חלק ונחלה בזרע יעקב, לבו נעור וצימאון עז התעורר בנפשו לחזר אל עמו אל דתו ואל אלקיו, הוא נפל לרגלי רבי אברהם ובקש דרך תשובה, הרב הורה לו לעזוב את העיר ולעסוק יום ולילה בתפלה ובאמירת תהלים, אכן שב האיש לעמו ולא לקיו וכימי קדם שב לאחוזו בשופר, והיה שוב לתוקע בראש השנה בבית הכנסת, כך היה הזקן מסיים את סיפורו. שנה אחת סיפר את סיפורו בהתרגשות מיוחדת, עד שכל המתפללים התעוררו גם הם לשוב בתשובה שלמה. ההפתעה באה לבסוף: “אני הוא בעל התוקע ששב בתשובה” קרא הזקן בהתרגשות גדולה, רטט חלף בקהל. בלב נרגש קרב התוקע את השופר לפיו והקול נשמע ברור וחזק מאי פעם: תקיעה, שברים, תרועה. לאחר כמה ימים הסתלק לעולמו בעל התוקע שזכה לחזור בתשובה שלימה.

צִין אָדָם לַחֲבֵרוֹ

כיצד זוכים לשנה טובה

אמר ה"חווה" הקדוש מלובלין זיע"א, כי על ידי הריעות והאהבה של בני ישראל בליל ראש השנה, אשר אחד אומר לחברו גוט יום טוב, ולשנה טובה תכתב, עומד הקב"ה מכסא דין ומעלה מדת הרחמים, ובוה פירש מאמר הכתוב (תהלים מ"ז - ו') עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר, כי תרועה לשון ריעות, היינו שבאותו הריעות שמברכין בני ישראל אחד לחברו בליל ראש השנה, נעלה מדת אלקים שהוא מדת הדין מעל כסא הדין, וה' יושב על כסא רחמים בבחינת הוי' שהוא מדת הרחמים, הוא בקול שופר.

סוד התקיעות - לאהוב כל יהודי
הרה"ח ר' אברהם מאיר מווארשא ז"ל היה בעל תוקע אצל הרה"ק בעל "ישמח ישראל" מאלכסנדר זיע"א. ובכל שנה ביקש מרבו שיאמר לו סוד התקיעות ולא אמר לו, בשנה האחרונה לחייו של ר' אברהם מאיר, אמר לו רבו, תמיד רצית לדעת את סוד התקיעות, עכשיו אומר לך, הסוד הוא לאהוב כל יהודי ויהודי יהיה מי שיהיה, כלום סבור אתה שכוונתי ליהודי המתפלל בכל יום? ושוא אף לזה המתפלל רק בשבתות? ואולי תחשוב שכוונתי לאהוב גם את היהודי שמגיע לבית הכנסת רק ביום כיפור? ובכן כל זה פשיטא, על זה איני צריך הסכמתך, ובכן כוונתי היא ליהודי פשוט ונבער ההולך ביום הכיפורים

ורואה לתימהונו כי החנויות סגורות, ושואל מה זה? ואומרים לו היום הוא יום משפט, כששומע זאת, מתעוררת בקרבו הנקודה היהודית, ורץ לביתו ואומר לאשתו, את יודעת היום הוא יום משפט, ואנחנו צריכים לילך לבית הכנסת, כי זוכר אני שסבי היה הולך להתפלל בזה היום, והיא אומרת לו, עוד לא בישלתי סעודת צהרים כי החנויות סגורות, מיד לובש כלי קרב, ורוכב על סוסו היערה, וצד ארנבת ומביא לאשתו לבשל צהריים, והולך ולוקח הסכין ומגלח עצמו לכבוד היום, ואוכל צהרים, ולוקח את אשתו ורוכב ומגיע אל בית הכנסת. וכשבא לפני שער ביהכנ"ס, אומר: "רבונו של עולם, אתה יודע שאני נבער וריק, איני יודע לקרוא ולהתפלל כי לא למדו אותי, ולמה אכנס לביהכנ"ס, על כן רבש"ע, אני מודה לך על העבר ומבקש ממך על העתיד", ורוכב חזרה הביתה".

ליהודי כזה נתכוונתי, כזה יהודי גם כן צריכים לאהוב. השיב ר' אברהם מאיר: יהודי כזה יכול רק הרבי לאהוב, אמר לו רבו: הרי רצית לדעת סוד התקיעות, כלום חושב אתה שהם דברים הנקנים באמירה, צריך לעבוד ולעמול הרבה כדי להגיע למדרגה זו של אהבת ישראל, ואילו זה שרוצה רק לדעת, לא יועיל כלום בכוונותיו.

תִּילּוּלָא דְצַדִּיקָא

שבת קודש א' תשרי

שרה אמנו (ב' אלפים ע"ה)

רבי אמנון בעל "נתנה תוקף" (ד"א תשע"ב)

הרה"ק רבי נחום ממאקרוב ב"ר מרדכי

מטשערנובל (תר"ב)

הגה"ק רבי מאיר לייבוש (מלבי"ם) ב"ר יחיאל

מיכל (תר"מ)

הגה"ק רבי יעקב דוד (הרידב"ז) ב"ר זאב

(תרע"ד)

יום ראשון ב' תשרי

הרה"ק רבי נחמן צבי אפשטיין אב"ד קאלמיי ב"ר

יצחק (תק"צ)

הרה"ק רבי ישראל מטטאלין ב"ר אשר (תרפ"ב)

יום שני ג' תשרי

הגאון רבי ישראל ליפשיץ ב"ר גדליה

(תפארת ישראל)

הרה"ק רבי יצחק דוד בידרמן ב"ר משה מלעלוב

יום שלישי ד' תשרי

הגה"ק רבי אברהם דאנציג ב"ר יחיאל מיכל

(חיי אדם - תקפ"ב)

הגה"ק רבי יואל הלפרין ב"ר יצחק אייזיק

מאוטטראה המכונה בעל שם

יום רביעי ה' תשרי

נפתלי בן יעקב משבטי י-ה (ב' אלפים שכ"ז)

יום חמישי ו' תשרי

הרה"ק רבי אריה לייב הסבא משפאלע ב"ר

ברוך (תקע"ב)

הרה"ק רבי מרדכי ב"ר דוד מטאלנא (תרל"ב)

יום שישי ז' תשרי

זבולון בן יעקב (ב' אלפים שי"א)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עֲצוּנָה הַלְכוּת

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רביטביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודר" הפרוס יספי תהרים" על המעדים.

מהלכות אכילת הסימנים בליל ראש השנה

א) יש שכתבו שיש להקדים ולברך על התמרים או הרימונים שהם משבעת המינים, ואח"כ לאכול התפוח בדבש (מחזור המפורש בשם הגרש"ז אוירבאך זצ"ל). ויש שנהגו להקדים ולברך על התפוח בדבש, ונימוקם עמם, כי יש רמזים וטעמים מיוחדים לאכילתו בלילה זה, והרי הוא בגדר חביב לעומת שבעת המינים, (כף החיים סימן תקפ"ג ס"ק י"ג) והמבוחר למי שרוצה להקדים את אכילת התפוח, שלא יניח מפירות שבעת המינים על השלחן עד אחר שיברכו על התפוח, ויכונו בשעת הברכה גם על התמרים והרימונים שיבואו לשלחן אח"כ (פסקי תשובות שם ס"ק ב')

ב) מי שאינו יכול לאכול המאכלים לסימנא טבא מחמת בריאותו, או מחשש תולעים, די שיניחם לפניו, ויבט בהם ויאמר יהיה רצון (כף החיים סימן תקפ"ג ס"ק ו').

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

כוח"ט ושנה טובה ומבורכת

לכ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א

לכל הנלווים אליו ולכל בית ישראל

העלון מוקדש לאוקמי שכינתא מעפרא ולעילוי נשמת מרת אימי דליה אפרת בת נעימה ע"ה

עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

שַׁבַּת ראש-השָׁנָה - בְּאֶשֶׁר הוּא שָׁם

"כִּי שָׁמַע אֱלֹקִים אֶל קוֹל הַנֶּעַר בְּאֶשֶׁר הוּא שָׁם"
(בראשית כ"א, י"ז)

כלומר בקשתנו היא שיתווספו לנו עוד אפשרויות לקבל זכויות ועל ידיהן לזכות בעז"ה ביום הדין.

על דרך זו אפשר לפרש את הבקשה בסימני ליל ראש השנה שירבו זכויותינו כרימון. הבקשה היא שמזכה לקיים עוד ועוד מצוות וממילא נרבה זכויות ובעז"ה נזכה בדין.

דוד המלך ע"ה כתב: "וְסִלַּחְתָּ לְעוֹנֵי כִּי רַב הוּא" (תהילים כ"ה, י"א). לכאורה ההיפך הוא הנכון. אנחנו מבקשים מהקב"ה סליחה ומחילה מכיוון שעווננו לא גדול ואנחנו מתביישים בו. כיצד אנחנו מצהירים "כִּי רַב הוּא"?

אלא נראה לבאר את הפסוק על פי הנאמר בתפילות הימים הנוראים, שאין בית הדין של הקב"ה כבית הדין של בשר ודם כי במשפט אצל הקב"ה: "מִכְסֵּה פְּשָׁעָיו לֹא יִצְלִיחַ. וּמוֹדָה וְעֲזָב יִרְחָם" (משלי כ"ח, י"ג).

כלומר ככל שנודה יותר על עוונותינו ולא נתעלם מהעוול שגרמנו, כך הקב"ה ירחם עלינו מצד "וּמוֹדָה וְעֲזָב יִרְחָם" (משלי כ"ח, י"ג). לכן אנחנו לא ממעטים בעוונותינו אלא מודים על האמת.

בראש השנה אנחנו קוראים בתורה הקדושה את גירוש הגר וישמעאל מביתו של אברהם אבינו.

מובן מדוע פרשת עקידת יצחק נקראת, אבל מה השייכות של ישמעאל לראש השנה?

אלא בפרשה זו לומדים את כוח העניין של "בְּאֶשֶׁר הוּא שָׁם" (בראשית כ"א י"ז) שנאמר על ישמעאל.

למרות שהמלאכים אמרו לפני בורא עולם לא לרחם על ישמעאל מכיוון שצאצאיו יצערו את עם ישראל, הקב"ה אמר שהוא שופט אותו לפי המצב שלו כעת אם זכאי או לא.

מכאן לעניינינו של יום, שהאדם נידון על פי מצבו כעת בראש השנה ולא לפי התנהגותו בעתיד.

בראש השנה מביטים על הקבלות שהאדם מקבל על עצמו ולא בוחנים את העתיד כיצד יתקיימו. החלק הראשון של התשובה היא קבלה של האדם להשתנות מעתה, וזאת עלינו לשים אל ליבנו ביום ראש השנה.

בנוסח אבינו מלכנו אנחנו אומרים: "כְּתִיבֵנוּ בְּסֵפֶר זְכוּיֹת".

נשאלתי בביאור נוסח זה, שהרי יש לבדוק אם לאדם קיימות זכויות או לא. אם אין לו זכויות, כיצד שייך לכתוב את האדם בספר זכויות והרי אין לו אותן?

נראה לבאר על פי מה שכתוב בגמרא (מכות י' ע"ב) שבדרך שאדם רוצה לילך בה- מוליכין אותו.

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אוח חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר לאה בת תמר אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי אליאור בן פרידה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כירה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגטו רונית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים אורן בן פרידה

בברכת שבת שלום, כתיבה וחתומה טובה הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות מבשרת ציון

זמני ליל

ע"ה	כניסת ליל	צאת ליל	ריבון תש
י"ט	18:10	19:21	20:05
כ"א	18:28	19:19	20:02
מ"ט	18:29	19:20	20:04
כ"ב	18:29	19:20	20:04

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולידל אלחנן רפאל בן איריס ולידל אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה - ראש השנה - חלק ג'

בראש-השנה במה צריך להיזהר?

שאלה: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

מכיוון שראש השנה פותח את השנה החדשה, נוהגים לעשות סימנים גם באכילה, כגון: אכילת דברים מתוקים כדבש - לסימן טוב שתהיה כל השנה טובה ומתוקה. לכן יש נוהגים שלא לאכול מאכלים חריפים או חמוצים. אדם שרגיל לאכול מאכלים חריפים או חמוצים ובלעדיהם המאכל יהיה תפל לחיכו, מותר לו לאכול אותם ואין כל איסור בדבר.

בכל השנה יזהר שלא יכעס, יבכה או יהיה עצוב. בפרט יקפיד על כך ביום ראש השנה. ישתדל לשמוח ולשמח את אשתו ובני ביתו ככל יכולתו. יקנה לאשתו וילדיו דברים שמשמחים אותם, כגון: תכשיטים ובגדים. יעזור לעניים כפי יכולתו. הגברים ישמחו באכילת בשר ויין. עיקר החיוב הוא בשר בהמה. אם הוא לא אוהב בשר בהמה, יאכל עוף.

יזהר לא לבזבז חלילה את היום הקדוש בהוללות ושחוק של הבל. יזהר שלא לדבר שיחת חולין. נהגו לא לישון בראש השנה, שאין זה נאה לישון ביום ספרי חיים וספרי מתים נפתחים. בתלמוד ירושלמי אמרו שהישן בראש השנה גורם לכך שמזלו ישן. לא יקום בעלות השחר אם יודע שלאחר מכן יהיה עייף במשך כל היום ולא יהיה מרוכז בתפילה.

אם הוא עייף במשך היום ומרגיש צורך גדול לישון, יעשה זאת לאחר חצות היום. [בדרך מליצה אמרו: מוטב שיהיה מזל ישן ממזל עייף]. היושב בטל ועוסק בשיחה בטילה וכיו"ב כישן דמי. אדם שיושב לפצח גרעינים או לקרוא עיתון וחושב כי העיקר הוא שלא הולך לישון – הרי אלו דברים בטלים.

ירבה באמירת תהילים, מכיוון שהוא יום דין שבו נכתב מה יעלה בגורלו במשך השנה הבאה עלינו לטובה. זכותו של דוד המלך עליו השלום יהיה מליץ יושר עליו ועל משפחתו ועל כלל ישראל, אמן. יש ענין לסיים פעמיים את ספר תהילים העולים למניין 'כפר' (מספר הפרקים בספר תהילים הוא מאה וחמישים. מספר הפרקים בשני ספרים הוא שלוש מאות שעולה בגימטריה כפר).

השְׁכָּנַת שְׁלוֹם

כ"ק האדמו"ר מ'תולדות משה' שליט"א סיפר בשיחת קודש כיצד אדם יכול לעזור ולהשכין שלום במריבה שפרצה ולהשיב את השקט על כנו. זכות עצומה נזקפת לזכותו לאותו אדם: שמעתי על מקרה שאירע לפני מספר שנים בעיר בני ברק. באחד הבניינים התפוצץ צינור מים.

כתוצאה מכך אחד השכנים הזמין אינסטלטור. בסיום עבודתו דרש סכום לא מבוטל על עבודתו ועל עלות תיקון הצינור. בין שני שכנים נוצרה קטטה מי אמור לשלם את עלות התיקון. אחד מהם טען שהוא ושכנו הקרוב אליו צריכים לשאת בנטל התשלום שווה בשווה מכיוון ששניהם נמצאים באותה קומה והצינור הזה הוא משותף לשניהם. אולם השכן השני טען שאין לו שום קשר לפיצוץ הזה. מקום פיצוץ הצינור קרוב יותר לשכן, לכן הוא לא צריך להשתתף בהוצאות התיקון.

הויכוח בין שני השכנים הלך והתלהט. המריבה גדלה והגיעה ממש עד לב השמיים. שכנים אחרים בבניין גם הצטרפו לויכוח. חלק צידדו בשכן התובע וחלק צידדו בשכן הנתבע. מחלוקת של ממש איימה להעכיר על כל יחסי השכנות בין כל הדיירים!

אחד השכנים שמע את הפרטים והגיע למסקנה שכל המריבה היא בסך הכל על כמה מאות שקלים. הוא לקח סכום כסף בשווי הנדרש, הכניס למעטפה וכתב מכתב שבו הוא מזדהה בשמו של השכן הנתבע שמסרב לשלם את מחצית הנזק. הוא כתב שהוא מתנצל עד עמקי ליבו על כך שסירב לשלם בתחילה.

הוא הגיע למסקנה שאכן הוא טעה והיה עליו להשתתף בעלות תיקון הצינור ובעלות האינסטלטור. אבל עכשיו, כאשר הסיפור התפרסם בקרב כל השכנים, הוא מתבייש לומר זאת בפני כולם. לכן הוא משלם את הכסף בצנעה ומבקש שהשכן התובע לא ידבר איתו על זה לעולם ולא יספר לאף אחד מהשכנים.

הוא סיים את המכתב וכתב: "עלות התיקון מצורפת. כל רצוני להחזיר את השלום והשלווה לבניין שלנו כפי שהיה לפני האירוע מצער". השכן התובע קיבל את הכסף. הוא קרא את המכתב והתרגש מאוד. הוא החליט לקבל את הבקשה ולא לספר כי הנתבע שילם את מחצית הנזק. בתוך זמן קצר השלום והשלווה שב לבניין בין כל השכנים. התובע והנתבע חזרו לדבר אחד עם השני בלי שידעו מה שבאמת קרה.

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

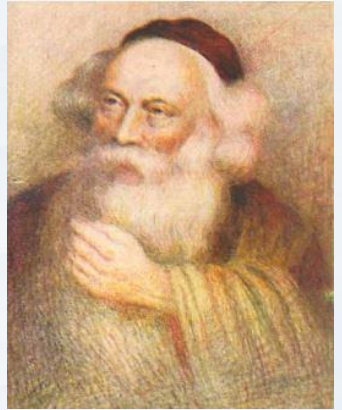
לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב אברהם אבלי הלוי גומבינר זצ"ל

הגאון הרב אברהם אבלי (אבא'לה) הלוי גומבינר זצ"ל - נולד בשנת ה'שצ"ז (1637) בגומבין שבפולין. נקרא גומבינר על שם עירו. בהתחלה למד תורה אצל הגאון רבי יצחק בן אליקום מפוזנא. בפרעות ת"ח-ת"ט משפחתו נרצחה ל"ע והוא עבר לליסא. בשנת ה'ת"כ (1642) עבר לעיר קאליש. בהתחלה לימד בחורים צעירים. כשהתפרסם ולאחר שנודעה גדולתו, תלמידים מבוגרים יותר באו אליו כדי שילמד אותם. התמנה לתפקיד ראש ישיבה ובהמשך שימש כדיין בבית דינו של הגאון רבי ישראל שפירא. התפרסם כבקי בכל חדרי התורה בחריפות ובקיאיות. עסק בתורה יומם ולילה מתוך צער ויסורים של אהבה. רבינו חי בדוחק עצום. לא תמיד היה לו כסף לרכישת נייר כדי לכתוב את חידושיו ולכן כתב אותם על קירות הבית. בנוסף כתב את חיבורו בתמצות רב. במקומות רבים בספרו רומז כי צריך לעיין במקום אחר וצריך להתייגע רבות כדי לרדת לסוף דעתו.

גאון בנגלה ובנסתר. זכה לגילוי אליהו הנביא. ידע את כל כתבי רבינו האריז"ל ואת ספר הכוונות בעל פה אבל בענוותנותו כתב כי אין לו עסק בנסתרות. משלב בספריו חריפות גדולה, בהירות עצומה ובקיאיות בש"ס ובתוספות. על פי רוב רבינו לא זז מפסקי שולחן ערוך. בצוואתו ביקש שלא לכתוב כל תואר על המצבה מלבד: פ"נ רבי אברהם אבלי, מחבר ספר מגן אברהם וזית רענן. נפטר ב-ג' תשרי ה'תמ"ג (1682). חי כ-45 שנים. ציונו בקאליש שבפולין. אחרי השואה האוהל שהיה על קברו נעלם. כיום ידוע בקירוב מקום קבורתו.

אביו: רבי חיים הי"ד (שימש דיין. נרצח על ידי הקוזקים בשנת ה'תט"ו 1655). **אימו:** מרת רבקה הי"ד. **אשתו:** מרת דינה (בת הרב מעיירה הסמוכה לפוזנא). **מרבתינו:** הגאונים ר' יצחק בן אליקום מפוזנא, ר' יצחק גומבינר. **ילדיו:** ר' חיים מקלימנטוב, ר' משה, מרת אדל (נישאה לרבי משה יקותיאל קופמן, רבה של קוטנא ומ"ס לחם הפנים), מרת רבקה. **מספריו:** **מגן אברהם** - פירוש לשו"ע או"ח ולתוספתא נזיקין **זית רענן** - פירוש על ילקוט שמעוני **ישמן ששון** - דרושים על התורה **פירוש על תוספתא מסדר נזיקין** **חיבור על אבן העזר** **חידושים על מסכת זבחים ומנחות** **פיזטים וקנות**.

בהתחלה מכיוון שרבינו הסתיר את גאוויתו, הוא לימד רק נערים בבית-הכנסת בקאליש. בשנת ה'ת"כ הגאון ר' שבתי כהן (מח"ס שפתי כהן) הגיע לעיר כדי להשיא את בנו ר' משה עם בתו של אחד מנכבדי העיר. ראשי הקהל כיבדו את הש"ך לדרוש בבית-הכנסת. במהלך הדרשה הש"ך היקשה קושיה חמורה.

חכמי העיר ניסו לתרץ את הקושיה, אבל לא עלה בידם. אחד הבחורים היה מתלמידי רבינו. הוא הלך לרבינו וביקש תירוץ לגבי הקושיה החזקה. הבחור תירץ את הקושיה בשמו של רבינו והש"ך התפעל מאוד וביקש לקרוא לרבינו. כשהצדיק הגיע לפני הש"ך הם החלו להתפלפל בדברי תורה שעה ארוכה. בעקבות מעשה זה רבינו התפרסם כתלמיד חכם מובהק.

באחד הימים שלפני חג הפסח הובאה שאלה חמורה בהלכות חמץ לפני רב העיר קאליש. רב העיר לא ידע מה לענות ולכן ביקש מחכמי העיר לחוות את דעתם לגבי השאלה. בין החכמים היה גם רבינו שחיווה את דעתו. תשובתו מצאה חן בעיני רב העיר ובעיני כל חכמי העיר. הם הפצירו ברבינו שיקבל עליו משרת מו"ץ בהלכות אורח חיים. לאחר הפצרות רבות רבינו נענה לכך. כשהתפנה מקומו של אחד מדייני העיר, רבינו התמנה לדיין במקומו. (מעובד מתוך אנציקלופדיה לגדולי ישראל)

הצדיק האדמו"ר הרב ר' אלימלך וייסבלום מליז'נסק (ה'נעם אלימלך' זיע"א) אמר שכל המחברים עד המגן אברהם ועד בכלל כולם היו בעלי רוח הקודש ואליהו הנביא התגלה להם. הגאון ר' זלמן (אחיו של ר' חיים מוולוז'ין) התבטא על רבינו ואמר: "גדול הוא בעיני כבוד האחרון הזה (הוא התכוון על רבינו) כאחד מן הראשונים".

רבינו היה עני מרוד כל ימיו. לחם צר ומים לחץ היו מנת חלקו. יתר על כן, אפילו נייר לצורך כתיבת חידושי תורתו לא היה בידו לקנות. רבינו נהג לכתוב את חידושיו על פיסות נייר קטנות, שיירי נייר שקיבל מכורך ספרים. כאשר גם אלו נגמרו, רבינו כתב את חידושיו על כותלי ביתו. אחרי שהדיו נגמר, השתמש בפחם בתור תחליף לקולמוס. (מעובד מתוך 'גדולי פולין')

לאחר שרבינו התחתן עם מרת דינה (בת הרב מעיירה הסמוכה לפוזנא) הוא נעשה מלמד והיה משתכר בקושי. עניותו היתה לשם דבר בעיר קאליש. עד לפני פרוץ השואה היו מצביעים על המרתף שבו גר. גם סיפרו שאת רוב חידושי תורתו כתב בפחם על הקיר. (מעובד מתוך 'גדולי הדורות')

בעיר קאליש היה חסיד אחד שהרה"ק ר' זליג משראנצק ה'ניצוצי זה"ר זיע"א היה מתארח תמיד אצלו בכל פעם שבא לקאליש. הרה"ק ר' זעליג היה רגיל להאריך הרבה בתפילתו ומשום האורח החשוב בעל הבית היה ממתין עד שייסיים תפילתו. פעם אחת בשבת קודש חלש ליבו של בעל הבית והוא לא יכל להמתין עוד זמן רב, ולכן הלך לביתו לקדש על היין ולטעום. הוא ציווה על הבן שלו שהוא ישב בבית הכנסת וימתין עד שהרה"ק ר' זליג יסיים את תפילתו, ויחזור איתו יחד הביתה, כי את הסעודה ידחה עד בואם.

הרה"ק ר' זליג היה אז זקן בא בימים ומחמת זקנותו כהו עיניו מראות. כשהבן של בעל הבית חזר עם הרה"ק ר' זליג מבית הכנסת, הם עברו דרך אחד הרחובות. הרה"ק ר' זליג עמד לפתע ואמר: "הרגשתי כאן פתאום ריח טוב מאוד, ואני לא יכול ללכת מרוב עונג הריח הטוב שאני מרגיש". בן לווייתו התפלא מאוד, כי הוא לא הרגיש שום ריח כלל. כך הם עמדו במשך זמן מסוים באותו מקום, עד שהרה"ק ר' זליג המשיך ללכת הלאה. כשהגיעו לבית, הבן סיפר לאביו את המאורע והיה לפלא גם בעיניו.

הם התחילו להתחקות על שורש העניין. נודע להם בבירור, שבאותו מקום בדיוק היה לפני כמה דורות משכן כבודו של רבינו. עכשיו התברר להם דבר הריח שהרה"ק ר' זליג הריח באותו מקום. (סיפורי חסידים)

הַיְהוָה יְדֹן כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוּת

הרב התפלא מאוד ואמר שיהודי זה מוחזק בכשרותו וכל הסיפור לא נראה לו בכלל. אמרתי לו שראיתי במו עיני את הסרטון ואין כאן שום מקום לטעות.

הבנתי שהרב כנראה לא ידבר עם האיש ולכן ביקשתי ממנו שיתן לי מספר פלאפון שלו כדי שאוכל לדבר איתו בעצמי. הרב ענה: "אין לו פלאפון. אם תרצה להשיג אותו, תוכל להתקשר לחבר שלו ולנסות לברר אולי הוא נמצא לידו".

קיבלתי את מספר הפלאפון של החבר. ניסיתי לתפוס אותו פעם אחר פעם אבל הוא לא ענה. רגע לפני שהתייאשתי הוא ענה לי. שאלתי אם האיש נמצא לידו אבל הוא אמר שהחבר שאני מחפש לא נמצא לידו.

למחרת אני מקבל טלפון מהרב של בית-הכנסת. הרב אמר לי: "אני מזמין אותך אישית לבוא לשמחת שבע-ברכות של בני, ואז אחזיר לך את אבדתך". חשבתי שהוא דיבר עם האיש ולקח ממנו את הבלוטוס.

כשהגעתי לשם, הרב החזיר לי את האבידה וסיפר לי מה קרה: בשמחת השבע-ברכות הסתובב ילד אוטיסט כבד שמיעה.

הילד סימן שהוא רוצה את הבלוטוס. היהודי המבוגר רצה לעזור לו. הוא חשב שהבלוטוס הוא מכשיר שמיעה של הילד.

הרגע שבו הוא מוציא את הבלוטוס מהשקע הוא הרגע שראיתי מתועד במצלמה, אבל את ההמשך כשהיהודי המבוגר ניגש לילד לתת לו את הבלוטוס, לא רואים.

הילד סירב לקחת את הבלוטוס כי זה לא מכשיר שמיעה. מכיוון שכך המבוגר החליט להניח את הבלוטוס באחת המגירות בבית הכנסת ובהמשך להחזיר אותו להורי הילד (האיש חשב שמדובר במכשיר שמיעה).

מצאו את הבלוטוס במגירה ואני מוזמן לקבל אותו חזרה. כעסתי על עצמי- איך אפשר לטעות כל כך? כמה צריך להתאמץ כדי לדון לכף זכות.

הרי לא היה עולה בדעתי שאדם יחשוב שהבלוטוס הוא מכשיר שמיעה וירצה לעזור לאיזה ילד, כשהוא בטוח שזה שלו... זה הרי נשמע דמיוני לגמרי!

הקב"ה ריחם עלי שלא הצלחתי להשיג בטלפון את אותו יהודי. יתכן מאוד שאם הייתי מדבר איתו- הייתי פוגע בו חלילה.

שמעתי מאחד מגדולי ישראל שאמר שבשביל זה יש בעולם 'שכל עקום'. לפעמים צריך ממש לעקם את השכל כדי שנוכל לדון את חברינו לכף זכות.

עד כמה עלינו לדון כל אדם לכף זכות - לא נוכל לתאר ולשער. לעיתים רבות גם כאשר אנחנו רואים באופן ברור מציאות מסוימת - אם נחקור ונבדוק לעומק היטב, יתכן מאוד שנגלה כי ראייתנו הייתה מוטעית.

לכן עלינו להיזהר מאוד, שלא חלילה נשפוט את הזולת לפני שנחקור ונבדוק היטב את הדברים לעומק.

יתר על כן, אנחנו נמצאים ביום הדין שבו אנחנו אומרים: "היום יעמיד במשפט כל יצורי עולם". כולנו רוצים לזכות להיכתב ולהיחתם לשנה טובה ומאושרת בעז"ה. שנה בה יגזרו עלינו ועל כל משפחתנו בריאות איתנה, פרנסה בשפע, רפואה שלימה, הצלחה בכל מעשה ידינו ועוד.

רבותינו מגלים לנו שאחת הדרכים לזכות לכך היא על ידי שדון את השני לכף זכות. מכיוון שמידה כנגד מידה לא בטלה מן העולם, אז אם נדון את הזולת לכף זכות גם אותנו ידונו לכף זכות.

הסיפור המופלא שלפנינו מעובד מתוך העלון 'השגחה פרטית'. יש בו כדי ללמדנו עד כמה עלינו לדון את הזולת לכף זכות.

ר' יוסף חיים מבית שמש סיפר: השתתפתי בשבע-ברכות שערכו לבן של רב חשוב בבית-שמש. היה ברשותי בלוטוס יקר.

בזמן האירוע חיברתי אותו למטען והכנסתי אותו לשקע כדי שיטען. בסיום השבע ברכות אני ניגש לשקע ומגלה כי הבלוטוס שלי נעלם ואיננו.

חשבתי לעצמי: מישהו ראה את הבלוטוס עם המטען וחמד אותו לעצמו. הסתכלתי סביבי כהלום רעם מנסה לחשוב מה ניתן לעשות. ראיתי שיש עינית של מצלמה מכוונת לאיזור השקע.

שמחתי מאוד. ביקשתי מהאחראי שיאפשר לי לראות את הצילום של האיזור בזמן האירוע כדי שאוכל לראות מי לקח את הבלוטוס.

האחראי הסכים והוא הפעיל את סרט ההקלטה. תוך דקות ספורות גיליתי את האשם. **התקשתי להאמין למראה עיני-יהודי מבוגר בעל מראה מוזנח ניגש אל השקע ומוציא את המטען והבלוטוס!**

חשבתי לעצמי, כנראה שהיצר התגבר עליו. לא הבנתי למה איש מבוגר צריך בלוטוס. אני לא כועס עליו, אבל אני רוצה לקבל חזרה את הבלוטוס היקר. התקשרתי לרב של בית הכנסת - בעל השמחה. סיפרתי לו מה קרה וביקשתי שיייע לי. שאלתי אם הרב יכול לדבר עם האיש.

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל	הרב שמואל בן רחל ז"ל	הרב שמואל בן רבקה ז"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברוק דב ז"ל	יצחק בן ברוק דב ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל	אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	אסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
רחל רפאת בת השמט ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה	ברכה בת מרדכי ע"ה
לטיף בן פרחת ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בוש שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרחת ז"ל	דוד יצחק בן פרחת ז"ל
אביבה לויש ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה	גורג'יה בת נעימה ע"ה
שרה בת נרקיס ע"ה	אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	רחמה בת מסעודה ע"ה	רחמה בת מסעודה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל	רחמים בן רחל ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
חי זיזי בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	חי זיזי בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	סלים בן פרחת ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה	סלים בן פרחת ז"ל
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	אורה בת נעימה ע"ה	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זהרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	מישא אסתר בת זהרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל
מסעוד בן יקוט ז"ל	עפאת בת השמט ע"ה	מסעוד בן יקוט ז"ל	עפאת בת השמט ע"ה

גליון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ראש השנה

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2023

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

ראש השנה

- ב..... מלך על כל הארץ - עבודת היום בחיזוק האמונה בהשגחה פרטית, ועי"ז נזכה ב'דין'.....
- ד..... כדי שתמליכוני עליכם - קבלת עול מלכות שמים לכל השנה.....
- ו..... כמה דכייף איניש דעתיה טפי מעלי - ימי עבודה והכנעה.....
- ט..... יגילו במלכם - שמחה גדולה ביום המלוכה.....
- יא..... וחיל ורעדה יאחזון - יראה ופחד ממשפט ודין.....
- יג..... יראו וישמחו - וגילו ברעדה.....
- יד..... בראש השנה נפקדו - זמן שינוי כל עניני הטבע והמזלות לטובה.....
- יז..... ותגור אומר ויקם לך - עוצם וגודל כח התפילה של כל יחיד בימים אלו.....
- יז..... וראה דמע עיני - ענין הבכיה.....
- כד..... בספר חיים פרנסה טובה ישועות - החובה והזכות להתפלל על הפרנסה וכל צרכיו.....
- כה..... תמידים כסדרם - חשיבות התפילות הקבועות ביום זה.....
- כו..... כי תצא למלחמה - התעוררות קודם תקיעת שופר.....
- כט..... עורו ישנים - 'לשמוע' קול שופר.....
- לב..... כלפנים דמי - בשגב וגדולת זמן התקיעות.....
- לב..... זכרון תרועה - סגולת התקיעות ברוח ובגשם.....
- לד..... כתבנו בספר זכויות - ענין קבלות טובות.....

עשרת ימי תשובה

- לו..... דרשו ה' בהמצאו - בל יהיה כשוטה המאבד מה שנותנים לו.....
- לח..... מה לך נרדם - לנצל כל רגע ורגע.....
- מ..... 'ותשובה' - כחה של תשובה.....
- מב..... 'ותפילה' - כח התפילה בימים אלו.....
- מד..... 'וצדקה' - ריבוי הצדקה וחסד בימים אלו.....

ראש השנה

הרברים לתוך הלב, וכל עצמותיו תאמרנה כי 'מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור'.

והוסיפו לבאר בזה, כי היות ואבינו מלכנו הפי' שנזכה בדין ונזכה לקבל את כל ההשפעות הטובות בגשמיות וברוחניות לכל השנה הבעל"מ, על כן נתן לנו את העצה והבה שעל ידה אכן נזכה לזכרנו לחיים, לזה 'גילה' הקב"ה וציוונו 'אמרו לפני מלכויות' - החזיקו בעמוד האמונה כי ממנה תוצאות חיים, וכמקרא מפורש (הכקו ב ד) 'וצדיק באמונתו יחיה', ונדולה היא האמונה להמתיק את כל הדינים, ולהמשיך התעוררות רחמים רבים לטוב לנו כל הימים.

מלך על כל הארץ - עבודת היום בחיזוק האמונה בהשגחה פרטית, ועי"ז נזכה ב'דין'

איתא בגמ' (ר"ה מז.), 'אמר הקב"ה, אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם', והיינו כי עיקר העבודה בהאי יומא היא 'שתמליכוני עליכם' - חיזוק ויסוד עמוד האמונה שהקב"ה מלך על כל הארץ, עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, ואין דבר הנעשה בזה העולם שלא ברצונו, ואין דבר נעלם מנגד עיניו, ועל כן אמר הקב"ה 'אמרו לפני מלכויות', ר"ל כל ימים אלו בעמוד והחזר קאי - חזרו פעמים הרבה אודות 'מלכותו בכל משלה', וש'המלך יושב על כסא רם ונשא, עד שיכנסו

א. וכך כתב הגה"ק רבי יונתן אייבשיץ זי"ע (יערות דבש ח"ב דרוש א, ומקורו בתנ"כ זוטא כב) ש'עשרת ימי תשובה' הם כנגד 'עשרת הדברות', ויום ראשון דר"ה הוא כנגד 'אנכי ה' אלוקיך' - שהוא שורש מצוות האמונה בהשי"ת, ואילו יום שני של ר"ה הוא כנגד 'לא יהיה לך אלהים אחרים' - לכפור בע"ז, והיות וב' דברות אלו עניינם אחד על כן ב' ימים דר"ה נחשבים כ'קדושה אחת' וכיומא אריכתא דמיא.

ב. הנה ילפינן (תוס' ר"ה לג: ד"ה שיעור, בשם הערוך) 'מאה קולות' בתקיעת שופר דר"ה מ'ותייבב אם סיסרא' (שופטים ה כח), ולכאורה צריך ביאור, וכי לא מצאנו מהיכן ללמוד רק מגויה זקנה (אן אלטע ערב'קע), אלא, כי ידוע מאמרם שמלאך מן השמים עמד וספר כל פעיה ופעיה וכאן גילו לנו שאפילו דמעותיה של ערביה זקנה אינם במקרה אלא כל דמעה שדמעו עיניה היה קצוב ושקול מן השמים, ומלאך 'ספרן' עד שהגיעה ל'מאה קולות' שהיו קצובין לה מן השמים, ק"ו לכל דמעה וכל פעולה קטנה של כל בר ישראל יהיה מי שיהיה, הכל מדוד ספור ומנוי מן השמים.

ג. ובתוספת ביאור אמר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע, שכבר נודע מה שאמרו צדיקי הדורות (הרה"ק מלעכוויטש זי"ע, תורת אבות אמונה ובטחון א) בכתוב (תהלים קטז י) 'האמנתי כי אדבר', כיצד אבוא לידי האמנתי, ע"י כי אדבר בדבורי אמונה, והיינו שכשחוזר בפיו דברי אמונה הרי בזה משריש הוא בליבו את תוקף האמונה הטהורה. ועל כן אמרו לפני מלכויות - חזרו ואמרו 'פסוקי' מלכויות כי יש בכוחם להביא את האמונה עד שתמליכוני עליכם. ומכלל דבריו נלמד, דברי הקב"ה 'אמרו לפני מלכויות' נאמרו לכל איש ואיש מישראל, גם אם אינו מרגיש את אור האמונה, ועדיין אינו עומד באותה מדרגה, אך אם 'יאמר מלכויות' תתחזק בקרבו האמונה הטהורה. וזהו דקדוק הלשון אמרו לפני, שלא נאמר 'האמינו בי ובמלכותי' וכיו"ב, אלא אמרו דהיינו אמירה גרידא, שמשמעותו שרק 'אומר', אך יאמר ויחזור ויאמר סופו שיחדרו הדברים לעומק פנימיות נפשו עד שיתקיים בו 'שתמליכוני עליכם'.

ד. וכך אומרים בשם הרה"ק ה'דמשק אליעזר' זי"ע בפסוק (תהלים יז ב) 'מלפניך משפטי יצא', שהקב"ה אומר לאדם, שמע בני, מלפניך - אתה תכריע ותטה כיצד יהא משפטי עמך, אך בתנאי ש'עיניך תחזינה מישרים' - שתביט בכל דבר בעין האמונה.

הרה"ק הרמ"ל מסאסוב זי"ע (ליקוטי הרמ"ל השלם אות ה) אמר להמליץ על הפסוק (תהלים לג כב) 'יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך', רבש"ע, אנא, תן לנו שנה טובה ומתוקה, אף שאינך רואה בנו שום מעלה, כי 'כאשר יחלנו לך', כמו אנו שאנו מקווים ומייחלים אליך בכל לב על אף שאין אנו רואים אותך, כי לא יראני האדם וחי - ובכ"ז אמונתנו איתנה בך, כך אתה תיטיב עמנו.

אחד, כי באלו הימים צריכים ביותר לבטוח על אחד יחיד ומיוחד, אלוקינו שבשמים, הוא המנוס ומפלט לנו, כדאמרי אינשי שהאות דל"ת שבתיתבת אחד (בשמע ישראל) היא ד' רבתי, לומר כי מקום יש לכל בר ישראל להיכנס ב'דלתות' האמונה השלימה באחדות ה', וכל הרוצה לחסות תחת כנפי השכינה יבוא ויכנס^ה.

כתב הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל (הגהות חכמת שלמה או"ח תקפג א) על עניין אכילת ה'סימנים' בליל ר"ה, שאין הכוונה לאכול מאכלים הללו דרך תפילה - 'דאין מקום לתפילה בשעת אכילה'^ט, אלא עיקר מעם אכילתם הוא כדי לגלות ולהראות שהוא מאמין בהשי"ת שיפסוק עליו שנה טובה, 'ובפרט לפי מה שכתבתי בדרושים לפרשת תבא שנת תרי"ב, דבראש השנה יהיה משמח ואומר כל מה שעושה הוא יתברך

כתב ה'טור' (סי' תקפ"א) וז"ל, רוחצין ומסתפרין בערב ראש השנה וכו', מנהגו של עולם, אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתעמף שחורים ומגדל זקנו ואין חותך צפרניו לפי שאינו יודע איך יצא דינו, אבל ישראל אינן כן, לובשים לבנים ומתעמפים לבנים וכו' ומחתכין צפרניהם ואוכלין ושותין ושמהים בר"ה לפי שיודעין שהקב"ה יעשה להם נס, לפיכך נוהגין לספר ולכבס בער"ה ולהרבות מנות בר"ה. הוסיף ע"ז ה'ט"ז' (סק"ה) 'מכבסין ומסתפרין בער"ה, המעם בטור להראות שאנו בטוחים בו יתברך שיוציא לצדק משפטינו'. והיינו משום שהבטחון עצמו הוא גורם שנוכה בדיון^י.

וזהו שאנו אומרים בסליחות לערב יום הקדוש, 'בידי אין מעש ועל זאת ליבי יפחד, אבל עתה בזכרי מלכות שם המיוחד, ועל זאת אני בוטח באומרים ה'

ה. כתב בקונטרס 'מועדי רגל' שבסוף ספר 'נפש יוסף' (ג), מצאתי כתוב להמקובל האלוקי הר' החסיד כמוהר"ד שרירו זצוק"ל (והובא במועד לכל חי להר"ח פאלאג'י), שבערב ראש השנה יקרא פר' והיה כי תבוא מתחילה עד והגר אשר בקרבך (מפסוק א' ועד פסוק י"א), וכל הקורא סדר זה מעביר הקב"ה כרוז ואומר, גביתי מאדם זה כל החובות ומוחל על חטאתיו, ויסיים בעוד השמש על הארץ, וידוע דאית ז' מרומים ונוטל הקב"ה נשמת זה האדם ממש ומקריבה על גבי זה ואומר הרי הוא טהור וקבלתי כל חובותיו כפליים בכל חטאתיו (ועיי"ש שמביא תפילה שיאמרנה לאחר עשיית סגולה זו, ושהקב"ה יאמר לנשמתו אחר כך 'ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלוקיך').

ו. וכך כתב הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע וז"ל, רבינו הקדוש [הר"ן] מלעכוויטש זי"ע בכל ראש השנה היה מרגלא זאת בפיו הקדוש 'חדות ה' הוא, ר"ל שמחה וגודל נחת רוח לפני השי"ת הוא מה שאתם חושבים ומאמינים בחסד השי"ת אשר הוא מעוזנו, וזהו 'היא מעוזכם', עכ"ל.

ז. יש שביארו בנוסח הסליחות 'חסות בצילך הנה באנו', דהנה בגמ' (ב"מ פה:) מסופר על רבינו הקדוש שסבל יסורים נוראים למשך י"ג שנים, ואיתא שם שהיסורים באו לו מפני מעשה שהיה, ואף הלכו ממנו על ידי מעשה, ומעשה שהיה כך היה, יום אחד עבר לצדו של רבינו הקדוש עגל שהוליכוהו לבית השחיטה, העגל שפחד מהשוחט רץ ותפס מחסה תחת גלימתו של רבי, שילחו רבינו הקדוש ואמר לו, זיל, לכך נוצרת, ועל כך גזרו עליו משמיא לסבול מכאובים רבים למשך תליסר שנים. לכאורה צריך ביאור וכי עד אז לא שחטו עגלים, או שמא תאמר שלאחר מעשה זה נאסר עלינו לשחוט עגלים, לא ולא, אלא ביאורו, דכשבריה אחת מבריותיו של מקום באה לתפוס מחסה תחת כנפיו של אדם - אף שלא בצדק, אין לו לשלחה מעל פניו. וכן ייאמר לדידן, בימים אלו באים ומתחננים אל קל רחום וחנון ואומרים לו, אף שעוונותינו ענו בנו, מכל מקום 'חסות בצילך הנה באנו', והיאך תוכל לשלחנו מעמך, לימדתנו בתורתך שאסור לאדם לשלוח את הבא לחסות תחת כנפיו מפחד השוחט, ואם כן חוס ורחם עלינו והשפיע עלינו שנה מאירה ומצליחה, ללא כל פגע חלילה.

ח. ועל זה רמזו את אמרינו בתחילת הסליחות 'כדלים וכרשים דפקנו דלתיך' כי הכוונה על האות דל"ת, שאנו רוצים לזכות ולהיכנס בה, בצילא דמהימנותא שלימתא.

ט. אכן לאידך גיסא ידועים דברי השל"ה הקדוש (עיקר דבריו הובאו במשנ"ב שם סק"ב) דהעיקר הוא להתעורר באותה שעה לתשובה, דמנא ליה שעל ידי אכילת 'כרתי' יכרתו שונאיו, והלא כמו כן יתכן חלילה איפכא, שיכרתו זכויותיו ח"ו, ופשיטא שאין עצם האכילה גורמת להכרית השונאים אלא התפילה והבקשה עם התשובה פועלות לעורר רחמים בשמים ממעל, ובאמת אלו ואלו דברי אלוקים חיים, וירא שמים יוצא ידי שניהם, הן בתשובה ותפילה והן באמונה שהכל לטובה.

באר הפרשה - ראש השנה

בראש השנה, אחד של רשעים גמורין ואחד של צדיקים גמורין ואחד של בינוניים, צדיקים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, שפותחים בפני האדם שלשה ספרים אלו, ובידו הברירה והבחירה היכן לכתוב את עצמו, שכפי שגומר בדעתו כיצד יתנהג לשנה הבאה כן נכתב מלמעלה, אם מקבל על עצמו להיות מה' צדיקים הגמורים' אזי אכן נכתב הוא שם לאלתר לחיים ולשלום", וכן על זה הדרך לגבי שאר הספרים.

ולמה דאיתא בגמ' (ר"ה מז:), 'אמר הקב"ה, אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם', כלומר שאבינו

הוא לטובה, ובוה יהיה נהפך באמת לטובה, ולכך מהאי טעמא נראה, שיהיה אדם רגיל לומר בר"ה אחרי תפילת שחרית, כל מה דעביד רחמנא לטב עביד וגם זו לטובה, ולכן מהאי טעמא תיקנו לאכול מאכלים טובים ומתוקים ולומר עליהם כן, כדי שאם ח"ו נגזר להיפוך יהיה נהפך על ידי אמירה זו לטובה, אמן כן יהי רצון, עכ"ל.

כדי שתמליכוני עליכם - קבלת עול מלכות שמים לכל השנה כתב הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (פר' ראה) לבאר בהא דאיתא בגמ' (ר"ה מז:): 'שלשה ספרים נפתחין

י. מעשה באחד שהתאונן בפני רבו על שלום ביתו המעורער עד היסוד, ובתוך כדי הדברים סיפר לו עד היכן הגיעו הדברים, שבליל ר"ה נתנה לו נז"ב את זנב הדג, נענה הרבי, וכי מפני זה אמרת שנהיה לזנב, והלא העיקר תלוי באמירה, ומה לך כי העמידה זנב ולא ראש. וכבר איתא ב'משנה ברורה' (תקפ"ג סק"ה) שיזהר מאד שלא יכעוס בימים אלו, מלבד גודל האיסור, כדי שיהיה לסימן טוב.

פעם הגיע אברך אל הרה"ק הרמ"ח סלאנים זי"ע כי לא השיגה ידו לקנות 'ראש' ומי יודע איזו שנה תעלה בגורלו, אמר לו הרמ"ח, קח נא את זנב הדג, ואמור בקול גדול שכבר יהיה סוף וקץ לכל צרותינו. והעומק שבדבר, כי ביד כל איש ל'סדר' מצבו יהיה מה שיהיה לטובה ולברכה על ידי שיאמין כי אכן יעזרהו הקב"ה לטובה... מדוע יתאונן ויבכה, בכל עת יש מוצא לסבך שהוא שרוי בו.

ידוע דבר המעשה שהגאון רבי יהודה פתייה זצ"ל ישב פעם בליל ר"ה בסעודת היום כשהוא מיסב בחבורת אורחים כולו אומר כבוד והדר, לבוש בבגדי לבן, ועל השולחן מנורה גדולה מאירה בנרות גדולות, והנה אחד המסובים דחף בטעות את השולחן נפלה המנורה וכבו הנרות... וחשיכה השתררה בחדר... רבי יהודה עצר בעצמו שלא לכעוס, מכיוון שחשך כל פני הבית לכן כשיצאה הרבנית ומגש דגים בידה נפל המגש והכל נשפך לארץ... ויקם רבי יהודה לראות ולהבין מה אירע עם הדגים אך אז... שוד ושבר... הרב החליק מציר הדגים ונפל על הארץ וכל בגד הלבן נתלכלך וניטף... ובכל זה שלט ר"י בעצמו לא כעס ולא רגז מאומה... בגמר השנה העיד ר"י על עצמו כי מעולם לא הייתה לו שנה טובה ומתוקה כשנה זו, בהארת פנים ממעל, בכל אשר שלח ידו הצליח ה' דרכו, אף היה לו חידושים גדולים וגילויים נפלאים בתורה...

מכאן יבין כל איש לפי מצבו באשר הוא כי העיקר בלילה (וביום) הקדוש הזה - לקבל את הכל באהבה ושמחה, מתוך שלווה הנפש כי הכל לטובה ולברכה, ואז אכן, כל אשר יארע לו לא יהא לו אלא עוד 'סימנא טבא' לטובה, ברכה והצלחה.

וכך היו אומרים זקני ירושלים, שאם נהגו לאכול בר"ה חלה ותפוח בדבש כדי לרמז שתהיה לנו שנה טובה ומתוקה, ק"ו שאין לך סימן יותר טוב מלהיות זיסע יוד (יהודי מתוק), כלומר, להסתובב ביום הזה בשמחה ובפנים צוהלות, וזה יהא לו לסימן להיות כן בכל ימות השנה.

סיפר הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע על אחד הצדיקים, ששנה אחת בליל ראש השנה בבואו לקדש על הכוס נשפך היין, וכשחתך את פרוסת המוציא נפלה החלה מידו, וכן הדגים נשרפו ולא היו ראויים לאכילה. משהבחינה הרבנית במקרים אלו התחילה לחשוש אולי יש בכך סימן לא טוב מן השמים, ובפרט בר"ה שמרבים בסימנים טובים, והתעצבה על לבה מה זאת עשה אלוקים לנו. אך הצדיק השיב בניחותא, שאין כלל ממה לחשוש, דכל הטעם שעושים את הסימנים בעת האכילה מדברים טובים ומתוקים היינו מפני שזה גורם לטבע האדם להיות רגוע ושמח, נמצא שעיקר הסימן טוב הוא בפנימיותו של האדם שהוא שליו ושמח ובטוח בישועת ה', וא"כ הגם שאירעו לנו כמה סימנים לא טובים, מיהו אם נישאר שלווים ובטוחים בחסדי ה' אזי בוודאי נזכה לשנה טובה, כי פנימיות הלב הוא הסימן הטוב ביותר לרחמים וחסדים (ואדרבה, דייקא שלווה הנפש אחרי מהפכות כאלו תחשב שלווה הנפש באמת).

יא. הרה"ק רבי מרדכי מלעכאוויטש זי"ע (תורת אבות ר"ה ג) היה אומר בפסוק (ירמיה לא יט) 'כי מדי דברו בו זכור אזכרנו עוד, על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאם ה'', שהאדם משיח לבו לפני ה' - 'מדי דברי בו', בתרעומת

על מלכות שמים דוגמת מה שאנו זועקים בסיום 'נשמת' המלך... המלך... גם במשך התפילה - מלך על כל העולם כולו... ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלוקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה, המלך הקדוש.

בי זה היום תחילת מעשיך, וכפי שמדייק הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע (יערות דבש ח"ב דרוש ה) שלא נאמר 'היום היה הרת עולם', אלא 'היום הרת עולם' שביום זה עצמו הוא הרת עולם, וביום זה נבראים מחדש השמים ושמי השמים, הארץ וכל אשר בה. ועל כן בכל שנה מתחדשת מלכותו יתברך, וכמו שרמזו בספרים על יום זה בפסוק (שמואל א' יא יד) 'לכו נא הגלגל ונחדש שם המלוכה', כי כמעשהו ב'ששת ימי בראשית' שברא עולמו 'יש מאין', אף בזו העת הרי הוא בורא את העולם כולו מחדש, ועלינו 'לחדש את המלוכה', לקבל על עצמנו את מלכותו, לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם.

שבשמים רוצה להוציא לצדק דיננו, ולהשפיע עלינו שנה טובה ומעוטרת, על כן מבקש מעמנו אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם², ואז או אוכל להשפיע עליכם ברצוני הטוב³.

ומצינו להרה"ק השם משמואל⁴ זי"ע (נצבים תרע"ג) ענין נפלא, וז"ל, ובוה לימוד גדול לאיש הנלבב בימי הנוראים שלא להיות קר רוח, אלא יעשה כל עבודת החודש השביעי בהתלהבות יתירה וברגש עצום, ובכח זה עומדין בקומה זקופה ומנצחין דינא, ובל איש ואיש לפי מדרגת התלהבותו זוכה בדין, ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום.

ואכן מבואר בספה"ק כי זה 'תקפו של יום' להמליך את הקב"ה על עצמו - לקבל עליו עול מלכות שמים⁵, וכן להשתוקק על גילוי כבוד מלכותו ית' בכל העולם⁶, שעל כן הרבה מתפילותינו ביום הזה נסובים

על עצמו, וכי זה נקרא 'זכור' שהנני זוכר את ה' העומד עלי וציווני לקיים תורה ומצוות, לא, אלא מהיום והלאה 'אזכרנו עוד' אוסיף לזכרו ביתר שאת ויתר עוז. ובוה הרי הוא זוכה לסיפא דקרא - 'המו מעי לו', שיתעוררו עליו רחמי שמים, וישיב לו הקב"ה באותה מדה, 'רחם' וכי לרחמים אלו רחמים ייקרא, מהיום - 'ארחמנו נאם ה'', שירחם עליו עוד, ויזכה לשנה טובה.

יב. וכך אמר הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע (מג"א ריש פר' ויקרא) שכאשר נתמנתה אסתר למלכה עשו לכבודה משתה גדול והנחה למדינות עשה (אסתר ב יח). כיו"ב, ביום ראש השנה - שאנו מוסיפים כוח בפמליא של המלך עושים הנחות והטבות לבני המדינה, דהא מלכותא דרקינא הוה כעין מלכותא דארעא, ולכן נקרא ראש השנה בשם יום הזיכרון, כי ביום זה יעלה זכרוננו לפני השי"ת לזכות לישועות גדולות ונפלאות, כאמרם (ר"ה יא.) 'בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים', כן יש ביד כל אדם לצאת 'ממצרים'.

יג. הרה"ק מדז'וריק זי"ע היה אומר שההפרש בין אדון למלך - שהאדון עושה ככל העולה ברצונו ואילו המלך צריך להימלך בשריו ויועציו ואינו מוציא גזירה או פסק דין ככל העולה על רוחו לבד. ואכן בטרם פרוץ ה'מלחמה' (מלחמה"ע השנייה) אמר הרה"ק שעתה נעשה הקב"ה כ'אדון' וכביכול אינו נמלך בצדיקיו ונגזרה הגזירה....

הוסיף על דבריו חתנו הרה"ק ממאכניווקא זי"ע שלכן ביקש מאתנו כביכול על ימים אלו - אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם - כלומר, שאיהפך לבחינת מלך, ואהיה מוכרח להימלך בצדיקים וכן לשמוע את דעתם (בתפילתם) של כל בני ישראל המתחננים אלי לתת להם שנה טובה ומתוקה שנת גאולה וישועה בכל עניניהם... לטוב להם כל הימים (מפי המשב"ק הרה"ח הנודע ר' שרגא בעלז, ושיבח הרה"ק הרמ"מ מלעלוב זי"ע פירוש זה עד מאד).

יד. והזמן גרמא ל'תשועת הנפש' מיד 'שונא' הוא היצר הרע, וכך כתב הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, איתא (ר"ה יא.) בר"ה יצא יוסף מבית האסורים, וצ"ב, למאי נפק"מ, הרי מאי דהוה הוה, ויש לומר, דהנקודה הישראלית נקראת יוסף, והיא יוצאת מבית האסורים שלה בר"ה, כלומר, שאפילו אותם האנשים שהם ביד לבם והם אסורים שלא יכולים לצאת לחופש - מיצרים ותשוקות לבם וכו', יוצאים בר"ה לחופש, כי על כן החודש הזה נקרא 'תשרי' מלשון 'שרי ואסר' (קשר והתיר הקשרים), שהחודש הזה מתיר אסורים.

טו. כה אמר הנביא (צפניה ג ח) 'לכן חכו לי נאם ה' ליום קומי לעד', ואיתא בפסיקתא דרב כהנא (פכ"ה, במאמר גילי סימן ל"ד) וז"ל, שבועה היא מלפני שכל מי שמחכה למלכותי אני מעיד בו לטובה, עכ"ל. ונציין שב'שומר אמונים' (מאמר הגאולה ד) הביא פסוק זה על יום ראש השנה, ומי אינו מייחל שהקב"ה בכבודו ובעצמו יעיד עליו לטובה ביום הדין הלזה, מה יעשה יתעסק כראוי בקבלת עול מלכות שמים ויזכה לעדות ה' לטובה.

באר הפרשה - ראש השנה

ימשוך קדושה ודבקות ה' על כל השנה, שיוכל להיות דבוק בנועם ה' כל היום, וכל חלק מחלקי השעות שבר"ה יתנו עזר וסעד לכל יום מימי השנה להמליך הבורא ב"ה, עכ"ל.

ובן כתב ה'פלא יועץ' (ערך ר"ה) 'ולו בכח יגבר איש בראש השנה להיות לבו מלא יראה ורתת וזיע מפחד השם ומהדר גאונו וכו', ימצא עזר כנגדו ומצא כדי גאולתו וחיתה נפשו לכל השנה בולה'.

כמה דכייף איניש דעתיה טפי מעלי - ימי עבודה והכנעה נודע מה שכתב הרמב"ם (פירוש המשניות ר"ה פ"ד) 'שהם ימי עבודה והכנעה' ופחד ומורא מהשם ויראה ממנו ומברח ומנוס אליו. ומפורש כן להדיא בגמ' (ר"ה טז:), 'כל שנה שרשה בתחילתה מתעשרת בסופה'י, ופירש רש"י, 'שישראל עושין עצמן רשין בר"ה'י לדבר תחנונים ותפלה, כענין שנאמר (משלי יח כג) תחנונים

זבזה ביאר רבינו סעדיה גאון (בטעמו הראשון) מדוע תוקעים בשופר, וז"ל, וכן עושין המלכים בתחילת מלכותם, שתוקעין לפנייהם בחצוצרות וקרנות וכו', וכן אנו ממליכין עלינו את הבורא יתברך ביום זה, וכן אמר דוד (תהלים צח ו) בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה'.

ועל ידי זה יזכה שיוכל להמליך את הקב"ה על עצמו גם במשך כל ימי השנה הבאה עלינו לטובה, כי מראש השנה נמשך הכח והקדושה לכל השנה ט"ו. וכך ביאר הרה"ק ה'מאור ושמש' זי"ע (רמזי ר"ה ד"ה אמרו לפני) בלישנא דגמ' אמרו לפני מלכויות שתמליכוני עליכם, וז"ל, שהכוונה שתאמרו המלכויות בר"ה בכל לבכם, שעיי"ז תמליכו את ה' ב"ה כל השנה ברוב עונו, ע"כ. וכל השנה תלויה עד כמה מקבל ע"ע באמת ובכל ליבו ונפשו בראש השנה, וכלשונו שם עור 'ואשרי מי שהוא זוכה לקדש ולטהר עצמו ומחשבותיו ולהכין עצמו לקראת אלוקינו בכל המ"ח שעות שבר"ה, שבזה

טז. הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע ביאר, שראש השנה הוא הגליפה של כל השנה, וכמו שאדם נוהג בר"ה כך יתנהג עמו כל השנה. ולכך אין אוכלים דברים חמוצים בראש השנה, כי האוכל דברים חמוצים מעוות את פניו לרגע מחמת החמיצות, ויישאר ח"ו גליפה' כזאת לכל השנה (אמ"פ תפא).

ומוסיף שם, שלכן לא רצה (הרה"ק מקאריץ) לדרוש בר"ה שמא ח"ו יצא מפיו דבר שאינו הגון, והוא מורא גדול ביום כזה שנעשה רושם על כל השנה, ולכן אין לאדם בראש השנה כי אם לעסוק כל היום בתורה ובתפילה, גם אחר הסעודה.

והסביר ענין ר"ה, שהוא דומה לבנאי הבונה בניין גדול לשם ולתפארת, שקודם לבנייתו ישרטט את כל הבניין על צורה קטנה, כל חדר וכל פינה אשר ברצונו לבנות בבנין הגדול, לא יפול דבר משרטוט זה. כמו כן בראש השנה משרטט הקב"ה שרטוט על כל השנה, ולכן כל ענין קטן שעושים בראש השנה, עושה רושם גדול על כל השנה כולה. יז. פעם שמע הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל את הש"ץ אומר 'המלך' בימים הנוראים, והרגיש בו כי הלה מחזיק עצמו ליש', ניגש אליו בהזדמנות ושאלו מדוע לא אמר 'המלך' כהוגן, תמה הלה על שאלתו שהרי בוודאי אמרו בקול ובנעימה כמנהג ישראל תורה, נענה רבי אליהו ואמר 'כשאתה אמרת 'המלך' היו שם שני מלכים, כי אתה בעצמך היית גם כן 'ישות' בפני עצמך, ואין שני מלכים משמשים בכתר אחד'...

יח. סיפר אחד מגאוני וצדיקי ירושלים זצ"ל, שאביו היה משמש כשליח ציבור בימים נוראים בבית הכנסת 'זהרי חמה' שבעיה"ק ירושלים במשך שנים רבות. לפני ראש השנה תרפ"ה הגיע אדם חשוב מחוץ לארץ והביע את רצונו להתפלל הוא כש"ץ בימים הנוראים. אביו הסתפק מאד בדבר, כי קשה היה בעיניו לוותר על מנהגו זה לרדת לפני התיבה, והוא הלך איפוא ליטול עצה מאת המקובל הקדוש רבי שלמה אלישיב זיע"א, בעל ה'לשם שבו ואחלמה', כדת מה לעשות. נענה בעל ה'לשם' ואמר לו, כשמזדמנת עגמת נפש לפני יום הדין, היא מועלת רבות - לזכות בדין, אם כן, כדאי לך לוותר. ובכל זאת, אם נגזר עליך להיות ש"ץ יזדמן לך במקום אחר... (אכן, כך היה שבקשוהו במקום אחר נכבד למאד).

יט. כה כתב הגאון הצדיק רבי חיים פרידלנדר זצ"ל במכתב ממיטת חליו בער"ה תשמ"ה, וז"ל, עושה את עצמו כרש, ודאי אין הכוונה היא שעושה את עצמו כאילו, אלא שר' יצחק נותן לנו דרך בעבודת ר"ה, ביאור הדבר, שהאדם יבין ויבהיר לעצמו בראש השנה, שכל צרכיו בשנה החדשה מדי יום ביומו נגזרים עליו ביום זה. כלומר, כרגע אין לו כלום, וצריך לקבל את הכל מחדש.

ידבר רש"י². והרי שעל האדם להרגיש בבניסתו לימים הללו כמי שאין לו מאומה, ובלשון הפייטן (שחרית ליום ב' דר"ה) 'אתיתי לחנך בלב קרוע ומורתח לבקש רחמים בעני בפתח'. ו'כדלים ורשים דפקנו דלתך' כא.

בן איתא עוד בגמ' (כו:) שמצוה לתקוע בשופר של אילנב כפוף, כי 'כמה דכייף איניש דעתיה טפי מעלי', כי הכנעתו³ 'וכפיפותו' כלפי שמיא מעוררים עליו רחמים רבים⁴. ורמזו לה גם באופן התקיעה

ואם תאמר, יהודי זה יש לו ב"ה פרנסה קבועה, ויש לו גם הון ששם במקום בטוח, יש לו כשרונות וקשרים טובים וידידים טובים, יש לו משפחה ובית וכו' איך יוכל יהודי זה לעמוד בר"ה לפני הקב"ה כרש שאין לו כלום כעני בפתח, אלא על האדם לדעת, שכל מה שיש לו הוא רק ברצון הבורא ית', ועד כמה שהבורא רוצה יש לו, ואם ח"ו אין זה רצון השי"ת יכול לאבד את הכל בן רגע ח"ו, או שהכל מה שיש לו לא יעזור לו במצב של אסון ושל מחלה ח"ו.

בראש השנה נגזר עליו על כל יום ויום של השנה הבאה - מה יהיה לו, ועד במה יוכל לנצל את מה שיש לו, ועד כמה יועיל לו, אם כן הוא צריך לקבל עכשיו את הכל מחדש, ועכשיו עומד לפני כסא הדין כעני ורש שאין לו כלום, וכולו תלוי בחסדי השי"ת הוא וכל אשר לו, אם כן ודאי ידבר תחנונים כעני בפתח - שאינו דורש שיתנו לו אלא רק מתחנן... אם האדם מבין כך את הראשית של ראש השנה שהיא ממש התחלה חדשה, לכן מרגיש את עצמו באמת בבחינת רש, כי צריך לקבל את הכל מחדש עבור כל יום ויום של השנה החדשה, אז הוא זוכה לאחרית טובה לגזר דין של חן וחסד.

כ. עובדא ידענא באברך שבימים שלפני ראש השנה נפל בחלקו ירושה גדולה - סכום שלפי הנהוג בקהילתו היה בו כדי להשיא את כל צאצאיו בהרחבה, וכה אמר האברך נכנסתי לראש השנה מתוך הרגשה כי 'מסודר' אנכי... ולא היו תפילותי מקרב לבי... סוף דבר היה שלא עלתה השנה יפה.

כא. הגרי"ז מבריסק זצוק"ל היה נוהג להרבות באמירת תהלים במשך כל היום כולו של ראש השנה, וביאר הנהגתו זאת, כי ביום הזה דומה האדם כמי שהתמוטטו לו נכסיו רחמנא ליצלן, שגם מי שעד עכשיו היה מסודר בפרנסתו וכל בני משפחתו היו בריאים ושלמים וכן בשאר הדברים, ברגע זה הכל תלוי על בלימה, ועולה על כף מאזניים, וההכרעה תלויה בידו - על כן יש לו להרבות בתפלה, לבקש רחמים ותחנונים לפני המקום שיתן לו שנה טובה, וזה פשטות כוונת התפלה 'כדלים וכרשים דפקנו דלתך' פשוטו כמשמעו ממש גם בגשמיות, שברגע זה עומד בעירום ובחוסר כל כפשוטו ממש.

והסביר, שעל כן הוא מעדיף לומר תהלים יותר מללמוד שיעוריו הקבועים, כי בדרך לימוד מתעורר אצלו הערות וקושיות על הנלמד, ועליו לחפש בספרים כדי למצוא יישוב לקושיות, ולפעמים יכול לבוא עי"ז לבזבז רגע כמימרא בעת החיפושים, לכן הוא מעדיף לעסוק באמירת תהלים כדי שבכך ינצל את כל עיתותיו בתכלית השלימות.

כב. איתא בגמ' (ר"ה טז.) 'אמר הקב"ה, אמרו לפני בראש השנה מלכויות זכרונות ושופרות, מלכויות כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כדי שיעלה זכרוכם לפני לטובה', ואפשר לבאר סמיכות 'זכרונות' ל'מלכויות', כי הנה איתא שם עוד בגמ' 'אמר הקב"ה, תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני'. והתמיהה ידועה מדוע נבחר ה'קרן' להזכיר עקידתו של יצחק יותר משאר אברי האיל (שהרי באותה מידה היה יכול הקב"ה לומר ליטול בר"ה 'רגל' של איל ולנענע בה...), אלא ביארו צדיקים, שהלא נאמר בעקידה (בראשית כב יג) 'וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו', וזאת רצו לרמוז בתקיעה ב'קרן' האיל - שעיקר החשיבות הוא בדבר הבא בעמל ויגיעה בעת שהוא סבוך בסבך אחר סבך, ואין הולך הכל למישרין. ועפ"ז יתבאר שכאשר האדם 'ממליך' את הקב"ה עליו, ויודע שכל 'סבך' שאחוז בו לא נעשה מאליו אלא זהו רצונו של הקב"ה כדי שימליכונו משם דייקא, הרי באותה שעה עולה זכרונו לטובה וזכור לו עקידת יצחק, ודייקא סבך זה הוא המעורר את ה'רחמים' בעת תקיעת שופר. ומזה ילמד האדם לנפשו שבראותו שהוא סבוך כל כולו, ועבודתו באה לו בקושי רב, שאם יקבל על עצמו את רצון הבורא באהבה ובהכנעה אזי נחמד הוא מאד למעלה, ומעורר רחמים רבים על עצמו ועל כל העם.

וכך למדנו גם מעצם דרך התקיעה בשופר, שצריך לתקוע בצד ה'קצר' דייקא (ואם תקע בצד ה'רחב' לא יצא ידי חובתו), ונתנו הפוסקים רמז לדבר בלשון הכתוב (תהילים קיח ה) 'מן המצר קראתי י-ה', ללמדנו כי עיקר התעוררות הרחמים הוא, כשהאדם נמצא ב'מצר' ולא נסוג אחור אלא הוא 'תוקע בשופר' לעשות רצון אבינו שבשמים, אז יזכה לסיפא דקרא 'עני במרחב י-ה'.

באר הפרשה - ראש השנה

בדרך זה פירשו במה שנאמר (דברים לא יב) 'הקהל את העם האנשים והנשים והטף', והביא רש"י מדברי הגמ' (חגיגה ג) 'והטף למה באו - לתת שכר למביאייהם', כי מדרך התינוקות להרעיש ולבלבל את כל העם הנמצאים, ומפריעים להם מלשמוע היטב, אם כן 'הטף למה באו', מדוע נצטוונו להביאם, וכי לא מוטב היה שישארו בבית, ותהא היכולת ביד כל העם לשמוע בבירור ובנקל את כל דברי התורה האמורים ב'הקהל'. אלא ליתן שכר למביאייהם - כי עיקר השכר הוא על היגיעה והעמל, וע"כ ציווה הקב"ה להביאם בכדי שאכן יתקשו השומעים, ולפום צערא אגרא.

ומכאן חיזוק גדול למי שאינו מצליח לכוון בתפילתו בימים נוראים וקדושים אלו, ומרגיש שלבבו אטום וסתום, אל יפול רוחו בקרבו, אלא ידע כי עבודה זו של התאמצותו להתפלל יקרה היא בעיני ה', ופועלת גדולת ונצורות.

וכאשר מסופר על הרה"ק רבי שלום שכנא מפרהאבישט זי"ע, שבאחת השנים כשהתפלל בבית מדרשו של זקנו הרה"ק ה'מאור עיניים' מטשערנאביל זי"ע תפילת המנחה בערב ראש השנה [כידוע שהמקובלים (עי"ב בן איש חי פר' נצבים, דיני ר"ה אות ב) הפליגו, שביותר צריך לכוון בתפילה זו האחרונה שבשנה, ועל ידה אפשר להעלות כל שאר התפילות שלא נאמרו כהוגן], היה לו 'קטנות ובלבול המוחין' ולא היה יכול לכוון כלל בתפילתו, אך הוא לא אמר נואש ובכל כוחותיו התאמץ למעלה מהטבע והתפלל ב'פירוש המילות' כפשטן, לאחר התפילה ניגש אליו ה'מאור עיניים' ואמר לו, אמור נא לי אילו כוונות כיוונת עתה בתפילתך, כי אלפי אלפים נשמות היה להם תיקון על ידי תפילתך זו. כי 'עבודה' הבאה לאדם שלא בנקל והוא מתייגע ומתאמץ בכל כוחו, חשובה לפני כסא הכבוד עשרת מונים מבשעה שהכל הולך למישרין.

וכבר ביאר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע בנוסח התפילה (בפיוט 'לא-ל עורך דין') 'לצופה נסתרות ביום דין', שהנה רבים מכינים עצמם בהכנה דרבה לקראת ר"ה, אך בהגיע יום הדין פעמים שלא ירגישו כל התלהבות והתעוררות בעת התפילה, ולא עוד אלא שיראה את רעהו שלא הכין עצמו כלל מבעוד מועד, ואילו בר"ה הינו מתפלל בהתלהבות וכל עצמותיו תאמרנה חיות והתעוררות, לא יפול רוחו בקרבו אלא יתחזק באמונתו שהקב"ה 'צופה נסתרות' ולפניו גלויים כל סתרי לב, והוא לבדו יודע את מכאוביו ויסוריו. והוא לבדו יודע כמה 'הכנה דרבה' עשה מבעוד מועד. ידוע דבר המעשה באחד מחסידי הרה"ק ה'צמח צדק' שהיה מכין עצמו במשך כמה שעות לתפילתו, ובא והתלונן לפני רבו כי בבואו להתפלל אין לו כל התעוררות הלב... אמר לו רבו, מה איכפת לך מתי אתה מתפלל הרי כבר התפללת לפני התפילה...

פשיטא שצריך להתפלל ש'אל תביאנו לא ידי ניסיון ולא לידי...', וכמסופר על איש עני ואביון אשר נכנס ביום שישי אל ה'קצב' וביקש ממנו שיואיל בטובו לתת לו קצת בשר לכבוד שב"ק בחינם, למען יזכו הוא ובניו ביתו לענג את השבת, ריחם עליו ונתן לו מעט מראש הבהמה ומעט מהלב, כי הם חתיכות אשר אינם ראויים כ"כ לאכילה ואין הבריות קופצים עליהם, וכך נשנה הדבר מידי שבוע, אלא שבאחת השבועות בבואו אל הקצב הודיעו הקצב, כי תם הבשר, פרץ האיש בבכי מר, ואמר בשברון ליבו, מה בקשתי כבר, א ביסלע קאפ און א ביסלע הארץ... (מעט ראש ומעט לב), כך על דרך זה אנו מבקשים, רבש"ע תן לנו א ביסלע קאפ און א ביסלע הארץ, האר עיננו ופתח ליבנו בקדושת היום. גם מן הראוי לומר את התפילה שתקן הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע 'קודם התפילה' בה אנו מבקשים והכן לבבנו... אך אם כבר בא לידי ניסיון אל יתעצב ח"ו. וידע כי תפילה הבאה מתוך יגיעה חשובה היא ביותר בשמים ממעל.

ביותר הדברים אמורים 'לבית יעקב אלו הנשים' הזכות להיות מטופלים בקטנים הצריכים לאמם, והן הן מגדלות את המשכו וקיומו של כלל בני ישראל, ומחמת זה אינן יכולות להלך לביהכ"ס לשפוך נפשם בתפילה יחד עם רבבות אלפי בני ישראל, שחלילה להם לבוא לידי עצבות במחשבה שלא זכו להתפלל.

וישימו אל לב מה שהעיד הגאון רבי לייבל לאפייאן זצ"ל בשם אביו הגאון רבי אליהו לאפייאן זצ"ל, אבי היה אומר יש לי בקבלה, שהנשים הנמצאות בבית בימים נוראים ומטפלות בילדים, אינן זקוקות לכל התפילות וכל המצב שיש בבית הכנסת בכדי שיעלו תפילותיהן למעלה, כי יש צינור מיוחד להעלות תפילתם עד לכסא הכבוד, ובכמה תיבות שיש להם אפשרות לומר ולהתפלל הם מתקרבות לכסא הכבוד ככל הקהל הקדוש העומד שעות ארוכות, מכתיר את המלך, מבקש ומתחנן מאת המלך הקדוש היושב על כסא רם ונשא.

כג. ובכלל ה'הכנעה' הוא לקבל את כל העובר עליו באהבה, ומעתה אל יתרעם האדם על תקלות שונות שנעשו ביום הזה שלא כרצונו, כגון, שברצונו היה להתפלל במקום פלוני ומשום מה נאנס והוצרך להתפלל במקום אחר, וכן דוגמאות למאות שהשטן זה היצה"ר מנסה עי"ז להפיל את רוחו של האדם מחמת דברים של מה בכך,

שצריך לתקוע בצד הקצר והצר, שיש בזה ללמד לאדם להבניע עצמו ולהרגיש שהוא ב'מיצר' לולא ה' עזרתה לנוכה, ועל ידי זה יצא למרחב.

לפני ה' כי בא לשפוט הארץ, ומכאן הוכיח רבינו המאירי (חיבור התשובה מאמר ב פ"ז) על מצות השמחה שיש ביום ר"ה², כי בא ה' לשפוט את הארץ, ואנו זוכים לקבל את פניו³.

יגילו במלכם - שמחה גדולה ביום המלוכה
אמר קרא (תהילים צו יא-יג), 'ישמחו השמים ותגל הארץ ירעם הים ומלואו, יעלו שדי וכל אשר בו וגו',
ובך איתא בדרשות 'חתם סופר' (ו"ך אלול תק"ע) וז"ל,
אבל הענין כי יום ר"ה הגם כי הוא יום נורא -
יום דין ומשפט על כל יצורי תבל, מכל מקום אינו יום

אלא המשכיל לא יגרר אחריו ויתחזק להיות בשמחה, וידע כי אדרבה דייקא 'תקלות' אלו הם 'ימליצו טוב בעדו' אם יכניע עצמו לקבלם ברוגע ובשלוות הנפש מתוך הכנעה לרצון ה'.

כד. וכן איתא עוד בגמ' (ר"ה טז): 'שישניו מקום' מקרע גזר דינו של אדם, וביאר הרמב"ם (פ"ב מהל' תשובה ה"ד) טעמו של דבר, 'שגלות מכפרת עון מפני שגורמת לו להיכנע ולהיות ענו ושפל רוח', והרי ש'הכנעה' קורעת גזר דינו של אדם ומעבירה את רוע הגזירה.

כה. משל למה הדבר דומה, לבן מלך שסרר ונהג שלא כשורה עד שהוצרך המלך להרחיקו ולהגלותו 'משולחן אביו', והעביר את כל תפקידי הבן לאחד מהיועצים העומדים לפניו. ברבות הימים נכמרו רחמי האב ונמלך בדעתו להשיב את בנו אל הארמון, והתמלא אותו יועץ בחרדה שמא יטול המלך ממנו את ה'שררה' ויחזירנה לבנו לחדש ימיו מקדם, מה עשה, נטל כלי מלא בצבע שחור, וכאשר חזר בן המלך והכל נחפזו לקבל פניו נתן לו היועץ ידו לשלום, ובתוך כדי כך מילא אותו בצבע מבלי שישימו לב לדבר בכדי שיהיה שחור מכף רגל ועד ראש ולא יכירנו המלך, ואכן נהפכו פניו כשולי קדירה. כשעמד הבן על יד אביו, אמר לו, אב הרחמן, אמת שאי אפשר להכיר אותי, אך הבט נא בתוך עיניי, בהם לא פגע המשחית, ותראה מיד כי אני הוא בנך. וזהו שאומרים בתפילה 'אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים, ואם כעבדים - שכבר אי אפשר להכיר עלינו שאנו 'בנים' כי הושחרנו בעוונות, הרי עינינו לך תלויות, והבט נא בתוך העיניים, וממילא תחננו ותוציא לאור משפטנו. וכן אומרים עוד (היה עם פיפיות) 'עין נושאים לך לשמים', בתקווה שהקב"ה יראה את העיניים... ועומק הדברים הוא, שנשיאת עין למרומים מורה על ההישענות על חסדי המקום, מתוך הכרה שאין אנחנו יכולים 'להסתדר' מבלעדי עזרתך וישועתך, והא גופא מעורר רחמים במרומים.

כו. ה'שאגת אריה' (סימן קב) האריך להוכיח מכמה ראשונים, דכולהו סבירא להו שיש מצות שמחה מן התורה בראש השנה, ובמשנ"ב (תקצו סק"א) מסיק כן להלכה, ועיי' הגהות חתם סופר לשו"ע (סימן תקצו) שדייק מלשון המשנה (ר"ה כט): 'יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת', שיש דין יו"ט לראש השנה ומחויב במצות שמחה (ועיי' שועה"ר).

ורמז לה הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע (כי תבוא ד"ה והיה) על פי מה שכתבו המקובלים כי צירוף שם הוי"ה ב"ה השייך לחודש תשרי הוא 'והי"ה', והרי אין 'והיה' אלא לשון שמחה, ללמדנו על עבודת ה' שבחודש זה שצריכה להיות מתוך שמחה.

וכן רמז הרה"ק האמרי חיים זי"ע (ליקוטי אמ"ח) שהר"ת של מ'לכיות ז'כרונות ש'ופרות (עם הכולל) עולה בגימטריא שמח, ללמדנו דאע"פ שהוא יום הדין מ"מ צריכים להיות בשמחה.

כז. ידוע משלו של הגה"ק החפץ חיים זי"ע, פעם שלח הצאר ניקולאי ימ"ש הודעה מבית המלכות לכל עיירות מדינת רוסיה, שהמלך עתיד להופיע במקומם ביום פלוני, ועליהם להיות מוכנים ומזומנים ליום הזה. ה'קבלת פנים' הראשונה הייתה בעיר המלוכה פעטערבורג והיא הייתה בשלימות עם כל הכבוד כראוי, לאחמ"כ נתקיימה קבלת פנים במוסקבה - שנערכה גם כן באופן מכובד מאד, אלא שכבר הייתה במעט פחות מפעטערבורג, וכן בכל עיר ועיר לפי ערכם ומעמדם. והנה מנהג משונה היה בעיר אחת רחוקה ונידחת שהיו תושביה פוערן (כפריים נבערים חסרי דעת), שכל אורח שהגיע לעירם התקבל בקבלת פנים מיוחדת - שהיו כולם סוקלים אותו באבנים. על כן כאשר קיבל מושל העיר את ההודעה מבית המלכות לא ידע את נפשו מרוב בהלה, ומיהר ואסף את כל בני העיר לאסיפה דחופה, בה הסביר להם שהמלך עומד לבקרם, והאריך בגודל הזכות שיש להם לקבל את פני המלך, ובזאת ביקש

ר"ה היה 'יומא קשיא' לא היו מתקנים לעשות ב' ימים לר"ה רק משום מנהג אבותנו), עב"ל.

שמא תאמר 'לשמחה מה זו עושה' ביום הדין, שהלא כבר איתא בגמ' (ר"ה לב): 'אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבש"ע מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בראש השנה וביום הכפורים, אמר להם, אפשר מלך יושב על כסא דין, וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו, וישראל אומרים שירה, ואם כן מה מקום היום לשמחה.

והביאור בזה כמו שכתב ה'ספורנו' על הפסוק (ויקרא כג כד) 'זכרון תרועה', וז"ל, זכרון תרועת מלך בה יגילו במלכם^{כט}, כאמרו (תהלים פא ב) 'הרנינו לאלוקים עוזנו הריעו'. וזה מפני היותו יושב אז על כסא דין, כמו שבא בקבלה (ר"ה מז), כאמרו (שם פסוק ד) 'תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו כי חק לישראל הוא משפט לאלוקי יעקב', וראוי לנו לשמוח אז יותר על שהוא מלכנו^ל, שיטה כלפי חסד ויזכה אותנו בשפטו

עצבון, ואדרבה דווקא בחרות לב של תשובה ואהבה ודביקות ובכיה של שמחה - הטיבו 'נגן' בתרועה. ב'שמך יגילון כ'ל היום ר"ת בכיה, אבל עצבות ושברון לא יזכר ולא יפקד כי הוא מסיטרא דקליפא וסיטרא דדינא ואין לעורר דין ביום ההוא. ע"כ. ומפורש נתנבא הנביא (נחמיה ח י) ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם^{כה}.

ראיה עצומה הביא בשו"ת 'שואל ומשיב' (מהדורה רביעאה ח"ג תשו' קכ"ה) וז"ל לכאורה ראיה מפורשת דלא שייך בזה יומא קשיא דהרי אנו מברכין שהחיינו עליו, והרי מבואר דשהחיינו אין מברכין רק על דבר שמחה (ולכך בספירת העומר אין מברכין שהחיינו מטעם דאינו דבר שיש בו הנאה רק עגמת נפש - זכר לחורבן בית מקדשנו) וא"כ אם נימא דעיגום נפש הוא ודינא קשיא פשיטא דלא שייך שהחיינו... וע"כ דאין נקרא דינא קשיא, והוא רחום יכפר עון והיום קדיש, וכבר נפקדו האמהות באותו יום, וכל הטובות ושפעת קדושה נשפעו ביום ההוא, והרי עד היום עושין בר"ה שני ימים אף בא"י (ואילו

מהם מעומק הלב שאינו מבקש מהם לטרוח ולעשות מאומה לצורך הקבלת פנים - לא לנקות את הרחובות ולא לקשטם בפרחים נאים, רק שיזהרו בדבר אחד ווארף"ט ניט קיין שטיינער, אנא אל תזרקו אבנים עליו ועל מרכבתו. ואמר ה'חפץ חיים' דבכל שנה יורדת השכינה לעולם בראש השנה, ועלינו לערוך 'קבלת פנים' כראוי וכיאות לכבוד מלכו של עולם [וכדאיתא מהרה"ק ה'ערבי נחל' זי"ע (ר"ה דרוש א) לפרש נוסח התפילה (שחרית דר"ה קודם קדושה) לשמוע תפילות מלבנות באות, שכביכול הקב"ה מקדים ובא טרם יבואו בני ישראל להתפלל בבית המדרש] והנה האבות הקדושים שהיו מרכבה לשכינה היו מקבלים פניה ברוב פאר והדר כדוגמת פעטערבורג, אחריהם היו משה ואהרן ושאר הנביאים שהייתה 'קבלת הפנים' שלהם כמעט כהאבות, וכן לאחריהם בכל דור ודור - תנאים, אמוראים, גאונים והראשונים, שהיו עורכים בכל ר"ה 'קבלת פנים' לכבוד השכינה הקדושה, עד דור האחרון שלנו, מה דורשים מאתנו - ווארף"ט ניט קיין שטיינער - אל תזרקו אבנים, אך בה' אל תמרודו... כל חד וחד לפום דרגא דיליה (הובא בלקט רשימות להגרנ"מ וואכטפויגל זצוק"ל - אלול ימים נוראים).

וכבר אמר הרה"ק מקאצק זי"ע בדרך צחות כי הנה העולם נוהגים שלא לאכול אגוזים בר"ה כי 'אגוז' בגימטריא 'חטא' (והיינו 'אגוז' עם הכולל) וכמובא ברמ"א (סי' תקפג ס"ב), ועל דרך זה צריך להיזהר שלא לחטוא ח"ו כי גם 'חטא' הוא בגימטריא 'חטא'...

כת. ומוסיף עוד ה'חתם סופר' (טור ג ד"ה והיות) שלכן לא התפללה חנה לזש"ק עד שפייסה אלקנה בדבריו, כי הייתה בעצבות ובלב נשבר וידעה שהתפילה לא תועיל, אבל אחר שנתיישרה דעתה מדברי הפיוס של אלקנה אז 'ותקם ותתפלל'.

כט. וכך ביאר הרה"ק ה'עבודת ישראל' זי"ע (פר' נצבים ד"ה אתם) את טעם הדבר שאין נפילת אפיים בערב ראש השנה, לומר שאין לאדם להסתובב בימים אלו בפנים נפולות. וכבר איתא בתנא דבי אליהו (פ"טז) אמר לי רבי ומה נשתנה ישעיה בן אמוץ מכל הנביאים שנתנבאו כל הטובות והנחמות לישראל. אמרתי לו בני מפני שמקביל עליו מלכות שמים בשמחה.

ל. נפלאות מצינו בגודל הקירבה שיש בין קוב"ה לישראל בדברי הרה"ק רבי יחזקאל מראדמסק זי"ע (נכדו של התפאר"ש) וז"ל, בכל ימי השנה וכו' די ש מסך המבדיל בין ישראל לאבינו שבשמים, אבל ביום ראש השנה אין שום מבדיל וחוצץ בין ישראל לאביהם שבשמים...

וחיל ורעדה יאחזון - יראה ופחד ממשפט ודין
איתא בגמ' (ר"ה ת.), 'באחד בתשרי ר"ה לשנים',
 ונתבאר שם שהכוונה 'לדין לג', דכתיב (דברים יא
 יב) מרשית השנה ועד אחרית השנה, מראשית השנה
 נידון מה יהא בסופה'ל, ופירש רש"י, הקב"ה הן בתשרי
 את כל באי העולם כל הקורות אותם עד תשרי הבא'ל.
 וכך אנו אומרים בפיוט 'ונתנה תוקף' מי יחיה וכו' וכו',

אותנו'ל, כאמרו (ישעיה לג כב) 'כי ה' שופטנו ה' מחוקקנו
 ה' מלכנו הוא יושיענו, עכ"ל'ל.

באופן אחר כתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (ר"ה
 תרמ"ח) שישראל עם קדוש מלאים ביום זה
 שמחה וחדווה, כי על אף שהוא 'יום הדין', אבל בני
 ישראל מבקשים להתראות לזיכרון לפניו לטובה, ולכן
 שמחים הם ביום זה.

לא. מסופר על יהודי מתושבי ארה"ב (כהיום יושב על התורה ועל העבודה בארה"ק), שאביו ואמו שהו במחנות העבודה
 בתקופת המלחמה, ולאחר המלחמה פרקו מעליהם עול מלכות שמים לגמרי רח"ל, אולם מאחר שהיו מיוצאי
 פולין שוחחו בבית בלשון ה'אידיש', ובזה היה כל הזיקה של בנם ליהדות. משנעשה בן עשרים החל לעסוק במסחר
 ה'סמים' ביחד עם שני שותפים גוים, כעבור חמש שנים תפסו אותו אנשי השלטון בעיצומו של המסחר. אחד
 מהשותפים הצליח לברוח ולהימלט, השני הפך להיות 'עד מטעם הרשויות' (עד מדינה) בתמורה להקלת עונשו, ועליו
 רצו לגזור לשבת בבית האסורים כעשרים וחמש שנה כפי חוקי המדינה. מיד שכר 'עורך דין' מומחה שיעמוד לימינו,
 אולם העו"ד אמר לו שלפי הנראה אין מנוס מעונש שיאסרוהו לשנים רבות בבית האסורים, ואין בידו אלא לנסות
 להמעיט במקצת מקצבת השנים. הלה נבהל עד מאד ותיפול רוחו בקרבו. לאחר כמה ימים פגש (במסעדה שבעירו)
 באיזה יהודי זקן, היהודי שראה כי פניו נפולות שאלו הגידה נא לי מה אירע עמך ולמה נפלו פניך, ה'סוחר' לא
 אבה לענות לו באמרו וכי מה יועיל לי זקן זה. אולם הזקן הפציר בו, והוסיף לומר לו, הנה עברתי את המלחמה
 וכבר עברו עלי צרות רבות ורעות, אולי יש בידי לעזור לך, ויספר לו כל הקורות עמו, נענה לו הזקן, כפי הנראה
 לא תצמח ישועתך מה'עורך דין', בוא נא עמי לצדיק פלוני ובוודאי תועיל לך ברכתו, ולקחו לצדיק עליון שהתגורר
 אז בניו יארק וברכו בהצלחה.

בהגיע יום המשפט המתינו הכל לעורך דין שיגיע, אולם 'אחרו פעמי מרכבותיו' והלה בושש מלבוא, עד שהתקשר
 להודיע שאיחר את המטוס (פליגער) וכבר אין בידו להגיע, והינו שולח את אחד מתלמידיו למלא מקומו. ואכן, ויבוא
 תחתיו איש אשר היה ניכר בעליל שאינו אלא 'מתחיל', הלה פתח פיו בדברי סנגוריה שלא מן הענין, ודיבר דיבורים
 שאין בהם כל טעם וריח, וכך האריך בדבריו במשך שעה אחת... כתום דבריו הודיע השופט שהיות ואין שום הוכחות
 וראיות לתביעה שאכן הלה חטא, על כן הכל בטל ומבוטל, והלה יצא לחפשי חינם. לא האמין האיש למשמע אוזן,
 שהנה נתהפך עליו הגלגל בבת אחד ויצא מאפילה לאורה, וניגש אל העורך דין המתחיל לשאלו כיצד הצליח להשפיע
 על השופט ולהטות ליבו מן הקצה אל הקצה, נענה לו העורך דין ואמר, הנה השופט הוא זקני, והיות שזה לי
 לראשונה שהנני מופיע כסנגור בבית המשפט, רצה זקני לעודדני ולהחדיר בי את הביטחון והאמונה בכוחותיי, על
 כן פטרך לגמרי מהעונש. חזר אותו האיש להודות לצדיק שברכו, הצדיק ביקש ממנו שיתחיל להניח תפילין כהודאה
 לה' על הניסים והנפלאות שעשה עמו עד ששב בתשובה שלימה. ולדידן אם 'בשר ודם' ריחם בדין על 'נכדו', ק"ו
 ש'אבינו שבשמים' ירחם עלינו בעמדנו לפניו למשפט כרחם אב על בנים, אלא שעלינו לזכור שאנו 'בנים למקום'...
לב. כתב הסמ"ק מצורף (מצוה צא, הערה רעו) שלובשים בגדים לבנים בר"ה 'לפי שיש שמחה גדולה, כדי שלא תזוח
 דעתו עליו ולכך לובשה על בגדיו שיזכור יום המיתה'. ונראה ביאור דבריו בדרך משל למלך שרצה להכתיר
 את בנו יחידו להיות 'ממלא מקומו', וציווה לעשות לקרוא לכל השרים והנכבדים מכל מדינות המלך, והוציאו את
 הכתר המפואר מבית הגנזים ונתנו לאחד מהמשרתים העוסקים תדיר בנקיון הארמון שהוא יניח את הכתר על ראש
 המלך, פשיטא שיכול 'לצאת מדעתו' מרוב שמחה שאיש פשוט כמותו הוא הנבחר מכל השרים והמלכים לזכות
 להניח את הכתר במקומו, והרי זה למעלה מדעתו ומהשגתו... כך הקב"ה בחר בנו מכל ריבי רבבות מלאכים שרפים
 וחיות הקודש העומדים לפניו לשרת וביקש מעמנו 'תמליכוני עליכם' - שאנחנו נמליך אותו על כל העולם, על כן
 הנהיגו ללבוש לבנים להזכיר יום המיתה, ובזה תתיישב דעתנו.

לג. הגאון רבי יוסף חיים זאנענפעלד זצוק"ל לא היה מתעסק במשפחתו בשידוכים (באמצע השנה) למי שעדיין לא
 דובר בו שידוכים בראש השנה העבר, מפני שלא התפלל עליהם בר"ה. פעם אחת דחקו בו מאוד, ושינה

ומלאכים יחפזו וחיל ורעדה יאחזון ויאמרו הנה יום הדין... עוד מצינו בזה"ק (ח"ג צח:) על הכתוב (קהלת ג יד) 'והאלוקים עשה שיראו מלפניו' שקאי על יום הדין, שהוא יום יראה ופחד מה' ומהדר גאונולו.

מהרגלו ואירס את בנו אף שלא הקדים תפילה על כך בראש השנה שחלף, ולדאבון לב לא זכו לבנים ולאחר כמה שנים התפרדה החבילה רח"ל (מפי נכדו). ודאי שאין הדברים אמורים הלכה למעשה, ולא נהג כן אלא לפי מדרגתו, אך לא הובא אלא למען נשכיל כי הכל תלוי ועומד בר"ה, ועד כמה צריך להרבות בתפילה בר"ה על כל דבר ועניין.

עובדא הוה, שפגע איזה זבוב בהגה"ק ה'חזון איש' זצוק"ל, והיה מסבב סחור סחור סביבותיו, וכמה שהעומד בסמוך לו ניסה לסלקו לא עלתה בידו, נענה אליו החזון"א ואמר, עזוב נא, הרי זה ראש השנה דיגע פליגעל (הרי זה זבוב של ראש השנה), כלומר לפני עידן ועידנים בימי ר"ה כבר נפסק שהזבוב יטריד אותי ולא יועילו כל טצדקי שבעולם להפריעו מלקיים גזירת וציווי ה'.

לד. יש שביארו בנוסח התפילה מדוע בכל הרגלים אומרים 'זמן שמחתנו, זמן חרותנו', ובראש השנה אין אומרים אלא 'ותתן לנו את יום הזכרון הזה', כי כל המועדים הינם זכר למה שהיה (אלא שבכל שנה מתעורר ענין המועד מחדש) אבל בראש השנה אינו על שם העבר, אלא ע"ש ההווה והעתיד... וכל מהותו של מועד, הוא כי היום הוא יום הזכרון לכל ברואי עולם להיפקד ולעבור לפני קונם כבני מרון.

פעם בימי שבט נפל למשכב אברך צעיר לימים בחולי הריאות מחמת הצינה עד שהשיב נשמתו ליוצרה, נענה הגר"ח שמואלביץ זצוק"ל ואמר וכי חושבים אתם שאברך זה מת עתה בימות הצינה וממנה, הרי הוא כבר 'נפטר' בעת שהחמה יקדה בראש כל אדם בתוככי המחזור של ר"ה... (שם הצטטן כי תפילתו הייתה בקרירות).

להמחיש הדבר, אמרו, מעשה באב שעמד ל"ע לפני 'מיטת' בנו שנלב"ע ל"ע בעת ה'טיול' שערך המלמד עם תלמידיו, וזעק בקול לא לו, אינני מאשים את המלמד... וכבר חישבו המלווים שהוא עומד להאשים את ה'מנהל', אך הוא המשיך, אינני מאשים את המנהל, וחשבו - מי יודע את מי הוא עומד להאשים במר לבו, עד שאמר הנני מאשים את עצמי, על שלא שפכתי כהוגן שיח לבי לפני ה' בעתו ובזמנו כאשר היו ספרי חיים ו... פתוחים, אם הייתי יודע מה 'מדברים' עלי בשמים באותו הזמן - אזי לא הייתי עוזב את בית המדרש אפילו לרגע אחד... הבה נהיה החכם עיניו בראשו, ונרבה במעשים טובים, ונוסיף בתפילה, ואז ישמע הקב"ה לקול שוועתנו וננצל מכל צרה וצוקה ומכל נגע ומחלה, ואך טוב וחסד ירדפנו כל הימים.

לה. מן הראוי לעורר בדברי ה'מגן אברהם' (תקצ"א בסופו), ש(פעמים) בראש השנה אחד דנים לפעמים לכמה שנים, כדוגמת חלומו של פרעה שהיה בראש השנה וחלם על שבע שני השבע, והמשכיל בעת ההיא יתפלל וירעיש עולמות כי בתפילה זו יפעל לטובה לשנים רבות.

לו. איתא בגמרא (ר"ה לג:) דילפינן אופן ה'תרועה' בראש השנה מאם סיסרא, כדכתיב (שופטים כח ל) 'בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא בעד האשנב מדוע בושש רכבו לבוא מדוע אחרו פעמי מרכבותיו, ושם בתוס' (ד"ה שיעור) - שלכן תוקעין מאה קולות כנגד מאה פעיותיה. יש שביארו את עומק הכוונה, שאם סיסרא ידעה שבנה סיסרא מנצח תדיר בכל מלחמותיו ויוצא מהם כשידו על העליונה, אך כעת כשראתה שבושש לבוא, נכנס החשש בליבה שמא הפעם שונה הדבר וקרב המלחמה מתנהל בקשיים רבים, ובפחדה כי רב החלה לבנות ולייבב מאה פעיות. כמו כן לדין בראש השנה עלינו לעורר את לבנו על ידי מאה הקולות, שהנה אכן, עד השתא הכא זכינו לחיות בטוב ובנעימים, ועודנו נמצאים על פני האדמה, מכל מקום מי יודע אם גם הפעם יעבור כל הדין עלינו בשלום ובשלווה, ועל דא וודאי קא בכינן, להתעורר לשוב אל ה' ולפעול שנה טובה ומתוקה.

הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (מאורן של ישראל למוצש"ק סליחות) ביאר את דברי הפייטן (בפיוט 'במוצאי מנוחה' א' דסליחות) 'זוחלים ורועדים מיום בואך, חלים כמבכירה מעברת משאך', שבני ישראל חלים ומתפחדים כאשר היולדת את בנה בכורה, ומדוע המשיל פחדם של בני ישראל למבכירה דיקא, כי לעולם יגדל הפחד מדבר שעדיין לא עבר עליו כדוגמת המבכירה שמעולם לא עברה צער לידה והיא חוששת ומפחדת יותר מלידתה השניה והשלישית שכבר יודעת לקראת מה היא הולכת. אף אנו לעת עתה דופקים אנו בשערי רחמים בכסה ליום חגנו כי על כל עניני האדם מעמדו ומצבו דנים בשמים ממעל מחדש, והכל מכוסה מאתנו ואין איש יודע מה יהא בדינו בשנה עתידה זו, ועל כן חלים, זוחלים ורועדים מיום הדין הנורא.

(בסוף ספר קול שמחה) שבימים אלו השמחה והראגה מסותרת בפחד, יזכהו ה' להיות שניהם גם יחד.

ומפורשים הדברים ב'ספר החינוך' (מצוה שיא) 'ומשורשי מצות המועד הזה, שהיה מחסדי הא-ל על בראיו לפקוד אותם ולראות מעשיהם יום אחד בכל שנה ושנה, כדי שלא יתרבו העוונות ויהיה מקום לכפרה, והוא רב חסד מטה כלפי חסד, וכיון שהם מועטים מעביר עליהן, ואם אולי יש בהם עוונות שצריכין מירוק נפרע מהם מעט מעט וכו', נמצא שהיום הנכבד הזה הוא קיומו של עולם, ולכן ראוי לעשות אותו יום טוב, ולהיותו במנין מועדי השנה היקרים, ואולם מהיותו יום מועד לדון כל חי, ראוי לעמוד בו ביראה ופחד יותר מכל שאר מועדי השנה' לט.

וכבר כתב ה'צל"ח' (חגיגה יד.) לבאר המעם שאמר הכתוב (במדבר כט א) 'יום תרועה יהיה לכם', שלכאורה היה צריך לומר 'תעבירו שופר תרועה' וכמו שנאמר לעניין יובל, ומהו 'יום תרועה יהיה לכם', וכי כל היום מריעים בשופר, ומבאר בזה"ל, אבל הכוונה שאין זה כשאר מצוה זמנית, כמו נטילת לולב שאם נטלו כבר יצא, אבל כאן כל היום יהיה 'יום תרועה' ומתרגמין יבכא או גנחוי גנח או ילולי יליל, וכינה היום על שם דבר זה לומר שאימת היום יהיה עליך יז, עכ"ל.

יראו וישמחו - וגילו ברעדה

מעלתה תעלה התמיהה, כיצד ניתן להיות בשמחה וביראה גם יחד... אך באמת אין בזה סתירה כלל, וכמו שכתב הרה"ק הרר"ב מפשיסחא זי"ע במכתב

לז. הנה כתיב (תהלים קיט קסא) ש'רים ר'דפוני חנם ומדברך פ'חד לבי, והוא ראשי תיבות שופר וביניהם תיבת חנם. וראיתי לצדיק אחד שמביא בספרו בשם הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע לבאר בענין זה, עפ"י מה שפירש הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע פסוק זה, שאם יהודי מפחד וירא מה' אזי רדיפת השרים היא לחינם, כי אין בידם להזיק למי שירא מה', כי כל מטרת הרדיפות היא להביאו לידי יראת ה', כמאמר הכתוב (קהלת ג יד) והאלוקים עשה שיראו מלפניו, וזה כח השופר שמעורר פחד וחרדה מה', וממילא כל הרדיפות הינם בחינם, והכל מתבטל כעפרא דארעא.

לח. כבר אמרו המושלים על הא דאמרינן בתפילת ונתנה תוקף 'כבקרת רועה עדרו, מעביר צאנו תחת שבטו, כן תעביר ותספור ותמנה נפש כל חי', ומהו הדמיון לרועה, אלא הכוונה לעת אשר הרועה 'מעשר' את עדרו, שהרי הוא מעבירם אחת לאחת דרך פתח צר, ועל כל 'עשירי' שבהם מכה בשבט הטבול בסיקרא (מין דיו אדום). הצאן שכבר עברו את הפתח נכנסים לחצר הסמוכה וביניהם אף כל ה'עשיריים' אשר הסימן האדום על גביהם, וכולם משתובבים יחדיו, ואילו היו יודעים שסימן זה בא לומר שתיכף יבוא הרועה וימסרם לשחיטה, ודאי שהיו ממהרים כל עוד רוחם בנפשם לשטוף ולהעביר מעליהם סימן ואת זה. כמו כן בימים אלו ישנם אנשים אשר ל"ע נכתבים ונחתמים לאלתר ל... אך אינם יודעים ומכירים בזה וממשיכים את הילוכם בנחת עם כל הקהל הקדוש בטוחים ושאננים במקום שיחושו למהר לרוחץ את עצמם מכל ה'סימנים' שאינם טובים. ועל כל אחד להתעורר לרוחץ רשימה וחתימה זו על ידי 'תפילה רותחת' ובמעייין דמעות המתגבר, אולי ירחם עליו האלוקים.

משל נורא משלו (ז' הגה"ח רבי שמעון אהרן הרשקוביץ זצ"ל) לבאר את הכתוב על ראש השנה (תהלים פא ד) 'תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו', מהו אומרו 'בכסה' שהוא מלשון כיסוי. משל ליהודי אחד שהלך לבית עולמו והוא עדיין צעיר לימים ל"ע, ותיהום כל העיר, ובאו המספידים להספידו והוא שוכב על הארץ מעוטף בטלית, כל העם העומדים מסביבו מבכים מרה את האסון הנורא אשר מי ירפא לו, ובתוך כל הקהל סבב בנו הקטן, שעדיין אין ביכולתו להבין גודל הצרה אשר נחתה עליו, כמה יחסר לו אביו כל ימי חייו, והחל משחק עם הטלית ולמשוך בציציותיו, ניגש אליו מאן דהו ואמר לו, יקירי, האם הינך יודע מי מכוסה מתחת טלית זה, הלא הוא אביך אוהבך ששוב לא תזכה לראותו. כך אף עלינו להתעורר בראש השנה, כי כולם מסתובבים שלווים ושמחים, אך אין איש יודע מה מונח 'בכסה' ליום חגנו 'מה מכוסה מתחת הטלית', ומה יבוא על כל אחד ואחד לאחר גזירת וחתימת הדין בהאי יומא, אמנם על ידי תפילה ותחנונים לפני המקום נזכה שיתכסה לנו 'תחת הטלית' שפע רב וכל טוב.

לט. משל למה הדבר דומה למי ששרוי בעת שמחתו, ויוצא במחולות וריקודים כשבנו הקטן בחיקו, והנה אם יהיה שקוע כל כולו רק ב'שמחה' אזי יכול הבן להישמט מידיה ולהימנע בין שאר הרוקדים ח"ו, אמנם אם יתן ראשו בדאגה על שמירת הבן ולא יסיר עיניו ממנו הרי לא ישמח כלל, ואין מקומו בתוך המעגל... אלא הרי הוא שמח ודואג על הקטן כאחד. כיוצ"ב ייאמר לענין ר"ה, כי צריך להיות בשמחה גדולה מעבודת היום ומגודל הכוחות אשר

באר הפרשה - ראש השנה

חג ה' לנו. אך לאורך גיסא בוכים אנו כי איננו יודעים מה ילד יום, ומה טומן בחובו השנה החדשה הקרבה ובאה, ולכן זוחלים ורועדים אנו ביום הדין^{מא}.

בראש השנה נפקדו - זמן שינוי כל עניני הטבע והמזלות לטובה

בגמ' (ר"ה י:), 'בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה', וכתב המהרש"א (יא. ד"ה אתיא) וז"ל, לכך נקרא ר"ה יום הזכרון, דבו ביום זכרון כל המעשים בא לטוב ולרע, ואלו הנשים שהיו עקרות מצד טבעם ומזלם, ועלה זכרונם לטובה בר"ה לשנות טבעם ומערכה שלהם, עכ"ל^{מב}. ודבריו הם כ'מועט המחזיק את המרובה', שבתיות ספורות אלו כתב המהרש"א 'תוקף קדושת היום' אשר ניתן להפוך בו את כל הטבעים והמזלות ולשנותם לטובה מן הקצה אל הקצה^{מג}.

ו'סתירה' זו כבר עסק בה הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע (אמ"פ החדש תס"ט), שלכאורה יש קצת סתירה כי מצד אחד מקרא מפורש הוא (נחמיה ח י) 'אכלו משמנים ושתו ממתקים... ואל תעצבו כי חרות ה' היא מעוזכם', ומאידך גיסא מצינו להאר"י הקדוש (שעה"כ דף צ. הובא בבאה"ט תקפד ג) שאומר שמי שאינו בוכה בתפילות ראש השנה, סימן הוא שאין נשמתו שלימה. אלא ביאורו, שהוא כמו שמחת נישואין, ששמחה גדולה היא^{מא} ולאורך הלב הופך מאימה ופחד ברצונו שיעלה הזיווג יפה (ומקדימים הרבה תפילות ובכיות קודם הנישואין, ובעת העמדת החופה). כמו כן ביום הגדול הזה, היום הרת עולם, מצד אחד יש כאן שמחה גדולה שמחדשים את המלוכה, ואנו קרוצי חומרים זוכים להמליך את השם הנכבד והנורא ולהכריז בכל העולם כולו 'המלך', היש לך חיך מתוק מזה, על זה אנו אכן ששים ושמחים כי

ניתנו בידו לפעול לעצמו אך טוב וחסד, ומאידך צריך לדאוג מאימת הדין, ואם יאחו רק במידת השמחה אזי יחסר לו במידת היראה, לעומת זאת אם ירבה בדאגה תחסר לו השמחה, ולא ינצל את סגולת היום כראוי. אלא צריך לקיים בעצמו 'וגילו ברעדה' בבת אחת.

מ. באופן אחר ראיתי לצדיק המבאר זה הענין בדרך משל, הנוסע בספינה או בספינת האויר (מטוס) בתחילה מראים לו חגורת הצלה לשעת חירום וסכנה, ואז הוא מתחלחל מרוב פחד. אבל כשמגיע עת הסכנה ח"ו (שלא תבוא) הוא נתפס בחגורה זו בשמחה רבה.

ובזה מבאר מדוע אין מברכים שהחיינו על השופר עד ר"ה, כי כשמראים לו את השופר בטרם יבוא ימי הדין, הנו מתחלחל ומתמלא אימה ופחד, אבל כעומד ביום הדין עצמו, הנו תופס בשופר זה הממתיק את הדינים, והוא המליץ טוב וסנגור שלו, בוודאי הנו מתמלא שמחה כמוצא שלל רב.

מא. וביאור הדברים, כי מדרכו של עולם, שאין זורקים מהבית את השולחן אשר נשרט ונסדק, אבל הבא לקנות שולחן חדש בודק מכל צדדיו אם שלם הוא, ולא יקנהו אפילו עם שריטה אחת קלה. כמו כן, אף שמשך כל ימות השנה מוותר הבורא כביכול לאדם אף אם אין הנהגתו כל כך כדבעי, אך בראש השנה, אינו כן, כי כל העולם נברא מחדש, והשי"ת אשר מלוא כל הארץ כבודו מביט על האדם, ובוחן כליות ולב אם עובדו כראוי. ואם הוא מושלם ללא כל שריטה, אז הוא משית עליו כל טוב, אמנם לא יתיימש אלא יזעק אנא עבדא דקוב"ה, ובזכות זה ירחם ה' עליו ועל עמו להצילו מכל רע להיטיבו באחריתו.

וכן דימו את היום הזה למה שנהגו בנקיון הבית לקראת הפסח - שרבים יריקו את כל החפצים המונחים אחר כבוד בארונם זה כשנה תמימה (מפסח העבר) ויבחנו היטב כל חפץ וחפץ האם עדיין צורך יש בו... אף כאן 'וכל באי עולם יעברון לפניך כבני מרון'... ושמחה גדולה היא שעושים 'סדר' בעולם, לאורך פחד גדול יש בזה, ואין לנו שיור רק כח התפילה.

מב. ידוע משם הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (עיי' ח"ח עה"ת, הח"ח חיינו ופעלו עמו' תתשיח) שלכן אנו קורין בראש השנה 'וה' פקד את שרה' כי לידה זו הייתה כנגד ולמעלה מדרך הטבע, שהרי לא היה שייך בסדר העולם שיהיה לה ילדים (עיי' יבמות סד:), ולהורות לנו כי ר"ה הוא זמן של מהפיכות לטובה ולברכה למעלה וכנגד הטבע, ואף אם ח"ו עד עתה היו לו צרות למעלה ראש מעתה 'דף חדש' מתחיל, והכל יתהפך לטובה.

מג. כיוצ"ב אמר הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (ר"ה תרע"ד ד"ה מנהגנו) דע"כ מטבילין בדבש בימים אלו, להורות כי הדבש הוא טהור היוצא מן הטמא (שהרי הדבורה עצמה אסורה באכילה) שנהפך הטמא והאסור להיתר גמור (גם הדבורה יודפת את האדם ועוקצת ואילו הדבש הוא הדבר המתוק ביותר), ולא עוד אלא שכל דבר טמא שנפל לתוך דבש הותר הוא

ונראות אמר הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (תרע"ד ד"ה נראה), שהנה שינוי הבריאה הגדול ביותר -

שלא היה כמוהו עוד בעולם הוא להפוך ולד זכר לנקיבה, ושינוי בזה אירע בראש השנה, ומדייק זאת מדברי הפייטן (שחרית ליום א'), זכר לה יושר ארחות, עובר להמיר בבטן אחות, חושבה כהיום זכרה להאחות - שבר"ה נהפך ולד הזכר שבמעיי לאה אמנו ונולד ממנה בתה 'דינה'. והיינו, כי זה היום מיועד למהפכות^מ.

עוד אמרו שם בגמ' 'בראש השנה יצא יוסף מבית האסורין^מ, בראש השנה במלה עבודה מאבותינו במצרים'. והרי שאין לך ישועה הנעשית בעולם ליחיד או לרבים שלא 'נכתבה בספר' ביום זה, וכמובא לעיל מתשובות ה'שואל ומשיב' וז"ל, וכבר נפקדו האמהות באותו יום, וכל הטובות ושפעת קדושה נשפעו ביום ההוא. והיינו משום ש'זה היום תחילת מעשיך' והבריאה מתחדשת כבתחילתה.

והיינו טעמא כי בראש השנה נברא העולם מחדש בלא שום שייכות למה שהיה מקודם לכן, ואף אם ב'עולם הקודם' היה מזלו רע, הרי עתה מתחיל הכל מחדש וכתינוק שנולד דמי. וכפי שאמר הרה"ק רבי פינחס מקאריין זי"ע (אמרי פנחס השלם תפא) שיום זה הוא כמו שלוקחים חתיכת מלח שנקרא 'טאלפין' ומבשלים אותו בקדירה לעשות 'טאלפין' חדש, וכל המלח נבלל ונתהפך שם מלמעלה למטה, ומלמטה למעלה, עד שאי אפשר להכיר איזה מהם היה העליון

אף לנו ייאמר, לכל יהודי באשר הוא, זה היום תחילת מעשיך, לעמוד ולהתחדש בזה היום הן ברוח - בתורה ועבודת ה'. הן בגשם - בכל עניני חייו בפרנסה וכלכלה, ברפואות וישועות וכל שאר השפעות, שביד כל אדם לפעול לעצמו שנה טובה ומתוקה בבני^מ חיי ומזוני^מ, ולצאת מ'בית האסורים' כל חר וחר בדיליה,

עצמו באכילה, שנהפך להיות כדבש עצמו (שו"ע יו"ד פא ח), להורות לנו, שכך יש בידינו כוח להפוך את כל מצבנו ברוח ובגשם ביום הזה, ולהפוך את הדינים לרחמים מגולים.

מד. ומסיים ה'שם משמואל', ואיש הנלבב יקח מזה תוכחת מוסר לנפשו שאין זמן מוכשר להתהפך מרע לטוב יותר מר"ה, כי אם כך נעשה בענייני הגוף, ק"ו שבענייני נפש יש ביד האדם להפוך מהפכות אדירות לטוב לו כל הימים.

מה. הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע אמר פעם קודם ראש השנה לאברכים שהשקיעו מיטב כספם באיזה 'עסק' ואבדו את כל ממונם ונעשו רשים וחסרי כל, הנה, בראש השנה יצא יוסף מבית האסורים ומיד החלו שבע שנות השבע, והרי שגדול כוחו של יום זה, להפוך את מצב האדם מן הקצה אל הקצה, התחזקו להתפלל ויגביה הקב"ה קרנכם למעלה למעלה.

מו. הנה כתיב ברש"י (יבמות סד:) ד"ה שלש פקידות. וז"ל. שהקב"ה פוקד העקרות לשמוע תפלתן בר"ה וגוזר עליהן הריון. ואיתא מהרה"ק מראפשיין זי"ע (זרע קודש ר"ה ד"ה ויה' פקד) וז"ל בראש השנה שאז נברא העולם הוא עת פקידת עקרות. וכן איתא מהרה"ק 'אמרי נועם' זי"ע (ר"ה ד"ה בנוסח) כי ראשי תיבות של 'נפקד כהיום הזה' הוא הנ"ך שהוא השם הממונה על ההריון, כמו שכתוב (בראשית טז יא) 'הנך הרה' כידוע.

וכבר אמרו צדיקים (אמרי נועם אות יב) רמז לכך - כי 'יודגו לרוב בקרב הארץ' בגמטריא ראש השנה. וב'תפארת שלמה' (ליוה"כ ד"ה רב איקלע) פירש (בנוסח ונתנה תוקף) 'כמה יעברון כמה יבראון', כמה יעברון - כמה יתעברו בזאת השנה, וכמה יבראון - שיבראו ויתרפאו מחליים. מסופר על אברך שהמתין זמן רב לזש"ק, וציוה לו הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע שיכוון ליבו בתיבות 'כמה יעברון' להיפקד, והוסיף לומר שהוא בדוק ומנוסה.

וכן כתב הרה"ק ה'אוהב ישראל' זי"ע (ליקוטים חדשים, ימים נוראים) וז"ל. 'מה שאנו קורין בר"ה ביום הראשון ויה' פקד את שרה', כי בזה אנו יכולין להמשיך ולפקוד עקרות' (וכן הוא שם פר' ויצא בנוגע לכל השנה).

מז. כתב הרה"ק רבי לייבל אייגער זי"ע (תורת אמת תרל"ט יום שני) ביום הזה בוודאי מתעורר כל מיני שפע להשפיע - חיי בני ומזוני, וכאשר נשפע בראשית הבריאה ביום זה. חיים - נאמר ביום זה 'ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה' (בראשית ב ז). בני - נשפע גם כן הכח המוליד במאמר 'פרו ורבו' (שם א כח) וכאשר היה בפועל כידוע. מזוני - הוכן לו עוד במאמר 'תדשא הארץ' (שם יא).

באר הפרשה - ראש השנה

איש איש כפי מחסורו^{מ"ח}. ואין הדבר תלוי אלא בדינו ואשר על כן חלילה לנו מלבזבזו אפילו רגע אחד ב'תשובה תפילה וצדקה המעבירין את רוע הגזירה'^{מ"ט}. בהאי יומא^{נ"א}, כשכל השערים פתוחים לרווחה^{נ"ב}.

מח. הרה"ק רבי מאיר שלום מקאלשין זי"ע היה מפרש בלשון התפילה (ברכת זכרונות) מי לא 'נפקד' כהיום הזה, מלשון וה' 'פקד' את שרה, וזה הכוונה מי לא נפקד אין איש שלא נפקד וזכור לכל מיני ישועות ביום הזה. וכך כתב הרה"ק רבי משה מקאזניץ זי"ע (דעת משה לאלול ד"ה איתא בילקוט) וזכורני כד הוינא טליא, הייתי תמיד מתמה עצמי על כבוד הה"ק אאמו"ר וצלה"ה (המגיד מקאזניץ זי"ע) שבר"ה היה שמח עד למאוד, ולכאורה ביום ההוא לשמחה מה זו עושה, אמנם הוא הדבר אשר דיברנו, מחמת שהוא ראשית השנה יורד בו קדושה וטהרה ו'כל טוב' לכל ימי השנה.

מט. על כן יאמרו המושלים לאמור, כי שנים המה 'מנהיגים', זה מנהיג 'רכב', וזה מנהיג 'מטוס', אלא שאותה פעולה של נסיעה (לחיצת רגל או יד על הכפתור - הדושה, המיועדת לצורך נסיעה) תקדם את הרכב בכמה וכמה מטר, ואילו המטוס יתקדם בכמה וכמה ק"מ, וההבדל פשוט, כי הרכב בהיותו על הארץ מוגבל הוא בנסיעתו, הן מחמת עיקולי הדרך והן מחמת כח המשיכה של כדור הארץ המגביל את מהירות הנסיעה, לעומת זאת בשמים ממעל הכל פתוח... באין מעצור ומפריע... כך בימים אלו כשעדיין לא נקבע הדין לשנה הבעל"ט הרי 'הכל פתוח'... ותנועה אחת בכוחה לפעול גדולות ונצורות...

והנה נאמנים עלינו דברי חז"ל, אך שמא תאמר כי הדברים נאמרו רק ל'אנשים גדולים' ולא לפחותי ערך כמוני, על כן שמע נא עדותו של תלמיד חכם חשוב מירושלים הקורא בכף ידיהם של הפונים אליו (המבקשים מאתו שיגלה להם ממשמוניות כף ידם) ומגלה להם את מזלם, מצבם ומעמדם בעבר ובעתיד, אבל בימים שבין ראש השנה להושענא רבא אינו מקבל את קהל הבאים, וטעמו ונימוקו עמו, שאין כל טעם למשמש בסימני הימים בזמנים אלו, כי מדי יום ביומו הם משתנים בפועל ממש, ושינויים אלו ניכרים לכל ה'מבינים' בחכמת שרטוט הימים (אלא שאדם מן השורה לא יוכל להכיר בכך), ואומר הרב הנ"ל, אם יכניס אדם את ידו בכל יום מימים אלו במכונת הצילום ויצלם תמונת שרטוטי ידיו, יוכלו להראותו כי ישנם שינויים גדולים מיום אל יום, כי כל מה שיארע בו בכל ימות השנה נקבע בימים אלו ובידו לבטל מעליו כל גזירות קשות ואכזריות...

נ. יש שפירשו מה שאומרים בליל ר"ה 'שנהיה לראש ולא לזנב', שהנה מדרך בעלי חיים שכשרוצים להביט על זנבם הרי הם מסובבים ראשם לאחור, ועל דרך זה אנו מבקשים שנהיה לראש - שנצל את ראש השנה כדבעי, וממילא לא נצטרך בכל השנה להביט לאחור בכאב ובצער מדוע לא נצלנו את ר"ה העבר 'עד תומו'.

דבר נורא אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, שהגם שאין לנו שמץ השגה בקדושתם של האבות והאמהות הק', אך מדברי הגמרא ששרה ורחל נפקדו בר"ה מבואר שאף הן לא היו יכולות לפעול לעצמם זרע של קיימא, אלא רק בר"ה לגודל סגולת היום. ומכאן נלמד ק"ו בן בנו של ק"ו אלף פעמים לדידן, עד כמה עלינו להשתדל בכל עוז ותעצומות לנצל את ר"ה, כי ממנו תוצאות חיים.

נא. כה אמר הגה"ח רבי ישראל שמעון קאסטעלאניץ ז"ל בשם הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע, שהיה זועק בימים אלו מנהמת לבו הטהור 'מען זאל זיך נישט דרייען ווי א נאר אויפן מארק', פירוש, שלא יהלך בימים אלו כשוטה המסתובב בשוק באפס מעש במקום שאפשר לו להרוויח הון רב.

נב. וכמו שכתב רבינו סעדיה גאון (בטעם השני לתקיעת שופר), וז"ל, כי יום ראש השנה הוא ראשון לי' ימי תשובה, ותוקעין בו בשופר להכריז על ראשינו כמי שמזהיר ואומר כל הרוצה לשוב ישוב ואם לאו אל יקרא תגר על עצמו, ע"כ. וכלומר, שמכריזים ומודיעים לכל, דעו נא כי עתה פתוחים כל השערים עד אחרי נעילה, ומי שאינו מנצל זמנים אלו כל יבוא בטענות אח"כ...

מעשה היה בקהילה אחת שנתיישבה בעיר חדשה בארץ הקודש, מכיוון שעדיין לא בנו בנין מפואר ל'בית הכנסת' מיהרו להזמין קרוואן (caravan) נאה ומתוקן, ביום המיועד הגיעה משאית (טראק) גדולה אשר הובילה את הקרוואן למקומו, קשרו הפועלים את הקרוואן אל המנוף (קרעי"ו) בחבלים עבותים, והחלו מכוונים את הקרוואן בעודו באויר למען ינוח על מקומו הנכון, כשהפועלים מכריזים לנהג המנוף 'ימין'... ו'שמאל', עד עד שעמד על מכונו בדיוק נמרץ, לא פחות ולא יותר, התירו את החבלים ויצקו מעט בטון (סעמענ"ט) לחבר את הקרוואן למקומו לבל יזוז. נכנס ה'מרא דאתרא' לבדוק שהכל כשורה, ונבהל לראות כי בטעות העמידו את הקרוואן הפוך, ה'מזרח' במערב... עליונים למטה

ועבור רגע בבטלה. וכן רמזו בפסוק (קהלת ב יד) 'החכם עיניו בראשו', שהמשכיל רואה שהכל תלוי ב'ראש' נג, ומבין כמה יקר ערך של כל רגע ורגע בראש השנה נה, שהוא המשפיע על כל השנה נה.

ותגור אומר ויקם לך - עוצם וגודל כח התפילה של כל יחיד בימים אלו

איתא במשנה (ב"מ קה:) ונפסק להלכה (ש"ע ח"מ שכב ס"ב) החובר שדה מחברו (ששוכר את שדהו בסכום

וכבר רימזו זאת הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (ד"ה כל) בלישנא דגמ' (שבת יא.) 'כל מיחוש ולא מיחוש ראש', שכשם שאינו דומה מיחוש שבראש למיחוש בשאר אבריו, כי אדם הלוקה מכה חזקה בכל רמ"ח איבריו, אף אם המכה תכאב מאד לא יבא בדרך כלל לידי סכנה, אבל מכה שבראש עלולה לגרום לו נזק עצום לכל ימי חייו ח"ו, כי העיקר תלוי בראש, כך לגבי ראש של השנה, שאם אם עברו עליו כל ימי השנה 'במיחושים' שונים, אך ישמור על ר"ה כבבת עיניו שלא

ותחתונתים למעלה... ונמצא ש'ארון הקודש' עומד לכיוון ההפוך, מיד נענה אחד הפועלים, מה כל הרעש, הנה אצעק שוב 'ימין ושמאל' עד שההיכל יעמוד כדת וכדין... גערו בו, שטיא שכמותך, בעוד שהקרוואן היה באוויר אכן היה ניתן לצעוק ימין ושמאל ולסדרו בנקל, עכשיו שכבר הוא מונח על גבי קרקע ומחובר לה כבר לא יועילו צעקות ואף לא לחיצות על כפתורים למיניהם...

לדין ייאמר, עתה בימים אלו, עדיין לא 'נקבע' גזר הדין לשנה הבעל"ט אלא הוא 'תלוי ועומד באוויר', ובידנו הדבר 'להזיזו' ולשנותו כפי הצורך, אל נמתין עד לאחר הכתיבה והחתימה שלא נצטרך להזיע הרבה בתפילה ותחנונים לבטל את הגזר דין החתום...

נג. וכן אמרו שמניין השעות בראש השנה הוא ארבעים ושמונה כמניין 'מח', לרמז שר"ה הוא ה'מח' של כל השנה שהכל תלוי בו, וח"ו למי שיש נקב במוחו אפילו כמלוא נימה...

נד. ידוע שהרה"ק בעל התניא זי"ע היה מרבה באמירת תהילים כל יום ר"ה עד לאחר תפילת מעריב בליל ב' דר"ה ואפילו 'מאמר' לא אמר, ולא משה ידו מתוך ה'תהלים - מחזור, מחזור - תהלים' [אף שכבר נודע חשיבות מאמרי הדא"ח בעינינו] מאחרי מנחה של ער"ה עד אחר ערבית בליל ב' (ספר השיחות רי"צ תחילת תש"ב, והביא שם שכן היה מנהגו של המגיד ממעזריטש).

אף הוא היה מזהיר את תלמידיו בראש השנה על שני דברים, שימעטו בשינה [היינו להימנע מתוספת שינה על ההכרח, כי הישן פחות ממה שגופו צריך עלול להיות עייף ומבולבל, ויצא שחרו בהפסדו], וכן ימנעו משיחה בטלה. הנהגות אלו שווים הם לכל אדם, וראוי להחזיק בהם ולקיימם.

וכן הייתה דרכו בקודש של הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע, שהשכים קום בר"ה, וכבר מעלות השחר עמד בבית המדרש והתחיל להתפלל פסוקי דזמרה בדביקות, ושימש כשליח ציבור בכל התפילות מרישא ועד גמירא, וכן תקע את התקיעות בשופר, ואת תפילת מוסף סיים כשעה אחר חצות היום, ואז הלך לאכול ולשתות כמצות היום, אולם כל הסעודה ארכה לו כחצי שעה, ואז חזר לבית המדרש והגיד תהלים בציבור בהשתפכות הנפש עד סוף היום (הובא באהל אלימלך אות שמב).

וכבר מצינו בפוסקים (עי' משנ"ב תקפא סק"ג) שמן הראוי לסיים שלוש פעמים ספר תהלים מר"ח אלול ועד יום הכיפורים, ואין לנו כלי זיין חזק יותר מאמירת הפסוקים שחיברם דוד המלך ע"ה לכל הדורות, לשפוך את הלב לה' ולעורר רחמים וחסדים בעולם.

נה. הגיד הגאון ה'חפץ חיים' זצ"ל, שמי שאינו מתעורר בראש השנה לעמוד בתפילה ובתחנונים, הרי הוא דומה לבעה"ב שארמונו עולה בלהבות, והוא נח על משכבו בנחת וברוגע, ואף שכולם צועקים לעברו 'אש, אש', הרי הוא מתעלם מהם ואינו טורח להביא מים כדי להציל את רכושו, והנמשל ברור, שבעת כזאת יש בידו לפעול שיפסקו עליו שנה של שפע וברכה, ואילו הוא בסכלותו מתנהג כאותו טיפש שאינו מתאמץ להציל מן הדליקה, ובזה מבואר דברי הירושלמי (הובא ברמ"א תקפג ס"ב) 'מאן דדמיך בריש שתא דמיך מזליה', היינו שאינו נותן אל לבו לנצל את הזמן 'בריש שתא'.

בדרך צחות אמרו, כי הנה מ'חובת' האדם ומ'זכותו' להיות 'אויס בעטען' (לבקש), וא"כ תחילה וראש עליו להיות 'אויס בעטען' (להפסיק לישון)... ונכלל בזה כל פירושי השינה...

בין והתבונן נראות בכח התפילה, כי לא נאמר דין זה דווקא אם המחכיר מצדיקי הדור הוא או לכל הפחות מל"ו צדיקים נסתרים, אלא כל יהודי יהיה מי שיהיה בידו לשעון אני בקשתי בתחילת השנה על חיטים - וללא כל ספק שאם היית שומע לקולי לא הייתה התבואה נפסדת אף ב'מכת מדינה'... ועל ידי טענה זו מוציאין ממון בד"ן תורה... ואילו היה אפילו ספק ספיקא שלא תועיל התפילה כיצד הוא מוציא ממון ע"ז - והרי המוציא מחברו עליו הראיה, ומכאן, שתפילת כל יהודי פועלת בימים הללו בתפילתו של צדיק הדור, ומובטח לו שתפילתו תתקבל לפני ארון הכל".

לדין הדברים אמורים, אם זה האיש הפשוט בידו לפעול בתפילתו ש'בראשית השנה' להנצל מ'מכת מדינה' - כלומר שכל העולם יפסידו ממנום והוא ישאר ברווחיו, אף אנו נפעל כיו"ב, בכל העניינים, לרפואה שלימה כנגד דעת כל הרופאים שכבר ייאשהו, או לרוות נחת דקרושה אף בשכל המחנכים הרימו ידיהם בייאוש, להפקד בוש"ק כנגד דעתם של כל המומחים, להעמיד הבית על תילו אף אם כל עושי השלום עזבוהו לנפשם, וכיו"ב איש איש כנגעו ומכאובו יש בידו לעלות על הרך המלך ע"י תפילותיו עתה בראשית השנה".

קצוב לשנה) אם נשדפה השדה ונתקלקלה כל תבואתו יחד עם כל שדות המדינה (מכת מדינה) אין החוכר צריך לשלם על שנה זו, שהרי כל השדות שבמדינה נשדפו ולכן נחשב כאילו לא קיבל מאתו שדה לשנה זו. ונסתפקו בגמרא (קו.) באם ציווה עליו המחכיר לזרוע שם חטים והחוכר שינה מדעת בעל הבית וזרע שעורים ונשדפו השעורים במכת מדינה, האם חייב החוכר לשלם, שהרי כל השדות נשדפו במכת מדינה וא"כ ההפסד של בעל השדה הוא ולא של החוכר, או שנאמר, שבעל השדה יכול לומר לו - אילו היית זורע חטים כמו שצויתך היה מתקיים בי (איוב כב כח) 'ותגזר אומר ויקם לך', ופירש רש"י (ד"ה ותגזר) מה שתבקש מן היוצר יעשה, ואני לא ביקשתי מן השמים בתחילת השנה שיצליחני בשעורים אלא בחיטים. ומסקנת הש"ס כצד השני, כלומר שאנו מקבלים טענתו, ואומרים שמאחר שהתפלל בראש השנה שיצליח ה' דרכו בחיטים שיזרעו בשדהו, בוודאי היה מצליח בחיטים - אעפ"י שכל בני המדינה הפסידו את תבואתם, ורק מכיוון שהחוכר שינה זרע שם שעורים הפסיד יחד עם כל בני המדינה שהרי על זה לא התפלל בתחילת השנה.

נו. והוסיפו בזה דבר נפלא, שהנה פסוק זה של 'ותגזר אומר ויקם לך' נאמר על חוני המעגל (תענית כג.) שפעל בתפילתו כפי רצונו וכבן המתחטא על אביו ועושה לו רצונו, וללמדנו שכל 'יהודי פשוט' יש לו כח בר"ה לפעול בתפילתו כחוני המעגל...

נז. ברבים מספרי הקודש לדורותיהם האריכו לרמז עניין ראש השנה במזמור ב' שבתהילים, שם נאמר (פסוק ז) 'אספרה אל חק בני אתה אני היום ילדתיך', כי 'חק' רומז לראש השנה, וכמו שנאמר (פא ד-ה) 'תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו, כי חק לישראל הוא משפט לאלוקי יעקב', וכן 'היום' - דא יומא דדינא, והיינו שבהאי יומא רבא הקב"ה אומר לכל אחד ואחד מבני ישראל בני אתה, ואני היום ילדתיך - כי ר"ה הוא זמן חידוש העולם, וכדאיתא במדרש (שוח"ט קב) 'אתה בורא אותם בריה חדשה', ומה כתיב מיד, שאל ממני ואתנה, שהשי"ת פונה ואומר, התפללו לפני ותשאלו כל מאוויכם ורצונות ליבכם, ואתנה...

נח. מתנה טובה יש לנו בשנה זו, כשיום א' דר"ה חל בשב"ק, ומצטרף כח השבת להגן בעדנו להינצל מכל המקטרגים, וביותר הדברים אמורים לגבי כח התפילה ביום א' דראש השנה שחל בשבת בעלות המנחה ובזמן 'רעוא דרעוין', וכמו שמצינו להרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות, כ"ז אלול תקע"ג) שמאריך בעניין תפילת חנה, ומוכיח שם שהיתה תפילה ב'מנחה' ולא בשחרית (עיי"ש), ומבאר טעם הדבר שבאמת התפללה רק במנחה בהאי לישנא קדישא, ויתכן שהיה אז ראש השנה בשבת, ובשבת במנחה מתעורר רצון העליון כידוע ליודעים, ובקשת בנים צריך התעוררות רצון העליון, דבני חיי ומזוני במזלא תליא שהוא מזל העליון כידוע, עכ"ל.

למען דעת, כל מי אשר צריך ישועה רבתי להיפקד בבנים, או בבריאות הגוף ואורך ימים, או שדחוק הוא ביותר בפרנסתו, אשר נזקק הוא לישועתו 'שידוד המזלות' - שהנה הגיע עת הכושר לבוא אל המלך להתחנן לו ולבקש מלפניו, 'ואני תפילתי לך ה' עת רצון' (שהוא בשב"ק במנחה), על כן נעמוד בתפילה מעומק הלב ביום א' דרה לעת ערב - עדי יתהפך ה'מזל' לטובה...

ואף אם נגזרה כבר הגזירה רח"ל, אזי בכח התפילה וכמו שהוכיח ב'ערבי נחל' (דרוש לפסח דרוש ב) דהנה בראשית השנה נט לבטל כל גזירות קשות ורעות^ס, בברית בין הבתרים אמר הקב"ה (בראשית טו יג) 'ועבדום

נט. מעלה יתירה יש בה בתפילה שבלי לראש השנה, וכמו שכתב המגיד מדובנא זי"ע (קול יעקב, איכה ב יט) על הפסוק 'קומו רוני בלילה לראש אשמורות שפכי כמים לבך נכח פני ה' ומבאר בזה"ל, משל לאחד שהיה דר בעיר מלאה נכרים אין שם יהודי בלתי הוא לבדו, והעיר היתה מתנהגת ע"פ ממונים אשר הפקיד השר עליה, והשר לא היה דר בעיר ההיא כי אם רחוק מאתה, ומשפטו לבא אחת בשנה לפקח על עסקי העיר ועניניה, וכל יושבי העיר היו שונאים את היהודי תכלית שנאה וישטמוהו תמיד ויארבו לנפשו, ובבוא השר אל העיר ליום המועד הנה ברצות היהודי להתייצב לפניו לשחר פניו ולהפיק רצון ממנו על כל נגעי לבבו, היה מוצא תמיד את מבקשי רעתו עומדים לפניו ומדברים שטנה עליו ומשניאים אותו בלב השר עד אשר לא יכול היהודי להרים פניו אל השר לשאול צרכיו ממנו וגרם לו זאת שירד מטה מטה וידל מאד, לימים נתייעץ עם אוהביו מה לעשות בזה ויעצוהו לשמור את יום המועד בבוא השר העירה, ואז ישכים הוא להתייצב לפני השר קודם אור היום אולי עוד לבדו ימצאנו בטרם יבואו שוטניו להלשין עליו, ואז יפיק רצון ממנו לכל משאלותיו, אחר שאין עומד לנגדו לשטנו

הנמשל הוא, כי גם זאת העצה היעוצה לנו מחז"ל הקדמונים, להשכים בליל ר"ה להתפלל כל הלילה על כל נגעי לבבנו, בטרם בוא יום הדין אשר השטן עומד על ה' לקטרג עלינו ולהסך בעדנו מעבור תפילה, וזהו קומי רוני בלילה לראש אשמורות, רומז על מה שנאמר (איוב א) ויהי היום ויבואו בני האלהים להתייצב על ה' וכאמר חז"ל שהוא ר"ה, וראש אשמורות הוא קודם ר"ה, וזהו כמים לבך נכח פני ה' כלומר דרשוהו בהמצאו לבדו, בטרם עוטרם על ידו שוטניו, ושפכו לבבכם נוכח פניו בעצמו, אולי יחנן ה' צבקות אותנו, אחר שאין שטן ואין פגע רע עדיין עלינו, עכ"ל. וכלומר, מעלה יש בזה הלילה, כי המלך כבר נמצא עמנו - 'כי כבר בא' לשפוט הארץ, אבל עדיין לא נתיישב על כסא הדין, ועדיין לא התייצבו המקטרגים, וזוהי השעה המוכשרת ביותר להתחנן לפני המלך.

סגולה גדולה ונפלאה שמעתי מאנשי מעשה, לומר ולסיים ב' פעמים את כל ספר תהלים בליל ראשון דראש השנה, והיא מסוגלת מאד לישועות גדולות, [ויש שנתנו רמז לדבר בפסוק (תהילים פא ח) 'אענך בסתר רעם', בסתר ר"ת ב' ספרי תהילים ראש השנה]. וכבר נמצא לזה מקור בספר 'בינת יששכר' (שנדפס בפראג לפני כמאתיים חמישים שנה), וז"ל 'ראיתי בספר אחד שטוב לומר בליל ר"ה שני פעמים תהילים מרישא עד סיפא, שמזמוריה הוא ק"נ, וב' פעמים ק"ן הוא ש' גימטריא 'כפר', והוא מעניינא דיומא שצריך כפרה, עכ"ל.

האף אומנם כי סגולה זאת קשה לרבים לקיימה - בפרט שלמחרת היום יש לעמוד שעות ארוכות בתפילה במוח צלול, עכ"ז הובאה זאת הסגולה למען ידעו דורותיכם חשיבותה וכוחה של האי סגולה, והעיקר הוא לנצל את הזמן כראוי ולא לבטל אפילו רגע אחד ביום קדוש זה, ויאמר עכ"פ פ"א תהלים או חלק ממנה כ"א כפי יכולתו או יחלקם בין בני הבית וכיו"ב.

ומידי שנה בשנה מעידיים עדים נאמנים 'אותות ומופתים' שזכו בזכות זה, שינוי המזל מן הקצה אל הקצה, ואף בדברים שהיו נראים כלאחר גזירה' - שאין שום סיכוי בעולם שיהפכו לטובה, בבני חיי ומזוני, בזיווגים הגונים, איש איש די מחסורו אשר יחסר לו.

דוגמת משפחה אחת אשר היו בה ארבעה מעוכבי שידוכים - כל אחד ואחד מהם עם 'סיפור' משלו - אחד כבד יותר ממשנהו, באמצע הסעודה בליל ראש השנה נדברו מסגולה זאת, ותהי 'חרדת אלוקים' במקום, חלקו ביניהם את התהלים כנ"ל, ובתוך אותה שנה נישאו כל הארבע עם זיווגים הגונים 'לכתחילה שבלכתחילה'. וכן הוא בבני - שמעתי מאיש נכבד ומוכר בפלורידא, שהמתין כעשרים שנה לזש"ק, וכל פעולות שעשה אך לתוהו הועילו, ובשנה אחת אמר בכוונה וביראה פעמיים תהלים ונושע למעלה למעלה מדרך הטבע, וכל זה רק טיפה מן הים הנשמעים במשך השנה מישועות נפלאות הבאות לאחר קיום סגולה נפלאה זו.

(והגם שאיננו בקיאים בחשבונות שמים כלל וכלל, ושמעתי מתאוננים האומרים קיימנו הסגולה ולא נושענו, דע לך כי פעמים הוא דומה לאיש שכמה ימים לא בא דבר מאכל לפיו, ונכנס לחנותו של חברו בבקשת תחנונים, אנא, עברו עלי כמה ימים בתענית, הב לי מנה יפה של מאכל חריף פלוני, והמוכר שנאמן לידידו לא נתן לו אלא מיני מאכלי חלב קלים, בידעו שהמאכל החריף הריהו כסם המוות אחר תענית בן כמה ימים, אף אנו איננו מכירים בחשבונות שמים, את המוטל עלינו נעשה, ומן השמים ירחמו עלינו, ובוודאי נזכה לשפע רב וישועות גדולות בכפלי כפליים, עכ"פ בדברים הראויים לנו דוגמת הידיד שנתן לימתענה' אוכל המשיב נפשו...).

וענו אותם ארבע מאות שנה' - והיא גזירת 'שעבוד מצרים' שיצאה מפורש מפי הגבורה, ואעפ"כ כש'ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו' מיד 'ותעל שזעתם אל האלקים מן העבודה' (שמות ב כג) ויצאו לחרות אחר מאתיים ועשר שנות גלות בלבד. והיינו שכן הוא רצון מתחילה בעת הגזר דין, שעל ידי הצעקה ישתנה דינו, פירושו, שמיד בעת שהקב"ה גזור את הגזירה גזור גם כן שתבטל ע"י התפילה.

ובזה אמרו ליישב מדוע אומרים בראש השנה זכר ל'ציאת מצרים, מה ענין יום תחילת מעשיך ויום הדין' של ראש השנה ל'ציאת מצרים, אלא, לומר לך, כמו שבני ישראל פעלו 'מהפיכות' ובטלו גזירות ע"י התפילה עד שיצאו ממצרים קודם הזמן, כך בידו של כל איש ישראל לעשות מהפכות ביום זה^{סא}, ואין דבר עומד בפני התפילה^{סב}, לבטל כוחם של כל המקטרגים והממשיינים^{סג}.

ס. הרה"ק ה'ערבי נחל' (לר"ה) מביא מעשה נורא על אחד מתלמידי האר"י הק' זי"ע (בספר היכל הברכה הביא מעשה זה והזכיר שמו של אותו תלמיד - רבי יוסף מערבי) 'שביום ראש השנה בא אליו אליהו הנביא ז"ל ואמר לו למען השם התחזק להרבות בתפלה ותחנונים, כי גברו מאד המקטרגים עד שמיכאל השר הגדול המזכיר זכותן של ישראל נשתתק ותש כוחו ואין בפיו מה לדבר', שאלו התלמיד שהרי באותה שנה למדו תורה הרבה, ואיה זכות התורה, השיב אליהו שעל הא גופא הקטרוג כיון שלמדו שלא כהוגן (עיי"ש). חזר ושאלו 'ומה אברהם אומר לדבר זה, הלא הוא אבי ישראל ולמה אינו בא לשם הלא לא ישיבוהו ריקם, השיב לו שאברהם אומר שהוא בוש ונכלם מלילך לבקש על נפשם' וכו'.

ויהי כשמוע הרב את דבריו עמד בפחד ורעדה, וצעק בקול מר עם ה' חזקו ונתחזקה בעד עמנו ובעד ערי אלוקינו, שובו והשיבו מכל פשעיכם, מי יודע ישוב וניחם ה' על הרעה, כי יצא הקצף מלפניו כי רבו חזקו יד המקטרגים ולא נשאר עוד מענה בפי מליץ שלנו, וכל כך צעק בדברי כיבושים שיקבלו תשובה על עצמם, עד שבא אליו אליהו ז"ל ואמר לו שנתלבש אברהם אבינו עליו השלום בכח התשובה של אותו בי כנישתא, ובא לפני הקב"ה להרחיק דינם של ישראל עד יום הכיפורים כדי שבתוך כך ישובו מדרכם וכו', ומיד אחר ר"ה כתב הרב ההוא לכל מקומות הקרובות שיעמדו על נפשם לשוב בכל האפשרי והודיעם כל הדברים. עכ"ל.

והדברים מרעידים כל לב עד היכן גדול כוחה של תפילה, שבאותה שעה קשה לישראל, שמיכאל שר ישראל כבר לא היה בכוחו להמליץ טוב, אברהם אבינו 'אבי ישראל' מתבייש ללכת לבקש על בניו, אך עדין תפילה יכולה לבטל כל הדינים ולהשבית כל מקטרגים וכמו שאמר אליהו הנביא למען השם התחזק להרבות בתפלה ותחנונים. עוד זאת למדנו על גודל הכח שנתן הקב"ה לברואיו בעולם הזה, שרק ע"י התשובה היה כח לאברהם אבינו לדחות את הדין עד לאחר יום הכיפורים, והרי שיתכן שאדם בתפילותיו ובתשובתו 'מזעזע' את כל העולמות, וגורם ל'עליונים' להתעורר לבקש מלפניו ית' על אותו אדם.

סא. וכך כתב רש"י על האמור בפרק פ"א בתהילים שהוא ה'מזמור של ר"ה' (פסוק ח) 'בצרה קראת ואחלצך אענך בסתר רעם' - 'אתה קראתני בסתר ביני ובינך, ואני עניתך בקול רעם, הודעתי גבורות ונוראות בפהרסיא', והרי שהתפילה פועלת 'גבורות ונוראות בפהרסיא' (והגם שהתפילה מועילה בכל השנה, אך גדול כוחה ביותר בר"ה).

סב. מעשה נורא אירע בישיבה דגייטסעד לפני כשלושים שנה, באותה שנה נלב"ע ל"ע בחור צעיר מבני המקום, מכיוון שכן הרי ב'נתנה תוקף' בימים הנוראים לאחמ"כ הייתה התעוררות עצומה בקרב תלמידי הישיבה, ובהגיעם לתיבות ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה נעו אמות הספים לגודל הזעקות וקולי הקולות שנשמעו בהיכל, אף ה'בעל תפילה' הגאון הנודע רבי מתת' סאלאמאן שליט"א משגיח דישיבת ליעקוואד (שהיה אז משגיח דגייטסעד) זעק בקול גדול ותשובה ותפילה... עד שדם ניתז מגורו על המחזור שעמד לפניו ונמחקו תיבות 'רוע הגזירה'... וראה זה פלא, כי אכן 'נמחקה' רוע הגזירה... ובשנה שלאחמ"כ לא נפקד מהם איש, ולא נפטר אפילו יהודי אחד בכל גייטסעד באותה השנה.

סג. אמנם, לא יהא שוטה המאבד מה שנותנים לו, וינצל את כוחו זה ב'השגות גדולות'... כמו שהיה הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע מעורר בדבר מעשה שהיה, באחת המלחמות בתוך סערת הקרב ירו האוחזים בחיצים חץ מוות בצאר ניקולאי ימ"ש, אחד החיילים שראה את אשר עומד לקרות בעוד רגע קט החל לזעוק בקול מר, הסוס אשר עליו רכב הצאר נבהל מהקולות וקפץ למעלה, וכך נכנס החץ בגוף הסוס והרגו ואילו הצאר נשאר

תפילתם'. תכתב זאת לדור אחרון ועם נברא, אלו הדורות שהן כמתים במעשיהם ובאין ומתפללין לפניך בראש השנה וביום הכפורים, ואתה בורא אותן בריה חדשה. וללמדנו כי הקב"ה שומע תפילת כל פה ואפילו אם נחשב כ'מת במעשיו', אך גדול כוחה של תפילה בר"ה עד שנברא כברייה חדשה^{סד}.

ובך אמר הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע (מועדים הגש"פ ד"ה ובמקהלות) בביאור דברי הטור (או"ח סימן תקפב) על נוסח התפילה 'ובכן תן פחדך' - ותקנו לומר 'ובכן' כלשון המקרא 'ובכן אבוא אל המלך' (אסתר ד טז), לפי שהוא עתה יום הדין ואנו באין לפני מ"ה הקב"ה. ואמר מהרי"ד שכוננתו לומר כסיפא דההוא קרא 'אשר לא כדת', וכלומר שאף מי שנראה לו שאינו כדאי להתפלל אל ה' אל יתייאש, אלא יבוא אל המלך ויזעק אל ה' מעומק לבו.

וראה דמע עיני - ענין הבכיה

כתב ב'שער הכוונות' (דף צ.) גם היה נוהג מורי ז"ל לבכות הרבה בתפילת ר"ה אפי' שהוא יו"ט ומכ"ש בתפילת יוה"כ, והיה אומר מו"ל כי מי שאין בכיה נופלת עליו בימים האלו הוא הוראה שאין נשמתו

זכה כתב הרה"ק ה'אור המאיר' (ר"ה) וז"ל. ואין לך חיך מתוק מזה, שהאדון ה' צבאות ביקש כזאת מידינו, לאמר לפניו מלכויות וזכרונות כנוכר, כדי שתבוא זכרונכם לפני לטובה. ונמצא כל עצמו יתברך דורש טובתנו, להטיב לנו באחריתנו (ומוכיח בזה לאלו האנשים שכשמאריכים התפלה בר"ה נחשב להם כמשא כבד). וכזה רמז הנביא (ירמיה לא יט) 'הבן יקיר לי אפרים, אם ילד שעשועים, כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד'. הכוונה, הבן יקיר לי אפרים - כל ישראל מכוונים בשם אפרים... והוא לפני ילד שעשועים, ובודאי אין כוונתי להכביד עליהם משא כבד, אלא הכל לטובתם ושליומתם, ומדי דברי בו - זכור, כלומר מה שאני מצוה שיאמרו לפני זכרונות, כוונתי לטובת עצמם, (כי רוצה אני לזכרם תמיד עוד -) כדי שתבוא זכרונם לפני, וזהו דברי בו זכור, כוונתי כדי שאזכרנו עוד לטובה, עכ"ל.

זכבר איתא במדרש (שוח"ט) על הפסוק (תהלים קב יח-יט) 'פנה אל תפילת הערער ולא בזה את תפילתם, תכתב זאת לדור אחרון ועם נברא יהלל קה', אמר רבי יצחק, כלפי דורות אמרו, שאין להם לא נביא ולא כהן ולא בית המקדש שיכפר עליהם, אלא עוד תפילה אחת שנשתתיר להם שהם מתפללין בראש השנה ויום הכפורים, ולא תבזה אותנו מהם, הוי 'ולא בזה את

בחיים. כשוך חמת המלחמה קרא הצאר לאותו חייל, ואמר לו כי ברצונו להכיר לו טובה על אשר הצילו ממוות לחיים, על כן יבקש ככל העולה על דעתו וימלאו כל משאלותיו, נענה החייל, שהיות והממונה עליו בצבא המלך מציק לו ומתעלל בו על כן מבקש שימנו אחר תחתיו, נענה לו המלך אכן אעשה כבקשתך.. אך שוטה שכמותך מדוע לא בקשת להיות בעצמך מפקד. על זה הדרך נאמר לדידן, הקב"ה נתן בידינו כח התפילה לפעול גדולות ונצורות לטוב לנו לכל השנה הבעל"ט - אל תהיו כאותו שוטה המאבד מה שנותנים לו, אל תכניסו את כל כח תפילתכם בזוטות ושטויות - אלא כל בר דעת יסדר לעצמו בתפילתו 'שנה טובה ומתוקה' בכל ענייניו...

סד. הנה אנו מתחילים את פסוקי מלכויות עם על כן נקוה לך, ולכאורה צריך ביאור, שהרי פסוקים אלו נאמרו על ידי עכן, ושמו מרומז בר"ת ע"ל כ"ן נ'קוה (סדר היום' כאן, בשם התולעת יעקב), והרי מבואר בגמרא (סנהדרין מד.) שעכן עבר על החמורות שבחמורות, ומדוע מזכירים את שמו מיד בתחילת המלכויות... אלא, אדרבה, להורות, כי ביום הזה (ובכל השנה) ניתנה הרשות אף לגרוע שבישראל להמליך על עצמו את הקב"ה כאילו לא חטא מעולם, כי הקב"ה כביכול ממציא את עצמו לכל בניו יהיה מי שיהיה, ומצפה שיחזור בתשובה, וביותר בימים אלו 'דרשו ה' בהמצאו'. כי אכן, ענין מלכויות שייך לכל אחד, וגם מי שנמצא [לדעתו] בהרי חושך ומלא עוונות וכו' גם עליו יש חיוב 'להמליך' את הקב"ה עליו ועל מעשיו.

ולא יאמר הן 'מחוסר כפרה הנני', כי ע"י ההכנה והתעוררות נכנס להיות 'צדיק גמור' וזוכה להיכתב בספרם של צדיקים גמורים. וראיה לדבר מדברי הגמרא (קידושין מט:) 'המקדש את האשה על מנת שאני צדיק, אפילו רשע גמור מקודשת שמא הרהר תשובה בדעתו', והקשה המנחת חינוך (שסד א) שהרי לא התוודה כלל וכיצד נהפך לצדיק, אלא שהיודוי בא לכפרה וצדיק ורשע אינו תלוי בכפרה כלל 'נהי דאין לו כפרה בתשובה בלב מכל מקום הוי צדיק כיון שמתחרט לפני קונו יתברך'.

הגונה שלימה^{סד}. ואכן הפליגו צדיקי הדורות במעלת תפילה היוצאת מן הלב בבכי ותחנונים, כי הקב"ה מתרצה בדמעות^{סו}.
 נפלאות מצינו ב'ספר חסידים' (אות קל) וז"ל, יש אדם שאינו זכאי שיקבל המקום תפלתו, אלא בעבור תוקף תחנונים ודמעה עיניו אשר תמיד בוכה ומתחנן,

סה. וכתבו הפוסקים שמי שאינו בעל בכי לכל הפחות ישא את קולו ויעשה עצמו כבוכה, בכדי להתעורר ולעורר זכויות של מעלה. והסמיכו לכך את הפסוק (תהלים ו ט) 'כי שמע ה' קול בכי' (אלף המגן תקפב סקמ"ה, ועיי' מעשה רב להגר"א, רז).

סו. הרה"ק מסאטמאר זי"ע המשיל את הענין, לבן המלך שהורחק מבית אביו לאחר שסרח והזהר רבות ע"י אביו המלך, ולא שת לבו לכל האזהרות... כעבור שנים נתעוררה האם - המלכה בגעגועים אחר בנה ויצאה למסע ארוך - לתור אחריו ולבקרו, עד שהגיעה לאותה מדינה מרוחקת, מקום אשר הבן כלוא תחת בית מגודר הנעול בשלשלאות ומנעול כבד, מאחורי הגדר זעק הבן לאמו 'זעקה גדולה ומרה' כי רע ומר גורלו, יסורים קשים ומרים נחלתו, כה הוסיף הבן להתחנן ולעורר רחמי אמו שתצילנו מבור הגלות הלזה... ותען האם - המלכה הנה אזרוק לך מבעד לחרכים את המפתח בו תפתח את המנעול ותצא לחפשי... נטל הבן את המפתח הכניסו למנעול... ולא נפתח, שוב ניסה ולא נפתח... זעק הבן אל אמו, אני אנה אני בא, הדלת והשער אינם נפתחים... אולי אין זה המפתח הנכון, אמרה האם בטוחה אני שזה המפתח הנכון... אלא שברבות השנים שלטה החלודה במנעול ולכן אין המפתח פותח... עצה אחת לך בני היקר, שפוך נא דמעות כמים על גבי המנעול ובזה תוסר כל החלודה, יפתח המפתח את המנעול ויבוא הבן אל אמו... אף אנו אין לנו אלא לשטוף את שערי הלב בדמעות רותחות ובזה יסורו כל המחיצות והחציצות ונזכה לצאת ממאסר הגלות והצרות, להתקרב אל אבינו שבשמים ולפעול שנה טובה ומתוקה. הרה"ק רבי נפתלי ממעליץ זי"ע (קדושת נפתלי ר"ה) רמז כזאת, דבש ר"ת 'שימה דמעתי בנאדך' (תהלים נו ט), ומבאר שלפעמים רוצה הקב"ה לכתוב טוב על ישראל, ובא השטן ומייבש את הנאד של דיו - ע"מ שלא יוכלו לכתוב בו טוב עליהם. ע"ז מבקשים, רבש"ע, 'שימה דמעתי בנאדך' - שתשים הדמעה תחת הדיו, 'הלא בספרתך' - ובאופן זה תכתבנו בספר חיים טובים.

הרה"ק ה'שמח משה' זי"ע (תוכחת חיים לר"ה יד) המשיל את מעלת הבכיה במשל למלך שכעס על עבדיו ורצה להענישם, התכנסו כל העבדים והמשרתים לטכס עצה איך לפייס את המלך. נעמד שר המשקים ואמר, כי כפי שהוא מכיר את המלך זה שנים רבות לא יצליחו לפייסו בשום מתנה או דורון ורק עצה אחת יש להם, להגיש לפניו משקה פלוני אשר ידעתי כי המלך אוהבו ביותר, ויצרפו למשקה כתב התנצלות, ומסתבר שבעידן ריצוי ושמחה כזה יסלח להם על עוונם. והנמשל, כי הקב"ה מתרצה בדמעות שהאדם שופך מעומק לבו כמים מפני שזהו כביכול ה'משקה' החביב אצלו יתב"ש, ובאותה שעה יש בידו האפשרות לבקש גם מחילה על פשעיו.

וזה לשון הרה"ק ה'ערבי נחל' זי"ע (דרוש לר"ה) הנה העת לפייסו על כל מה שעשינו לו, ובמה מפייסין לו הנה השי"ת נקרא מלך מתרצה בדמעות שיכולין לפייסו בדמעות, אין אנו יכולין לפייסו בדבר אחר רק בדמעות. כן מספרים על הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע, בשעת עמדו על הבימה קודם תקיעת שופר הרים את ראשו אל עבר עזרת הנשים ופנה ואמר - נשים צדקניות, שטפו את השופר אשר בידי בדמעותיכן, בכדי שאוכל לתקוע בו כראוי וכיאות.

וזהו טעם הדבר אשר מצינו תפילות שונות שתיקנו גדולי הדור במשך הדורות בשפת האידיש, כיוון ששערי דמעות לא ננעלו (ב"מ נט). ורק כאשר יבינו את אשר הן מתפללות תיזל דמעה מעיניהן (כי נשים רבות לא היו מבינים בלשון הקודש), אמנם לאנשים לא תיקנו תפילות בשפת האידיש, על אף שבצוק העיתים רבו העמי ארצות וכדו' שלא ידעו קרא וכתוב, כי האשה דמעתה מצויה.

עוד יש בכח הדמעות לרחוץ את הלב... הנה איתא בגמ' (ב"מ נט) 'אעפ"י ששערי תפילה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו', וביאר הגאון רבי אליהו דסלר זצוק"ל שאינו מדבר על השערים אשר בשמים, כי וודאי שערי שמים עדיין פתוחים ועומדים לקבל תפילותיהם של בני ישראל, ולא דיבר אלא על שערי הלב שנסתם ונחתם עד שאי אפשר לו להתפלל ולשפוך נפשו לפני ה', מה תקנתו אעפ"י ששערי תפילה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו - יפתח מעיין הדמעות ויזיל דמעה כמים ובזה יפתח את סגור לבו ויוכל לעמוד בפני בוראו בתפילה ותחנונים לפעול דבר ישועה ורחמים.

אע"פ שאין בידו זכות ומעשים טובים מקבל הקב"ה תפלתו ועושה חפצו.

כתב בספר 'דרך משה' הנספח על 'ספר הגן' (תוכחת מוסר, ליום כ"ד) התפלה שמתפללים בדמעה היא חשובה וקרובה מאוד להתקבל, כידוע על פי מאמר

חז"ל (ברכות לב:): מרוב חשיבות של תפלות שבדמעות^{סז}. והנה, הפתח אשר נכנסים שם התפלות אשר המה בדמעות אינו פותח אותו פתח שום מלאך או ממונה, כי אם הקב"ה בעצמו ובכבודו וכו', והקב"ה ברחמיו יעתר לו וימלא משאלותיו לטובה אמן בן יהי רצון, עב"ל^{סח}.

מסופר שפעם אחת הגיע הרה"ק ה'צמח צדק' זי"ע לבקר קבוצת חיילים מצבא הצאר הרוסי (וכידוע עד כמה הפליגו גדולי הדורות במעלת יהודים אלו אשר עמדו בעוז ובתעצומות בניסיונות קשים ומרים לשמור על יהדותם), בתוך הדברים אמרו לו, הנה כבסנו וצחצחנו את הכפתורים שעל המדים שאנו לבושים בהם לכבוד ראש השנה, יורנו הרבי כיצד 'נכבס' את הנשמה, שאלם ה'צמח צדק' במה ניקיתם את הכפתורים, השיבו בחול ומים, אמר להם ב'אלו' תנקו גם את הנשמה, כי תהילים הם כנגד החול והדמעות הם המים שבהם רוחצים ומצחצחים את הנשמה עד שתשוב להבהיק כבראשונה, ובתהילים ובדמעות נצחצח נשמותינו (צמח צדק, ספר השיחות, ער"ה תר"ד).

סז. משל למלך שהרחיק את בנו למקום רחוק, והיה הבן מתגעגע לאביו ושולח לו מכתבים בדם ליבו 'אב הרחמן, השיבני אליך ואשובה', אך לא קיבל שום 'תשובה', ולא הצליח להבין, כיצד אביו אוהבו אינו מתייחס למכתביו כלל ואינו משיב לו מאומה, עד ששאלו ידידו, הגידה נא, כיצד הנך שולח את המכתבים, השיב הבן ששולח אותם דרך בית ה'דואר', אמר לו ידידו, אכן נודע הדבר, כי בבית הדואר יושבים שונאים, והם משמידים את המכתבים הבאים ממך, ועדיין לא באה לידי אביך אפילו 'אגרת' אחת... אין לך עצה אחרת, רק לשלוח אותם באניה עד לעבר הים, ומשם יקחנו שליח לבית המלך.

כך פעמים שהאדם מתפלל ולא נענה וחוזר ומתפלל ושוב לא נענה... ובמר ליבו שואל מדוע לא עלתה התפילה לרחמים ולרצון לפני אדון כל... אכן פעמים שיש עליו 'מקטרגים' הסותמים שערי תפילה ומונעים ממנה לעלות למרומים, ואין לו עצה אלא כלשון הכתוב (איכה ב יח) 'הורידני כנחל דמעה', להרבות בנהרי דמעה, ואז 'תפליג' תפילתו בנהרות אלו ותגיע למחוז חפצה מבלי מפריעים ומקטרגים.

מעין הדברים פירש הרה"ק ה'ישמח משה' זי"ע במה שנאמר (קהלת יא א) 'שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו', שהכוונה היא לבקשה הנשלחת למרומים על פני המים - אלו הדמעות ששופך כמים, שהם עושות רושם רב במרומים, ופועלות כמו עבודה ויגיעה של ימים רבים, וזהו כי ברוב הימים - הנפעל ברוב הימים תמצאנו בנקל אם תבקש בדמעות.

וזה לשון הגה"ק הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע (יערות דבש ח"א דרוש ד) ואשרי למי שמתפלל בדמעה ובלב נשבר ונדכה כי לא ישוב ריקם.

סח. אך פשיטא שאין הכוונה לבכיה מתוך עצבות ח"ו, אלא מתוך שמחה, וכמו שכבר הזכרנו מה שכתב ה'חתם סופר' זי"ע כי 'בשמך יגילון כל היום' ר"ת בכיה, ללמדך שהשמחה והבכיה משולבים זה בזה ואינם תרתי דסתרי.

שמא תאמר כיצד אכן ניתן לשלב בין השמחה לבכיה, כבר כתב ה'לבושי מרדכי' (חותנו של המהרי"ץ דושינסקי) בלישנא דקרא (תהילים מז ח) 'כי מלך כל הארץ אלוקים זמרו משכיל', שאם אנו מתעוררים כי הוא 'מלך על כל הארץ' כיצד שייך לזמר לפניו, אך על כך אמר הכתוב 'משכיל' - שמי שיש בו דעת ושכל יודע שאין זה סתירה כל וכלל. וכבר ביארנו בזה במשל נחמד, למלך שהיה לו בן יקר, שלמגינת לבו וצער הרב הפסיק מוחו לפעול לפתע פתאום רחמנא ליצלן, ואע"פ שדרש ברופאים גדולים ומומחים לא הצליחו למצוא מזור ורפואה למכתו, בלית ברירה נאלץ המלך להכניסו למוסד מיוחד לחולי נפש. והנה מנהל מוסד זה שמח על כך כמוצא שלל רב, מפני שהמלך שילם לו ביד רחבה על כל יום ויום שטיפל בבנו במסירות, ולפיכך כאשר לאחר כמה חודשים נרפא בן המלך לא הסכים המנהל לגלות על דבר רפואתו למלך, כי ידע שאז יוציא אותו משם ושוב לא יקבל מאומה מבית המלך. בכל יום ויום חיכה בן המלך שיבואו להוציאו משם, אך תוחלתו נכזבה, על כן שלח מכתב בקשה לאביו המלך בו נאמר שב"ה כבר הבריא מחליו, והוא ממתין בכליון לשוב לחיק אביו, המנהל שלא רצה לשלחו השמיד מיד

באר הפרשה - ראש השנה

בספר חיים פרנסה טובה ישועות - החובה והזכות להתפלל על הפרנסה וכל צרכיו
 וכלכלה, וכיו"ב משאר הצטרבויותיו... ואף אם יבוא
 אי מי וישען מדברי הזוהר הק' (תיקו"ז כב.) 'צווחין ככלבין
 הב הב', הרי כבר אמר מרן הבעש"ט זי"ע (בעש"ט עה"ת
 ליקוטים לר"ה ויו"ב כד) שדברי הזוה"ק לא נאמרו על זמנינו"
 שחוסר הפרנסה מפריע לאדם לעבוד את בוראו ביישוב

את המכתב וכך קיווה לא תגיע דבר הבשורה אל המלך, אך הבן הוסיף לשלוח עוד ועוד מכתבים ולא ידע מדוע לא יבוא אביו לקחתו, והרי גדולה אהבתו לאביו ואהבת אביו אליו, עד שהתבונן בנעשה והבין שהמנהל מונע מבוא המכתבים ליעדם, מחמת רצונו להשאירו שם. מה עשה הבן, הערים וכתב 'מכתב' בו כתב דברים מקוטעים וצירורים שונים כדרך הפעוטות בני שלוש... ובין השורות הסתיר כמה אותיות, בהם זעק למלך שיוציאו משם, המנהל שראה מכתב 'מהודר' כזה שמח ושלחו לבית המלך, שהרי בזה יחשוב שבנו עומד עדיין במצבו הראשון. ויהי כאשר נתקבל המכתב בבית המלך התעמק המלך בחכמתו בקשקושי הדברים, והבין מיד את זעקת ובקשת בנו החביב, ותיכף שלח להוציאו משם.

והנמשל, כי בני ישראל זועקים אל ה' בתפלה ובתחנונים, שהמקטרגים אינם מניחים ומעכבים את התפילות מלהגיע לפני כסא הכבוד, ולכן מתחכמים בני ישראל ובחכמה מתחילים לשיר זמירות ותשבחות למלך א-ל חי וקים, ואלה עולים למעלה באין מפריע מפני שהמקטרגים אינם מתאמצים לעכבם, בסוברם שאין בהם שום תחינה ובקשה, אך האמת שבתוך הרנה והשירה מסתירים דברי תפלה ובקשה, והקב"ה אב הרחמים שומע לקול תפילות עמו ישראל וממלא משאלותיהם לטובה ולברכה.

סט. איש חסיד היה בדורות הקודמים בעיה"ק ירושלים ושמו הרב יוסף וויינבערג ז"ל אשר הקב"ה בירכו בעשירות, פעם אחת אירע 'משבר' גדול בענייני המסחר, וכל ה'סוחרים' שבירושלים הילכו כשהם דואגים טרודים ומבולבלים - כי כל עתידם היה תלוי ועומד כיצד יגמר זה המשבר... זולתי ר' יוסף הלז ששלוות נפשו לא פסקה בכהוא זה, באחד הימים נסע ר' יוסף לטבריא ופגשו הרה"ק ה'ברכת אברהם' זי"ע שהיה דר אז בטבריא, וישאלהו הרבי כיצד היו בך כוחות הנפש לעזוב את ביתך ועסקיך בזמן כזה במצב כזה שהכל תלוי ועומד, ענה ר' יוסף ואמר מיין יריד איז ראש השנה (ה'יריד' שלי הוא בר"ה), כלומר כי אז הוא הזמן לשנות את הקצוב לו לאדם, אבל במשך השנה אין בזה אלא 'גילוי' כמה ומה נקצב בר"ה... מאז היה ה'ברכת אברהם' חוזר הרבה על דבריו אלו מיין יריד איז ראש השנה... מיין יריד איז ראש השנה...

ע. כה אמר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע (בליל ר"ה תש"ט, בשנה הראשונה להנהגתו), זקני ה'חידושי הרי"ם' זי"ע אמר בשעתו ובזמנו, שביום ראשון דר"ה אין לבקש על גשמיות, כי אם על מלכות שמים ועל 'יודישקייט', ורק ביום השני אפשר לבקש על פרנסה וכיו"ב, והוסיף ה'בית ישראל' שהרי שני ימים של ר"ה נחשבים כ'יומא אריכתא' וכקדושה אחת, ואכן גם יודישקייט ופרנסה קדושה אחת הם, והא בהא תליא, כי בכדי שנוכל לעבוד את השי"ת בתורה ותפילה ולגדל צאצאינו כראוי זקוקים אנו לשפע של פרנסה בכבוד, וממילא ניתן לבקש על פרנסה גם ביום א' דר"ה (פאר ישראל ח"א עמ' רצג).

וכיו"ב אומרים משם הרה"ק רבי משה מקאברין שרבו הרה"ק מלעכוויטש הקפיד על מי שכתב בקוויטל (פתקא בבקשת רחמים) בימים הנוראים בקשות על פרנסה, באמרו, איך באפשרי לאדם לחשוב בעת זה על צרכי הגוף בעת שצריך לחשוב במה יתרצה העבד אל אדוניו. מ"מ אמר הקאברניער אך עתה היהודי שמבקש על פרנסה מבקש על טהרת הנפש, כי תוכן רצונו שיהיה לו דעה צלולה להתפלל עבור לפני המקום, או לאמר קאפיטל תהלים בדעה צלולה או ללמוד, לכבד שבתות לשלם שכר לימוד, והכל הוא לעבודת ה' יתברך.

וכבר פירש הרה"ק רבי בונם מפרשיסחא זי"ע מה שאמרו בגמ' (ר"ה טז:) שתוקעין מיושב וחוזרין ותוקעין מעומד כדי לערבב השטן, כי עיקר התירוץ של האדם על שלא השלים עבודתו למקום כראוי הוא משום טרדות וערוב הפרנסה, שלא היתה לו דעה צלולה ללמוד ולהתפלל. אך השטן טוען, שאין זה תירוץ, כי היית צריך לעבוד לבוראך ולא להשגיח על טרדת הפרנסה, לזאת אנו תוקעין בשופר ומתערבב השטן (ואינו יכול לטעון את טענותיו), ורואה השטן כי באמת זהו תירוץ כי מי שנתערבב שכלו מחמת הטרדות אינו יכול באמת לעבוד עבודתו בשלמות (שיח שרפי קודש).

הדעת, וכיון שכן לית לן בה. ואף חובה^{ע"י} להתפלל על הפרנסה^{ע"ב}.

ויש הטוענים, האיך נתפלל על בני חיי ומזוני לפני מלך א-ל רם ונישא, כבר הפריך טענתם הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע (בנסת הוד, ערך הון את הכל), והעמיסו בנוסח התפילה קדוש אתה ונורא שמך - הרי הקב"ה קדוש ונורא, ואיך אפשר לבקש מאתו על קויליטש (חלה), ושאר עניני פרנסה, לזה אומרים 'ואין אלוה-מבלעדך', כי אין לנו למי לפנות אלא על הקב"ה הון את העולם. כי ממי נבקש אם לא מאתו יתב"ש.

תמידים כסדרם - חשיבות התפילות הקבועות ביום זה והנה עיקר התפילה הוא מה שתיקנו אנשי כנסת הגדולה והחכמים בכל הדורות והם המה יסודות התפילה, ובעיני ההמון יש שמאריכים בפיוטים שונים ואילו את נוסח התפילה הקבוע שבכל יום אומרים במרוצה, אך האמת שהן דברים העומדים ברומו של

ביוצא בזה הובא ב'אמרי פנחס' (תפה) בשם הרה"ק רבי פנחס מקאריין זי"ע, וז"ל 'שומים רעדין זיך איין (מתפתים לחשוב) צווחין ככלבים הב הב, ואין מתפללים בר"ה ויו"ב על פרנסה, דאם האבין זיי ניט, און דאם בעטיין זיין ניט' [אינם במדרגה זו שלא לבקש על הפרנסה, וכיון שאינם מבקשים אינם זוכים לפרנסה, ונמצאים 'קרח מכאן ומכאן'].

עוד שם (אות תפה) וגם פעם אחת ציוה לומר פרשת המן בכל עשרת ימי תשובה, וכמה פעמים שמעתי שהיה מזהיר להתפלל על הפרנסה ושאר הצטרכויות ולהאמין שהש"ת ימלא שאלתו בוודאי, והיא מצווה רבה^{ע"ב}.

וכיו"ב כתב הרה"ק רבי יצחק מווארקא זי"ע (שמועת יצחק, שבת תשובה אות ו) והוסיף בצחות הלשון, שאז אומר לו המלאך מיכאל הבט וראה, הנה מתקיעה אחת מיד אתה נבהל, א"כ, איך מלאך ליבך לדבר על 'בני אדם', שאתה 'מלאך' ובכל זאת נבהלת, מה יעשה 'אדם' קרוץ חומר כשטרדות מבלבלים אותו.

עא. יש שהמליצו, כי אדרבה המתפלל רק על עניני רוחניות בלבד (אף בכל השנה) נראה חלילה כ'כופר' במקצת. כי הרי הוא כאומר - בכדי להתעלות ברוחניות נצרך הנני לסייעתא דשמיא וע"כ אתפלל ע"ז, אבל בענייני גשמיות יש בידי 'זיך אליינס אן עצה געבען' (לשית עצות בעצמו ולהסתדר)...

וכן אמר להדיא הגאון רבי ישראל סלאנטער (כוכבי אור עמו' רסב), וכן הורה מרן החזו"א שיום זה ניתן לבקשות - אף לכל צרכי האדם (מעשה איש ח"ג עמו' קנז).

עב. אדרבה, הן הן עיקר התפילות, וכפי שאמר הרה"ק מוהר"ש מליובאוויטש זי"ע, כי האנחה והבכיה על המצב הגשמי בראש השנה, הוא תשובה עילאה (הובא בליקוטי דיבורים ח"ד עמוד תשכ).

יש שרמזו זאת בלשון הכתוב (קהלת ט ד) 'כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת', שהנה המתפלל על עניינים רוחניים דומה הוא ל'אריה' אכן המתפלל על גשמיות כבר דימו אותו בזוה"ק ל'כלב', אך טוב הכלב החי - טוב המבקש על פרנסה בחיות ומתוך ליבו, באמונה שהקב"ה שומע תפילתו ויכול למלאות משאלתו מזה שמתפלל על רוחניות ואינו אלא כמת... שמתפלל בלא לב.

עג. פעם באה קבוצת חסידים להסתופף בצל קדשו של הרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע, אך שהו שם רק בשעת התפילה ואילו את הסעודות אכלו במקום אחר, משהבחין בכך הרה"ק נענה ואמר בדרך צחות 'חסידים אלו מתפללין כאן על הפרנסה, ואילו אכילתם במקום אחר הוא...' עמד שם החסיד רבי נתנאל רדזינר ז"ל [זקנו של הרב נתנאל רדזינר ז"ל מבני-ברק, שהקים את בית המדרש לתורה ולחסידות 'אש קודש', וזכותו קיימת לעד] והרהר לנפשו, הלא איתא בזוה"ק שאין להתפלל על הפרנסה בראש השנה, ומהו שאמר להם הרבי שהם מתפללים כאן על הפרנסה, ויהי כאשר עבר החסיד לפני הרה"ק מסטאלין להתברך בברכת שנה טובה, עצר אותו הרבי ואמר לו מה שאסור להתפלל על הפרנסה היינו רק לאדם שיש לו פרנסה ומבקש עוד, אבל מי שאין לו פרנסה כלל מותר לו להתפלל על כך בראש השנה...

והוסיף, שבזה מדויק היטב לשון הזוה"ק 'צווחין ככלבים הב הב' ולא אמר פעם אחד 'הב', והיינו מפני דקאי על אלו שיש להם ומבקשים להוסיף עוד על מה שכבר ניתן להם. אולם מי שאין לו - ואף המבין להשים עצמו כ'רש' - בידיעה שבראש השנה הכל חשבון חדש והרי הוא כמי שעדיין אין לו כלום, לו נאה ויאה לבקש 'הב לן מזוני'.

עשייה, מתתא לעילא, ופשיטא ביום הדין הגדול והנורא הזה קודם שיבוא לתפילת העמידה צריך שיהיה בכסה ליום חגנו, פי' צריך לבסות ולהמתיק את יום הדין הגדול שהוא ראש השנה הנקרא יום, כמ"ש (איוב א ו) ויהי היום וגו' ויבוא גם השמן, זה ראש השנה שהדין מתגבר בו ורבו המקטרגים והם המונעים ומבדילים מלהתפלל התפילות... כי לכן תקנו תחילה סדר הקרבנות שמכפרין, כמ"ש רז"ל (מנחות קי.) כל העוסק בתורת עולה וחטאת כאלו הקריבם וכיוצא בזה שאר הקרבנות. ואחר זה תקנו לומר פסוקי דזמרה, לומר הקליפות ולהבניעם, שהוא מלשון לא תזמר כידוע, ומכל שכן ביום ר"ה שצריך לזוהר בהם מאוד טרם בואו אל היכל המלך למשפט להשתיק המקטרגים ולראות שיהיו לו מליצים טובים.

עולם, אין לשער גודל חשיבותן ע"ד, ואין לזלזל בהם ע"ה. והוכיח כן הרה"ק ה'מגיד' ממעזריטש זי"ע במכתב קודש (תורת המגיד שבת ומועדים ר"ה, נדפס ב'ליקוטים יקרים' אות קלד), אבל בזה אני מזהיר אתכם בשארי התפילות ותחנונים וקרבנות ופסוקי דזמרה וק"ש וברכותיה, שאתם דשים אותם בעקב והם עומדים ברומו של עולם, כל אחד ואחד בפני עצמו הוא שלם ועליון ונישא מאוד ואתם אומרים נואש לתפילות אלו, כי עיקר מגמותיהם לתפילת העמידה, אבל אתם טועים ומבוכים בזה ע"י, הגם שבאמת העמידה היא העיקרית שהיא כמדובר לפני המלך בעולם האצילות עצמו. אכן, מי שאין לו מפתחות חדרים החיצונים איך יכול לבנוס בחדרים הפנימיים, כי לכן תקנו הקדמונים מתחילה העולמות על הסדר כידוע, שהם נגד ד' עולמות אצילות, בריאה, יצירה,

עד. צא ולמד מדברי ה'מטה משה' (אות לא) שמביא משמיה דרב שרירא גאון ורב האי גאון ורבי יהודה החסיד, שהמכוון בפיוט 'אדון עולם', ערב אני בדבר שתפילתו נשמעת, ואין שטן מקטרג על תפילתו, ואין שטן ופגע רע בר"ה וביו"כ בתפילתו, ואויביו נופלים לפניו.

ראה אזהרת ה'מטה אפרים' (תריט סט"ו) לומר ברכות קרי"ש של ערבית בכוונה עצומה, 'ובפרט ברכת 'השכיבנו', שכולה בקשות עצומות, אומרים בבכי ובתחנונים כי הוא שעת רחמים ועת רצון, וכל המכוון בו מובטח שאין תפילתו חוזרת ריקם, וממוצא דבר אתה למד, שיש בקשות קבועות שאומרים מידי יום ביומו, וצריך לזוהר מאד לכוון בהם, כי באמירתם פועלים דברים נשגבים, ויזכור שכל הבקשות העצומות האלו [והסר מעלינו אויב דבר וחרב ורעב ויגון...והסר שטן' וכן הלאה] הנאמרות בראש השנה קאי על כל השנה כולה ולא רק על אותו יום בלבד.

וביותר צריך להיזהר לכוון בתפילתו בראש השנה, דהתפילות שמתפללים ביום הזה אינם בקשה רק על יומו (כדרך התפילות בכל השנה) אלא מכיוון שבזה היום נכלל כל השנה הבעל"ט הרי גם התפילה שבו תפילה ובקשה היא על כל השנה, ויתן אל לבו לכוון כך בכל תפילה וכל בקשה שפיו ימללו בזה היום.

עה. על כן יאמרו המושלים, משל למה הדבר דומה, לאחד שנתבע לדין והלך אל 'טוען' (עו"ד) שילמד אותו מה יענה ליום הדין... אלו טענות יאמר בכדי שיזכו אותו הדיינים, ולימד אותו הטוען היטב מה לומר, ובכדי שלא יכשל בלשונו ולא ינקש בשינונו הוסיף הטוען לסדר לו את כל הטענות וההוכחות לדבריו על גבי הכתב, דבר דבור על אופנו. ויהי היום והגיע עת המשפט, ובתחילה הרצה התובע את דבריו, וכששאלו הדיינים את הנתבע מה בפך – הוציא את הדף מחיקו והחל להקריא בקול יבש וחסר חיות... (לחש הטוען באזניו געב פייער – תן אש... כי אמנם אותם טענות יש בהם כדי לזכות אותו אך הרבה תלוי כיצד אומרים אותם... על דרך זה ייאמר, אנשי כנסת הגדולה סדרו לנו 'מחזור' שלם, תפילות ערוכות שבכוחם להמתיק כל גזירות רעות ולהשבית כל שטן וכל מקטרג, לשכך כעס וחמה ולהשפיע שנה טובה ומתוקה בכל מיילי דמיטב, אך געב פייער... (הקדמה לספר 'קדושת היום').

עו. והאריך בזה בספה"ק 'יושר דברי אמת' (אות נו) 'ועוד צריך אני לעוררך ולהזכירך ולהזהירך, אף שכבר ידוע הוא לך, אבל להזכיר אני צריך, בענין התפילות של ראש השנה ויום הכיפורים, שהעולם אומרים אותם באמת בהתעוררות גדול, אך עיקר מגמתם שהם מתעוררים הוא בפיוטים ותפילות החדשות הנאמרים במחזור, אבל התפילה הסדורה בפסוקי דזמרה וקרבנות וקריאת שמע ותפילה הם אומרים במרוצה כמו בכל השנה, ואינם יודעים כי זה העיקר וזה התוספות, ולא יקובל התוספות בלתי העיקר, ובדרושים של הרב ר' בער זלה"ה בהכתבים יש שם דרוש ארוך על גנות האנשים האלו, ואתה ידעת זה מעיקרא מעצמך ממנהג הקדוש מו"ה מנחם מענדל זלה"ה מפרעמישלאן שעשה העיקר עיקר, בפרט ביום נורא כזה צריך לשום נפשו בכפו לכוונת התיבות ואותיות כידוע, ובזה מעלים התפילות הפסולות של כל השנה, כידוע מכל הספרים ואין להאריך בזה'.

בשירות ותשבחות ומזמורים שהיה מזמר בהם הקליפות ובוזה העביר פנים של זעם והכעס מהמלך. ובראות המקטרינים כי המלך נתרצה ברצון ושמחה, נסתמו דבריהם וברחו להם, ומליציו הטובים נתגברו ויצא לאור משפטם, עכ"ל^ע.

ואל יחשוב האדם שעליו ללכת בגדולות ולכוון שמות ויחודים ורזין עילאין בראשי תיבות וגימטריאות בעת התפילה, כי זה אינו נכון, ועיקר הכוונה היא פירוש המילות, וכלשון ה'בית אהרן' (דף ד:)' העיקר הוא לשמוע פירוש המילות'.

כי תצא למלחמה - התעוררות קודם תקיעת שופר

בספרי הקודש האריכו בהרחבה יתירה אודות הזמן שקודם תקיעת שופר, בו 'וצאים אנו למלחמה'^ע לערבב את השטן ולהמתיק כל הדינים ולהפכם לרחמים גמורים אכ"ר, כאשר מי לא יירא ויחרד^ע מאימת הדין^פ, וכלשון הפייטן (ונתנה תוקף) 'בשופר גדול יתקע, וקול דממה דקה ישמע, ומלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון, ויאמרו הנה יום הדין לפקוד על צבא מרום בדין כי לא יזכו בעיניך בדין, וכל באי עולם יעברון לפניך בבני מרון'. וכאותו לשון נורא

ועוד תקנו לומר מתחילה זמירות שירות ותשבחות להעביר פנים של זעם, משל למלך שבחר יום אחד מוגבל לעיין ולהשגיח במעשה בני המדינה, והעמיד המלך מליצים ומקטרינים כנימוס המלכות. והנה כאשר שמעו בני המדינה את הדין הגדול והנורא, אימה חשיכה גדולה נפלה עליהם ולא קמה בהם עוד רוח ויצעקו צעקה גדולה לאמר אוי לנו מיום הדין ומיום התוכחה וביותר שפני המלך זועמה עלינו כי הרבינו לפשוע ולא עשינו ציווי ומרדנו בו ומי יכול לעמוד מפני זעמו. ובוודאי מפני זעם המלך נסתם פי המליצים הטובים עלינו ויתגברו המקטרינים. והתייעצו בני המדינה לאמר סמא דמלתא מתחילה להשתדל להעביר זעם המלך, מה עשו, בחרו איש אחד חכם מאוד ונבון הדבר ויוכל לכלכל דבר. והיה האיש ההוא ברחן מאוד, וכאשר האיש ההוא בא אל המלך התחיל לדבר בפניו דברי משל ומליצה ובדברי חשק ובשמחה גדולה, ובדברי שבחים וגדולתו ורוממותו של המלך, ובמלתא דבריהותא כאלו אינו מבלל בני המדינה ואינו בכלל הנידונים, ולא זו משם עד שבא ממשל למשל ומשמחה לשמחה עד שהעביר זעם המלך, ולא עוד אלא שגרם שמחה ותענוג גדול למלך. וז"ש בזה (ח"ב, קו). דוד מלכא, בדיחא דמלכא הוה, שהיה משמחו במלתא דבריהותא

עז. ואמר אחד מצדיקי דורנו, שהאומר פסוקי דזמרה במרוצה ורק בהגיעו להמלך מתחיל הוא להתלהב ולכוון יש עליו טענה ותביעה כמו שאמרו במלך בשר ודם (גיטין נו:)' אי מלכא אנא, אמאי לא קאתית לגבאי עד האידינא, (אנכי המלך מדוע לא באת אלי עד עתה), ומרמז להקב"ה מלכו של עולם - שישאלהו, מדוע אמרת פסוקי דזמרה במהירות וכמצוות אנשים מלומדה בלא כוונה... ורק ב'המלך' נזכרת במלכות שמים, (כעין המסופר על הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע שנתעלף פעם בגשתו להמלך - והסביר שזכר בדברי הגמרא אי מלכא אנא אמאי לא אתית לגבאי עד השתא, היכן היית בכל חודש אלול...). עח. דבר נפלא כתב הגאון רבי שלמה קלוגער זי"ע (הג' חכמת שלמה סי' תקפ"ב) וז"ל, ולפענ"ד, יש לומר התוקע קפיטיל (מזמור) קמ"ד בתהלים קודם התקיעות, משום שנאמר (שם א) 'המלמד ידי לקרב אצבעותי למלחמה', כי היא מלחמה גדולה אשר אנחנו נלחמים יום זה, ויש לו להתפלל ע"ז מקודם, ולפענ"ד הוא מסוגל אם יאמר בכוונה, עכ"ל.

עט. פעם כאשר הוצרך הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע להוכיח בעל עבירה באמצע ימי החורף, קרא לו ואמר לו בקדושתו 'כיצד לא פחד לבך, והלא עוד מעט יגיע הזמן שלפני תקיעת שופר'...

אמנם כבר מילתנו אמורה שאין הפחד והתעוררות היראה סתירה לשמחה, וכבר כתב הגאון רבי חיים מוואלוז'ין זצוק"ל (בסוף סידור הגר"א, 'כתר ראש' אות קד) שרבו הגר"א מוויילנא זי"ע היה שמח שמחה גדולה בטרם ניגש לתקיעת שופר. ובוזה מבאר 'הלבוש' (סי' תקפ"ב) מה שכתבו הפוסקים שנוהגים שהבעל תוקע עולה לתורה בראש השנה, כי פקודי ה' ישרים משמחי לב, ובוזה יעלה בידו לתקוע את התקיעות מתוך שמחה וחדוה. ונתנו רמז בדבר כי 'שופר' ר"ת שחוק פינו ולשונו רינה' (תהילים קכו ב), ללמד על חובת השמחה שבתקיעת שופר.

פ. ומהאי טעמא כתבו בספ"ק שלא להתודות קודם התקיעות, בכדי שלא להזכיר שום חטא ח"ו ולא לתת ל'בעל דין' מקום למצוא טענה ועלילה בזמן נורא כזה (וכל הדין דברים שזכר בפוסקים לגבי וידוי בלחש ובמחשבה הוא רק 'בין התקיעות'

באר הפרשה - ראש השנה

שכתב הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע (יערות דבש דרוש יד) 'עמדו נא וראו מה נורא יום ה' אשר תלהט אש סביב, ועד תקיעת שופר אלפי אלפים פרסאות גחלי אש בוערות, ולזאת אפילו מלאכי השרת יאחזון רעדה וכו' כי אי אפשר לשער גודל האש עד שבא השופר' פא.

ועל כן הזמן נרמא לשוב בתשובה שלימה^פ, ואף מי שעדיין לא 'התעורר' - יחוס על עצמו ועל נפשות בני ביתו^פ וירוץ לתפוס מבעוד מועד^פ, וכל אחד יקבל על עצמו קבלה טובה^פ לכל השנה הבעל"ט^פ, והיא שתעמוד לו לזכות בדין ולקבל את כל ההשפעות

פא. יש ש'דרשו סמוכים' בדברי הגמרא (שבת קיז:): 'תקיעת שופר ורדיית הפת...', שנסמכו זה לזה ללמד, שכשם שברדיית הפת מזדרזים מאוד כי אש בוערת בתנור ואם לא ימהר להוציא תשרף הפת... כך יש לך לדעת בראש השנה כי הזמן בוער כאש ויש למהר להציל, וההצלה תהא ע"י השופר.

פב. הא לך לשונו של הגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע (חכמת התורה שנת תקפ"ט דרוש א לר"ה) והנה מזה נמי יש סמך להקדים הבכיה אל השופר, וכן נאמר בשיר השירים (ב יד) 'הראיני את מראיך השמיעני את קולך', וא"כ כיון שהקב"ה רוצה לראות אותנו תחלה ואח"כ לשמוע השופר, וא"כ אם המלך מלכי המלכים רוצה לראות אותנו תחלה, צריך לראות לרחוץ הפנים תחלה היטב יפה כראוי, לכך צריך לרחוץ הפנים שלנו בדמעות ונהיה ראויין להראות לפניו ית' ואח"כ נשמיענו את קולינו בהשופר. עכ"ל.

פג. שנה אחת קודם התקיעות פנה מרן ה'בעל שם טוב' הק' זי"ע וזעק מנהמת לבו - הבאתם את טפכם ובניכם הנה, עשו כל איש 'חשבון נפשו' שמא הוליק את בניו לבית המדרש כמו שהוליק אברהם אבינו את יצחק בנו לעקידה וכו', על כן עשו תשובה גדולה והתפללו בעד בניכם' (כתר שם טוב אות שלה).

פד. ובזה ביארו מנהג ישראל לומר 'למנצח לבני קרח מזמור' (תהילים מז) קודם התקיעות, שהרי אף הם היו באותה עצה, וכבר עמדו סמוך לשאול תחתיה, אלא שברגע האחרון... 'על פתחה של גיהנום', עצרו בעצמם ושבנו אל ה' בלבב שלם, וכמו שאמרו חז"ל (מגילה יד.) 'מקום נתבצר להם בגיהנם', ובא ללמד, להתעורר עתה בתשובה 'ברגע האחרון' שקודם התקיעות...

באופן אחר אמרו, שיש בזה לימוד זכות על בני ישראל, שהנה בני קרח חזרו בתשובה ממש 'בסוף' ונתקבלה תשובתם 'ובני קרח לא מתו', אם כן תתקבל תשובת בני ישראל בזה היום אף למי שהגיע עד לשאול תחתית... החסיד המפורסם הרה"צ רבי מרדכי ראקוב זצ"ל נענה פעם מתוך שמחה אל רבו הרה"ק ה'חוזה' מלובלין זי"ע - היום אירעו נסים ונפלאות לבני ישראל, שאלו הרבי לפשר כוונתו, השיב החסיד, כי אילו היו קובעים לומר קודם התקיעות ז' פעמים פרק קי"ט לא הינו מגיעים לתקוע בשופר מחמת אריכות הפרק... הגם שבפשטות נראים הדברים כמילתא דבדיחותא בעלמא, מ"מ עומק יש כאן, שהרי פרק קי"ט מדבר על 'תמימי דרך' השלימים בעבודתם, שם נאמר אשרי נוצרי עדותיך... בכל לבי דרשתיך... ותורתך חנני, דבקתי בעדותיך, זכרתי משפטיך מעולם, חצות לילה אקום... טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף... מעתה, אם היו אומרים פרק זה לפני התקיעות היו המקטרגים מתעוררים לטעון שיפשפשו במעשיהם של בני ישראל האם 'קיים זה מה שכתב בזה'... ומי יעמוד בדקדוקי המשפט. אכן נס גדול הוא שאומרים 'למנצח לבני קרח מזמור'...

פה. והיות ש'הזמן קצר והמלאכה מרובה'.. ואין שעת הכושר ביישוב הדעת כל כך להתחיל להתבונן בעצמו איזו קבלה טובה יקבל על עצמו לפי מצבו ועניינו, קבלה אשר יוכל לעמוד בה באמת... על כן עצה טובה קמ"ל לעשות כל אותו 'חשבון הנפש' בעוד היום גדול (ואפילו מקודם ר"ה...) מתוך מתינות ושיקול הדעת, ואז יגמור בדעתו הנהגה טובה שינהג בה בל"נ במשך כל השנה הבעל"ט, ומקודם התקיעות יתן דעתו על אותה קבלה שכבר חשב מקודם, ויחזור ויקבל אותה ביתר שאת וביתר עוז.

פו. וכאנתו מעשה בחסיד שנכנס אל הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע קודם ראש השנה והזכיר את עצמו שהוא משמש כ'בעל תוקע' ומבקש שהרבי ילמדנו את כוונת התקיעות. נענה הרבי ואמר 'בשעת התקיעות יש לכוון 'רחמנא אמר תקעו' [ולקיים מצות עשה דאורייתא], אולם בכל ימות השנה תזכור שהנך 'בעל תוקע'... והדברים אמורים לכל אחד ואחד, שבכל השנה כולה צריך לזכור את ימי הדין. ואפשר לרמזו כן בלשון הכתוב (ויקרא כג כד) 'זכרון תרועה' - שהחובה לזכור את התקיעות בר"ה גם באמצע השנה.

וכן פירש הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע, שיום ר"ה נקרא 'יום הזכרון' כי על האדם לעשות פעולות שבכל השנה יזכור כי עבר עליו 'ראש השנה' בתחילת השנה. ע"י שיקבל ע"ע קבלה שתלווה אותו בכל השנה.

לפשפש במעשיו ולחזור ממה שהוא בידו מן העבירות, והמתרשל בזמן הזה מן התשובה אין לו חלק בה' אלוקי ישראל, שכל השנה אין ההתעוררות מצוי כל כך ואף מדת הדין מתייאשת ממנו וממתנת לו עד זמן זה, והוא אצלי מה שאמרו אין ב"ד של מעלה נכנסין לדין עד שיקדשו ב"ד של מטה את החדש, עכ"ל.

ובזוודאי מידה טובה מרובה, כי המתעורר בימים אלו יש לו חלק באלוקי ישראל, ויזכה לשנה טובה ומתוקה ושפע רב עד בלי די.

עורו ישנים - 'לשמוע' קול שופר

ידועים דברי הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"ג ה"ד) 'אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר עורופ"ח עורופ"ט ישנים משנתכם',

הנוראות והעצומות שעל ידי השופר, וכמו שכתב הרש"ש (נהר שלום בסדר תפילות ר"ה ותק"ש) וז"ל. עת רצון הוא זמן התקיעות להתחרט חרטה גמורה על כל אשר נואלנו ואשר חטאנו 'בכלל ובפרט', ולקבל כל א' ממנו לשוב מאיזה עוון שבידו, ואל יפחות כל אחד לשוב מאיזה חטא - קל או חמור, כי בזה זוכה להיות צדיק בעל תשובה ומכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות^{פז}.

נוראות כתב המאירי (ר"ה שו"י) - אף על פי שבכל יום ויום ראוי לאדם לפשפש במעשיו לשוב מדרך הרעה, כמו שאמרו ז"ל (אבות ב"ז) שוב יום אחד קודם מיתתך, מ"מ בזמן הזה, ר"ל בראש השנה ראוי לו להתעורר ביותר, אמרו ז"ל דרך משל ג' ספרים נפתחים בראש השנה ועל הצדיקים ועל הבינונים, ר"ל שכל אחד נידון כפי מעשיו כמו שביארנו במשנה, ויתעורר

פז. הנה חז"ל (עיי' ר"ה לג:) למדו כמה וכמה הלכות בתקיעת השופר של ראש השנה מתקיעות דיובל, ולכאורה צריך ביאור הרי תקיעת היובל הייתה תקיעה אחת (של ב"ד) לחמישים שנה, ובס"ה כל מנין תקיעות הללו בכל שנות קיומו של 'כלל ישראל' אינו עולה כי אם כ"ז יובלות שנהגו בעם בני ישראל, ומדוע למדו משם לראש השנה הנהוג זה אלפי שנים וכבר תקעו ויתקעו ריבי רבבות של תקיעות, ושפיר היה ללמוד יובל מ"ה ולא להיפך, אלא אפ"ל עומק הכוונה דבא ללמדנו דכמו שביובל ע"י 'תקיעה אחת' יצאו אלפי עבדים לחרות עולם, ואלפי שדות שבו לבעליהם, והכל בכוח אותה תקיעה אחת, אם כן יש לנו ללמוד לדידן - שבאיזה מצב שרק נהיה, אפשר לנו בתקיעה אחת לצאת לחרות עולם מידי של יצר זה... להיות אדם חדש.

פח. ועפ"ז ביאר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (ד"ה אני ישנה) 'ולכן מן התורה מספיק רק קולות אחדים בתקיעת שופר, שעל ידם יתעורר הישן, אבל מרוב עתים וימים שנתמעטו הדורות התקינו חז"ל מאה קולות, כי לא בקל יתעורר הישן מתרדמת הבלי הזמן, וצריך הרבה לעוררו עד שיתעורר'.

פט. ואפשר לבאר הטעם שכפל הרמב"ם בלשונו וכתב 'עורו עורו' [כן נדפס במהדורת 'פרנקל' על פי כתב יד קדשו של הרמב"ם], שבא לרמז שעלינו להתעורר מקול השופר ולא נהיה בבחינת 'וישן ויחלום שנית' אלא נתעורר בכל כוחנו לעבודת השי"ת, ואף לאחר שנתעורר נחזור תמיד שוב להתעורר.

כמילתא דבדיחותא מספרים, שאחד ביקש מחברו שיעירנו למחר להשכמת הבוקר, הלה הגיע בשעה היעודה וניסה להעירו, אך הוא ישן בתרדמה עמוקה, ואף לאחר שדחפו ואף שפך עליו מים לא התעורר כלל, בלית ברירה התייאש הראשון והלך לדרכו. לאחר כמה שעות פגש בחברו אשר שאלו בתרעומת, מדוע לא העיר אותו כמו שסיכמו בערב, השיב הלה בהצטדקות, שהוא קיים את הבטחתו, ואף שפך מים עליו וניסה עוד שאר תחבולות כדי להקיצו, אך הוא לא התעורר, נענה חברו ואמר 'אכן, זכור הנני בחלומי היאך שמאן דהו שופך עלי מים באמצע השינה... ולענייננו אפשר ללמוד, ששייך לפעמים להתעורר בתוך החלום, וזה בא הרמב"ם להדגיש, שעל האדם להתעורר בפועל ממש, ולדעת שהכל עומד כרגע על כף המאזנים, ובקל יכול להטות הכף לזכות אם יתעשת ויחזור בתשובה על ידי קול השופר.

צ. כבר אמרו להמשיל, לשריפה שפרצה בבית, ובאותה שעה היה אחד מבני הבית ישן על מיטתו בשלוות נפש, והנה באו כמה 'חכמים' אשר רצו 'להציל' את הלה מן הדליקה, והחלו למדוד גודלם של חלונות הבית וגם את מידות המיטה בניחותא ובכבוד ראש, זעק להם מאן דהו שוטים, בטלנים, הרי תוך כמה רגעים ישרף הלה עם מיטתו גם יחד - העירו אותו... הקיצו אותו... ויברח כל עוד נשמתו באפו... כיו"ב לדידן, אחינו בני ישראל, ביום הדין הנורא, הפסיקו למדוד וללכת הנה והנה, הקיצו עצמכם, התעוררו להתחיל להלך בדרך המלך - מלכו של עולם.

באר הפרשה - ראש השנה

ונרדמים הקיצו מתרדמתכם^{צא}, וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה, וזכרו בוראכם אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן, ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל, הביטו לנפשותיכם, והטיבו דרכיכם ומעלליכם, ויעזוב כל אחד מכם דרכו הרעה, ומחשבתו אשר לא טובה. שעל ידי קול השופר צריך להתעורר ולחזור בתשובה^{צב}. ויכניע עצמו^{צג} לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם.

פעם נכנס הגאון הגדול הרב מפוניבז' זצ"ל אל היכל ישיבתו הרמה, ושאל את תלמידי הישיבה כדת מה לעשות באדם הישן, אשר רואה בחלומו אריה גדול הפוער פיו לבלעו חי, ובפחדו כי רב זועק האיש זעקות נואשות עד לב השמים שיחושו להצילו משיני הכפיר השואג לטרף, שאל הרב מפוניבז' האיך נוכל להצילו, הוא מותיב לה והוא מפרק לה, מ'וועקט איהם אויף... מ'וועקט איהם אויף... (מעוררים אותו משנתו העמוקה), ובזה סר כל הפחד והמוות, ומוסר ההשכל מדבריו הוא, שלפעמים שוקע האדם במשך השנה בתרדמת הזמן, והוא מהלך בדמיונות היצר הרע, ולזה בא קול השופר לעוררו משנתו, ויתפקח מכל 'חלומותיו', ויראה שלא דובים ולא יער, וכל היצר הרע על שלל תאוותיו אינו אלא חלום ודמיון בעלמא.

וכן מצינו בכל מקום שנכתב בשו"ע ופוסקים אודות ה'סליחות' נכתב לקום לסליחות, וברבינו יונה (שע"ת א ג) כתב 'לא ימצא איחור התשובה אלא בעמי הארץ אשר המה ישינים שוכבים', כי זוהי 'פתחה של תשובה' להתעורר ולהתנער משנתו בהבלי הזמן, להתפכח ולהתחיל לעבוד את ה'.

צא. הנה מצינו ג' לשונות מעניין השינה, 'תנומה' שהיא הקלה שבשינה, למעלה ממנו 'שינה', ו'תרדמה' קשה מכולם (עד שנפסק שאפשר לצרף את הישן למנין, שו"ע או"ח נה ו, ואילו שיכור השרוי בתרדמה אינו מצטרף למנין, משנ"ב צט י), ולזה הביא

הרמב"ם כי הרמז לתקיעת שופר הוא בלשון 'עורו... ונרדמים הקיצו מתרדמתכם', כי הכל מתעוררים לקול השופר.

צב. ביאור נורא ביאר הרה"ק האור המאיר' זי"ע (עפ"י דבריו בד"ה א"י היתקע), דלכאורה אם השופר בא לעורר את ישראל לתשובה, מדוע הוצרכו ל'שופר' אפשר לתקן שבכל עיר ועיר ידרוש החכם 'דרשת התעוררות' בקול

חוצב להבות אש. ומבאר בדרך משל, לעיירה מוקפת חומה שהתגוררו בה עניים ועשירים, והעמידו שומר בפתח העיר שישמרו אותם מן המזיקים והגנבים, והנה כאשר יבחין השומר בכנופיית גנבים המתקרבים לעיר ויצעק גנבים...

גנבים... לא יתאספו אצלו כי אם העשירים לבדם הדואגים על כספם ורכושם, ורק הם יסייעו לשומר להתגבר כנגד הגנבים ולגרשם מתחום העיר, ואילו העניים ישארו בבתיהם, כי לא איכפת להו כ"כ אם יכנסו הגנבים בתוך העיר, מאחר שבלאו הכי אין מה לגנוב מהם, אך אם יצעק השומר בקול אש... אש... שהעיירה בוערת וכל הרוצה להציל את נפשו עליו לעזוב את העיר, אזי ימלטו כולם על נפשם.

והכי נמי אם היה החכם דורש לפני העם להתחזק בענייני תפילה, היו חלקם אומרים שהם מתפללים כהוגן ואין הדברים מכוונים אליהם, ואם היה מעוררם בלימוד התורה היו התלמידי חכמים מתנערים ואומרים שהם עסקו בתורה כל השנה כולה, ואם היה מוכיחם על ענייני גמילות חסדים היו העסקנים הולכים בלב רגוע, שלא אליהם נאמרה התוכחה, ולכן אמרה תורה לתקוע בשופר בקול רעש גדול, שזה מעורר את כל אחד ואחד לחזור בתשובה בכל מצב שהוא, ולב יודע מרת נפשו והוא עצמו מכיר בנגעי עצמו, וכדוגמת השומר הזועק אש... אש... הגורם לכולם לברוח ממקומם.

צג. סיפר הרה"ח הישיש רבי זאב אייזנבאך זצ"ל ששמע מאחד מזקני ירושלים ששמע מזקנו בעל המעשה, בהיותו ילד קטן נסע עם אביו באחת השנים לשהות בראש השנה בצל הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע, והיה אז שם ציבור גדול מאד של חסידים, ומחמת הדוחק והצפיפות היו חייבים להוסיף עוד מקום לעמוד בעת התפילה, לכן עשו חור גדול בגג של בית המדרש, והרבה מן החסידים עמדו על הגג ושם הביטו אחרי הרה"ק מטשערנאביל בעבודתו בקודש.

אך עדיין שרר דוחק גדול בבית המדרש, ומחמת גודל הדוחק והצפיפות שהיו קודם התקיעות התעלף בעל-המעשה חסר אונים, מיד מיהרו לעוררו מעלפוננו והשיבוהו אצל הבימה – מקום ששלט האוויר (תחת החור שבגג) בסמוך להרה"ק מטשערנאביל, מפני שהותו במקום קרוב כ"כ זכה אז לשמוע דברות קודש שדרש הרה"ק מטשערנאביל באותה שנה בקול חוצב להבות אש קודם התקיעות, וכה אמר, ה'תקיעה' היא קול שופר חלק המורה על מדת הגאווה, ואילו תרועה מורה על שברון לב ומדת ענווה, וזהו הרמז בפסוק (תהילים מז ו) 'עלה אלוקים' כדי לסלק מדת הדין המרומז בשם אלוקים, צריך לקיים 'בתרועה' שיהא לבו נשבר בקרבנו, אך סילוק שם ה' המורה על רחמים נעשה

אך עדיין שרר דוחק גדול בבית המדרש, ומחמת גודל הדוחק והצפיפות שהיו קודם התקיעות התעלף בעל-המעשה חסר אונים, מיד מיהרו לעוררו מעלפוננו והשיבוהו אצל הבימה – מקום ששלט האוויר (תחת החור שבגג) בסמוך להרה"ק מטשערנאביל, מפני שהותו במקום קרוב כ"כ זכה אז לשמוע דברות קודש שדרש הרה"ק מטשערנאביל באותה שנה בקול חוצב להבות אש קודם התקיעות, וכה אמר, ה'תקיעה' היא קול שופר חלק המורה על מדת הגאווה, ואילו תרועה מורה על שברון לב ומדת ענווה, וזהו הרמז בפסוק (תהילים מז ו) 'עלה אלוקים' כדי לסלק מדת הדין המרומז בשם אלוקים, צריך לקיים 'בתרועה' שיהא לבו נשבר בקרבנו, אך סילוק שם ה' המורה על רחמים נעשה

ומצינו ב'ר"ן' (ר"ה ג. מדה"ר ד"ה למה) שביאר בדברי הגמ' (ר"ה טו.) 'למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין, כדי לערבב השמן', וכתב וז"ל, פירוש כדי להכניע את היצר, כדכתיב 'אם יתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו', וכדריש לקיש דאמר (ב"ב טו.) הוא שטן הוא יצר הרע'. והרי שעניין התקיעות הוא לגרש את ה'שאור שבעיסה', אותו יצר הרע המסית ומדיח אותנו בכל השנה^{צד}. וכן כתב ה'חינוך' (מצוה

שיא) 'וזהו ענין זכרון תרועה הנזכרים בו, כי התרועה קול שבור, לרמוז שישבור כל אחד תוקף יצרו^{צ"ה} ויתנחם על מעשיו הרעים'.

והזמן מסוגל ביותר שתתקבל התשובה וכמו שהביא ה'פלא יועץ' (ערך ר"ה) בשם הרש"ש (נהר שלום בסדר תפילות ר"ה ותק"ש) כי התעוררות תשובה מועילה היום בנגד טורח גדול בזמן אחר^{צ"ו}.

חלילה 'בקול שופר', דהיינו קול התקיעה שנדמה בעיניו שהוא חלק ואין בו פגם, רחמנא ליצלן. ויהי כאשר שמעו הקהל את דבריו הקדושים יוצאים מעומק לב טהור געו כולם בבכי, והעיד הילד שמן הגג נשפכו דמעות כמים שהרטיבו את כל בגדיו מכף רגל ועד ראש.

כיוצא בדבר כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות שסט:) כי 'בחצוצרות וקול שופר הריעו' (תהילים צח ו) ר"ת 'בושה', כי העיקר הוא ה'בושה' על מעשיו הרעים מתוך שברון לב. וכן רמז לה הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע (ח"ב עמ' קלא) כי 'שופר' עם האותיות עולה כמניין 'שברון לב' (590), כי עניין השופר הוא להביא לידי שברון לב אמיתי.

וכבר כתב ה'פרי מגדים' זי"ע (סי' תקצ"ב ס"ק א) בשם 'הגאון מהר"ח ראפאפארט' לבאר את נוסח הברכה במוסף של ראש השנה, 'כי אתה שומע קול שופר ומאזין תרועה ואין דומה לך', דלכאורה יש לדייק מדוע אמר שומע בתקיעת שופר ו'מאזין' בתרועה. ועוד, מהו 'ואין דומה לך' - וכי אין עוד מי שביכולתו לשמוע קול שופר ולהאזין לקול התרועה.

אלא, דהנה חז"ל (תנחומא האזינו ב) פירשו את הפסוק (דברים לב א) 'האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי', שהאזנה פירושה מקרוב ושמיעה מרחוק. ועל כן כשדיבר משה רבינו אל בני ישראל אמר האזינו השמים, כיוון שהיה קרוב לשמים, ואילו לארץ שהייתה רחוקה ממנו אמר ותשמע הארץ אמרי פי. עוד יש להקדים, שתקיעה קול פשוט היא, ורומזת לצדיק מעיקרא שמעולם לא נכשל, ואילו תרועה קול שבור הוא, ורומזת לבעל תשובה שרחוק היה ונתקרב אל ה' ולתורתו. וזהו שאומרים שומע קול שופר, את קול התקיעה - קול פשוט כקולו של צדיק מתחילתו, את קולו הוא 'שומע' רק מרחוק. אך 'מאזין תרועה' לקולו של 'בעל תשובה', וקול זה שומע ה' מקרוב אחר שיש בו מעלת 'לב נשבר', ו'קרוב ה' לנשברי לב'. ובדבר הזה אנו משבחים ומפארים את הבורא ש'אין דומה לך', כי הקב"ה משתמש במאנין תבירין ואילו מלך בור"ד אינו משתמש בכלים שבורים.

צד. הרה"ק רבי יחיאל ממוש זי"ע נכנס פעם אל בית מדרשו לתקיעת שופר, וכבר עלה אל הבימה, ולא אבה לתקוע בהראותו שבסמוך עומד 'דבר אחר' האוכל ומכלה פירות בשדהו של אחד היהודים, ולא יוכל לתקוע עד שיגרשוהו משם, ואכן שני אברכים יצאו וגירשוהו ומיד החל בתקיעות. כעבור שנים סיפר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע סיפור זה, ונענה ואמר 'אזא מעשה פון דער מוש'ער האב איך נאך נישט געהערט' (סיפור נורא כזה מהרה"ק ממוש עוד לא שמעתי), נענו החסידים ואמרו, שלבטח התלהבותו של הרבי היא ממעשה החסד והצדקה של הרה"ק ממוש, שאף בזמן מרומם קודם 'תקיעת שופר' דאג לשדהו של יהודי [כדוגמת המסופר על הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע שמצאוהו קודם תפילת 'כל נדרי', כשהוא מנדנד תינוק בעריסתו אשר אמו עזבתו והלכה לביהכ"נ, כי זה כל מהותם של צדיקים, שאף בזמנים אחוזי שרעפים זוכרים הם את עם ה' לעשות עמהם חסד ואמת]. אך ה'בית אברהם' נענה ואמר בלהב, 'מדוע אינכם מבינים עמקות המעשה, הרי כל כוונת התקיעות היא לעקור את ה'דבר אחר' מכרם ה' צבאות בית ישראל', כי זהו כל התקיעות שכל אחד יעקור את כל הרע מגופו רוחו ונשמתו.

צה. וכבר הבאנו מה שכתבו בספה"ק כי 'שופר' ר"ת 'שורש פורה ראש ולענה' (דברים כט יז), כי בכח השופר לעקור כל השרשים הרעים אשר המה 'אבות נזיקין' לכל החטאים.

צו. אף על העבירות החמורות ביותר יש בידו לשוב באותה שעה, וכמו שאיתא ב'צמח צדק' (ליקוטים אות ג), דגבי שופר כתיב (תהלים פא ד) 'תקעו בחודש שופר', ואצל יעקב אבינו נאמר (בראשית לב כו) 'ותקע כף ירך יעקב', ואותיות 'תקעו' הן אותיות 'ותקע', ללמדנו שבעת תקיעת שופר יכול האדם לתקן אף מה שפגם בירכו דהיינו אביזרייהו דגילוי עריות.

כלפנים דמי - בשגב וגדולת זמן התקיעות

איתא בגמ' (ר"ה ב.) שופר של פרה פסול ואין יוצאים בו חובת התקיעות, משום דאין קמיגור נעשה סניגור, וכיון שהעגל נולד מן הפרה לכן אי אפשר לרצות את הקב"ה כאשר מזכירים עוון זה, ודיננו שווה ל'כהן הגדול' שאינו נכנס בבגדי זהב לקודש הקדשים, כדי שלא ייזכר כל רמז חטא בעת ה'ריצו' לפני ולפנים. ורק ב'היכל' לא חששו כ"כ, ומותר לגשת אל הקודש בבגדי זהב, מעתה, יש לתמוה, וכי 'תקיעת שופר' של ר"ה ב'קודש הקדשים' היא, וביארו בגמרא ביוון דלזכרון הוא כבפנים דמי (ולכן אין לתקוע בשל פרה כדי שלא להזכיר אותו עוון). מכאן הוכיח הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרמ"ה, תרמ"ט, וכן הגידו רבים מצדיקי הדורות), שהתקוע בשופר דראש השנה בכל מקום שהוא, הרי הוא חשוב ככהן גדול הנכנס לקודש הקדשים לפני ולפנים^צ ככל חוקתו ומשפטו - אף לאסור שופר של פרה.

'אלא, דקאי על מה שאמרו 'אמרו לפני', ואיך יכולין להתקרב לפניו - ע"י השופר.

בדברים אלו כתב גם הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל, ומסיים 'כאשר כח הציור מועיל למוסר [היינו כשאדם מצייר לפניו הדברים לנגד עיניו יועילו לו זה להתעורר לתוכחת מוסר], יצייר האדם עצמו אילו היה כהן גדול והיה צריך להיכנס ביום הכיפורים לבית קדשי הקדשים היה חרד מאד לנפשו כל יפגעהו רעה חלילה, כן יחזק אמונתו אמונת חכמי התלמוד אשר פסקו וחדלו [פירושו, שאסרו ופסלו] שופר של פרה, משום אין קמיגור נעשה סניגור, ואכן השופר ביוון דלזכרון אתי, והאדם נזכר ונשפט על כל מעשיו, ככהן גדול הנכנס לקודש הקדשים דמי, והדברים בהווייתן, ומאד מאד יחרד לב האדם המעמיק בדבר הנורא הזה' (הובא באגרות ומכתבי הגר"י סלנטר, מכתב עג).

זכרון תרועה - סגולת התקיעות ברוח ובגשם

אמרו במדרש (ויק"ר כט ג) בשעה שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקב"ה, עומד מבסא הדין ויושב בבסא רחמים^צ. וכבר נזכר מה דאיתא בגמ' שעל ידי השופר עולה זכרון בני ישראל למוצה^צ.

ובמקום אחר (שנת תרמ"ח ד"ה איתא) מפרש לפי זה מה שאמרו (ר"ה טו.) 'אמרו לפני זכרונות כדי שיעלה זכרונכם לפני למוצה, ובמה בשופר', ובפשטות אינו מובן הקושיא ובמה, והרי כבר אמר 'אמרו לפני זכרונות - כדי שיעלה זכרונכם לפני למוצה'. ומבאר,

והרש"ש (הובא בפלא יועץ' שם) הוסיף, שאפילו מחטיא את הרבים מתכפר על ידי תשובה בעת התקיעות, וכן יש תיקון גם לכל ה'פגמים' עליהם איתא בזוה"ק שלא מועיל עליהם תשובה רח"ל.

צז. הוסיף ע"ז עוד ה'שפת אמת' (תרס"ה ד"ה איתא) כי הנה בשלושה רגלים נצטוונו במצות 'עליה לרגל', אמנם אין בני ישראל יכולים לעמוד אלא בעזרת ישראל, אמנם בר"ה ניתן 'להיכנס' עד לקדש הקדשים, הרבה הרבה יותר מבשאר רגלים. ומבאר טעמא דמילתא כי 'מקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד', ועל ידי התעוררות התשובה שמכח תקיעת שופר זוכים אנו להתקרב ביותר לאבינו שבשמים ולהתעלות עד שאנו עומדים במקום שצדיקים גמורים אין יכולים לעמוד, דהיינו בשלושה רגלים בעת העלייה לרגל.

צח. כך המליץ הרה"ק ה'אהבת שלום' זי"ע, כי כביכול הקב"ה משתומם על עצמו - כיצד הגעתי הלום, לשבת על 'כסא דין', אין זה אלא כי 'השטן' קטרג על בני ישראל, ופיתה אותי לכעוס על בני ישראל, הרי לי שכח אדיר יש לשטן בפיתויו, א"כ מה טענה יש לי על בני ישראל כשהם חוטאים, הרי כל חטאם אינו אלא מחמת כוחו הגדול של השטן לפתותם... מטעם זה עצמו עובר קוב"ה מכסא דין לכסא רחמים.

וכעין שביאר הרה"ק המהרי"ד (פרי וירא) את נוסח התפילה 'כמו שכבש אברהם אבינו את רחמיו וכו' כן יכבשו רחמיו את כעסך מעלינו', ולכאורה קשה, הנה אנו מבקשים שהקב"ה יעורר רחמיו ויכבוש את כעסו, ואילו אברהם אבינו כבש את רחמיו ועורר את מדת הדין והגבורה לשחוט את בנו.

והסביר המהרי"ד, דהנה אמרו חז"ל (תנחומא פרשת וירא פרק כב) שבלכת אברהם אבינו אל ה'עקידה' בא השטן למנעו שלא יקריב את יצחק, לאחר שראה שכל ניסיונותיו אינם מצליחים החל לטעון טענות שונות ומשונות מדוע יש לאברהם להימנע מעשיית העקידה, עד שענה לו אברהם, אכן, צדקו דברך, אלא שאתה 'שטן' אתה, וכלל מסור בידנו לעשות תמיד איפכא מדברך. כיו"ב אנו מבקשים מאת ה' להשיב למקטרגים לאמר 'אכן, צודקים אתם בטענותיכם, אלא שעלי לעשות 'איפכא' מטענותיכם', ואכתבם בספרן של צדיקים גמורים לאלתר לחיים טובים ולשלום, אמון כן יהי רצון.

ונתן מהחיות שבו לתוך גוף האדם. וכך מתחדש העניין בכל שנה ושנה, 'כי זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון', וע"י תקיעת שופר מתחדש בריאת האדם. ושוב אין לו שייכות לעבר אלא הרי הוא נולד מחדש כאיש אחר לגמרי, ואף אם עד עתה היה נוטה מזולו לרע, אזי מעבשיו יכולים כל השרשים שבו וכל מזולו להתהפך לטוב.

ואכן אין בקוצר שכלנו להשיג גודל הרחמים המתגללים על ידי 'סדר התקיעות' לבטל כל גזירות רעות, ולהשפיע כל מילי דמיטב, הן בסיעתא דשמיא בכל מלאכת עבודת הבורא, והן בהשפעות טובות בבני

וביארנו צדיקי הדורות (הרה"ק בעל התניא, שם משמואל תרע"ט בשם אביו הרה"ק האבני נור, ועוד) כי הנה איתא (ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג) שכביכול הקב"ה מקיים את כל המצוות שבתורה, ונמצא שבשעה שישאל נוטלין את שופרותיהן ותוקעים הרי כביכול מתעורר בן גם למעלה, ואף הקב"ה 'תוקע' בשופר, ועל זה נאמר ובשופר גדול יתקע. וענין התקיעה של מעלה הוא כדכתיב (בראשית ב ז) 'ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה', שהרי 'מאן הנפח מריליה נפח' - וכלשון הרמב"ן (שם) 'כי הנופח באפי אחר מנשמתו יתן בו', וכביכול הקב"ה נפח באדם הראשון 'משלו', ועי"ז נעשה לנפש חיה, כי הקב"ה הוא מקור החיים

צט. כתב ב'חידושי הרשב"ץ' (ר"ה טז:) "וז"ל, אמרה תורה תקעו לפני בשופר כמו שתוקעים בשופר לפני המלך ואומרים 'יחי המלך', ואותה תקיעה תעלה לפני לזכרון לפקוד אתכם לשלום כמלך המקלס על עבדיו העובדים אותו, עכ"ל, וכלומר שבתקיעה מכריזים אנו כי אבינו שבשמים הוא מלכנו, ועולה לנחת רוח לפניו עד שפוקד לשלום את עבדיו.

באופן אחר נתבאר בספה"ק בדרך משל לבת מלך שיצאה מארמון המלוכה ותעתה בדרכה ולא מצאה 'דרך המלך', וברוב הדרך נתקלו רגליה באבנים ונפלה כמה וכמה פעמים, עד שנקרעו בגדי המלוכה וכל מראה תואר פניה הושחת עד שלא היה ניתן להכירה. בהגיעה אל 'בית אביה' עכבוה השומרים מלהיכנס, אמרה להם, הניחו לי כי בת המלך אנכי, השיבו לה כנגדה, כל היום מגיעים הנה 'אורחי פרחי' הטוענים שהם ממשפחת המלך... עד שזעקה בקול מר, אבי, אבי, אף אם אינך מצליח להכיר אותי אך הקשב לקולי והכר נא האם בתך אני אם לא. כיוצא בדבר, אנו אומרים אל הקב"ה, אף אם אנו מלאי עוון עד שלא ניתן להכיר עלינו כי אנו בניך, אך שמע קולנו, ותיווכח כי אכן הננו בניך ואתה אבינו. וזהו ענין קול שופר, קול העולה לשמי מרום לעורר רחמים כי בנים אנחנו למקום ב"ה, ועי"ז עולה זכרוכם לפני לטובה. והדברים אמורים גם לגבי השמעת קול תפילה ובקשה, שהקב"ה 'שומע' את הקול, כי קולך ערב, ומתעורר זכרונו לפני לטובה.

ק. כך הביא הגה"ק ה'חתן סופר' (מקנה וקנינים עמ' קנו) שהנה האר"י הק' זי"ע רמז בכתוב (בראשית ט יד) 'והיה בענני ענן על הארץ ונראתה הקשת בענן', שה'ענן' רומז על מה שנאמר (איכה ג מד) 'סכותה בענן לך מעבור תפילה', והיינו כשהחושך מכסה ארץ והקטרוג מתגבר ומעכב את התפילות מלעלות לשמי מרומים ח"ו, ומה העצה לך, שתיראה ה'קשת' בענן, ורומז על תקיעת שופר, שהרי תיבת 'קשת' עולה ל'ראשי תיבות' של תקיעה שברים תרועה (ח"ג רל:), וכלומר, שעל ידי התקיעות מתפזרים כל ה'עננים', ויתגלה האורה, וכמו שדרשו חז"ל (שוח"ט) מה שנאמר (תהלים כז א) 'לדוד ה' אורי וישעי' אורי בראש השנה.

קא. כתב בספר 'פנים יפות' (אמור ד"ה בחודש) רמז נפלא על הפסוק (תהלים פא ד) 'תקעו בחדש שפר בכסה ליום חגנו', כי הנה ידוע שהאותיות יכולות להתחלף עם האותיות שלפניהם (שער הכוונות, ענין הפסח דרוש ב). אותיות הקודמות לתיבת 'חדש' הוא 'גזר', והקודמות ל'כסה' הוא 'דין', והוא רמז ל'גזר דין' שבראש השנה, והאותיות שקודם לתיבת 'שפר' הם קר"ע. וכלומר שע"י השופר קורעין גזר דין, וכמו שאנו מבקשים 'קרע רוע גזר דיננו'.

קב. כה כתב הרה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע (דברי חלומות יד), "וז"ל, בכל מצוה ישנה קדושה מיוחדת כפי אור של אותה מצוה, מצוה מצות שופר מביאה יראה בלב וכמו שנאמר (עמוס ג ו) 'אם יתקע וגו' ועם לא יחרדו', וזהו עיקר המבוקש מאיש הישראלי, וכמו שנאמר (דברים י יב) 'מה ה' א' שואל מעמך כי אם ליראה' ונאמר (קהלת יב יג) 'סוף דבר הכל וגו' את האלוקים ירא וגו' כי זה כל האדם, ועל כן מצוה זו בראש השנה להכניס היראה בלב על כל ימות השנה... ומסיים שם, וכל מחשבות של יראת שמים הבאים ללב האדם בכל ימות השנה הכל מקיום מצות שופר בראש השנה. וכאותו לשון כתב הוא עצמו (רסיסי לילה אות לה) שכל כוחנו לעסוק בתורה בכל השנה כולה בא מכוחו דשופר בר"ה.

ועל ידי זה יעלה ויתעלה בעבודתו ית"ש. והדברים אמורים ביותר בעמדנו בשערי השנה החדשה, שצריך האדם לקבל על עצמו על כל השנה הבעל"ט ק"ה. וכך היה אומר הרה"ק ה'צמח צדק' זי"ע, ש'קבלה טובה' שמקבל האדם על עצמו בימים הקדושים האלו הוא 'המלבוש החדש, לנפש החדשה, לשנה החדשה'.

וזו העצה היעוצה לזכות בדין, וכמו שכתב הריטב"א בהא דאיתא בגמ' (ר"ה טו:): ש'שינוי מעשה' מקרע

חיי ומזוניק, לטוב לנו כל הימים, וכבר אמר הרה"ק מרוז'ין זי"ע (עירין קדישין השלם) אילו היו יודעים בני אדם בה זעת רצון של תקיעת שופר היו מחזיקים את הזמן בשתי ידיים ק"ה.

כתבנו בספר זכויות - ענין קבלות טובות

בלל גדול ב'הרכי התשובה', לקבל על עצמו קבלות טובות וגדרים וסייגים, כל אחד לפי עניינו ומצבו,

קג. הרה"ק ה'עטרת ישועה' זי"ע אמר (ליל ר"ה קודם קידוש ד"ה בהפטרות פנחס) ש'תקעו' בגמטריא 'עושר', לרמז על כח השופר לפתוח שערי פרנסה טובה בהרחבה לכל בני ישראל. עוד אמר לבאר עפ"י דברי חז"ל (ר"ה כו:): 'שופר מאריך' - שע"י השופר נזכה לאריכות ימים (עטרת ישועה פר' תצא ד"ה א"י כי תצא). ואף יזכה ל'ארוכה' ורפואה שלימה (שם, פר' ראה ד"ה א"י ראה).

כן הוא מסוגל לפקידת עקרות, כי האותיות שאחר עקרה הם שופר, וכלומר שהשופר יוציאם מלהיות בכלל עקרה. הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (לר"ה ד"ה תקיעת) כתב על דברי חז"ל (שבת קיז:): 'תקיעת שופר ורדיית הפת... ללמדנו שתקיעת שופר משפיעה פרנסה.'

איתא ב'שער המלך' (ש"ג פ"ד) וז"ל. ובשעת תקיעת שופר בשעה שקולו מחזיק ברכה 'ברכת השופר' יתעוררו את עצמן בבכיה רבה, וביותר בעניית אמן אחר הברכה, שבעת ההיא יכתב קצבת הפרנסה וכל השפע לכל השנה כולה, עכ"ל. סיפר הגה"ח רבי אברהם גאטליב שבבחרותו למד בישיבתו של הרה"ק רבי מנדל מווישווא זי"ע, פעם באו לעיר שני תלמידים מיישיבת ראדין בשליחות לדבר מצוה, ובצאתם את העיר נתבקשו לשאת כמה דיבורים לפני בני הישיבה, סיפרו השניים, שבראדין היה נהוג לעשות 'הפסקה' לפני תקיעת שופר כנהוג בכל תפוצות ישראל, והנה, רבים מבני הישיבה ניצלו את הזמן להכנה לקראת התקיעות, אך גם היו כמה מהתלמידים שלרוב שעמום היו מטיילים ברחובות העיר ומתבוננים בכל בית הכנסת - כמה מתפללים יש שם, מי הבעל תפילה, והיכן הם עומדים עתה... ובחזרם לישיבה השמיעו לרבים את אשר ראו עיניהם, בעמדם בחוצות הישיבה ונשאו 'מדברותם' נכנס הח"ח ל'תקיעות' ושמע את שיחתם, והבין היטב את המדובר, עלה הח"ח על מדרגות ארון הקודש, ופתח פיו, משל ל'בן יחיד' ששלחוהו הוריו ללמוד בישיבה הרחוקה לגודל מסירות נפשם למען יגדל בנם יחידם בתורה וביראה טהורה, בימים ההם היה קשה מאד לשמור על 'קשר' מעיר לעיר ובפרט כשהם במרחק כה גדול, כך עברו ימים ושנים שלא שמעו זה מזה, לדאבון לב חלתה האם וכעבור כמה שנים השיבה את נשמתה ליוצרה, ולא ידע האב כיצד יודיע 'בשורה' כזאת לבנו יחידו, נמלך בכמה ידידים נבונים, שיעצוהו לשלוח לבנו 'בגד חדש' ובכיסו יטמינו 'פתקא' בה תכתב דבר הבשורה, וכך יקל מעט על הבן וימתיק בשמחת הבגד את עצבונו על פטירת אמו... וכן עשו, הבן שמח עד מאד בקבלת בגד חדש בשליחות מעיר מולדתו, אך משמצא את הפתקא והבשורה הנכתב בה נהפכה שמחתו לאבל ותוגה ל"ע... והנמשל, היום הרת עולם היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, וכדי שלא נקבל את הבשורה בקושי הטמינוהו ביום חג וכו', זהו 'בכסה' ליום חגנו, אך דעו נא - מהי הדרך להמתיק ולבטל את הגזירות הנכתבים בפתקים הללו, לזה הקדים הכתוב ואמר תקעו בחודש שופר - וע"י 'תקעו' זה ממתיקים את כל הכתוב ב'כסה' - את כל הדברים הנכתבים בפתקאות הללו שלא לטובה, כיצד העזתם לדבר 'דברים בטלים' בזמן נעלה כזה... אדרבה, כל ערום יעשה בדעת להכין עצמו כראוי לקראת התקיעות, ויזכה להפך הכל לטובה ולהמתיק לעצמו את השנה לשנה טובה ומתוקה

קד. כתב ב'אור' דוד' (להגה"ק רבי דוד מייזליש, אסתר א א) אמרו חז"ל (ר"ה כז:): כל הקולות כשרין בשופר, היה קולו עב או דק כשר. ענינו ללמוד, דבעת תקיעת שופר הוא עת רצון מאד והתגברות הרחמים אשר אז נתקבלו כל התפילות, וכל הקולות כשרין ונתקבלו, הן 'קול עב' היינו על עניני גשמיות ועניני עולם הזה, או 'דק' היינו צרכי עבודת השי"ת, הכל כשר.

קה. כך פירש הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (ליקו"א אות כט) בפסוק (משלי לא כז) 'צופיה הליכות ביתה', שכשם שהנוסע ליריד אזי כל דעתו בעת שהותו ביריד הוא לקנות דברים הנצרכים לו לאחר שיחזור לביתו, כך צריך לזכור בכל זמן טוב למלא אסמיו בקניינים שיהיו לו גם 'כשישוב לביתו'.

מהו מצווה 'אחת', אלא לומר לך, שלא מדובר במקיים איזה המצווה, אלא ב'קובע' ומקבל ע"ע שיקיים מצווה פלונית, בזה גופא 'קונה לו פרקליט' ליום הדין. וכך מתאמרא בשם צדיקים על הפסוק (תהלים כו ג-ד) 'אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח, אחת', שבזאת אני בוטח - במה יבטח האדם ב'זמן מלחמה' וביום הדין, באחת, היינו ב'קבלה' הטובה שקיבל על עצמו להתחזק - להמשיך את ה'ימים הנוראים' לכל השנה, ואפילו רק ב'אחת' - דבר אחד קטן, והיא תעמוד לו למליץ קו.

גור דינו של אדם, שאין לומר שהכוונה ששב ממעשיו הרעים, שהרי אין תשובה מבלי שישוב מדרכו הרעה, שלא יהיה כטובל ושרץ בידו, אלא הכוונה ל'מעשים של רשות שאינם הגונים קצת', ועי"ז ישתנה דינו לטובה קו. וכך ביאר הגה"צ רבי אליהו לאפייאן זצ"ל (לב אליהו, מערכות התשובה עמ' שמא) בדברי המשנה (אבות ד א) 'רבי אליעזר בן יעקב אומר, העושה מצווה אחת קונה לו פרקליט אחד', ויש לדייק מהו שכתב בלשון הווה העושה מצווה אחת ולא בלשון עבר מי שעשה, ועוד,

ואכן מילתא דפשיטא שאין די בקבלת עול מלכותו ית' רק בימים אלו... בצחות רמזו בפסוק (תהלים סא ז) 'ימים על ימי מלך תוסיף', שלא ימליך את הקב"ה רק לימים הנוראים ואח"כ ישכחנו, אלא יוסיף ימים על 'ימי מלך' אלו ימים הנוראים שאומרים בהם 'המלך', וישעבד כל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו אליו יתב"ש בכל עת ובכל שעה. קו. ביום י"ב כסלו בשנת תש"פ אירע אסון בקרב אחינו בית ישראל כאשר נכנסו נכריים מרצחים שפלים לחנות של יהודים יראים ושלמים בשכונת דזערסי סיטי (בניו דערז"י) והרגו כמה נשמות קדושות, והנה אשה אחת מספרת את הנס שאירע עמה, כשנצלה ממות בזכות 'קבלה' טובה, כי חודשיים קודם - בהיותה בבית הכנסת ביום הכיפורים, בהגיעם לאמירת 'ונתנה תוקף' התעוררה האשה בהתעוררות עצומה, וקבלה על עצמה 'הידור' מסוים באופן שהיא מכסה את ראשה.

כעבור ימי המועדים נפנתה להזמין את הכיסוי אשר קבלה על עצמה, באופן שהובטח לה 'משלוח' עד פתח ביתה. אלא שהגעת המשלוח נתעכב עד אותו יום - י"ב כסלו, באותו היום יצאה מביתה בדרכה לאותה חנות, ובעמדה על מפתן הבית מצאה שהחבילה הגיעה בשלמותה, מיד חזרה הביתה, וטיפלה בחבילה, ובאותם רגעים התרחשו היריות, כך שלולי אותה חבילה הייתה שוהה באותו זמן בחנות, ומי יודע מה היה עולה בגורלה... קז. ויש להסמיך לדברים מה שפירש ב'דרשות רבינו יוסף נחמיה' (קארניצער) בלשון הפייטן (אזכרה אלוקים) 'מידת הרחמים עלינו התגוללי ובעד עמך רחמים שאלי', כי הוא מלשון 'שאלה' והלוואה, והכוונה היא, כי הנה אנו מבקשים מהקב"ה שירחם עלינו ויוציא לאור דיננו, אכן אין בידנו מעשים, על כן אנו מבקשים שיואיל 'להשאל' לנו עתה ו'נשלם' לו במעשינו הטובים בשנה הבאה עלינו לטובה.

עשרת ימי תשובה

דרשו ה' בהמצאו - בל יהיה כשומה המאכד מה שנותנים לו (ר"ה יח.). שבימים אלו קורא לנו הקב"ה בקריאה של ב' אמר הנביא (ישעיה נה ו) דרשו ה' בהמצאו, ופירש רש"י 'בהמצאו - בעוד שהוא אומר לכם דרשוני'. ואימתי זמן זה, אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליום הכיפורים

(ר"ה יח.). שבימים אלו קורא לנו הקב"ה בקריאה של ב' אמר הנביא (ישעיה נה ו) דרשו ה' בהמצאו, ופירש רש"י 'בהמצאו - בעוד שהוא אומר לכם דרשוני'. ואימתי זמן זה, אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליום הכיפורים

קח. שנה אחת חזר הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע כמה פעמים (בניגון ובתנועה המיוחדת) על לשון הפסוק (הושע יד, ט; שאומרים בהפטרה לשבת שובה) 'אני כברוש רענן' ופירש רש"י אני לו נכפף להיות אוחז ידו בי, כברוש רענן הנכפף לארץ, שאדם אוחז בענפיו, ובהשתפכות הנפש היה מעורר את הקהל, שכביכול הקב"ה מתכופף אלינו ומתחנן ומבקש מכל יהודי בכל מצב שהוא כאפ זיך אהן אין מיר... כלומר הנני מושיט לך יד לקבלך, וכל המוטל עליך אינו אלא לאחוז בידי ולחזור אלי.

הנה אמרו בגמ' (ר"ה יח.) על הפסוק (שמואל א' כה לח) 'ויהי כעשרת הימים ויגף ה' את נבל', י' ימים מאי עבידתייהו, כלומר מה טיבם של עשרת ימים אלו ומדוע המתין לו הקב"ה כל אותם הימים, אמר רב נחמן אמר רבה בר אבא אלו י' ימים שבין ר"ה ליוה"כ, ופירש רש"י, שהמתין לו הקב"ה שישוב ולא שב. ולמדנו מכאן שהקב"ה מצפה ומחכה בעשיית לכל אחד שיעשה תשובה ואפילו הוא רשע כנבל. עפ"י יש שהמליצו בלשון הכתוב (תהילים לט ט) 'מכל פשעי הצילני חרפת נבל אל תשימני', ש'אחת שאלתי' - מכל פשעי הצילני והחזירני בתשובה שלמה לפניך שלא יהא בי מחרפת 'נבל' שלא התעורר באותם ימים עד שקיבל את עונשו.

קט. וכך אמר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע אתה נותן יד לפושעים, שהנה כאשר האדם נופל לתוך המים הזידונים הרי הוא מוציא ידו חוצה ומגביהה כדי שיוכלו להצילו ולמשותו מן המים, אולם אם כבר עברו המים את ראשו ואין ביכולתו להוציא ידו אזי העומדים בחוץ נותנים ידם להצילו, כך הקב"ה נותן יד אף לפושעים שכבר טבעו ושקעו בזדונם למעלה ראש...

קי. אלא שזכות זו מחייבת עד מאוד, וכדי לשבר יותר את האוזן יש להמחיש את הענין במעשים שבכל יום, לשני אנשים המכירים זה את זה ומהלכים ברחובה של עיר, לא טוב הדבר אם יברך האחד את חברו לשלום והלה לא ישיב לו, וכבר אמרו (ברכות ו:) 'אם נתן לו [חברו שלום] ולא החזיר, נקרא גזלן', אמנם, גרוע מזה הוא אם הראשון עצר מללכת וקרא לשני בשמו ושאלו לשלומו, ואעפ"כ התעלם הלה ממנו רק המשיך בדרך הילוכו ולא התייחס אליו כלל, וגרוע עוד מזה, כשהאחד מושיט אליו ידו לשלום והלה אינו מביט לעברו אלא מפנה אליו עורף. כיו"ב, בימים אלו הקב"ה דורש ומבקש מן האדם לחזור בתשובה, ולא עוד אלא מושיט יד לפושעים, וכביכול הוא יתב"ש מתכופף 'כברוש רענן' ומבקש מבשר ודם קרוץ מחומר להתקרב אליו יתב"ש, ואיש בער ולא ידע אינו מתייחס להקב"ה העומד עליו וברחמיו חפץ להשיבו למקום שורשו, הלא אין לך מבעט וכפוי טובה יותר מזה, אוי לאותה בושה אוי לאותה כלימה.

וכבר מצינו ב'מדרש' (ילקוט שמעוני ישעיה תקח) משל לגביר אשר הלך ביער והזמינו שומר היער - איש פשוט והמוני המכונה 'בורגני' להתאכסן בביתו, אך הגביר לא נענה להזמנתו כי הרגיש בזה זלזול בכבודו.. והשיב אין דרך הגביר ללון אצל הבורגני. אך לבסוף נתעכב שם הגביר עד ששקעה החמה, ונבעת וגבר פחדו עד מאד בהיות היער מקום סכנת חיות רעות, וכדכתיב (תהילים קד כ) 'תשת חושך ויהי לילה בו תרמוש כל חייתו יער', חזר לבית השומר והקיש על הדלת וצעק שברצונו ללון שם עד אור הבוקר, אלא שהלה השיב את פניו ריקם, ואמר לו, אין דרך הבורגני לפתוח דלתו בלילה... כך הקב"ה אומר לישראל דרשו ה' בהמצאו...

וכעין זה יש ללמוד מהא דאיתא בגמ' (ברכות ז.) על הא דכתיב (שמות לג כ) 'ויאמר לא תוכל לראות את פני - תנא משמיה דר' יהושע בן קרחה, כך אמר לו הקב"ה למשה כשרציתי לא רצית עכשיו שאתה רוצה אני איני רוצה' (שכשרצה הקב"ה להיראות לפני משה בעמדו בסנה לא רצה משה לראות אלא הסתיר פניו, ועל כן כשביקש הראני נא את כבודך לא רצה הקב"ה

(הגינה ד.) 'איוהו שוטה המאבר מה שנותנים לו' ק"א, ולא **בי שונים ימים הללו מכל ימות השנה ק"ג - שהקב"ה**
יאבר אפילו רגע אחד לבטלה כי זה האיש הנם את בכבודו ובעצמו שרוי ונמצא בינינו, ולא זו בלבד
שנתו (בהבלי הומן) בזמן כזה 'אינו מן הישוב' ק"ב. אלא שהוא ממציא עצמו אלינו, ואיתא במדרש תנחומא

להראות לו). ומכאן נבין ונשכיל עד כמה עלינו לשוב אליו בעוד שהוא אומר לכם דרשוני, שלא נבוא ח"ו למצב שיאמרו לנו כשרציתי לא רצית... אף שללא כל ספק הקב"ה מקבל תשובת ותפילת כל יהודי בכל עת ושעה, מ"מ לימוד יש כאן לדידן לנצל כראוי 'דבר בעתו'.

ק"א. ידוע מאמרו של הרה"ק מראפשיץ זי"ע שכל התורה כולה כלולה ב'עשה' אחד ו'לא תעשה' אחד, עשה - היה חכם ופיקח, לא תעשה - אל תהיה שוטה... ולעניינינו כשמושיטים לנו מן השמים 'חבל הצלה' הבה נזהר שלא להיות מן השוטים המאבדים מה שנותנים להם...

הנה כתיב בגמרא (מגילה טז): 'היינו דאמרי אינשי, תעלא בעידיניה סגיד ליה', כלומר, אף השועל שעה שקיבלו אותו החיות למלך עליהם, השתחוה לו, ומשל בני אדם הוא ללמד שיש להיכנע תחת כל מי שנתמנה בשררה אף אם אינו כ"כ חשוב וראוי, ומדוע נקטו 'תעלא' - שועל, הלא אף לחתול ועכבר יש להכנע בעת מלכותם.

ותירצו בדרך המעשה הידוע מבעל 'חובת הלבבות' (שער עבודת ה' פ"ט) שבאחד מאיי מדינת הודו נהגו להמליך עליהם בכל שנה איש זר אשר איננו מבני המדינה ובגמר שנה למלכותו היו משלחים אותו ממדינתם, והנה אחד המלכים שראה 'כי טוב' החל מביא ממדינת מולדתו את כל רכושו וחפציו, בגמר השנה בבוא העת הרחיקוהו ממדינת הודו ומצא עצמו בחוסר כל - כי הפסיד גם את רכושו שהיה לו בטרם נתמנה למלך... לשנה אחרת לקחו איש זר פיקח שהבין כי יש דברים בגו, החל לקרב את אחד השרים, והיה ממתיק עמו סוד, ואף נתן לו ממון רב, עד שביום מן הימים שאלו לפשר הקורות, ואותו שר מרוב אהבתו אליו גילה לו את הסוד הגדול - שכעבור שנה יסלקוהו מכסאו וממדינתם, הלה החל לשגר למדינת הים אבני חן ומרגליות, זהב כסף ונחושת. ואף שלח לשם משרתים שיבנו לשמו ארמון מפואר בתכלית הפאר והיופי. וכל מנעמי עולם שלח לאותו מקום מרוחק. ואכן, כעבור שנה כשמצא את עצמו מחוץ למדינה התנער מעפרו, הלך לאותו מקום מרוחק, ונהנה שם מכל העושר והגדולה לאורך ימים ושנות חיים.

השתא יובן שפיר, כי רק למלכות של חכם כשועל יש חשיבות ומעלה - שמניח לעצמו אוצרות למען תישאר לו עשירותו אף לאחר גמר מלכותו... ולכן אמרי אינשי, כאשר השועל מולך השתחוה לו... לדידן ייאמר, בימים אלו ימי 'המצאו' הרי אנו כ'עשירים', וכל בר דעת יכין לעצמו בזו השעה צידה לכל השנה כולה, ובתשובה תפילה צדקה יפעל לעצמו שנה טובה ומתוקה...

ק"ב. 'מעשה' באנשי מדע ומחקר אשר רצו ללמוד על חייו של אריה וכל ענייני גופו, וגמרו בדעתם לילך אל 'גן החיות' ולהוציא את אברי האריה בעודו בחיים (שאו הם עדיין בתקפם 'בריאים' ושלמים) ולנתחם כ'משפט הרופאים', ויוודע הדבר לאריה ויחרד ליבו, עד שחשב לעצמו שמוטב לו לעשות עצמו כמת ושוב לא יהיה צורך בו... ישב בתענית 'שלושה ימים ושלושה לילות' עד שכחש בשרו על עורו, ונפל ארצה אין אונים ומבלי להזיז אבר ולהניד עפעף. ויהי היום המיועד והגיעו 'משלחת מלאכי חבלה' עם 'כלי עבודה' וראו שהארי מוטל כאבן שאין לו הופכין... בתחילה חשבו לחזור כלעומת שבאו, אך לבסוף אמר הרופא הראשי כי בדלית ברירה ניתן להסתפק גם באריה מת. ומדיבור למעשה, נטלו קרדום כבד ומשונון ועמדו להניפו בחזקה על האוזן הימנית, ושתק האריה כי אמר לעצמו עדיף לוותר על אוזן מאשר יתברר להם שעדיין אני חי... ואכן עשו כאשר זממו ותלשוהו מראשו, האריה דנן התגבר ב'גבורת ארי' שלא לזעוק מחמת כאביו וחשק שפתותיו, והמשיכו במעשיהם גם לאוזן שמאל, ואח"כ פתחו את פיו ובמכה הגונה עקרו את כל השיניים, והאריה ממשיך בשתיקתו... עד ששמע אחד אומר לחברו הבה נוציא ממנו את ה'כבד', שוב לא התאפק האריה אלא אסף כל כוחותיו הנשארים לפליטה, ובבת אחת התנער מעפר, הכה את השומרים הנדהמים מנס 'תחיית המתים' אשר לפניהם... וברח אל היער דרך השער שהיה פתוח לרווחה, כשהוא בוכה לאין הפוגות ומאנה הנחם נפשו. שאלוהו חבריו שביער מדוע אינו מצליח להירגע ולהתאושש, אמר להם, הרי הדלת היתה פתוחה בכל העת, מדוע נתתי להם לעקור את אוזניי ושיניי ולא ברחתי כבר בתחילה... ועל דא קא בכינא. אחיי ורעיי, כל השערים פתוחים בימים אלו, הבה 'נברח' עתה, שלא נצטרך לבכות אח"כ מדוע לא נמלטנו מבעוד מועד...

באר הפרשה - עשרת ימי תשובה

(האזינו ד) ואם עשיתם תשובה לפני בלב שלם אני אקבל אתכם יי' ואדון אתכם לכף זכות, ששערי שמים פתוחין ואשמע תפלתכם, שאני משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים עד שלא אחתום גזר דין ביום הכפורים וכו', לכך נאמר דרשו ה' בהמצאו אלו עשרת ימי תשובה שהוא שרוי ביניכם קטו.

מה לך נרדם - לנצל כל רגע ורגע כתב ה'פלא יועץ' (ערך תשובה) וז"ל, ואם כל השנה הלך בשרירות לבו, ויצרו הפיל עליו תרדמה, הנה בהגיע ימי חפץ ימי רצון חודש רחמים ועשרת ימי תשובה לא עת לנום ולישן קטו, כי מלך במשפט יעמיד ארץ, וחרדה ילבש ויתעורר כאיש אשר יעור משנתו...

והנה גם 'לשיטתו' של האריה... על האוזניים ועל השיניים ניתן לוותר, כי 'בשעת הדחק' ניתן לחיות גם בלעדיהם, אכן על הכבד אי אפשר לוותר, כי הוא 'אבר שהנשמה תלויה בו'... כיוצא בדבר יאמר כלפי ימים אלו שהנשמה תלויה בהם, כל חיי האדם בכל שנה הבאה תלויה בימים אלו, ואי אפשר לוותר עליהם... קיג. ה'טור' (סי' תקצז) הביא דברי רב נטרונאי גאון שנוהגים לישב בתענית בעשיית וגם ביום ב' דר"ה וכן ב'שבת שובה', ואף שבכל שבת ויו"ט אסור להתענות 'משום דעשרה ימים אינון משונין מכל ימות השנה', והגם שלהלכה לא קיי"ל כדבריו ואסור להתענות בר"ה ובשבת, אך צריך לזכור בכל רגע ורגע כי ימים אלו משונים לטובה מכל ימות השנה.

קיד. וכה אמר הרה"ק ה'שמח ישראל' זי"ע לפרש במה שאנו אומרים ב'ונתנה תוקף' בר"ה וביוה"כ 'אם ישוב מיד תקבלו', שכשם שכל סחורה בעונתה ובזמנה (הנקרא 'סעוזאן') הרי היא נחטפת מיד הסוחרים מבלי לדקדק בה כל הצורך, מפני שהכל רוצים וצריכים לאותה סחורה, 'כן בימים האלה השי"ת חוטף תשובת ישראל מידם ונתקבל ברצון' (מאורן של ישראל אות ב).

וכמו שיש לפרש בדרך צחות מה שנאמר (הושע יד ג) 'אמרו אליו כל תשא עון', שלכאורה אין הלשון מדוקדק שהיה צריך לומר 'תשא כל עון' ואמאי נקט לשון זה, אלא ללמדך שאפילו תשובה כגון דא, שאינה מסודרת ומיושבת כל צרכה, אלא היא בבחי' כל תשא ובאופן משובש, אף היא מתקבלת לעילא באהבה ובחיבה. קטו. כתב ה'טור' (סימן קטו) שלכן ברכת השיבנו אבינו (בשמונה עשרה) מתחלת באות ה, וגומרת באות ה - הרוצה בתשובה, לרמז על עשרת ימי תשובה. יש שנתנו עוד רמז, שיש עשר תיבות בברכה זו, וגם בזה יש כדי לרמז על עשרה ימים אלו שהם ימי תשובה, ויש ביד האדם לחזור ולהתקרב אליו יתב"ש.

אגב אורחא למדנו, ענין נפלא ומעורר לב ודעת, שבכל ימות השנה אנו מתפללים ג"פ ביום 'השיבנו אבינו' לרמז על עשיית... ואולי יש לרמז בזה שענין ה'תשובה' של כל השנה תלוי בעשיית (וכמבואר למעלה).

קטז. ויזהר שלא יהיה כאותו בחור שהיה מרבה לישן ביום ובלילה, פעם אחת פגע בו 'ראש הישיבה' ושאלו, נו, יקירי, האם ידעת כבר מהי התשובה על קושייתו של 'רב החובל'... הבחור שלא ידע מאומה מהנלמד בישיבה, שאל את רה"י - באיזו סוגיא מדבר ראש הישיבה... אמר לו ראש הישיבה, כי כבר הקשה רב החובל את יונה הנביא 'מה לך נרדם' קום קרא אל אלוקיך... אולי יתעשת....

ידוע שהצאר ניקולאי היה מפעם לפעם מחליף שמלותיו ולובש עצמו כאחד הכפריים, והיה מהלך בין הבריות לשמוע מה הבריות סחים ומה דעתם על הנעשה במדינה. באחד הלילות פגש בכמה אנשים היושבים בבית המזיגה, פתח שיחתו עמהם, בתוך הדברים שאלם - לו שמעתם שהמלך יושב בחברתכם, מה הייתם מבקשים מאתו, ויענו כל אחד לפי דרכו, זה אמר הייתי מבקש לקבל אחוזה גדולה, השני ביקש שדה גדולה, והשלישי ביקש סכום מעות אדיר... רק אחד מהם אמר בזלזול 'מה לכם כי תדברו גבוהה, מה לכם עוסקים בשטויות והבלים - והרי אין המלך נמצא כאן, שתקו והניחו אותי לנפשי', והם לא ידעו שהמלך מדבר עמהם. ויהי ממחרת, קיבל כל אחד מהם ע"י שליח מבית המלכות ככל אשר שאלה נפשו ביום האתמול, זה קיבל אחוזה, זה שדה, והשלישי קיבל את מלוא הסכום שדיבר עליו אתמול.... והרביעי קיבל מכתב חתום בידי המלך, אכן, נניח לנפשך מנוחה שלימה שאתה רוצה בה, ומאומה לא יגיע אליך מבית המלך... וכי אפשר לתאר עלי גליון את צערו הגדול שהפסיד אלפי אלפים בדבריו אלו... ולדידן, ימים אלו גבוהים עד מאד כי הקב"ה ממציא עצמו אלינו - דרשו ה' בהמצאו... בל נהיה כאותו שוטה שלא הרגיש כי המלך נמצא בסמוך אליו... ועל ידי בקשה מעומק הלב בידנו להמשיך על עצמנו שפע גדול עד מאד, גם יש בידנו לקרוע ולבטל גזר הדין ולהפכו מדין לרחמים, המבקש בזו העת 'מנוחה' אינו אלא מאבד עצמו לדעת ר"ל.

האדם כי יביאו את דינו לפני מלך בשר ודם, הלא יחרד חרדה גדולה וישית עצות בנפשו, ובכל דרכי חריצות יחיש מפלט לו, ולא תעלה על רוחו לפנות על ימין או על שמאל ולהתעסק בותר חפציו, ולא ישגיח לפתח ולשדר אדמתו, ולא יפנה דרך כרמים, ולא יתרפה ביום צרה מהכין לב להנצל כצבי מיד. לכן מה נואלו היוצאים לפעלם ועבודתם עדי ערב, בימים הנוראים ימי הדין והמשפט, ואינם יודעים מה יהיה משפטם... וראוי לכל ירא אלוקים למעט בעסקיו ולהיות רעיוניו נחתים, ולקבוע ביום זביליה עתים, להתבודד בחדריו, ולחפש דרכיו ולחקור, לקדם אשמורות, ולהתעסק בדרכי התשובה וכשרון המעשה, עכ"ל.

הוסף על דבריו ה'ראשית חכמה' (בספרו תוצאות חיים אות נ) וז"ל. ואני אומר שלא יעסוק במלאכה בכל יום מאותם הימים אלא מה שיספיק לו בצמצום, כי ימים אלו מקודשים, שיום טוב לפנייהם ולאחריהם, והם כמו חולו של מועד, עכ"ל. והיינו שאף המוכרח לעסוק בענייניו על המחיה ועל הכלכלה, יזכור היטב באלו ימים הננו נמצאים קכ"א...

כי הימים - ימי רצון ק"י, ותפילתו ותשובתו עושה פריק"י. וכתוב בספרים שהפרש יש בין עשרת ימי תשובה לשאר הימים לענין תשובה ותפילה בהפרש האור מן החושך, ויפה שעה בתשובה ומעשים טובים בימים האלה מימים שלמים בשאר הימים, אשר על כן ראוי לחוש על כל הגע של ימים אלו ק"י שלא לאבדוק"י.

כתב הרה"ק ה'ערבי נחל' זי"ע (דרוש לשבת תשובה תקנ"ב) וז"ל, לפחות כל אחד מבני העיר יתבטל יום או יומיים או שלושה ימים בחודש אלול מענייני ביתו ויעסוק כל המעת לעת בעסקי נשמתו ויתפלל לפני השי"ת, שלהיותו טרוד כל השנה יחשבו ימים אלו כאילו עסק כל השנה בתורה ובמצוות וכו'. ואף כי ב'אלול' דבריו אמורים לא גרעו עשרת ימי תשובה מהם.

וכבר כתב רבינו יונה ב'שערי תשובה' (שער שני אות יד) וז"ל. בעשרת ימי תשובה, הירא את דבר השם, לבו יחיל בקרבו, בדעתו שכל מעשיו בספר נכתבים, ובעת ההיא האלוקים יביא במשפט את כל מעשה על כל נעלם אם טוב ואם רע, כי האדם נדון בראש השנה וגזר דין שלו נחתם ביום הכפורים. ובעת אשר ידע

ק"י. ידוע שהרה"ק משינאווא זי"ע היה רגיל לומר, שהגם שהימים האלו הם ימי דין ומשפט, בכל זאת הרי הוא מרגיש התעוררות אהבה כמו בימים טובים.

ק"י. בדרך צחות אמרו, כי אם אמרינן 'לב יודע מרת נפשו' הרי וודאי ש'לב יודע מתיקות נפשו' - עד היכן ביכולתו להגיע, ואם הדברים אמורים בכל ימות השנה, הרי על אחת כמה וכמה בימים מסוגלים ונעלים אלו.

ק"י. הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זי"ע שאל פעם לעשיר אחד שקנה בדמים מרובים את ה'עליה' של 'מפטיר יונה' במנחה דיו"כ האם הוא יודע מהי חשיבותה של הפטרה זו, השיב הלה בפשטות מפני שנאמר בה גודל מעלת התשובה שמבטלת גזירות רעות, דכתיב (ג' י) 'וירא האלוקים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה, וינחם האלוקים על הרעה אשר דיבר לעשות להם', נענה הרה"ק ואמר, לא כן, כי עיקר עניינה 'מה לך נרדם קום קרא אל אלוקיך אולי יתעשת האלוקים לנו ולא נאבד' (א' ו)...

קכ. ב'תשעת הימים' נשאל אחד מגדולי הדור זצ"ל ע"י אחד מבעלי עסקים האם מותר לו לעסוק באיזה מסחר מטעם 'השתדלות'... שחק הגדול וענה ליהודי, וכי העת להשתדלות היא ב'תשעת הימים' - העת והזמן הם ב'עשרת הימים', כלומר שבימים האלו קוצבים לו לאדם קצבת כל השנה ואז יעשה השתדלות ב'תהלים' ובתחינותיו לפני השי"ת.

וכבר הבאנו את דברי הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע (אמרי פינחס אות תפד) וז"ל, גם פעם אחת ציוה לומר פרשת המן בכל עשרת ימי תשובה, וכמה פעמים שמעתי שהיה מזהיר להתפלל על הפרנסה ושאר הצטרכויות ולהאמין שהשי"ת ימלא שאלתו בוודאי, והיא מצווה רבה.

וכך מספרים ששאלו את הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל לטעם מנהגו לסיים בכל יום מעשי"ת את ספר התהילים, והשיב שעושה כן, כי זה ה'השתדלות' שלו לפרנסה...

קכ"א. משל ל'אביון מהודר' אשר ביתו ריק מכל, ולא היה לו בבית כי אם 'בית חיבור' (PLUG, שקע) אחד לחבר לתוכו מכוונת וכלים אשר פעולתם נעשית ע"י זרם העלעקטרי"ק (חשמ"ל), ולפי הצורך היה משתמש בו, אם את התנור לאפות בו לחם לימות החול וחלות ליום השבת, אם את הפרידז' (מקרר) או למכוונת כביסה וכיו"ב. ביום

באר הפרשה - עשרת ימי תשובה

שכמוח מיד נטרפת הבהמה אף בנקב כל דהוא, וטעם הדבר, כי חיות הבהמה תלויה במוח, והוא אבר שהנשמה תלויה בו, על כן אפילו פגם וחסרון כל שהוא עושה אותה טריפה ואוסרת אכילתה, ביוצא בזה ממש הם ימים הללו, שהם כאבר שהנשמה (כל השנה כולה) תלויה בו. והם השורש והחיות של כל השנה כולה, לפיכך צריך להיזהר בהם יותר משאר ימות השנה מכל נדנוד וסרך איסור, כדי שלא יוכלו למצוא אצלו שום חסרון ונקב.

'ותשובה' - כחה של תשובה

כתב הרמב"ם (הלכות תשובה ז' ו'), גדולה תשובה קדי שמקרבת את האדם לשכינה שנאמר 'שובה ישראל עד ה' אלוקיך', ונאמר (עמוס ד' ו') 'ולא שבתם עדי נאם ה'', ונאמר (ירמיה ד' א') 'אם תשוב ישראל נאם

והנה כתבו הפוסקים (תרג' א), שבעשרת ימי תשובה יזהר מלאכול פת עכו"ם ק"ב (בפשטות אין הכוונה על חומרא זו דווקא, רק שיוסיף האדם להתנהג בקדושה ובחומרה יתירה) ק"ב, וביאר ה'לבוש' (שם) מדוע נקטו חומרא זו יותר משאר חומרות שבתורה, כדי להעלות על לבבנו שאנו מובדלים מהם (מנויי הארצות) בקדושה ובטהרה ונעשה תשובה, ויכיר בקדושתו - קדושת בני ישראל, וממילא יתרחק מתועבותם של אומות העולם.

אמנם, פעמים שיפתהו יצרו לאמר, וכי זו 'דרך ישרה' היא - לקבל על עצמי 'חומרות' לכמה ימים ותו לא מידי, אין זה אלא הערמה בעלמא, כבר ענה אותו ה'ערבי נחל' (פרשת ויחי דרוש ב) שהוא בעין מה דקיימא לן (חולין מב.) בהלכות 'טריפה' שאם ניקב נקב כל שהוא בבהמה איננה טריפה, אמנם, אילו בנקב

מן הימים ערכו בבית המלכות הגרלה בין עניי העיר, ומי שיזכה בגורל יקבל לביתו למשך כמה שעות את המכונה שבה מדפיסים את שטרות הכסף. משעלה עני פלוני בגורל שלחו מיד את המכונה לביתו, הלה שידע כי כל רגע ורגע שווה לו כל הון דעלמא ניגש למלאכתו בכל מרצו וחשקו, חיבר את המכונה לזרם החשמ"ל, ועיניו החלו נוצצות מרוב אושר ותענוג בראותו את ה'שטרות' מתגוללים מהמכונה חוצה לחלל ביתו, וממש לא ידע את נפשו לרוב 'שכרותו' מראיית כל כך הרבה שטרות מה שלא ראו ואבותיו במשך כל ימי חייהם גם יחד... לאחר זמן מה החלו בניו הקטנים בוכים כי רעבים הם ללחם (הדל) - כי בביתו היום עדיין לא אפו לחם בבית (מחוסר 'שקע' לחבר את ה'תנור')... על כן הם מבקשים שיואיל נא אביהם לחבר את התנור עכ"פ לזמן קצר ביותר ויתן לחם לפי הסף... נענה האב ואמר, לכו נא ושאלו משכננו מעט לחם, כי כל רגע באלו השעות שווה אלפי אלפים, וכאשר יהיו ברשותנו אלו ה'אלפים' נבנה בית חדש עם עשרות 'שקעים', גם נוכל לקנות תחת רשותנו את כל הלחם אשר בעיר. שוב בקשו ממנו לכבס מלבושיהם המטולאים שנתלכלכו, אמר להם אביהם, חוסו נא, כי טוב לנו להמשיך לסבול מעט לילך בבגדינו אלו, העיקר שלא תשבות מכונה זו אף לא לרגע כמימריה. אף לדידן ייאמר, עשיית - כל רגע ורגע בימים אלו אין ערוך לחשיבותו, אין הזמן עתה להתעסק בו במילי דעלמא (ואף מה שמוכרח לו לעסוק, יביט על עצמו כאותו עני שמפסיק את פעולת המכונה הנ"ל עבור צרכיו אף ההכרחיים) וימלא כל רגע לתורה, תפילה, בקשת רחמים, צדקה וחסד.

קכב. כתבו הפוסקים (קיצו"ע קל ב, וכע"ז כתב הרמ"ק בסדר עבודת יוה"כ, הובא באלף המגן סק"ג) ראוי לאדם שיתנהג בימים אלו גם בחומרות שאינו נוהג בהם כל השנה כי גם אנו מבקשים מאת ה' יתברך שמו שיתנהג עמנו בחסידות, והאוכל כל השנה פת פלטר לא יאכל בימים אלו כי אם פת ישראל וכדומה לזה.

קכג. ולדידן ייאמר, כי בימים אלו יזהר כל אחד שלא לסמוך על 'היתרים' שונים... וכגון, מי שיש לו 'היתר' אחר שאלת חכם להחזיק 'כלים' שמן הראוי שבימים נעלים אלו בל יזדקק להיתרים כאלו... וד"ל.

קכד. איתא בגמרא (יומא פו.) 'אמר רבי חמא ברבי חנינא גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם'. הקשה ה'חוות דעת' בספרו 'אמת ליעקב' על אגדות הש"ס (שם) קשה להבין מה ענין רפואה דקאמר. אלא דהרמב"ם כתב בפירושו למשנה (סנהדרין ז' ד) דיש מי שנוולד בטבע רע וקשה לו לפרוש מתאוות רעות, ויש הנולד ברתיעת הדם שא"א לו לפרוש מכעס, וכיו"ב משאר מידות, אמנם, לשם זה נברא - להתגבר על טבעיו הללו, ואז יזכה לשכר הרבה שהרי אמרו חז"ל (אבות ה' כג) 'לפום צערא אגרא', ועל זה באו לומר בגמרא שאם בא לידי חטא ועושה תשובה - הקב"ה מרפא טבעו שלא תקשה עליו שוב השמירה מכעס ותאוה וכיוצא בזה, עכ"ל. ומכאן חיזוק גדול מצינו למתייאשים מעצמם - הואיל ותאוות ליבם או רוע טבעם נוטה לרע, כי ע"י התשובה ישתנה גם טבעם לטוב.

שנטרד מגן ערן חשב שימות מיד, והיה בוכה ומתחנן ושב בתשובה, עד שקבלו הקב"ה בתשובה, והאריך ימיו, וקיים בו דברו דכתיב (בראשית ב יז) 'ביום אכלך ממנו', ונתן לו יומו שהוא אלף שנה [וכמו שנאמר (תהילים צ ד) 'כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור'], להורות לכל העולם שהקב"ה חנון ורחום הוא ומקבל בתשובה לשבים, ואינו חפץ מהם זולתי שיחזו דכתיב (יחזקאל יח לא-לב) 'ולמה תמותו בית ישראל... והשיבו וחיו. אמר רבי יצחק, אשריהם הבנים שהאב אומר להם כך ק"ו, וזי להם לבנים שאינם שומעים ממנו,

ה' אלי תשוב', כלומר אם תחזור בתשובה בי תדבק, התשובה מקרבת את הרחוקים, אמש היה זה שנאוי לפני המקום משוקץ ומרוחק ותועבה, והיום הוא אהוב ונחמד קרוב וידיד ק"ה. עוד כתב הרמב"ם (שם ה"ד) על בעל תשובה ש'אהוב ונחמד הוא לפני הבורא כאילו לא חטא מעולם' ק"ו.

באמת אמרו, כי בכל השנה כולה הקב"ה מבקש מבניו לשוב אליו, וכדאיתא בזוה"ק (ו"ח כד): וז"ל, אמר רב נחמן בר יצחק אדם הראשון כיון

דבר נפלא כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (כתובות ל. ד"ה מיום שחרב, בדרך אפשר), שמי שנתחייב מיתת בי"ד בעדים והתראה, אין בי"ד מקבלים טענתו שכבר שב בתשובה שלימה ואפילו אם כבר עברו מאה שנים מאז שחטא, כי אין ה'תשובה' מועלת בבי"ד של מטה... מכל מקום אמרינו, שאם שב בתשובה, הקב"ה מסבב שלא יבואו העדים להעיד, ואף אם יבואו עושה הקב"ה שיוכחשו בעת ה'חקירות והבדיקות', כי לא ירשיע ה' נפש צדיק. והרי לך שתשובה מועילה אפילו בחטא שמתחייב בו מיתת בי"ד, להצילו מעונשו המגיעו.

קכה. בירושלים של מעלה התגורר הגאון הצדיק רבי נחום יאס'ער זצ"ל מזקני וחשובי חסידי שטעפנשט אשר נולד והתגורר שנים רבות על אדמת רוסיה, בהיותו עדיין בחו"ל הושפע ל"ע אחד מבניו מסביבת הקומוניסטים, ועזב את דרך התורה רחמנא ליצלן, ומעולם לא דיבר רבי נחום על צערו הגדול שיש לו מבנו זה שהלך לרעות במקומות זרים, ורק פעם ישבו אצלו חבורת אברכים דורשים ומבקשים, ואחד מן המשתתפים הזכיר לפניו דברי הרמב"ם אלו, והיו שואלים ותמהים איך יתכן כדבר הזה, שברגע כמימרא יתהפך ממשוקץ ומרוחק ומתועב לאהוב ונחמד קרוב וידיד, פתח החסיד ואמר בלב מורתח 'הרי יודעים אתם אודות בני... הנה אם יבוא הבן באיזה יום, ידפוק על דלת ביתי, ויצעק אלי: 'טאטע, הנני עוזב את דרכי וחוזר אליך', כמה תגדל אהבתי אליו באותה שעה, ולא אחשוב לרגע על התלאות והצער והעגמת נפש שגרם לי מעודו ועד היום הזה, שהרי עכשיו הנני שמח שחזר למקור מחצבתו ועולה על דרך המלך, כמו כן ממש הקב"ה שמח כביכול בכל יהודי החוזר אליו בתשובה, לא שנא מיעט לחטוא ואף אם חלילה הרבה לחטוא, שהרי כעת הוא מתחרט על כל מה שעשה ורוצה להתקרב אל ה', וזה מעורר אהבה עזה מן האב לבן, וכמו שאמרו במדרש אגדה (תנא דבי אליהו פרק לא) מעיד אני עלי שמים וארץ, שהקב"ה יושב ומצפה להן לישראל, יותר ממה שמצפה האב לבנו והאשה לבעלה שיעשו תשובה.

קכו. ובזה שמעתי לבאר את האמור בנביא (הפטרות שבת שובה, יואל ב כה) 'ושלמתי לכם את השנים אשר אכל הארבה' (בהענישו אותם על עוונותם), ותמוהים הדברים, הרי בצדק אכל להם הארבה את תבואתם כ'עונש' על חטאם, ואף אם עתה שבו בתשובה, הרי מעתה הם פותחים פרק חדש בחייהם, אבל מה יש להקב"ה להשלים ולשלם להם על שהענישם כראוי לחוטאים. ומכאן תלמד כוחה של תשובה, שעל ידה נחשב האדם כאילו לא חטא מעולם, ונחשב לו כמי שהעונש בא עליו בחינם עד שיש לומר 'ושלמתי לכם את השנים...'

קכז. כך ביאר הרה"ק רבי משה מקאברין זי"ע בנוסח התפלה (תחנון לשני וחמישי) 'הפותח יד בתשובה לקבל פושעים וחטאים, נבהלה נפשו מרוב עצבוננו', כי מה שאנו רואים שהקב"ה פותח יד בתשובה לכל פושע בכל מצב שהוא, זה גורם לנו להיות 'נבהלה נפשו', לתמוה ולהשתומם 'מרוב עצבוננו', מדוע אנו שרויים בעצבות על החטאים שעשינו, הלא הקב"ה מקבל אותנו בידיים פתוחות, ועלינו לרוץ לקראתו בשמחה עצומה ובחדוה גדולה.

על פי זה ביארו עוד דעל כן אמרו 'נבהלה מרוב עצבוננו' ולא מרוב עווננו, כי על העוון אין מה להיבהל כי לזה ניתן לנו כח התשובה, ולא נבהלה אלא על העצבון ועל הייאוש שאיננו חוזרים בתשובה מחמתו.

פעם התאונן בחור לפני גאב"ד טשעבין זצ"ל, מצבי הרוחני קשה עד מאד, איני רואה כל דרך מוצא מעוונותי, אמר לו הרב שמע נא למעשה שהיה, איש יהודי הלך לבדו ברחובה של עיר כשהתנגול ל'כפרה' בידו הימנית ובידו השמאלית 'מחזור' לאמר מתוכו את 'סדר הכפרות' ולפתע... הוא מרגיש כי בתי עיניו (משקפיים) מתחילות ליפול מעל אפו ועד שלא הספיק למנוע כן בעדם נפלו בתי העיניים ארצה... נו, החל היהודי חושב לעצמו, אוי

באר הפרשה - עשרת ימי תשובה

והנה בנוהג שבעולם (בקרוב אומות העולם) שכל מי שהועמד למשפט יתור אחר ה'שופט' ומעשיו או ישחרנו בממון או בשאר עניינים... ויזכה בדינו, אף אנו להבדיל אלף אלפי הבדלות נהיה 'מגלה סוד' - כי מצינו דרך לשחרר כביכול את הקב"ה - שופט כל הארץ, והיא התפילה והצדקה, דאיתא בגמרא (ברכות כח:): שאמר רבי יוחנן בן זכאי, 'עכשיו שמולכים אותי לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, שהוא חי וקיים לעולם ולעולמי עולמים וכו', ואיני יכול לפייסו בדברים ולא לשחררו בממון וכו', ולא אבכה'. וכתב המהרש"א (ח"א ד"ה ואיני) אף שאמר 'אי אפשר לשחררו בממון ולפייסו בדברים' זה אינו אלא לעולם הבא, אבל בעולם הזה יכולין לפייסו בדברים שהיא התפילה, ולשחררו בממון שהוא הצדקה. ע"כ, שמעו נא בני ישראל 'עורי נא התייצבי נא בעד הנפש חלי נא' כל עוד נשמתו בקרבנו בזה העולם בכלל, ובפרט בימים הללו להרבות בתפילה וצדקה ויצא דיננו לאורקלא'. וכבר כתב ב'שורי אבן'

עיי"ש עוד, אך מ"מ בימים אלו התשובה נחשבת כ'מצוה שהזמן גרמא'.

'תפילה' - כח התפילה בימים אלו

כתב הרמב"ם (תשובה ב ו) וז"ל, אע"פ שהתשובה והצדקה יפה לעולם, בעשרה הימים שבין ראש השנה ויום הכפורים היא יותר ומתקבלת היא מידקבה, שנאמר 'דרשו ה' בהמצאו', במה דברים אמורים ביחוד קכט. ובלשונו של הערוך לנר' (ר"ה יח.) 'דשאני עשרת ימי תשובה שאפילו תפלת יחיד ודאי מהני, ונקרע דינו לגמרי'.

וז"ל רבינו יונה ב'שערי תשובה' (שער שני אות יד), בעשרת ימי תשובה וכו', ולשפוך שיח, ולשאת תפלה ורנה, ולהפיל תחנה, והעת עת רצון והתפלה נשמעת בהקל, בענין שנאמר (ישעיה מט ח) 'בעת רצון עניתך וביום ישועה עזרתך, עכ"ל'.

רבש"ע, מה אעשה כאן, כיצד אחלץ מן המיצר, להניח את המחזור מידי על הארץ הרי אין לך ביזוי הקודש גדול ממנו, לעזוב את התרנגול מידי הימנית הרי יברח התרנגול ובמה תתכפר נפשי... שאלו הבחור, נו, ומה עשה לבסוף, אך הרב לא ענהו מיד, רק הפליג בתיאורים וציורים שביין הבחור באיזה מצב ביש עומד היהודי הלז... ושוב שאל הבחור, נו... נו... מה עשה, אמר לו הרב, לא ידעתי, אבל זאת אדע שכבר איננו נמצא שם... אף אתה עם תשובתך תזכה שבקרוב כבר לא תעמוד על מקומך זה.

פעם אמר הרה"ק רמ"מ מלעלוב זי"ע 'לולי תשובה שעשועי אז אבדתי בעניי'. והיה מרגלא בפומיה לומר רבות 'איני רואה כל עצה ותקנה כי אם תשובה... כי אם תשובה... שוין שוין שוין...' (אין 'זעתה' אלא לשון תשובה), והיה חוזר ושונה ומשלב דבריו אלו, עד שהיו כל הנוכחים מתעוררים לתשובה שלימה. קכח. כמו כן יש לדקדק בדברי רש"י הנודעים (ב"מ קו. ד"ה ותגזור) 'מה שתבקש מן היוצר יעשה, ואני לא ביקשתי מן השמים בתחילת השנה שיצליחני בשעורים אלא בחיטים', שאין הדברים נאמרו רק לגבי התפילות בר"ה אלא 'בתחילת השנה'...

קכט. ועד היכן מגיע הכח שיש לכל יחיד ויחיד לקרוע שערי שמים בתפילתו יש ללמוד ממה שהביא האליה רבא' (תקפ"א בא"ז סק"ו) מה שכתבו ב'מנהגים', שאף שבכל השנה אין היחיד יכול לומר י"ג מידות דרך תפילה ובקשה, אך עשרת ימי תשובה שאני וניתן לאומרום אף ביחידות, ואם כי להלכה ודאי שלא נפסק כך, אך עכ"פ למדנו מכלל הדברים שיחיד הרי הוא כציבור.

קל. הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע ב'ערוות דבש' (ח"א דרוש ו) נתן טעם להא מילתא, מדוע הקב"ה מקבל את הבקשות והתפילות בימים שמלך יושב על כסא דין, דלכאורה איפכא מסתברא שבימי דין לא יתקבלו תחינות ובקשות לזכות לרחמים וחסדים, רק כי מר"ה ועד יום כיפור יושב הקב"ה ודן את העולם, ולא כבכל יום שדן את העולם רק בג' שעות הראשונות ביום (כמבואר בע"ז ד.), והנה 'ידוע מחוק ונימוס הדין שאין לדיין לכעוס על בעל דין בעת המשפט', וזאת משום שני טעמים, חדא שלא יסתתמו טענת הבעל דין וגם כדי שלא יוציא פסק דין מעוקל מתוך כעסו, ומשום הכי בעת ישבו על כסא משפט אינו יכול לכעוס כלל ומאריך אפו, ולכן אף כי רבו עוונות כחול, לא יכעס כלל, וביד האדם לבקש מנה גדושה של רחמים המתעוררים בעשרת ימי תשובה, ולכן ימים אלו הם ימי חפץ וימי רצון לה' אף כי הם ימי דין.

קלא. סיפר הגאון רבי מאיר שפירא זצוק"ל ראש ישיבת חכמי לובלין, מנהג היה לו לאחד מרבני העיריות שבכל עת שהיו העניים מתדפקים על דלתי ביתו לבקש מטבע לצדקה הייתה הרבנית מעניקה מטבע של 'גראש'

נשמעת יותר מבימים אחרים, וגם באותם הימים האדם מוכן להיות נגמר דינו ביום הכיפורים, אין לך דבר נחוץ יותר מזה. עכ"ל. ואם כי לדידן אין נוהגים לומר בשבת, אך עכ"פ בכל ימי עש"ת (ימות החול) ירגיש ש'אין לך דבר נחוץ יותר מזה' קליב.

והנה אמרו (עיי' ר"ה טו): 'תשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה' קליב, והיינו 'צום קול ממון', ואמר הרה"ק המהר"ש מבעלזא זי"ע (פסח על שה"ש ב יד), שעל 'צום' יש ביד האדם לומר שאין בכוחו לצום ולהתענות מפני טבעו החלש, וכמו כן על 'ממון' יענה ויאמר לא

(ר"ה טו): לבאר מה שאמרו שה'צעקה' מתקבלת מיד, ש'אין זה הטבת מעשיו לחוד, אלא שידפוק על שערי רחמים בתפילה ובקשה יתירה'.

ויש ללמוד על חובת התחנונים בימים אלו, שהנה כתב הטור (תרב) ונוהגין בספרד שגם בשבת מרבין לומר סליחות ותחנונים. והקשה עליהם שהרי קיי"ל שאין מריעין בשבת. ומתריץ ה'בית יוסף', וז"ל. נראה ליתן טעם למנהגם שהם סוברים להלכה כמ"ד מתריעין בשבת על עיר שהקיפוה אויבים או שטפוה נהר לפי שהוא דבר נחוץ וכו' וכיון דבעשרת ימי תשובה התפלה

לכל אחד, אכן, בראותה כי עני 'בן טובים' עומד לפני הייתה מכנסת אותו אל הרב בעצמו, והוא היה מעניק לו מטבע של 'זלאטע' אשר היה שווה מאה 'גראש', אחד העניים שהיה רגיל לבוא בכל ערב לבקש נדבה מאת הרבנית, הצליח פעם להיכנס אל הרב בעצמו אשר נתן לו כהרגלו 'זלאטע', החל העני להתחנן ולהפציר שיעניק לו הרב עוד מנדבת לבו. שאלו הרב, הנה הרבנית נותנת לך בכל יום גראש אחד ומעולם לא בקשת עוד, ואילו ממני שנתתי לך זלאטע שלם הנך מבקש שוב, ולכאורה היה מן הראוי שתסתפק בנדבה גדולה זו ולא תעז לבקש עוד. השיב לו העני, הנה אף אם אתחנן לפני הרבנית הרי לא תתן לי אלא עוד גראש, ואין שווה בעיני להתחנן בשביל נדבה מועטת כזו, לעומת זאת הרב מחלק מטבע גדולה, על כן 'שווה' לי להפיל תחינתי בשביל לזכות בעוד מתנה גדולה כזו. ולענייניו יאמר שבימים האלו מעניקים מן השמים זלאטעס שלמים בלי די, והצעקה מתקבלת מיד, והחכם עיניו בראשו לבקש בעד הנפש חנינה אולי יחוס ואולי ירחם.

קלב. הנה תקנו הגאונים להוסיף לבקש בעש"ת בברכת 'אבות' - 'זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים וכתבנו בספר החיים למענך אלוקים חיים', וכבר הקשו שהרי ג' ברכות ראשונות של שמו"ע אינם אלא 'שבח' ותהילה לבורא ית"ש, ומה מקום לבקשות באמצע הברכה הראשונה (עיי' טור ס" תקפ"ב). והביאור הוא על פי מעשה שהיה עם הגאון רבי יחזקאל אברהמסקי זצ"ל בעת שכיהן ברבנות עיר הבירה לאנדאן (לונדון), אשר אחד מתושבי המקום ירד מנכסיו מטה מטה ל"ע וכמעט שלא גווע ברעב, והגיעו הדברים לידי 'פיקוח נפש' ממש, נחלץ הרב אברהמסקי לעזרתו והוא בעצמו ערך מגבית והסתובב בבתי גבירים להתרימם מממונם. בליל שב"ק עלה הרב לגביר אחד והחל לבקש ממנו שיפתח את ידו ויתן עכשיו תרומה נכבדה, נדהם העשיר ואמר, רבי, שבת היום... יסור נא מר לביתי לאחר השבת ואז אתן, אמר לו הרב, בכוונה תחילה הגעתי עכשיו כדי שתבין ותשכיל גודל נחיצות הבקשה עד שאפילו שבת נדחית מפניה, ולא עת דברים עתה כי אם 'קום ועשה'... כיוצא בדבר הננו מבקשים זכרנו לחיים דווקא שלא במקום הראוי ועל פי הסדר, כי אין הימים כתיקונם שצריך לשמור על ה'גיטונים' ועל המנהגים.. אלא הזמן בוער כאש, ופיקוח נפש יש בדבר, רבש"ע זכרנו לחיים... ואם לא עכשיו אימתי...

קלג. מסופר על החסיד המפורסם רבי מרדכי פעלץ זצ"ל ששימש כבעל שחרית אצל הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע, באחת השנים שמע בדרך הילוכו לביהכנ"ס השכם בבוקר קול בכי תמרורים הבוקע מאחד הבתים, משכנס הביתה מצא שם חולה הזקוק תיכף ומיד ל'עצים להסקה' לחמם הבית, הלך ר"מ הביא עצים והסיקן מפני פיקוח נפש. אדהכי והכי איחר לבוא לתפילת שחרית ובעמדו בפתח בית הכנסת שמע שבעל התפילה מסיים 'והנורא בנוראותיך', והבין שעליו להתחיל מיד 'המלך', כדי שלא לעכב את קהל הקודש, לכן החל מיד להשמיע תנועת אה... אה... 'המלך' ממקום עמדו, המהרי"ד הביט לעבר הפתח מחמת הקול שנשמע משם, אחר גמר התפילה נענה הרה"ק ואמר, אכן, כאשר מסיקים מתחילה אפשר להתפלל בחמימות...

ולכאורה ישאל השואל על ר' מרדכי, הרי לא אמר לא ברוך שאמר ולא פסוקי דזמרה - כיצד 'קופץ' מיד להמלך, אלא, שעשה כן מפני 'כבוד המלכות', שלא לעכב את רבו הרה"ק המהרי"ד וכל קהל הקודש. ולדידן ייאמר, אף אם לא התעורר האדם בימי הסליחות ובימי ר"ה, עכ"פ מפני כבוד המלכות 'יקפוצ' עכשיו וימליך קוב"ה על עצמו מעתה.

באר הפרשה - עשרת ימי תשובה

(הובא בנחל קדומים ריש פר' שופטים) רמז מן התורה להרבות בצדקה בימים אלו, בלשון הכתוב (דברים טו כ) 'צדק צדק תרדוף למען תחיה וירשת את הארץ', שראוי להרבות בצדקה ולרדוף אחריה, למען תחיה - שבזכות הצדקה תזכה להיכתב ולהיחתם לחיים קלי, אימתי הכתוב מדבר, 'וירשת' אותיות 'ו' תשרי', שכן מתוך עשרת ימי תשובה ישנם שישה ימים שניתן לתת בהם צדקה [שהרי בשני ימים דר"ה ובשבת שובה וביוה"כ אי אפשר לתת צדקה].

חנן אותי ה' עם מעות שאוכל לפזר לצדקה, אבל על הרמת 'קול' בתפילה לפני ה' אין לו תשובה... ומעתה אם אכן ירים 'קולו' בתפילה וועקה הרי זה מוכיח בעליל את צדקתו כי לא צם מחמת חולשה ולא נתן צדקה לחוסר הממון, אבל אם יתירשל גם ב'קול' יתברר למפרע שאין שום 'תירוץ' לא על ה'צום' ולא על ה'ממון' ורק עצלות תפסה אותו. וזה מרומז בפסוק (שיר השירים ב יד) 'השמיעני את קולך כי קולך ערב', כי ה'קול' ערב על הצום והקול קלי.

פסק ה'מחבר' (סי' תקפב א) 'בעשרת ימי תשובה אומר המלך הקדוש, המלך המשפט', וצריך להבין, דבשלמא 'המלך הקדוש' שאומר במקום 'האל-ל הקדוש' שפיר, מפני שרוצים להזכיר ענין המלכות בימים אלו, אך מדוע משנים ואומרים 'המלך המשפט' הלא בלאו הכי

'וצדקה' - ריבוי הצדקה וחסד בימים אלו כתב הרמב"ם (הלכות תשובה ג ד) 'נהגו כל בית ישראל, להרבות בצדקה קלה וחסד בין איש לרעהו ובמעשים טובים ולעסוק במצות מראש השנה ועד יום הכפורים יתר מכל השנה'. וכך כתב רבינו אפרים

קלד. עוד רמז שם, כי צום קול ממון כל אחד מהם עולה בגמטריא 'קול'. ו'ערב' עולה בגמטריא ב' פעמים קל"ו, ללמדנו שבשעת הדחק מועלת הרמת הקול במקום שנים האחרים שאין בידו לעשות.

קלה. מאמר נורא אמר הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע בביאור המעשה שהיה אצל זקנו הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע, בעשיר קמצן מופלג שנתעלף ביוה"כ, והרופא אמר שעליו לשתות 'כוס' שלם בפעם אחת, מכיוון שכן נענה הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו זי"ע, שירכנו מעל החולה וילחשו באזנו כי מותר לו לשתות כדרכו בשתיה מרובה - אמנם על כוס וכוס יצטרך לשלם לאחר צאת החג 'מאה רייניש', וראה זה פלא והפלא, משלחשו כן באזנו, נתחזקו כוחותיו של אותו 'קמצן נורא'... וכבר לא הוצרך לשתות אפילו ב'שיעורין'... ובפשוטו, מאחר שידע עשיר שכל 'כוס' תעלה לו ביוקר כבר לא היה צריך לה... אכן ה'שפע חיים' ביאר בזה עוד, כי השטן הוא היצר הרע יודע ומכיר היטב עד כמה גדול כוחו של התענית ביום הקדוש, ועד כמה היא מעוררת רחמים בשמי מרום, ועל כן התאמץ להביא אותו עשיר לידי צמאון ופיקוח נפש בכדי שלא יוכל לצום... אמנם סגולת הצדקה להשבית כל מריע גדולה כהנה וכהנה מסגולת הצום... והיה 'עדיף' לשטן המשחית שהלה יוכל להתענות ביוה"כ מאשר יתן צדקה...

קלו. מובא בגמ' (כתובות סז:) שמר עוקבא היה רגיל בכל 'מעלי יומא דכיפורי' (- ערב יו"כ) לשלוח לעני שהיה בשכנותו סך ארבעה מאות זוזים. וכתב המהרש"א (ח"א ד"ה ארבע) וז"ל, דקדק ליתן צדקה זו הגדולה ערב יו"כ, שזכות זו היא מכריע לטובה, (א"נ בו ביום צריך העני יותר לסעודתו). עכ"ל.

סיפר הגה"צ רבי יצחק שלמה אונגאר זצ"ל אב"ד 'חוג חתם סופר' ב"ב, מעשה שהיה אצל הגה"ק בעל ה'חתם סופר' זי"ע, בשנה אחת אחרי 'סעודה המפסקת' קרא החת"ס לאחת מבנותיו, ואמר לה, שתלך להציע שידוך ליתום פלוני עם יתומה פלונית, אמרה הבת כי מיד בצאת החג תפעל להוציא את השידוך מן הכח לפועל, אמר לה החת"ס, הנה זקוק אנכי לאיזה זכות לקראת יום הדין והחתימה. מיד שלחה הבת לדבר עם הבחור אודות יתומה פלונית, ויען הבחור מה אעשה ואין הפרוטה מצויה בכיסי, הביאה הבת את דבריו אל אביה הגדול, נענה החת"ס והשיב שהוא מבטיח שלעולם לא יחסר להם דבר בביתם... מששמע הבחור את הבטחת החת"ס הסכים מיד (ואכן, לימים סיפר הלה, שתמיד היתה פרנסתו מצויה, ואף שלא זכה לעשירות לא היה חסר לו כלום מעולם), אף צד הכלה הסכימו מיד ובאו בברית האירוסין לשמחת החת"ס, שרק אחר שקיבל את הבשורה הטובה פנה לצאת לבית הכנסת לתפילת 'כל נדרי'.

בהגיעו לבית המדרש כבר שקעה החמה והכל עמדו מוכנים ומזומנים לתפילה מזה זמן רב, ובכניסתו רימזו הגבאי על השעה המתאחרת, נענה החת"ס ואמר 'לא אחרתי כלל', כי בשמים לא יתחילו 'כל נדרי' טרם בואי...

שואמרים בכל ימות השנה 'אוהב צדקה ומשפט', ומשום הכי רמזו המשפט על מצות הצדקה הגם שכל מעשי בני אדם נידונים בימים אלו (ולא רק מעשי הצדקה), מכל מקום 'לא רמזו כי אם בענין הצדקה, להודיע שאין חביב לפניו בצדקה קליו.

ובה כתב הגה"ק מהר"מ פאפירש זי"ע (אור הישר, עמוד גמ"ח פ"א) בזה"ל, כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים, ואין מדקדקין בתפילתו, ומקבלין אותו בפנים מאירות, והרבה מליצי יושר עליו בב"ד של מעלה בעת משפטו בא לנגדו קלח.

מזכירים 'מלכות' כשואמרים 'מלך אוהב צדקה ומשפט', ואדרבה יש מקום לומר דנוסח זה עדיף טפי, שאומרים שהקב"ה אוהב את הצדקה ומשפט שעושה בימים אלו.

הסבר לדבר מצינו בספר 'מעיל צדקה' (אות תקמ) לבעל ה'שבט מוסר' זצ"ל, בראשית דבריו מפרש את דברי הברכה 'מלך אוהב צדקה ומשפט' - שהקב"ה אוהב את מעשה הצדקה הנעשית כמשפטה (כתיקונו). הוסיפו על כך את הנוסח בעשי"ת - 'המלך המשפט', פירוש שבימים אלו הקב"ה הן האם קיימו כראוי את הצדקה. נמצא דהמלך המשפט קאי על מה

הרי לך מחד גיסא סבר החת"ס שאין בידו שום זכות לגשת ל'כל נדרי', והוצרך לפעול בכל כוחו כדי לעשות את השידוך בין יתום ויתומה קודם 'כל נדרי', אף שידע שאין מתחילים במרומים כל נדרי קודם ביאתו לביהמ"ד, עאכו"כ עלינו להרבות בצדקה וחסד בימים אלו.

קלז. ראיתי לחכמים וגדולים המבארים הא דאיתא בירושלמי (סוף פאה) שהזקנים היו נוטלים מעות צדקה רק בעשי"ת ולא בכל הנה כולה, ומבארים, שבכל השנה נמנעו הזקנים מלקבל כמובא ברמב"ם (מתנ"ע סוף פ"י) שיש מעלה במי שאינו נהנה מן הצדקה כדי שלא להטריח על הציבור, אבל בימים אלו שה'נותנים' נותנים כדי להרבות בזכויות שעל ידי זה יצא משפטם לאור, נמצא, שאדרבה לא 'לקחיה' זקנים אלא 'נתנו' למי שנתן להם.

קלח. מעשה היה אצל הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, שהגיע אליו אחד הנקרא בשם רבי יענקל קראקובער (יעקב מהעיר קראקא) וסיפר שהוא מתלמידיו דמר מלפני ארבעים שנה, שאלו הח"ח לשלומו ולמצב פרנסתו, ויענהו ר"י בשבח והודאה לבורא עולם על שנתברך בעשירות מרובה, כי בשעה שהכל מרוויחים סך ארבעים רובל בחודש הוא מרוויח סך אלפיים רובל בחודש, כי הנה חבילת עצים אשר שוויה ברוסי' כ-10 רובל נמכרת בפולין תמורת 200 רובל, ובה עיסוקו ומעשיו - להעביר עצים מרוסי' לפולין מתחת עיני שוטרי הגבולות שלא יבקשו מכס העולה להון תועפות. שאלו הח"ח וכי לא חושש מר שמא יתפסוהו שוטרי הגבולות... והרי הם חשודים גם על הרציחה על 'עבירה' כזאת, אמר לו ר"י, אנו כיהודים מוצאים עצה לכל דבר וענין, כי בתחילה הייתי מעביר את חבילות העצים ומשחד בכל פעם את שומר הגבול, עד שביום אחד שאלתיו יגלה לי מר כמה הוא מרוויח בחודש, אמר לי השומר כארבעים רובל, אמרתי לו, שמע נא, אני נותן לך מעתה מאתיים רובל בכל חודש, שאלני השומר תמורת מה תתן לי שכר עצום כל כך, אז קבעתי עמו כי בכל עת וזמן שאנכי עובר בין הגבולות הרי אני כמי שהוא 'רואה ואינו נראה' - יעשה עצמו כמי שלא ראני כלל... וכן הוה, ומשם באה עשירותי העצומה. לשמע דבריו אמר לו החפץ חיים, חזור על דברך ושוב לספר את המעשה ג' פעמים. אחרי הדברים האלה ביקש ר"י את ברכת הח"ח שהשומר הנכרי יאריך ימים על ממלכתו כי הלה הזקין לאחרונה ואינו יודע מי יהיה השומר הבא לאחריו ומה טיבו בעסקי השוחד...

אח"כ אמר לו הח"ח הבה נכנס יחדיו להיכל הישיבה, אף שבאותה תקופה כבר לא היה הח"ח נכנס לשיבה, כאן יצא מגדרו ונכנסו יחדיו, ויאמר הח"ח לר"י עלה נא על 'ארון הקודש' במקום המיוחד ל'דרשנים' וספר להם את מעשה עשירותך, אך ר"י לא רצה (מחמת הבושה) לפתוח פיו ולדבר, מכיוון שכן עלה הח"ח וסיפר את המעשה, ולמד מזה, בכוחו העצום של 'שוחד' שע"י הרוויח היהודי שלא די שלא הרגוהו על גניבת הגבולות, אלא שזכה לעשירות עצומה. אף אנו פעמים שנראה לנו ברוב ייאוש כי מצוותינו ריקים מכל, יבשים מבלי כל לחלוחית ואינם חשובים מאומה, אבל באמת פעמים שיבוא מלאך יגדיל וינפח אחת ממצוותיו עד שתגדל מעל כל עבירותיו יחדיו... וכשישאל האדם את המלאך איזו מצווה הגדלת כל כך, יענהו תפילת שחרית, שמא שחרית של יום הכיפורים, לא ולא, אלא שחרית של יום רגיל מימי החול... ומדוע כי איש זה שיחד כביכול כלפי שמיא, ומהו ה'שוחד' - כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים. כי ברחמיו על הבריות קנה לעצמו כאותו ששיחד את שומר הגבולות גדלה עשירותו ע"י לאין ערוך. וכבר הובא לעיל דברי המהרש"א 'בעולם הזה יכולין לפייסו בדברים שהיא התפילה, ולשחדו בממון שהוא הצדקה'.

באר הפרשה - עשרת ימי תשובה

יה"ר מלפני אבינו שבשמים שתחדש עלינו שנה טובה וירחם עמו ביום דין קמ, תחל שנה וברכותיה, ובקרוב ומתוקה קלט, שיסתלקן אויבינו משטינינו ומקטרינו, נתבשר בבוא לציון גואל.

בימים מקדם כשהיתה אימת הצבא של מדינת ליטא על בחורי ישראל, עלה למעונו של הגאון הגדול רבי יצחק אלחנן ספעקטאר זצ"ל בחור בן עשירים שהגיע זמנו להתייצב לפני הצבא, וכה בכה לפניו, רבי קדוש, עד לאחרונה היו בני העשירים משחדים את פקידי הצבא בממון רב והללו היו מוציאים כנגד ה'מצלצלין' שטר שחרור ו'פטור' מהצבא, אך לאחרונה גדלה רשותם של פקידי הצבא הנוטלים את השוחד בשמחה רבה, ולאחר שהממון בכיסם הם שבים 'למסור' את המשחדים וכך אוסרים בבית האסורים את הבחורים ואביהם גם יחדיו, על כן נפשי בשאלתי, כדת מה לעשות, כי אם לא אתן שוחד הרי מיד אלקח לצבא, ולאידך, הרי גם נתינת השוחד איננה עצה... חשב הגאון כמה דקות, ולאחר מכן נענה ואמר, שמע נא, יש לי עסקן גדול (מאכער) שלגביו אין דלת נעולה, הכל פתוח לפניו - הב לי צרור מעותיך, ואני אמסור אותו לאותו עסקן, לך בשלום לדרכך, תן תנומה לעפעפיך ושטר השחרור יגיע ע"י הדואר עד לפתח ביתך, וכן עשה הבחור.

ואכן, כעבור שבועיים ימים נקש בביתם איש הדואר ומסר לידי הבחור מכתב מטעם הצבא הפוטרו משירות בצבא 'מטעמי בריאות' ושם ניתן בידו זכות ערעור עד יום פלוני... וליהודים הייתה אורה ושמחה וששון, הבחור שלא ידע את נפשו מרוב שמחה מיהר לביתו של הגאון להודות לו ולברך את שליחו הנאמן, ובתוך הדברים אמר לרי"א, הנה, מובן מאליו שאי אפשר לפרסם בראש כל חוצות מיהו העסקן שהרב השתמש בו, אבל אעיז לבקש מהרב שיפרסם את שמו לכה"פ בין אנ"ש, ועכ"פ בין העשירים... אמר לו רי"א, שמע היטב, עסקן זה טוב הוא לא רק לענייני הצבא אלא לכל מיני הצלות שבני דורנו צריכים להם, ולא רק לעשירים... ואפרש שיחתי, באותו היום שבאת אלי לפני כשבועיים נכנסו אלי כלה ואמה אשר באו לשפוך ליבם כי מועד הנישואין קרב ובא ולרש אין כל, ובושה תכסה פניהם מרוב פחד ובהלה שתתפרד החבילה, משיצאו שניהן נכנסת עם 'שאלתך' אמרתי לעצמי, הנה הקב"ה בעל הגמול בוודאי לא ישיב ריקם את פני נותני הצדקה אשר גדולה צדקה להגן מכל מיני פורעניות צרות ויסורים, על כן ביקשתי ממך את צרור הכסף, נתתיו להם ובזכות שמחת לבם בא אליך כתב ה'פטור' עד הבית... (מפי הגאון הגדול רבי ראובן פיין זצ"ל, ששמע מהבחור בעצמו שכבר נהפך להיות 'בעל בעמיו' - בימי נודדיו מאדמת אירופה לשנחאי שביפאן בימי המלחמה).

קלט. כה המליץ לטובה הרה"ק הרמ"מ מליובאוויטש זי"ע דלכן מוסיפים לומר 'ומתוקה', ולא סגי ב'שנה טובה', כי 'טובה' עדיין נקראת בשם טובה גם כשהיא מסותרת בקושי וההסתרה, שהרי בני"מ מאמינים שהכל 'לטובה', אבל את הטעם של המתוק חייבים להרגיש בפועל, ובלאו הכי אינו נחשב למתוק, לכן מבקשים, אנא ה', הב לנו שנה טובה - שתהא לנו גם מתוקה וערבה...

קמ. מליצה נאה וישרה שמעתי ממגיד מישרים איש צדיק ונבון לפרש בנוסח התפילה 'אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים, ואם כעבדים עיננו לך תלויות' וכו', עפ"י מה דאיתא בגמ' (כתובות נט:) שהגרובה אינה מחויבת להניק את בנה התינוק, אכן אם כבר התינוק כבר מכירה (וממילא לא ינק מאחרת) הרי היא מחויבת להניקו - מפני הסכנה, ומובא שם (ס.) את הדרך לדעת האם התינוק כבר מכיר אותה אם לאו, להושיבה בשורה של עוד כמה נשים, יעבירו את התינוק ביניהן, אם כשיגיע לאמו ישא עיניו להביט בה, הרי זה מוכיח שהוא אכן מכירה ומחייבים אותה להניקו. מעתה יש לפרש כמין חומר, שכך אנו אומרים אל הקב"ה, אם כבנים - אם אתה קורא לנו 'בנים' כי אנו עושים רצונו של מקום, אזי רחמנו כרחם אב על בנים, ואם כעבדים - שאתה טוען שאין אתה 'מחויב' בנו כי איננו עושים רצונו של מקום ח"ו ואנו כעבדים ולא בנים, הרי עיננו לך תלויות, ומאחר שאנו נושאים עיננו למרום הרי זה מוכיח שאנו 'מכירים' אותך, ומן הדין כביכול עליך לטפל בנו... על כן תוציא כאור משפטנו...

אגעד אנק

על פרשת השבוע

י"ט ראש השנה תשפ"ד

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

אלא, כותב הגאון הקדוש מאוסטרובצא זי"ע הפי' הוא כך, דיודע דפרה אדומה היא חוקה. וקשה, הרי באמת יש טעם של ר' משה הדרשן לכפר על עון העגל? ואומרים בשם הרבי רבי אלימלך מליזענסק זצ"ל, דפי' הוא כך, שהשטן והאומות העולם מונין את ישראל מה טעם יש במצוה זו, והם שאלו במכוון כדי שאנו נשיב להם שהיא לכפר על עוון העגל, והם מתכוונים להזכיר מעשה העגל כדי לעורר קטרוג על ישראל אז אנו צריכין להשיב להם זאת חקת התורה, שהפרה היא חקה בלי טעם ויסתם פיהם.

וכן העניין בתקיעת שופר, הטעם האמת הוא כדי לערבב השטן, אבל אנו מתכוונים להסתיר הטעם הזה שזה יזכיר שיש לנו עונות לכן אנו צריכים לומר "רחמנא אמר תקעו", בלי טעם, כדי לסתום פיות משטיננו ומקטריגיננו. (מאיר עיני חכמים)

אמר רבי יצחק למה תוקעין בראש השנה למה תוקעין רחמנא אמר תקעו אלא למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומשעין כשהן עומדין כדי לערבב את השטן (ראש השנה ט"ו) ופרש"י כדי לערבב שלא יסטיין כשישמע ישראל מחבבין את המצות מסתמין דבריו. קשה להבין, למה יחדל השטן להסטיין כשיראה ישראל מחבבין מצוות?

וי"ל, חז"ל אמרו "גדולה תשובה שזדונות נעשות כשגגות איני והא אמר ריש לקיש גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכיות לא קשיא הא מאהבה זדונות נעשות כזכיות הא מיראה זדונות נעשות כשגגות" (יומא פ"ו) לכן כשיראה השטן שישראל מחבבין המצוות שזה מוכיח שהתשובה שעושים היא מאהבה ולא רק מיראה ותשובה מאהבה זדונות נעשות כזכיות שוב ירא השטן מלהשטין כי כל שהוא יסטיין יותר חטאים כן ירבו הזכיות לישראל מתוך כך מסתתמים דבריו ויחדל להשטין על ישראל.

(בעל ההפלאה, אוצר מרגליות)

פרשת העקידה

מצינו בפרשת העקידה שאמר לו הקב"ה לאברהם (בראשית כב יב): "אל תשלח ידך אל הנער..." מביא רש"י בשם המדרש: אמר לו אברהם אפרש לפניך את שיחתי, אתמול אמרת לי "כי ביצחק יקרא לך זרע" וחזרת ואמרת "קח נא את בנך" עכשיו אתה אומר לי "אל תשלח ידך אל הנער?" תמה הגאון מבריסק, רבי חיים הלוי זצ"ל, מדוע המתין אברהם אבינו לפרש את שיחתו עד האמירה השלישית "אל תשלח ידך אל הנער?" למה לא נקר במוחו שאלה זו מיד בשעה שציווהו הקדוש ברוך הוא "קח נא את בנך" אתמול אמרת "כי ביצחק יקרא לך זרע?"

בבואו להסביר את הענין סיפר רבי חיים: מעשה בחסיד אחד ששאלו מדוע מפללים "מתנגדים" תמיד בקושיות?! על מי הם מקשים, על הקדוש ברוך הוא? מכיון שבתורה כתוב כך - שיהיה כך; מה לכם ולקושיותו?

הצדיקו רבי חיים במדת מה, אלא שיש צורך להציב גבולות, אמר, איפה מותר להקשות ואיפה אסור.

מהו הגבול?

שנינו בברייתא דרבי ישמעאל: שני כתובים המכחישים זה את זה, עד שיבוא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם.

כל זמן שלא מצינו "כתוב שלישי" המכריע, אסור להקשות על שני הכתובים הנראים כסותרים - למה כאן אמרה התורה כך, ובמקום אחר כך, גזירה היא ואין לך רשות להרהר. אולם כאשר מצינו כתוב שלישי, באופן זה נתנה לנו תורה רשות לחקור ולדרוש על אותם שני כתובים המכחישים זה את זה.

קושיא כזו היא אחת מהמידות שהתורה נדרשת בהן - והיא גופה תורה! מעתה, תתישב קושייתנו הנזכרת, כאשר שמע אברהם אבינו שני כתובים המכחישים זה את זה - אתמול שמע "כי ביצחק יקרא לך זרע", והיום שמע "קח נא את בנך", לא שאל ולא היקשה מאומה, כי

יש נוהגין לאכול תפוח מתוק בדבש (טור), ואומרים: תתחדש עלינו שנה מתוקה (אבודרהם), וכן נוהגין. (רמ"א, או"ח תקפג, א)

מה שאוכלים דבש, מובן, כיוון שהוא מתוק, אבל למה דוקא עם תפוח? כתב בזה הגה"צ רבי נתן גשטטנר זצ"ל "שו"ת" "להורות נתן" יו"ד סימן קא) עפ"י דברי התוספות בברכות (לז, א) שתפוחים הם מכלל המאכלים שאינם הכרחיים לאדם, רק בגדר של תענוג בעלמא. וזה מה שמבקשים מהקב"ה שתהיה שנה טובה לא רק במה שמוכרח אלא בהרחבה ובהרווחה גדולה.

בספר ציוני תורה כתב: בהקדם דברי הגמרא (שבת פח, א) "אמר רבי חמא ברבי חנינא מאי דכתיב כתפוח בעצי היער וגו', למה נמשלו ישראל לתפוח? לומר לך, מה תפוח זה פריו קודם לעליו, אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע.

ממשיכה הגמרא ומספרת: ההוא צדוקי דחזייה לרבא דקא מעיין בשמעתא ויתבה אצבעתא דידיה (אצבעות ידיו) תותי כרעא וקא מייץ בהו (היה ממעכן ברגליו ואינו מבין, מתוך טירדא - רש"י) וקא מבען אצבעתיה דמא (עד שנטף ממנו דם) אמר ליה: עמא פיזיא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו, אכתי בפחזותייכו קיימיתו, ברישא איבעיא לכו למשמע אי מציתו קבליתו ואי לא לא קבליתו, אמר ליה אנן דסגינן בשלימותא (התהלכנו עמו בתום לב, כדרך העושים מאהבה וסמכנו עליו שלא יטענו בדבר שלא נוכל לעמוד בו - רש"י) כתיב בן תמת ישרים נתחם, הנך אינשי דסגן בעלילותא כתיב בהו וסלף בוגדים ישדם."

חזינן מהכא שהתפוח מרמז על אמירת "נעשה ונשמע", וכמו שכתב שם רש"י שזה מורה על אהבת התורה, והרי התורה נמשלה לדבש כדכ' דבש וחלב תחת לשונך. ואולי הבקשה ל"שנה טובה ומתוקה", קאי על דברי תורה, שמבקשים להצלחה בעמל התורה במתיקות, ולאהבת תורה, ולכן לוקחים דייקא את התפוח ומטבילים אותו בדבש ששניהם מורים על כוונה אחת של מתיקות ואהבת התורה.

בראש השנה יכתבון

לפני חלון ביתו של הבעל שם טוב עבר פעם שואב המים העירוני חיילק, קרא לו הבעש"ט ושאל, מה שלומך חיילק? נאנח חיילק ואמר: אוי רבי, רע ומר, לא עליכם, סוחבים את דליי המים הכבדים על המדרגות הגבוהות, ופרנסה מזה איננה. למחרת בראותו את חיילק עובר לפני חלון ביתו עיכב אותו הבעש"ט עוד פעם, ושאלו: ובכן מה שלומך חיילק ומה מעשיך? מה יש לעשות, משיב חיילק, תודה להשם יתברך על היש והקיים, כפי שהרבי רואה אותי, הריני כבר יהודי בא בימים ואף על פי כן השבח לאל עליון, יש לי עוד כח לסחוב ולשאת את דליי המים הכבדים על המדרגות הגבוהות, וברוך השם איכשהו מתפרנסים מזה.

אותה שעה פנה הבעש"ט אל תלמידיו, ואמר, תמיד היתה מטרידה אותי הסתירה בין שני מאמרים, במקום אחד אומרים חז"ל "אדם נידון בראש השנה", ובמקום אחר "אדם נידון בכל יום" (ראש השנה ט"ז) והנה בא חיילק שואב המים ויישב לי את הסתירה הזאת כפי שאתם רואים, הרי זה אותו חיילק עצמו, אותם דליי מים כבדים עצמם, אותן מדרגות גבוהות עצמן, אף על פי כן היה חיילק אתמול ממורמר והתאונן על מצבו הקשה, ואילו היום הוא שמח ומרצה.

וזה הוא הפשט של שני מאמרים הללו, לעולם באמת אדם נידון בראש השנה, ואז מזונותיו של אדם קצובין לו, אז קובעים שיהא חיילק מתפרנס כל השנה משאיבת מים, אבל אם יהיה חיילק מרוצה מאומנותו או לא, על כך אדם נידון בכל יום, בכל יום ויום קובעים בשמים למעלה איך יהא חיילק מרגיש עצמו באותו יום, מרוצה או אינו מרוצה חלילה. (מאוצרנו הישן)

תקעו בחודש שופר

בגמ' למה תוקעין רחמנא אמר תקעו וכו'. יש להבין, וכי לא ידע התנא טעם התקיעות כדי לערבב השטן?

בכגון דא אין קושיות! חוקה היא מחוקי ה'! כעת ששמע כתוב שלישי - "אל תשלח ידך אל הנער", הבין שניתנה לו רשות לדרוש ולחקור ולברר את הכרעת הפסוקים והציוויים. ואכן מה היתה הכרעה זו? אמר לו הקב"ה לא אחלל בריתי ומוצא שפתי לא אשנה - כשאמרתי לך "קח" לא אמרתי לך שחטוהו, אלא העלהו, אסקתיה - אחותיה (העליתו - הורידו)

והיה שרוי בצער. לפיכך נסתלקה הימנו השכינה, כיון ש"אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה..."

סיים הרבי מגור את העניין באמרו "בלא שמחה, גם בכיות וזעקות לא יועילו להשראת השכינה". וכך ביאר את האפשרות של "וגילו ברעדה", ניתן וצריך לשלב ביניהם...

("חיים שיש בהם" בשם "תורה לדעת")

ויקרא אליו מלאך ד' מן השמים.. אל תשלח את ידך וגו'

כשנצטווה אברהם אבינו לקחת את יצחק ולהעלהו לעולה - מפי הקב"ה נצטווה. ואילו "שלא לשחטו", נצטווה מפי המלאך.

בטעם הדבר, כתב הרה"ק בעל הבני יששכר זי"ע, שלעשות מצווה על חשבון השני, ושיהיה צער לשני, זה לא היה עושה אברהם אבינו אף אם היה נצטווה מפי המלאך הגדול ביותר. ורק כששמע מפי הקב"ה בעצמו הסכים לכך. אבל שלא לעשות צער, זה מספיק אף לשמוע ממלאך.

ותראה לפניך עקידה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו

מבקשים אנו בתפילת מוסף של ראש השנה "ותיראה לפניך עקידה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו" ובגמרא ראש השנה ט"ז הסבירו חז"ל למה תוקעין בשופר של איל? אמר הקדוש ברוך תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם.

ולכאורה תמוה מדוע דוקא שופרו של איל מזכיר את העקידה - מתאים היה לקחת סכין, כדי להזכיר את העקידה? כך תמה הגאון רבי צבי הירש המגיד מווידיסלאב זצ"ל, אביו של האדמו"ר רבי בונם מפשיסחא זצ"ל.

ללמדך, שאם כי מתכוונים אנו להזכיר את מעשה העקידה עצמו, את זכות אברהם שהיה מוכן להקריב את בנו יחידו, ואת יצחק שפשט צוארו על מנת להישחט - יתירה על זו כוונתנו, להזכיר שהקדוש

ברוך אינו חפץ בקרבנות אדם, ותראה שתמורת קרבנו של יצחק ציוה להביא קרבן של איל.

מעתה, בבואנו להתפלל בראש השנה לפני ה' יתברך, ושופכים שיח לבקש על נפשנו, נא אל תענישנו! תוקעים אנו בשופר של איל, לרמז - כשם שנהג ה' ביצחק והורה להקריב תמורתו איל, כן ינהג גם עמנו, שהרי נאמר כי לא אחפוץ במות המת, כי אם בשובו מדרכו וחיה!

אם ישוב מיד תקבלו

בנוהג שבעולם, כאשר סוחר מביא איתו סחורה לשוק, ממשמשים בה הקונים, ובודקים אותה בשבע עיניים, שכן איש אינו רוצה להשקיע את כספו בסחורה עם פגמים. במה דברים אמורים - בכל ימות השנה, אך כאשר מדובר בסחורה בעונתה שהכל קופצים עליה, גם אם יש בה פגם קל מצליחה היא להימכר.

אמר רבי יצחק מווארקי זצ"ל (הובא בספר מקראי קודש) שהתשובה כמוה כסחורה. אם אדם עושה תשובה במשך השנה, עליה להיות נקיה ושלימה כדי שתתקבל בשמים. אך בעשרת ימי תשובה, זו ה"עונה" לעשיית תשובה, ועל כן אין מדקדקים בה כל כך, אלא גם אם יש בזה חסרון כלשהו - היא מתקבלת! וכבר כתב המבי"ט בספרו "בית אלוקים": "תועלת תשובת יום הכיפורים גם כי לא תהיה כל כך שלימה".

והוסיף ודרש רבי יצחק: זהו שאומרים ב"ונתנה תוקף" "אם ישוב מיד תקבלו". אם אדם שב בימים אלו שהם זמני תשובה, אזי "מיד תקבלו" - תשובתו נחטפת מן הידים כסחורה מבוקשת, ומתקבלת ללא דרישות וחקירות רבות... (ומתוק האור)

ובכן צדיקים יראו וישמחו

כיצד שייך שמחה במקום היראה?

על עניין זה שוחח פעם האדמו"ר מגור בעל ה"בית ישראל" עם רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, כפי שמובא בספר "מלך ביופיו".

השיחה נסובה אודות המנהג המקובל בחצר חסידות גור ובעוד חסידויות להרבות בניגונים של ערגה ושמחה אפילו בתוך תפילות הימים הנוראים. רבי יחזקאל התעניין בסקרנות רבה, מה פשר המנהג ומהיכן מקורו, וחפץ היה לדעת, האם אין ראוי יותר, ביומא דדינא להרבות בבכיות ובתחנונים שיש בכוחם לעורר לתשובה.

וכך סח הרבי מגור, כתשובה לשאלה:

מצינו אצל יעקב אבינו, שביקש לגלות את הקץ לבניו ונסתלקה ממנו שכינה. מדוע? למה נסתלקה השכינה? אולי בכדי שלא יתאפשר לו לגלות את הקץ?! הרי יכול הקב"ה לצוותו על כך, ולאסור עליו את גילוי הקץ!

אלא, פירש המגיד רבי הירש מוואדיסלאו זצ"ל, אביו של רבי בונים מפשיסחא זצ"ל, בחיבורו "עשרה למאה", וכך הסביר: כאשר ביקש יעקב אבינו לגלות את הקץ, הוא צפה בעתיד הדורות הבאים, וחזה בצער הגלות הנוראה ובסבל וביסורים שעתידיים בניו לעבור. בשל כך התעצב אל ליבו

מאוצרות המגידים

גלה כבוד מלכותך עלינו

הקיסר הצרפתי נצחיהו הרוסים, ובקשו לתפשו, ומשום כך ברח לאן שהולכיהו רגליו, באמצע הדרך, נכנס לביתו של חייט יהודי, וביקש הימנו להחביאו, עשה כן היהודי, והחביא את הקיסר במיטתו, ובשמיות כיסהו בשיכבה על גבי שיכבה, נכנסו הרודפים לבית החייט ערכו חיפוש אך לא מצאוהו.

משנסתלקו הרוסים, יצא הקיסר ממחבואו, וגילה ליהודי כי הוא לא אחר מאשר הקיסר עצמו, ואיפשר לו לבקש הימנו שלשה דברים בזכות שהציל את חייו, חשב החייט לתומו, ולפי עוני דעתו מה יבקש, והחליט לבקש תחילה שיתקנו לו את גג ביתו הדולף בחורף בימות הגשמים כי הרי זה עיקר ההפרעה אצלו...

"וכי זה מבקשים מקיסר?! נשמעה צעקת הקיסר "בקשה פגועה וחסרת ערך כזו?!"

הרהר החייט בדעתו מה יבקש, עד שהחליט לבקש בקשה שניה: לסלק את שכנו החייט המתחרה בו ומקפח את פרנסתו...

שוב הרים הקיסר את קולו עליו והתכעס על שהתחפץ לבקש מילתא זוטרתא כזו. בקשתו השלישית של החייט לא היתה אחרת מזו שיואיל הקיסר לתאר לו איך הרגיש בשעה שערכו הרוסים חיפוש ליד המיטה בה הסתתר...

עכשיו כבר פקעה סבלנותו של הקיסר, והחל נוזף בו "מחוצף שכמוך! מזולזל אתה בכבוד המלך, והרי בן מות אתה!"

וכבר עמד החייט להתלות, ולפתע פקד הקיסר לשחררו, ואז פנה אל החייט באומרו "מעתה תבין מה היתה הרגשתי בשעה שעמדו הרודפים לידי וסכנת מות ריחפה עלי..."

הרבה מן המוסר טמון בסיפור זה אומר הגאון רבי יעקב ניימאן זצ"ל ראש ישיבת לידא פלך ווילנא, ניצבים אנו לפני הקדוש ברוך הוא בימים אלו, ימי הרחמים והסליחות, לאיזה בקשות נותנים אנו דין קדימה? פרנסה, חיים טובים, דברים קטנים פחותי ערך מבקשים אנו מהמלך הגדול, מלך מלכי המלכים, וכי זו הדרך? עיקר שאיפתנו צריכה להיות מתי נזכה להתגלות כבוד מלכותו "גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה והופע והנשא עלינו לעיני כל חיי" אילו היינו מבקשים את הבקשה העיקרית ממילא היינו זוכים גם בשאר ההצטרפויות הגשמיים, כדמות ראיא אפשר להביא מן ההלכה הנפקת באם שכח "זכרנו לחיים" אינו חוזר לראש התפילה ואילו אם שכח "ובכח תן פחדך" עליו לחזור לראש התפילה, משום שזוהי עיקר התפילה בימים הנוראים.

למה הדבר דומה? למלך שהתרצה לקרוביו, והבטיחם למלואות את כל משאלות ליבם, ביקש אחד סחורה, והשני חנות ואילו השלישי ביקש שיתן לו המלך את בתו לאשה, ובכך ישיג את שאר מאוויי לבו. כך, אם נבקש להשיג את העיקר נזכה לקבל גם את הטפל.

בכדי להמחיש ביותר את דברינו, ולשבר את האוזן נביא בזה עובדא נוספת, שסיפר הגאון ובי משה רוזנשטיין זצ"ל משיגה דשיבת לומז'ה.

פעם נסע רבי משה ברכבת ופגש בחסיד מודז'יץ שסיפר לו מעשה ברבו הקדוש, חסיד אחד נכנס אל הרבי ממודז'יץ זצ"ל וביקש עצה בדבר פרנסתו, דחאו הרבי מפניו באמרו "איני מתעסק בהבלי עולם הזה", והיה אך יצא יצא החסיד, נכנס חסיד שני ושוחח עם הרבי כשעתיים, ורק בעניני פרנסה.

חזר החסיד הראשון אל הרבי ושאלו מדוע לא רצה לשוחח איתו בענינים אלו, ואילו עם חבירו טייל הרבי בארוכה בעסקי פרנסה?

"אמשול לך משל", ענה הרבי, "נכנס עגלון לחנות בה מוכרים כל מיני סחורות יקות, וביקש שימכרו לו מעט שמן לשמן את גלגלי העגלה, מיהר בעל החנות וסילקו משם, "איני סוחר שמן לעגלות" זעק, לא נשאר העגלון חייב ותמה "מדוע לקונה שלפני נתת שמן לצורך העגלה?"

הסביר לו בעל החנות: הקונה שלפני רכש סחורה יקרה, עליה הרווחתי סכום נכבד, לכן נתתי לו גם שמן לצורך גלגליו, לא כן אתה, אינך מבקש רק שמן, ולכן עלי להודיעך כי איני מוכר שמן לגלגלים.

הפטיר הרבי ממודז'יץ לאותו חסיד: פלוני שואל תמיד בעצתי, בעניני חינוך הבנים, בקביעות עיתים לתורה, ושאר עניני עבודת ה', לפיכך כשבא פעם להתייעץ בעניני פרנסה, הקדשתי לו מזמני לשוחח איתו. לפי שאי אפשר לחנך בנים ולעבוד את ה' בלי פרנסה בהרחבה, לא כן אתה שבאת רק עבור פרנסה בחינת "שמן לגלגלים" לכן גיליתי לך שאיני "סוחר של שמן!"

כן הדבר ברוחניות, סיים רבי משה המשגיח, אדם הקובע עיתים לתורה, מקיים את המצוות ועושה נחת רוח ליוצרו ובראש השנה מבקש הוא את צרכיו הגשמיים, נותן לו הקדוש ברוך הוא משאלות

נחה דעתו. אמר: "הביאוני לפני הרב". הודיע, שמוכן הוא להתעמת עם הכומר הצרור.

נד לו הרב: "אתה?! הן אדם משכיל הוא ויודע ספר, בקי בלשון הקדש וחכם להרע. מסתכן אתה בנפשך!"

"אף על פי כן", ענה, "הריני מוכן ומזמן!"

יהי כן, הודיע למושל, והמעמד זמן. במרכז הגשר נבנתה ביבה, וההמונים התגודדו משתי גדות הנהר. המושל ישב על כסאו, הכומר נצב בהתרסה, והנה עולה לגשר יהודי כפרי, לא תאר לו ולא הדר. "לא מצאו היהודים את מי לשלח, אלא אותך? הן מתאבד אתה!" לעג הכמר בבזו. הכפרי לא הגיב.

אמר הכמר בגבוהות לב: "שאל את השאלה, ותזכה בעוד דקת חיים!"

שאל הכפרי: "אמר נא מה פרוש המלים העבריות 'לא ידעתי פרושו'?"

"אני לא יודע מה הפרוש", תרגם הכמר לשפה המדברת.

שמע השוטר את ההודאה המפורשת, אחז במתני הכמר והשליכו אל המים השוצפים מתחת, כן יאבדו כל אויבי ה'!

המוני הגויים נאקו בבהלה, ובקרב היהודים שמחה וצהלה. הכפרי הרכב על כתפיים והובא לבית הכנסת לתפלת הודיה בקול רנה ותודה והמון חוגג.

שאלו הרב: "אמר נא, כיצד עלה בדעתך רעיון מפלא זה?"

"פשוט מאד", ענה. "יהודי פשוט אני, ולומד פרשה חמש ורש"י עם תרגום עברי טייטש, לאידיש המדוברת. ראיתי שרש"י מפרש את המלים: ועמק אין מראה, לא ידעתי פרושו (ויקרא יג, ד). לא הבנית מה זה. והסתכלתי בתרגום. ראיתי שהוא מודע: אני לא יודע מה הפרוש. נו, אם המתרגם אינו יודע, הכומר הרשע הזה ידע? ידעתי שגם הוא לא ידע..."

כך יש לנו לקים את המצוות, בפשיטות ובתמימות, והולך בתם ילך בטח! זהו שנאמר בפרה אדמה "זאת חקת התורה" (במדבר יט, ב), לפי שהשטן ואמונת העולם מצערים את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה "חקה", גזרה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה (רש"י).

ומדוע נאמר: "זאת חקת התורה", מדוע לא "חקת הפרה האדמה", כמו "זאת תורת העלה" (ויקרא ו, ב), "המנחה" (שם, ז), "החטאת" (שם, יח), "האשם" (ויקרא ז, א) ו"זבח השלמים" (שם, יא). אלא לומר לך שכל התורה כלה הקשה לחקת הפרה האדמה. חקה היא, גזרה שאין רשות להרהר אחריה.

ונאמר, שזו גם הוראת "זאת התורה, אדם כי ימות באהל" (במדבר יט, יד), שדרשוהו (בברכות סג ע"ב) שאין התורה מתקימת אלא במי שממית עצמו עליה. והינו ממית את דעתנותו, והולך בתמו.

סיפר לי ראש הישיבה, הגאון רבי אברהם יפה'ן זצ"ל: היה בחור פשוט, נער בער, טפס וסכל, והכל נדו לו ורחמו עליו, מה יהא בסופו.

ומה היה בסופו? היו לו כמה קופיקות ומלא טפס הגרלה, והעיר רעשה וגעשה: ניחש נכונה את שלשת המספרים שעלו בגורל. זכה בחמשת אלפים רבלים, הון עתק באותם ימים.

מדושן ענג היה. כשהחמיאו לו על מזלו הטוב, אמר: "לא היה זה מזל! היה זו הארה ממרום!"

תמהו, והסביר: "לא עלה בדעתי להשתתף בהגרלה. אבל ראיתי בחלום את המספרים שבע עשרה, שמונה עשרה, שלוש מאות ושבעים. והבנתי, שמראים לי את מספרי המזל!"

לא הבינו: "אבל היו רק שלושה מספרים בטפס!"

חיך חיך נצחון: "זהו! צריכים פקחות כדי להבין חלום לאשורו! רצו שאצרך את המספרים, ועלו לכדי ארבע מאות וחמש עשרה. ואכן, זה המספר שעלה בגורל!"

חישב אחד, ותמה: "אבל צירופם הוא ארבע מאות וחמש בלבד!"

"ככה?! אז איזה מזל שאיני יודע חשבון..."

מעשה שהיה, ומה רצה לומר כספרו? שאיני יודעים מאומה. לא מה טוב ומה רע, לא מה נכון ומה שגוי, החסרון עלול להתברר כמעלה והמעלה כחסרון, ואין עלינו אלא למסור עצמנו לבוראנו, ולהניח לו להנחותנו!

זהו שאמרו (חלין ה' ע"ב), אדם ובהמה תושיע ה' (תהלים לו, ז), אלו בני אדם שהן ערומים [פקחים] בדעת [כאדם הראשון (רש"י)], ומשימין עצמן כבהמה, שנמשכת אחרי בעליה באמון מחלט, כמו שאמרו: בהמה על דעת בעליה הולכת (קדושין כב ע"ב), וכדרך שאמרו (ויקרא רבה כז) אף על פי שאדם אנו, נמשכין אחריו כבהמה.

כמה מתאימים הדברים לענינו: "למה תוקעין, רחמנא אמר תקעו". שאמרו (בירושלמי תענית פ"ב ה"א) שתקיעת שופר [בתענית], "לומר, חשבנו, כאלו גועים כבהמה לפניך!"

אוצרו של הגרי"ס

אמסור לכם מתנה, אוצר יקר. מפתח זהב לזכיה בדין.

ליבו, בכדי שיוכל לעבוד את ה', אבל מי שמבקש רק פרנסה ושוכח את העיקר, ידוע שאין הקדוש ברוך הוא סוחר של פרנסות!!! (דרכי מוסר)

מוסיף על זה בספר ציוני תורה: וכי מה יעשה אדם, שמה שמעיק על ליבו זה דווקא ה"אוברדרפט" בבנק? מה יעשה שמה שטורד את מנוחתו זה אי הצלחתו בנושא כזה או אחר? הרי בן אדם הוא!

לפני שנענה על הקושיא הזאת, נציב שאלה נוספת, על סמך מה אנו מעיזים לבקש מהקב"ה כל טוב וטוב? הרי לב יודע מרת נפשו כמה שחטאנו כלפיו במשך השנה שעברה.

אלא, מבקשים אנו "זכרני לחיים מלך חפץ בחיים וכו' למענך אלוקים חיים", אם יתבונן אדם בצרכיו, ויתעלה לרגע ממצוקת ליבו בזה, יקל עליו למצוא את הקשר הרוחני שטמון בזה, לדוגמא, אם זקוק הוא למנה נוספת של הצלחה בחינוך הילדים, הרי שיוכל להתבונן על זה במבט שהוא רוצה לראות נחת, אבל במחשבה שניה, רוצה בזה את **כבוד ד'**, שבנו יקיים המצוות ביתר התלהבות, שבנו יימשך יותר ללימוד התורה, ובאם זקוק הוא לפרנסה, הרי יהיה ליבו פנוי יותר ללימוד התורה, ואף יוכל לקיים המצוות ביתר שמחה ורוגע הלב, וזהו הכוונה "למענך אלוקים חיים", וכשיתבונן האדם בכל בקשה שצריך, הרי שיוכל לשפוך ליבו לכל מה שחסר לו, ויכוון גם לבקש על מלכות שמים, שגזרו מה.

"רחמנא אמר תקעו" - הגרי"ס גלינסקי זצ"ל:

"תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו, כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב" (תהלים פא, ה'). ובאורו, שידועים דברי הרמב"ם ("מורה נבוכים" ח"ג פרק מח), והסכים עמו הרמב"ן (דברים כב, ו), שאין ספק שי שלמצוות טעמים ונשגבים, ובכלן טעם ותועלת ותקון לאדם, אלא שאנו איננו משיגים טעמן, ועבורנו הן כחק. וזהו שנאמר: "כי חק, לישראל הוא". אבל

"משפט, לאלקי יעקב", שהוא יודע טעמן.

ועל כך אמרו (ראש השנה טז ע"א): למה תוקעין בראש השנה. ושאלו: למה תוקעין: רחמנא אמר תקעו! "כמו שאמר אדוני מורי ורבי הרב הקדוש רבינו אלימלך זצ"ל [מליזנסק] שהגמרא מקשה למה תוקעים, כלומר מה היא הכוונה של התקיעות, ותראה: רחמנא אמר תקעו, פרושו שזו תהיה עקר הכוונה, לעשות רצון הבורא ברוך הוא" ("מאור ושמש", רמזי ראש השנה).

וידוע שרבי ברוך ממזיב"ז זצ"ל המליץ על כך ("בוציאנה דנהורא", עבודה אות יז) את הכתוב: "כי הגדלת על כל שמך אמרתך" (תהלים קלח, ב). שבודאי יש בכל מצוה "שמות" וכוונות קדושות, אבל הכוונה היותר גדולה היא: "אימרתך", שאמר ונעשה רצונו (רש"י זבחים ב ע"ב, מז ע"ב).

ושינוי במשנה (שבת יא ע"א): לא יקרא לאור הנר. ופרשו הטעם בגמרא, שמא יטרד בלמודו וישכח ששבת היום, ויטה את הפתילה, ויעבר על אסור הבערה. אמר רבי ישמעאל בן אלישע: אני אקרא לאור הנר, ולא אטה. ושכח, והטה. כתב על פנקסו: אני ישמעאל בן אלישע קראתי והטיתי, וכשיבנה בית המקדש אביא חטאת שמנה. אמר: כמה גדולים דברי חכמים, שאמרו לא יקרא לאור הנר. ופרש הגרי"ס זצ"ל (חדושי מהר"ץ חיות, שם), כמה גדולים דבריהם, שאסרו לחלוטין בלי נתינת טעם.

וכיוצא בכך אמרו (בסנהדרין כא ע"ב) מפני מה לא נתגלו טעמי תורה, שהרי שני מקראות נתגלה טעמם ונכשל בהם גדול העולם: "לא ירבה לו [המלך] נשים ולא יסור לבבו" (דברים יז, ז) ואמר שלמה אני ארבה ולא יסור לבבי, וכתוב: "ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו" (מלכים א יא, ד), "ולא ירבה לו סוסים ולא ישיב את העם מצרימה" (שם), שמצרים היתה מקור הסוסים, ולבסוף שלח להביאם ממצרים (מלכים א י, כט).

ובענין זה תובן כפית ההר כגיגית למתן תורה, אף שאמרו "נעשה ונשמע" (כקשית התוספות שבת פח ע"א). "שנעשה ונשמע" (שמות כד, ז) הינו נבין ונקבל. והורונו שלא כך עלינו לקבל את התורה, אלא כמצוים ועושים, בין אם מבינים ובין אם לאו. ואפילו כשמבינים, אין אנו עושים מפני הבנתנו אלא מפני הצויו. "רחמנא אמר תקעו", ותו לא! - מספרים, שהיה כומר צורר, מלמד ומשכיל וחכם להרע, ששכנע את המושל לקים וכוח פומבי עם היהודים על הגשר הנטוי מעל הנהר השוצף והגועש. והשוטר יעמד הכן, הראשון שיודה שאינו יודע להשיב ישלך אל הנהר בלי טענות ומענות!

הסכים המושל, ושלח להודיע לרב הקהלה. שמע הרב, וגזר יום תענית ותפלה לעזרת שמים מיד צר.

הגיע יהודי כפרי למכר תוצרתו בעיר, והחניות סגורות, הרחוב היהודי נטוש, אין נפש חיה. תמה. פנה לבית הכנסת, ושמע קל תחנה וועקה. חשכו עיניו: ודאי חג הוא, ושכח. חללו ברכיבה ומשא, עשה חגו חל! בוש בעצמו, ונכלם בבגדי החל. עלה לבית הכנסת ושאל בלחשיה: "איזה חג היום?"

"חג?! יום אבל הוא!" ענהו, וספרו על הגזרה.

ואמרו שם בגמרא: מפני מה אין כהן גדול נכנס בבגדי זהב לפני ולפנים לעבד עבודה, לפי שאין קטגור נעשה סגור, והזהב יזכיר את חטא עגל הזהב.

ושאלו: אם כן, מדוע עובד הוא בבגדי זהב בבית המקדש? וענו: מבפנים קא אמרינו, אין הדברים אמורים אלא בקדש הקדשים. והקשו: והלא השופר מבחוץ הוא, ומדוע אסרו שופר של פרה מטעם "אין קטגור נעשה סגור", והלא אין כלל זה אמור אלא בקדש הקדשים. ותרצו: כיון דלזכרון הוא, מבפנים דמי.

וכתב על כך רבי ישראל מסלאנט זצ"ל, וזו לשון קדשו: "וכאשר כח הציור מועיל למוסר, יציר האדם בעצמו, אילו היה כהן גדול, והיה צריך להכנס ביום הכפורים לבית קדש הקדשים, היה חרד מאד לנפשו פן תפגעו רעה חלילה -

כן יחזק אמונתו באמונת חכמים רבותינו חכמי התלמוד ז"ל אשר פסקו ופסלו שופר של פרה משום שאין קטגור נעשה סגור. הגם שבבית המקדש המקדש בבגדי זהב נכנסים, אכן שופר כיון שלזכרון בא, והאדם נזכר ונשפט על כל מעשיו, ככהו גדול הנכנס לקדש הקדשים הוא, והדברים כהויתם! ומא מאד יחדר לב האדם המעמיק בדבר הנורא הזה!" איזה אוצר הנחילנו!

לדמות עצמנו בשעת תקיעת השופר, כאלו אנו עולים בחיל וברעדה בט"ו מעלות עזרת הנשים, נכנסים בשערי ניקנור הנשאים, ובאים לעזרה. משמאל מתנשא המזבח הענק, עשר אמות גבהו, ומולנו כתל המקדש, מתנשא לגבה מאה אמות, מחפה רבדי שיש כחל ירק ולבן, כאדות ים. עולים במעלות אל שער האולם, וסביבו שריגי גפן הזהב, המקיפים אותו סביב סביב לרום ארבעים אמותיו, עד לנברשת הזהב והאלמטרות שבגבהו, ופנימה בחרדת קדש.

מזבח הקטרת מולנו, השלחן מימין והמנורה דולקת משמאל. מצדה, פרופה הפרכת הנשאה, ואור מפלא רום מעלה נוגה בעדה, האור המבהיק הבוקע מבית קדשי הקדשים.

בחיל וברעדה נכנסים אנו בשביל שבין שתי הפרוכות, והאור הולך ומתעצם, בוהק ומסנור.

עוד מעט נפנה, ונעמוד מול -

נעמוד מול -

מול ארון הברית, ובו לוחות הסנפירינות החקוקים באצבע אלקים. כפרת הזהב ועליה שני הכרובים פורשי הכנפים. משם בקע הדבור למשה, זה מקום השראת השכינה. ואני, כמו שאני, אני בלי כחל ושרק, אני בקטנותי ובחסרונותי, נסקר ונסרק ונזכר -

אני, שאמש בקשתי בזחיות שנה של תפוח בדבש, שאהיה לראש ולא לזנב, עומד ורועד, חשוף לאור השכינה, בשקוף מחלט -

ורעדה זו, חרדת הדין, היא שתועיל, שתצדיקני במשפט!

אוצרו של רבי ישראל מסלאנט.

אבל הבטחנו גם סיום. ונפתח בספור מן המדרש (בראשית רבה סה, כב). כשבא יעקב לקבל את הברכות, נאמר: "יורח [יצחק] את ריח בגדיו, ויראו: ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'" (בראשית כז, כז), ודרשו בגמרא (סנהדרין לו ע"א): אל תקרי "בגדיו" אלא בוגדיו". וכאורו, שעמד לתת הברכות לא לבנו בלבד, אלא לעם שיקים. והשקוף ברוח קדשו מי יהיו בני העם, עד לאחרונים שבהם, עד לבוגדים, ונחה דעתו. וכדגמה, הביא המדרש סיפורו של יוסף משיתא.

בשעה שבקשו שונאים להכנס להר הבית, אמרו: יכנס מהם ובהם תחלה. אמרו לו: "עלה, ומה שאתה מוציא יהיה שלך".

נכנס, והוציא מנורה של זהב.

אמרו לו: "אין דרכו של הדייט להשתמש בזו. אלא הכנס שוב, ומה שאתה מוציא יהיה שלך".

ולא הסכים.

הציעו לתת לו גבית המס בכל ארץ ישראל לשלוש שנים, ולא הסכים. אמר: "לא דיי שהכעסתי לאלקי פעם אחת, אלא שאכעיסנו פעם שניה!" מה עשו, כבלו אותו בשלחן של נגרים, והיו מנסרים בו, והיה צווח ואומר: "וי, אוי, שהכעסתי לבוראי!"

תמה הרב מפוניבז' זצ"ל: מה ארע כאן -

אדם שהיה מוכן להכנס לבית המקדש ולבזז אוצרותיו בעד בצע ממון, שהחפץ הראשון יהיה שלו. ומה יכול היה להרויח מהמנורה, הן הציעו לו את כל גבית המיסים בכל הארץ לשלוש שנים, מאות מיליונים -

איך, מדרגת היהודי השפל ביותר, המתיוון היחיד שהסכים לבזוז את בית ה', הפך בתוך שעה לקדוש, למוסר נפשו בפעל של קדשת השם!

וענה: כי נכנס לבית המקדש. והנכנס לבית המקדש, אפילו יהיה מתיוון שפל, אפילו אם נכנס לבזוז, יצא אדם אחר, מוסר נפש על קדשת השם!

ואם כך - אוי, אם כך -

לא משלי הוא עצה נפלא וסגולה בדוקה של קדוש ישראל, רבי ישראל מסלאנט זצ"ל ("אור ישראל", אגרת ז), אלא שאנו נוסיף לה הקדמה וסיום.

ידועים דברי רבי ישראל מסלאנט זצ"ל, שהעצה לזכיה בדין היא חרדת הדין. וראיתו מדברי הגמרא (ראש השנה טז ע"ב) שכל שנה שרשה ועניה בתחלתה מתעשרת בסופה, ופרש רש"י: שישאל עושים עצמם רשים ועניים בראש השנה לדבר בתחנון ותפלה. כענין שנאמר: "תחנונים ידבר רש" (משלי יח, כג). והיו בשברון הלב, כמו שאמרו (ראש השנה כו ע"ב) ששופר של ראש השנה מצותו שיהא כפוף, לרמוז שכמה שמכופף ומשפיל עצמו בתפלתו, עדיף.

השאלה, איך מגיעים לכך והלב אטום ומאובן, סגור ומסוגר. איך בוקעים, איך סודקים, איך פותחים וכו' כחדה של מחט.

ויש לו כאמור עצה, והיא יסוד עמק בנפש האדם. לכן ראוי להציבו ולבארו. שנינו (סנהדרין מב ע"א), שכל מברך את החדש בזמנו כאלו מקבל פני שכינה. מדוע, מכל התפלות והברכות, נתיחד ענין קדוש הלבנה והשוה לקבלת פני שכינה? פרש רבנו יונה (בבאורו על הרי"ף, סוף פרק ד דברכות) שאמרו (ראש השנה כה ע"א) שהירח "פעמים שבא בארכה, ופעמים שבא בקצרה". בכל שעה משעות היום, יודעים אנו לומר היכן השמש עתה. אבל מי יודע היכן יראה הירח הלילה? מקומו תמיד מפתיע. ומכיון שכך, מעורר התפעלות ואנו רואים בו את יד ה' הממקמו במשמרתו ברקיע כרצונו, וזה ענין "קבלת פני שכינה". וכבר העיר רבי ירוחם ממיר זצ"ל ("דעת חכמה ומוסר" ח"א מאמר מ) שהיודעים והמבינים מכירים מסלול הירח ואינם מפתעים. אך אין זה משנה עבורנו. כי עלינו להתפעל גם מזריחת השמש ושקיעתה, ולהלל על כל נשימה ונשימה. אבל זו ידיעה בשכל בלבד, והידיעה השכלית אינה פועלת על הלב. שפת הלב היא התפעלות, ואם אנו מתפעלים מן הירח, הרי זה בגדר "קבלת פני שכינה" עבורנו.

כשנפטר הסבא מקלם זצ"ל, מסרו בנו וחתנו את סדור כתביו, המוני שיחותיו ומאמריו לתלמידו רבי ירוחם ממיר. במשך שנים שקד על מיונם וסדורם, מקיפים הם ים של נושאים. ומה בחר לקבע בראש, במה בחר לפתח את שני כרכי "חכמה ומוסר"? במאמר אודות "כח הציור", שהוא הפועל על הלב ומביא להתפעלות. ומצאו בצווי התורה: "אם כסף תלוה את עמי", איך יוכל האדם לפעל על עצמו להלוות, ובלא רבית, ושלא להיות כנושה, ושלא ירע לבבו, באמצעות "את העני עמך" (שמות כב, כד), פרש רש"י: הוי מסתכל בעצמך, כאלו אתה עני: באמצעות "כח הציור"!

נצטוונו לזכור את יציאת מצרים, ולספרה בהרחבה. "יכול מראש חדש, תלמוד לומר: ביום ההוא. אי ביום ההוא, יכול מבעוד יום? תלמוד לומר: בעבר זה, לא אמרתי אלא בשעה שמצה ומרור מנחים לפניך". מה מוסיף ליל היציאה, ומוסיפים המצה והמרור? ציור מוחשי!

לא נחה דעת הסבא מקלם, עד שבקש מהקודש ברוך הוא שיראהו ולו בחלומו, את הגיהנם. וראיה היתה לו, שהראיה תשפיע רבות. שאמרו (במדבר רבה כג, ה. תנחומא מסעי ד) שהקדוש ברוך הוא הראה למשה רבינו מה שבשמים ממעל ועל הארץ מתחת. הראהו גיהנם, והתחיל משה מתירא. הרגיעו: "הראיתך בעיניך, ושמה לא תעבר" (דברים לד, ד). והלא על משה רבינו אמרו (ברכות לג ע"ב) שהיראה דבר קטן היא לגביו, ועם כל זאת כשראה נתיירא יותר: כח הציור!

הסטיפילר זצ"ל הביא דברי הגמרא (נדרים כב ע"א): כל הכועס כל מיני גיהנם שולטין בו, ולא עוד אלא שחלי התחטונית המכלה עינים ומדאיב את הנפש שולט בו. ותמה: הרמב"ן כתב (בהקדמה פרושו לאיוב) ששעה אחת בגיהנם נוראה משבעים שנות יסורי איוב בעולם הזה. ולאחר שאמרו שכל מיני גיהנם שולטין בו, כל הסוגים והמדורים, הוסיפו: "ולא עוד", יותר מזה, ששולט בו חלי התחטונית? אבל מה נעשה, וזה האדם: הגיהנם בידיעה, והתחטונית מרגשת ומוחשית. האדם אינו מתפעל מידיעותיו אלא מתחושותיו!

הכלל: לא נחה דעת הסבא מקלם זצ"ל עד שקבע נחרצות: "ההפרש מה בין צדיק לרשע הוא רק כח הציור - כי מי לא ידרוש טובה מתמדת, וכלו טוב? רק כח הציור חסר לרשע, ולא חסרון אמונה כסברת העולם, ("חכמה ומוסר" ח"א מאמר כח). שהרי "יודעים רשעים שדרכם למיתה" (שבת לא ע"ב), אלא שהידיעה אינה משפיעה על האדם. ו"איזהו חכם, הרואה את הנולד" (תמיד לב ע"א). גם הרשע יודע את הנולד. ברם החכם רואהו, במוחשיות. מגיס את כח הציור, ולכן גובר הוא על יצרו.

נסכים, אפוא: העצה לזכיה בדין היא חרדת הדין, ואיך נוכל לחרד והלב אטום. והתשובה, שהלב מתפעל מדבר מוחשי, מציור חי. ואם נמצא ציור שכזה ולבנו יפתח, נזכה בדין. מצא עבורנו רבי ישראל מסלאנט ציור כזה בדברי הגמרא (ראש השנה כו ע"א).

ששינו במשנה: כל השופרות כשרים, חוץ משל פרה. ואחד הטעמים, משום שיזכיר את חטא העגל, ואין קטגור נעשה סגור.

הרי "שופר, כיון דלזכרון הוא, כלפנים דמי" -

לא כבית המקדש, כאולם וכהיכל, אלא כקדש הקדשים ממש -
הרי צריכים לנו לצאת משם אחרים! אוי, כמה אחרים! (והגדת)

למנצח לבני קרח מזמור - רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל

כתוב בפרשת קרח "ויקם משה וילך אל דתן ואבירם וילכו אחרי זקני ישראל" מבאר רש"י מדוע הוא הלך אליהם? "כסבור שישאו לו פנים". משה רבינו רצה להציל אותם ברגע האחרון, אולי אם אבוא במיוחד אליהם יהיה להם אביסלע' דרך ארץ = מעט דרך ארץ. מה הם עשו? "ודתן ואבירם יצאו ניצבים פתח אוהליהם ונשייהם ובניהם וטפם".

יהודי רגיל הלומד ומבין כי הנה משה רבינו ניסה, רצה, אך לא הצליח לפעול מאומה. איש האלוקים קם והלך אל החוטאים האלו אך ללא הצלחה ליבם נשאר קשה כאבן - "ויאבדו מתוך הקהל".

והנה כאשר תעיינו במדרש תראו "בשכר שהשכים משה לפתחם זכה להציל ארבעה צדיקים מדינה של גיהנום ואלו הם שלושת בני קרח ואון בן פלת" (ולא קשה ממה שאמרו חז"ל "און בן פלת אשתו הצילתו" כי כידוע זה זה גורם).

ברגע האחרון ממש שאפילו בפה כבר לא יכלו לשוב, בשנה האחרונה בלב "רחש ליבם דבר טוב" ואז "מקום נתבצר להם". כיצד באמת התנהלה החזרה בתשובה שלהם, הרי הם היו עם קרח? חז"ל מגלים ומספרים לנו.

בעיצומה של המחלוקת הם ישבו ביחד עם אביהם קרח, והנה משה רבנו ע"ה עבר לפנייהם. הם חשבו לעצמם: מה עושים עכשיו? אם נעמוד לכבודו של משה רבינו זו פגיעה באבא והתורה אמרה 'כבד את אביך ואת אימך'! אך מאידך גיסא לא לקום וכי אפשר?! הם התגברו על עצמם וקמו "באותה שעה רחשו ליבם לתשובה" מה הכוונה? הם לא שבו עדיין בתשובה כי אם שבו מה חיפשו בגיהנום, אלא שמעשה ההתגברות, אע"פ שהיה לא נעים שברו את עצמם וקמו, המצווה הזו נתנה להם את הכח אחרי זה - שיחזרו בתשובה.

אנו לא יודעים כיצד הדברים הללו עובדים בדיוק. אדם עושה מעשה שלכאורה כלום, כמו מעשהו של משה רבינו ע"ה, שהיה אפשר לחשוב כי לא פעל שום דבר בהליכתו, אבל חז"ל מלמדים אותנו כי בשכר הליכתו פעל אצל אחרים. בתפילה מצינו כעין זה: באבות דר' נתן כתוב "יש תפילה שמועלת אחרי מאה שנה", אתה מתפלל ולא עוזר ולפתע בעתיד הרחוק התפילה מועילה. הסטייפלער זי"ע היה אומר: רואים בעלי תשובה שגם אבא ואמא שלהם היו חוטאים לה', אך שבו בתשובה מחמת הדמעות של הסבתות, הינו שהתפילות הועילו לאחר עשרות שנים. כך גם במעשים.

המגיד דורש לאוזניים אטומות

אתם יודעים? המגיד מקולמאני רבי הלל זצ"ל, נסע ברכבת וראה חייל יהודי שמוציא מתיקו כריך (סנדוויץ) ומתחיל לנגוס ובתוכו בשר לבן רח"ל (על פניו הכיר כי הוא יהודי), המגיד ניגש ושאל: "מה אתה אוכל?". "כן, כן, אני אוכל מה שאתה רואה..."

"אתה יהודי?"

"כן, נכון". "יהודי אוכל דבר אחר?! תמה. כן".

המגיד החל לומר לו מוסר, לדרוש דרשה, הסביר לו מה זה עבירה בכלל? ומה חומרתן של מאכלות אסורות. דיבר ודיבר. דרשה ארוכה. ובעודו דורש החייל לועס ולועס... המגיד המשיך בדבריו כי ה' הטובה עליו שפך את ליבו. ההוא סיימ סנדוויץ אחד והוציא כריך שני, והמגיד המשיך לדבר על ליבו...

לפתע החייל הפסיק מלעיסו ושאל: "תגיד לי אתה שפוי?".

"למה לא?!"

"אתה רואה כי אני אוכל וממשיך ואיני שת ליבי לכל המוסר שאתה אומר מה אתה ממשיך לדבר, וכי אינך מבין שדבריך לא יועיל מאומה, מדוע אתה ממשיך?!"

"אני אדבר ואמשיך. ואם אתה שואל מה התועלת, רצוני לומר לך משהו. אתה עכשיו חייל צעיר עם כל הכח והעוצמה, אתה חושב כי כל העולם שלך אב לא תמיד אדם נשאר הגיבור הכי גדול, מגיעים זמנים שלא הולך כל כך טוב, כל בן אדם יש לו זמנים שונים, ובפרט לעת הזקנה הכוחות אוזלים ויכול להיות כי אז הכוחי ועוצם ידי ירד קצת, הדיבורים של עכשיו יעלו בזיכרון, כי הנה ישב על ידי יהודי ונדנד לי: מה זו מצוה, מהי עבירה, ואז יועיל לך משהו. ואפילו אם כל החיים ממש יהודי חי לו כפורק עול אבל בשעת מיתה שכבר וי וי, אולי תיזכר משהו ויעלה בליבך הרהור תשובה, גם כדאי לי!..."

כללו של דבר, אדם לא יכול לדעת כלל, מה יועילו הפעולות שלו, ולהיכן יגיעו מעשיו. על קרח ודתן ואבירם לא השפיע, אבל השפיע על אחרים להצילם מדינה של גיהנום, ויש בכך הרבה עובדות מידי דור ודור.

נמצינו עוד מחז"ל כי מעשה טוב שלהם, כבישת הייצר, ממשיך ועושה בשבילם הלאה שאח"כ יצליחו להרהר בתשובה.

לפני תקיעת שופר אנו אומרים בהתעוררות "למנצח לבני קרח מזמור", מה אנחנו בדיוק אומרים? בפשטות מטרת האמירה היא "מלכויות!" אך יכול להיות שיש סיבה ורמז נוסף לעורר את הלבבות.

בני קרח, אוי בני קרח!, מתי זכו לתשובה? רגע לפני האחרון!. אדם יכול לתפוס את עצמו גם ברגע האחרון. אומרים לך לפני תקיעות שופר, ברגע אחרון, תפוס את עצמך. ספרי חיים וספרי מתים פתוחים, תיזכר נא בבני קרח ותתפוס את הרגעים הללו להרהר בתשובה שלימה. וה' יעזרו לנו לשוב לפניו באמת.

(להגיד)

"בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן בחג ניידונים על המים בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון שנאמר היוצר יחד ליבם המבין אל כל מעשיהם" (ראש השנה דף טז) המושג בתחילת ראש השנה אומרת: "ארבעה ראשי שנים הם..." אח"כ המושג מוסיפה "בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה, בעצרת דנים על פירות האילן, בחג ניידונים על מים, בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון" שואלת הגמרא (בדף יח) מה הכוונה כבני מרון? מבארת הגמרא בשלושה פירושים.

פירוש ראשון: כחילות של בית דוד. הצבא של דוד היו הולכים אחד אחד. - כך בראש השנה אנו עוברים לפניו כבני מרון אחד אחד, כאותם גדולים וחשובים.

פירוש שני: "כמעלות בני חורון". הר גבוה, שבגובהו יש שביל, בו אפשר לעבור רק אחד אחד, כך ממש בראש השנה עוברים לפני הקב"ה זה אחר זה.

פירוש שלישי: "כבני אימרנא". כאשר מעשרים את הצאן, הן עוברות דרך דלת קטנה שרק אחד יכול לעבור וכך סופרים עד עשר, אחד ועוד אחד. אינני מבין, וכי כדי להסביר שכל אחד עובר לחוד צריך שלושה משלים? כחילות, כמעלות בני חורון, כבני אימרנא, אתמהא?!

וכדי ליישב, אספר לכם סיפור קטן: היה פעם סוחר גדול שנסע ליום השוק והשקיע שם את כל כספו ברכישת סחורה יקרה וגם כספי הלוואות שחברים נתנו לו, הוא החליט להסתכן ולעבור בגניבה את הגבולות כדי להיפטר מהמכס על הסחורה וכך יוכל להתעשר, הוא לא נח ולא שקט עד שמצא עגלון המוכן לעבור איתו את הגבול.

הוא סידר את כל תוכנית הבריחה - מסלולי הנסיעה לשעות לילה שאין אור של ירח, ולילות שאין חילים רבים ליד הגבול וכו'.

הגיע הלילה המיועד. הסוחר העמיס על העגלה את כל סחורתו היקרה. ושניהם, הסוחר והעגלון, עלו על העגלה. העגלון מבחין כי בעל הבית הסוחר יושב על הכסא - ושיניו נוקשות דא לדא, ידי ורגליו רועדים.

שאל אותו העגלון בלגלוג: מה אתה רועד, הרי יש עוד יותר מחמש שעות עד שנגיע ליער, מה הפחד שלך כאן ליד הבית?

"למה שלא אפחד, אני עושה חשבון פשוט, אם אצליח במשימתי, איזה עושר ימלא את כיסי, ההון האישי שלי יהיה פי עשרה ממה שהשקעתי, ממחר - אחיה חי עושר וכבוד, מה נפלא. אבל אם חס ושלום לקראת עלות השחר ניפגש חלילה בשוטר הגבולות שיכריז 'עצור! הרם ידי!'"

הסחורה תלך למשטרה, פרוטה לא אראה ממנה, ואת עצמי אפגוש בבית האסורים, בעלי חובות ירדפו את משפחתי וכו', א"כ למה שלא ארעד, בעוד כחמש שעות אני על פתח עושר או על פי תהום ואיך לא ארעד?.

נסעו ונסעו. הגיע חצות לילה. החלו כבר להיכנס ליער, חצו את הגבול, ראה הסוחר שהעגלון רועד קמעה. שואל אותו: עגלון, מדוע אתה רועד?

משיב לו העגלון, "שמע נא, בסך הכל אני גם בן אדם, ואנו מתקרבים לרגעים קשים ומסוכנים, נכון שאין לי כאן סחורה פרטית, אבל לא נעים לשבת חודש בבית סוהר, וגם העגלה והסוסים שיטלו ממני לא באו לי בחינם".

ממשיכים לנסוע פנימה במעבי היער בין השבילים המוכנים מראש, והם שניהם רועדים, קילומטר ועוד קילומטר, מה הם רואים בבידור, כי הסוסים אינם רועדים, לא מבינים כלום.

הפחד השורר כל כך לא מדבר אליהם כלום. הסוס נשאר בעל חיים לפני הגבול, בתוך הגבול ולאחוריו. נשאר כמו קודם.

הנה כל זאת מרמזת ואומרת הגמרא בשלושת הדוגמאות.

יש יהודי שלקראת ימים נוראים מתחיל לרעוד.

עוד בשבת מברכים כאשר מכריזים "ראש חודש אלול" הוא כבר מתחיל לרעוד "כחילות בית דוד" שאינם עוברים סתם כך, אלא מתאמנים קודם, משקיעים כוח ומאמץ זמן רב עוד לפני המפקד המכריע.

יש סוג שני, שעד ראש השנה הוא חלש ביראת שמים. אבל כאשר בא ראש השנה מתחיל לרעוד "כמעלות בני חורון" כי כאשר צועדים בשביל

המסוכן כאשר משני צדדים תהום, רועדים, פוסעים עוברים אדם אחר חברו - בפחד, כמו כן, בשעה שעוברים לפני המשפט, ביום המשפט הפחד שורר.

אבל יש סוג שלישי, יהודים הדומים לבני אימרא כהצאן, אותם כבשים שקטים צוהלים ומתרוצצים שנכנסים בפתח וסופרים אותם אחד אחד ואינם מבינים כלום, אוי, הכבש העשירי לא יודע כי בעל הבית סימן לו פס אדום על גבו...

"בראש השנה יכתובו וביום צום כיפור יחתמו כמה יעברו מי יחיה ומי ימות" קו חיים על הגב וחס ושלום להיפך פס אדום - "מי ימות". היכן השכל שלך?

הקב"ה יושב בראש השנה על כסא דין, אך המשפט לא הגיע בפתאומיות "כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף" - הנשר הזה הוא רחמן על בניו ואינו בא לקינו בפתע פתאום אלא מקשקש מאילן לאילן ומסוכה לחברתה כדי שיעורו בניו ויהא בהם כח לקבלו. כך הקב"ה דופק לנו כל חודש אלול בשופר, עורו ישנים משנתכם ונרדפים הקיצו מתרדמתכם. לעוררנו לקראת ראש השנה - כאשר נפתחים ספרי חיים ומתים.

(להגיד) אנחנו בע"ה היום, רוצים לעסוק בעבודת השופר, ובע"ה להיכנס לעומק עבודת ראש השנה:

השופר רמזו בפרשה שלנו, במילים (דברים כט, יז) שרש פרה ראש ולענה ר"ת שופר.

לפני שנדבר על ענין השופר, ואני אומר כבר עכשיו, שהענין הוא קצת עמוק, אני מקווה שבס"ד נזכה להעביר את הדברים, אבל צריך לדעת, כשאנחנו מקיימים מצות שופר, כי הקב"ה אמר לתקוע בשופר, כמו שהגמרא אומרת (מסכת ראש השנה טז, א) - ואמר רבי יצחק למה תוקעין ברה"ל למה תוקעין רחמנא אמר תקעו.

אנחנו מברכים "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו לשמוע קול שופר", כל אחד שומע קול שופר, וזו המצווה שאנחנו מקיימים. זו המצווה, וכל מה שנאמר עכשיו, זה יהיה רק כדי להעמיק במצווה, בתוכן שלה, אבל המצווה עצמה, זה לשמוע קול שופר ולהמליך את הקב"ה בשופר. בואו נתחיל שלב אחר שלב, ובע"ה אנחנו נבין דברים שרבותינו מגלים לנו, מה מונח בשופר:

צריך לדעת, שכל זמן שלא תוקעים בשופר, בראש השנה, הקב"ה מנהל את העולם בדין ולא ברחמים, כך כתוב במדרש (ויקרא רבה, פרשת אמר, כט, ג) - רבי יהודה רבי נחמן פתח (תהלים מז, ו): עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר, בשעה שהקדוש ברוך הוא יושב ועולה על כסא דין, בדין הוא עולה, מאי טעם, עלה אלקים בתרועה, ובשעה שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקדוש ברוך הוא, עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים, דכתיב: ה' בקול שופר, ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם והופך עליהם מדת הדין לרחמים, אימתי בחדש השביעי.

ממשין המדרש ואומר - רבי יאשיה פתח (תהלים פט, טז): אשרי העם ידעי תרועה ה' באור פניך יהלכון, רבי אבהו פתר קרא בחמשה זקנים שהם נכנסים לעבר את השנה, מה הקדוש ברוך הוא עושה מניח סנקליטין שלו מלמעלן ויורד ומצמצם שכינתו ביניהם מלמטן, מלאכי השרת אומרים הא תקיף הא תקיף, הא אלהא הא אלהא, מי שכתוב בו (תהלים פט, ח): אל נערץ בסוד קדשים רבה, מניח סנקליטין שלו ומצמצם שכינתו ביניהם למטה, כל כך למה, שאם טעו בדבר הלכה הקדוש ברוך הוא מאיר פניהם, הדא הוא דכתיב: באור פניך יהלכון.

אמר רבי יאשיה, כתיב: אשרי העם ידעי תרועה, וכי אין אמות העולם יודעים להריע, כמה קרנות יש להן, כמה בוקינוס יש להם, כמה סלפירגסי יש להם, ואמרת: אשרי העם ידעי תרועה, אלא שהן מכירין לפתות את בוראן בתרועה, והוא עומד מכסא הדין לכסא רחמים ומתמלא עליהם רחמים והופך להם מדת הדין למדת רחמים, אימתי בחדש השביעי. לשון המדרש הוא, שרק עם ישראל יודעים "לפתות" את הקב"ה, שום אומה אחרת לא יודעת לעשות זאת.

והשאלה שנשאלת היא - מה הפיתוי שיש בתקיעת שופר? ולמה אם גוי ייקח שופר, ויתקע, הוא לא ידע "לפתות" את הבורא?

שאלה נוספת, שמובאת בגמרא (מסכת ראש השנה טז, א) - אמר רבי אבהו למה תוקעין בשופר של איל אמר הקדוש ברוך הוא תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני.

פירוש הדבר, שאנחנו תוקעים בשופר, כאילו אנחנו בעקידה. והשאלה שנשאלת היא - מה יש, אנחנו לא עושים שום פעולה. אנחנו יושבים ושומעים תקיעת שופר, ואמרת הגמרא, שבזה שאתה שומע תקיעת שופר מאיל, נחשב לך כאילו עקדת עצמך.

איפה העקידה? מה עשינו פה?! לא פשטנו צווארנו .... שום דבר ... איפה בא לידי ביטוי כאילו עקדתם עצמכם לפני?

הזכרנו בשבוע שעבר, למי שזוכר את דברי הספרי, שאומר שעקידת יצחק הייתה בראש השנה.

הוא מביא על זה פסוק (בראשית כב, יד) אשר יאמר היום בהר ה' יראָה. היום זהו ראש השנה, כך מביא הזוהר, וכך גם אומר הספרי.

אומר המדרש (תנחומא פרשת וירא, אות כג), מביא המדרש את אותם דברים, כמו של הספרי, רק הוא לא אומר שזה היה בראש השנה - אמר

לו: כשם שהיה בלבי מה להשיבך ולומר לך, אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע, עכשו אתה אומר לי העלהו שם לעלה, וכבשתי את יצרי ולא

השבתך, כך כשיהיו בניו של יצחק חוטאין ונכנסין לצרה, תהא נזכר להן עקדתו של יצחק ותחשב לפניך כאלו אפרו צבור על גבי המזבח ותסלח

להן ותפדם מצרתן. זוהי בקשתו של אברהם אבינו אמר לו הקדוש ברוך הוא, אתה אמרת את שלך ואמר אני את שלי. עתידין בניו של יצחק לחטוא לפני ואני דן אותם בראש השנה. אלא אם מבקשין

שאחפש להן זכות ואזכר להן עקדת יצחק, יהיו תוקעין לפני בשופר של זה. אמר לו: ומה הוא השופר? אמר לו: חזור לאחורייך. מיד, וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו.

בפעם הראשונה, שאברהם אבינו רואה שופר, שזה כשהאיל הסתבך בקרניו

זה אחד מעשרה דברים שנבראו בין השמשות. נאחז בסבך בקרניו, אמר לו הקדוש ברוך הוא: יהיו תוקעין לפני בקרן איל ואושיעם ואפדם מעונותיהם. והוא שדוד משבח, מגני וקרן ישעי משגבי ומנוסי (ש"ב כב, ג).

עד כאן דברי התנחומא.

במדרש רבה (בראשית רבה, פרק נו, ט) מובא - וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר (בראשית כב, ג), מהו אחר, אמר רבי יודן אחר כל המעשים ישראל נאחזים בעברות, ומסתבכין בצרות, וסופן לגאל בקרנו של איל, שנאמר (זכריה ט, יד): וה' אלקים בשופר יתקע וגו'.

אמר רבי יהודה בר סימון אחר כל הדורות, ישראל נאחזים בעברות, ומסתבכין בצרות, וסופן לגאל בקרנו של איל, הדא הוא דכתיב: וה' אלקים בשופר יתקע.

עד כאן, דברי שתי המדרשים.

יוצא, שבתקיעת שופר אנחנו נושעים, הקב"ה מוחל לנו על העוונות, "בתקיעת שופר, כאילו עקדתם עצמכם לפני".

אנחנו רוצים להבין, מה המיוחד בשופר הזה, מה יש בשופר הזה, שכל הישועות נאמרו בו?

רעיון נוסף, מופיע בדברי גמרא (מסכת ראש השנה טז, א) - בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן ברה"ל כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון שנאמר {תהלים לג-טו} היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם ובחג נידונין על המים.

אומרת הגמרא, באותו עמוד למטה - תניא א"ר יהודה משום ר"ע מפני מה אמרה תורה הביאו עומר בפסח מפני שהפסח זמן תבואה הוא אמר הקב"ה הביאו לפני עומר בפסח כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות ומפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת מפני שעצרת זמן פירות האילן הוא אמר הקב"ה הביאו לפני שתי הלחם בעצרת כדי שיתברכו לכם פירות האילן ומפני מה אמרה תורה נסכו מים בחג אמר הקדוש ברוך הוא נסכו לפני מים בחג כדי שיתברכו לכם גשמי שנה ואמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות מלכיות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה ובמה בשופר.

מובא כאן, שכמו שאם נותנים בחג הפסח תבואה, מתברכים התבואות, וכמו שבחג העצרת נותנים שתי הלחם, אז מתברכים הפירות, וכמו שבחג הסוכות מביאים מים, מתברכים המים, כך בראש השנה, כמו שאומרים מלכיות וזכרונות ושופרות, כך הקב"ה מולך עלינו, וזה שהוא מולך עלינו, זו הברכה הכי גדולה שיכולה להיות!

איך ממליכים את הקב"ה?

ואמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות מלכיות כדי שתמליכוני עליכם!

אז לכאורה, במה זה מספיק?

בזה שאנחנו אומרים זכרונות מלכיות ושופרות, זה מספיק.

ממשיכה הגמרא ואומרת - מלכיות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה ובמה בשופר.

הגמרא סוטררת את עצמה, מיני ובי, בהתחלה אומרת הגמרא - ואמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות - זה מספיק, וכשהגמרא מסיימת, היא אומרת - ובמה בשופר.

אז אם אתה אומר ובמה בשופר, אז זה לא ואמרו לפני.

היה צריך לומר תקעו לפני מלכויות זכרונות ושופרות, אבל הגמרא לא אומרת את זה, אלא היא אומרת - ואמרו לפני בראש השנה מלכויות זכרונות ושופרות, ובסוף היא שואלת - ובמה?

מה זה ובמה? בפה!

אתה אומר ואמרו לפני, אם אמרו, אז זה אמירה בפה בלבד. למה הגמרא ממשיכה ובמה בשופר? כך שואלים המפרשים, על דברי הגמרא.

אנחנו בע"ה, רוצים להעמיק בדברים:

ישנו ספרי, בפרשת בהעלותך, שהוא הקטע המסיים את סדר השופרות (במדבר י, י) וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם ותקעתם בחצצרת על עלתיכם ועל זבחי שלמיכם והיו לכם לזכרון לפני אלקיכם אני ה' אלקיכם.

רבתי, זה המקור בתורה, כמו שאומר הספרי, למלכויות זכרונות ושופרות.

אומר הספרי - ותקעתם בחצצרת, הרי שופרות. והיו לכם לזכרון, הרי זכרונות. אני ה' אלקיכם, הרי מלכויות.

שואל הספרי - אם ככה יוצא, שבתורה כתוב קודם כל שופרות, זכרונות ובסוף מלכויות, והרי אנחנו לא אומרים ככה, אלא קודם כל מלכויות, זכרונות ובסוף שופרות - זה נגד מה שכתוב בתורה!

מה ראו חכמים, לומר מלכויות בהתחלה, אם בפסוק כתוב אני ה' אלקיכם בסוף? אלא, המליכהו עליך בתחילה, ואחר-כך, בקש רחמים מלפניו.

קודם כל תמליך את הקב"ה, ואחרי שהמלכת אותו, בקש רחמים! במה תמליך אותו, שואל הספרי?

ואומר - בשופר. ואין שופר, אלא של חירות, שנאמר (ישעיה כז, יג) ביום ההוא יתקע בשופר גדול.

שואל הספרי - אבל איני יודע מי התוקע?

תלמוד לומר (זכריה ט, יד) וה' אלקים בשופר יתקע.

ועדין איני יודע מאין התקיעה יצאה?

תלמוד לומר - (ישעיה סו, ו) קול שאון מעיר קול מהיכל

אומר לך הספרי - בתורה כתוב לך מה הסדר - ותקעתם בחצצרת, הרי שופרות. והיו לכם לזכרון, הרי זכרונות. אני ה' אלקיכם, הרי מלכויות. אז למה אנחנו לא עושים ככה?

אומר לך הספרי - קודם כל תתחיל מלכויות, תמליך את הקב"ה, ואחרי זה תבקש ממנו!

שואל הספרי - במה ממליכים אותו?

ואומר - בשופר.

מי תוקע בשופר?

הקב"ה.

מאיפה יוצאים הקולות?

מבית המקדש.

תשאל את המתפללים - מי תוקע כאן?

יגידו לך - משה... דוד... יחזקאל...

אומר הספרי - יש לך טעות! אתה יודע מי תוקע בשופר? האלוקים תוקע בשופר, שנאמר (זכריה ט, יד) וה' אלקים בשופר יתקע.

זאת אומרת, שמי שיתקע בשופר בע"ה, זה יהיה הקב"ה! ולא משה, ולא דוד, ולא יחזקאל!

כל המפרשים מנסים להבין, למה הספרי מתכוון.

אנחנו בע"ה, רוצים להבין את הענין, בואו וניכנס לעומק הדברים:

רעיון נפלא, מביא אותנו המהרש"א, במסכת ראש השנה, אבל מקור הדברים קודם הרבה יותר, הוא מופיע בכתבי ר' יוסף אלבו (בעל

העיקרים חלק א, מאמר א, פרק ד).

רבתי, אני אומר קודם כל, את היסוד שלו:

מי שראה פעם את ספר העיקרים, של ר' יוסף אלבו ... אנחנו לאחור התפילה אומרים, חוץ מעלינו לשבח שדיברנו בשבוע שעבר, אומרים, או

שש זכירות, לפי מה שאומרים האשכנזים, או עשר זכירות, שאומרים בני

עדות המזרח, ולאחר מכן יש י"ג עיקרים.

הרמב"ם חילק את העיקרים, ל"ג חלקים.

ר' יוסף אלבו, חולק עליו וסובר שישנם רק שלושה עיקרים, וזה הספר שנקרא ספר העיקרים.

ר' יוסף אלבו, הוא אחד מהראשונים, והוא חולק על הרמב"ם. הוא סובר שיש רק שלושה עיקרים והשאר כמו ענפים היוצאים מן העץ.

נקריא את מה שהוא כותב, וממנו נתחיל את העבודה - הדרך הנכון, שיראה לי בספירת העיקרים, שהם שורשים ויסודות לתורה האלוקית

הוא, כי העיקרים הכוללים לדת האלוקית הם שלושה - מציאות ה',

השגחה לשכר ולעונש, תורה מן השמים. ואלו השלושה, הם אבות לכל העיקרים.

הראיה שלי, שאלה היסודות - מראש השנה.

בראש השנה, באו אנשי כנסת הגדולה, ותיקנו לנו סדר עבודה, בתפילת המוסף - מלכויות, זכרונות ושופרות.

המורה על היות שלושת העיקרים האלו, שהם שורש ויסוד לאמונה, אשר בה יגיע האדם אל ההצלחה האמיתית, הוא מה שיסוד לנו, אנשי

כנסת הגדולה, בתפילת המוסף של ראש השנה, שלוש ברכות -

מלכויות, זכרונות ושופרות.

מלכויות, כנגד מציאות ה'. זכרונות, כנגד שכר ועונש. שופרות, כנגד תורה משמים.

כי ברכת המלכויות, היא כנגד מציאות ה', וזה מה שאנחנו אומרים - על כן נקוה לך ה' אלקינו... יכירו וידעו כל יושבי תבל. כי לך תכרע כל ברך.

תשבוע כל לשון... ויקבלו כולם את עול מלכותך .. זה מלכויות. יסוד ראשון, מציאות ה'.

זכרונות, שכר ועונש - אתה זוכר מעשה עולם ופוקד כל יצורי קדם.

נח היה צדיק, ניצל בתיבה - "וגם את נח באהבה זכרת". הרשעים שלא היו ככה, תבעו במבול - שכר ועונש.

וברכת השופרות, לרמוז על העיקר השלישי, שהוא תורה מן השמים,

ועל כן נאמר אתה נגלית בענן כבודך על עם קדשך לדבר עמם מן השמים השמעתם קולך, ולפי שמתן תורה היה באמצעות קול שופר חזק מאוד,

לכן הוא נקרא שופרות.

וזהו שאמר הנביא ישעיהו (לג, כב) כי ה' שפטנו ה' מחקקנו ה' מלכנו הוא יושיענו - אתה רוצה ישועה, תאחוז בשלושת היסודות האלה.

כי ה' שפטנו זה יסוד שכר ועונש. ה' מחקקנו זה תורה משמים, שנאמר (דברים לג, כא) כי שם חלקת מחקק ספון

ה' מלכנו זה יסוד מציאות ה'.

ממשיך ר' יוסף אלבו וכותב - על כן סיים הוא יושיענו, כלומר, כי עיקר הצלחת האדם תלוי באמנתם, יש לו בהם יתרון גדול על כל העולם, וראוי

שיושיענו בייחוד על כולם.

אומר לנו ר' יוסף אלבו - אתה רוצה להיוושע?? כל יהודי צריך ישועה

בראש השנה... הישועה טמונה בשלושת הדברים האלה. זה מה שאומר הנביא הוא יושיענו! אם אתה מאמין במציאות ה', אם אתה מאמין שהוא

השופט, אם אתה מאמין שתורה מן השמים, הוא יושיענו - זו הישועה! באו אנשי כנסת הגדולה, שידעו מה נעשה בשמים ביום הדין, ואמרו לנו

- אתם רוצים ישועה בראש השנה???

זה הסדר - מלכויות, זכרונות ושופרות!

לאחר ההקדמה הזאת, של ר' יוסף אלבו, שעומד עליה גם המהרש"א, במסכת ראש השנה, אני רוצה ברשותכם, לחזור לשיעור הקודם,

ולחזירי כמה עקרונות, שדיברנו בשיעור הקודם:

רב, שכתב את תפילת ראש השנה, כתב לנו שנדע, שיום הדין, ראש השנה, נקבע כבר לפני 5771 שנים.

הקב"ה אמר אותו לאדם הראשון, באותו יום, א' בתשרי, לפני 5771

שנים.

"מראשית כזאת הודעת, ומלפנים אותה גילית, זה היום, תחילת מעשיך, זיכרון ליום ראשון"

כל מה שאנחנו עושים בראש השנה, חוזרים לנקודת ההתחלה של יום ראשון.

עפ"י זה, הסברנו בשבוע שעבר, למה אנחנו משתחוים בראש השנה.

מה זה "ואנחנו כורעים ומשתחוים"? מה זה "עלינו לשבח"? מה זה ההשתחויה?

זה כנגד מה שהנחש פיתה, את אדם וחווה לא להשתחוות ... זה דיברנו בשבוע שעבר, ואנחנו רוצים להמשיך.

כותב הר"ן (מסכת ראש השנה, פרק ג, דף ג' מדפי הרי"ף) את הסדר של היום הראשון.

היום הראשון, הכוונה לא' בתשרי, יום בריאת האדם, יום השישי בשבוע.

אומר המדרש (ויקרא רבה, פרשת אמר, כט) - בשעה ראשונה עלה

במחשבה, בשניה נתיעץ עם מלאכי השרת, בשלישית כנס עפרו, ברביעית גבלו, בחמישית רקמו, בששית עשאו גלם, בשביעית נפח בו נשמה,

בשמינית הכניסו לגן, בתשיעית נצטוה, בעשירית עבר, באחת עשרה נדון, בשתיים עשרה יצא בדימוס. אמר הקדוש ברוך הוא לאדם, זה סימן לבניך

כשם שעמדת לפני בדין היום הזה ויצאת בדימוס, כך עתידין בניך לעמד

לפני בדין ביום זה ויוצאין לפני בדימוס, אימתי בחדש השביעי באחד לחדש.

זאת אומרת, שהקב"ה אמר לאדם הראשון, דע לך, מהיום והלאה, כשם שדנתי אותך היום, וקבעתי את דינך, שאתה צריך לעבוד קשה לפרנסתך, ועל אשתך גזרתי, שבעצב תלד בנים, ועל הנחש גזרתי, שעפר יאכל כל ימי חייו, זה היה בראש השנה! כבר 5771 שנה, יושב הקב"ה בדין, בכל שנה ושנה.

אנחנו, יש לנו נשמה, את הנשמה הזאת, נפח הקב"ה באדם הראשון, וכולנו היינו בתוכו, כל נשמות העולם, היו בתוך אדם הראשון. הקב"ה נפח בו נשמה, בשעה השביעית, של יום השישי.

מה פירוש הדבר נשמה? למה קוראים לנשמה, נשמה? הפירוש הפשוט של הדבר – נשמה, מלשון נשימה, ויש לזה סימוכין מדברי מדרש (בראשית רבה, פרק יד, אות ט):

רבי ביסני ורבי אחא ורבי יוחנן בשם רבי מאיר אומרים, הנשמה הזו ממלאה את כל הגוף, ובשעה שאדם ישן היא עולה ושואבת לו חיים מלמעלה. רבי לוי בשם רבי חנינא אמר, על כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלס לבורא, מה טעם (תהלים קנ, ו): כל הנשמה תהלל יה, כל הנשימה תהלל יה.

ההלכה, אם קובעים שאדם מת, זה לא א.ק.ג, אלא לוקחים נוצה ושמים אותה ליד האף.

כל זמן שיש אוויר והנוצה זזה, מפנים עליו את הגל, אפילו שיודעים שנפל לו על הראש חצי טון. מבחינת התורה, אם יש אוויר, הוא חי. זו הנשמה – מקור החיים.

בא ר' חיים מוולוז'ין (נפש החיים שער ג, פרק טו ואומר – אם בגלל הנשימה, היו קוראים לזה נשמה, גם בהמה נושמת, גם קוף נושם וגם ינשוף נושם, אז מה תגיד, שיש להם נשמה! אז למה קוראים לזה נשמה?

לא בגלל שהם נושמים, כי הקב"ה נפח באדם נשמה. הנפיחה, שהקב"ה נפח באדם, לכן הנשמה נקראת נשמה, שנאמר ויפח באפו נשמת חיים.

אומרים לנו חז"ל – מה שהקב"ה נפח, הוא נתן משלו, אז חלק אלוה ממעלה, שנקראת נשמה, נמצאת בנו, ממתני? מהשעה השביעית של יום השישי, היום הראשון בבריאה.

רבותי, אם אלה פני הדברים, אני רוצה בע"ה לעמוד על משפט אחד, שכותב השם משמואל, בספרו, במערכות ראש השנה, מה שאביו אמר לו, משפט אחד:

הגיד לי, כבוד קדושת אבי זצ"ל, האדמו"ר מסוכטשוב – ענין השופר של ראש השנה, הוא מעין מאן דכתיב באדם הראשון ויפח באפו נשמת חיים, וזה מה שכתב בספרי, בפרשת בהעלותך, שהקב"ה, הוא התוקע. כולם מתפללים, מי תוקע?

דוד תוקע, משה תוקע, יחזקאל תוקע... אומר הספרי – לא! הקב"ה תוקע!

אומר השם משמואל – אמר לי אבי, בראש השנה, אנחנו חוזרים לנקודת ההתחלה, שהרי נאמר זה היום תחילת מעשיך זיכרון ליום הראשון ומה היה ביום הראשון?

ויפח באפו נשמת חיים. כשאנחנו לוקחים את השופר, ונופחים בו, אנחנו חוזרים לנטילת הנשמה, שהקב"ה הכניס באדם הראשון. זה מה שקרה בראש השנה, ולכן אנחנו תוקעים בשופר.

שואל הספרי – ומי תוקע בשופר? אומר הספרי – הקב"ה תוקע בשופר.

שאלנו – הרי דוד תוקע, משה תוקע, יחזקאל תוקע... אומר לך השם משמואל – לא! אבי אמר לי, שמה שאנחנו תוקעים בשופר, זה זכר לויפח באפו נשמת חיים.

אז כמו שהקב"ה נפח באדם נשמה, בראש השנה, אנחנו עושים את זה באמצעות שופר.

עד כאן, יסוד מספר אחד.

רבותי, אנחנו אומרים בכל בוקר "אדון עולם אשר מלך, בטרם כל יציר נברא"

הקב"ה מלך כאן, עוד בטרם היה כאן אדם הראשון. מה קרה אחרי שאדם הראשון נברא?

לעת נעשה בחפצו כל, אזי מלך שמו נקרא. מה ההבדל בין קודם לאחר-כך?

לפני שאדם הראשון נברא, הקב"ה היה מושל. אחרי שאדם נברא, הקב"ה נהיה מלך.

מקודם הוא היה אדון עולם אשר מלך, הוא מלך בכוח כביכל, ולאחר מכן, שאדם הראשון נברא, היה כאן מצב חדש לעת נעשה בחפצו כל, אזי מלך

שמו נקרא, עכשיו יש משהו שיקרא לו מלך. עכשיו יש את המהות של מלך.

מלך, לא יכל להיות בכפיה – ומלכותו ברצון קיבלו עליהם.

אומר הגאון מוילנה - (תהלים כב, כט) כי לה' המלוכה ומשל בגוים – על ישראל הוא מולך ברצון, על הגוים הוא מושל.

מושל זה בכוח, מלך, זה ברצון! אני רוצה להגיד יסוד, שראיתי אותו בספר דולה ומשקה, של הגאון ר' יעקב הורביץ זצ"ל, בשם מורו ורבו, ר' יצחק קוטנר.

כשראיתי את זה השבוע, פשוט תפסתי בהלה ממה שהוא כותב. ברגע הראשון, לא הבנתי איך הוא עלה על הרעיון הזה. תשמעו מה הוא אומר :

האריה, הוא מלך החיות.

הנשר, הוא מלך העופות.

השור, הוא מלך הבהמות.

שואל ר' יצחק קוטנר – למה שהנשר, לא יהיה מלך החיות? הוא יכל לבוא לאריה מלמעלה, כמו אפצ"י, ולתת לו קטנה בראש ☺,

למה הוא לא נחשב מלך על האריות? כך הוא שואל. ולמה האריה, שיש לו כזאת רעמה, ושהוא נותן שאגה כל היער זו, לא יכל להיות מלך על העופות?

אומר ר' יצחק קוטנר – מלך, יכל להיות רק במינו. נשר, יכל להיות מלך, רק במינו – על העופות.

אריה, יכל להיות מלך על החיות. השור, הוא על הבהמות. מלך שייך רק במינו.

שואל ר' יצחק קוטנר שאלה מפחידה – תגידו לי, מה אתם ממליכים את הקב"ה בראש השנה??? מה יש לכם איתו??? מה אתם ממליכים אותו,

הוא במין שלכם???? מה יש לו איתך???

אתה קורא את השאלה הזאת בפעם הראשונה, אתה חוסף שוק! חמישים שנה אתה צועק "אין לנו מלך אלא אתה" ... מה יש לך איתו???

אומר ר' יצחק קוטנר – אם תבין מה יש בראש השנה, תבין מה יש לך עם המלך.

מה עשה הקב"ה? הלך ביום ראשון שישי בשבוע, א' תשרי, בשעה השביעית, אדם הראשון שכב על הרצפה, היה גולם. בא הקב"ה, ונפח בו נשמה. מה אומרים חז"ל?

הוא נתן יחידה משלו לתוך האדם. בצלם אלוקים ברא את האדם.

הוא ברא אותך בצלמו כדמותו! הוא הכניס בך יחידה ממנו! הגוף שלך פועל מכוח אחד – מהכוח שהקב"ה נפח בך נשמה!

אם ככה, אומר ר' יצחק קוטנר – במה אתה ממליך את הקב"ה? החלק ששייך אליו, הוא זה שממליך אותו, מהו? הנשמה!

ממה יוצאת הנשמה? אתה תוקע בשופר, ומשם יוצאת הנשמה.

זה לא שייך לגוף, זה לא שייך למיתרי הקול, זה לא שייך לבטון, זה יוצא ישירות מהנשמה, משם יכולה לצאת מלוכה!

כי מלך, הוא מלך רק על מינו! על הנשמה, שם יש מלך! אם שם יש מלך, אומר לנו הקב"ה - ואמרנו לפני בראש השנה מלכות זכרונות ושופרות.

מלכויות, כדי שתמליכוני עליכם. זיכרונות, כדי שיעלה זיכרוכם לפני לטובה... ובמה?

מה זה ובמה? בפה שאני מדבר.

מי אתה שתמליך אותי? ובמה? בשופר! כי השופר בא ישירות מהנשמה!

השופר, הוא זה שמחבר אותך עם הקב"ה! אחרת אתה לא במינו, אין לך שום קשר איתו!

כל היכולת שלך להמליך אותו, הוא בזה שאתה ממליך אותו ע"י השופר, שהוא הכוח של הנשמה, הנמצאת באדם.

אם ככה, בואו נחזור בחזרה, למה שהיה לפני 5771 שנה:

אומר הפרקי דרבי אליעזר (פרק יא) – לאחר שזרק הקב"ה נשמה באדם הראשון, נעמד על רגליו, והיה מתואר בדמות אלוקים. ראו אותו כל הבריות ונתייראו, כסבורים היו שהוא בוראם, ובאו כול להשתחוות לו,

אמר להם – באתם להשתחוות לי?! בואו, אני ואתם, ונלך ונלביש גאות ועוז, ונמליך עלינו את מי שבראנו, לפי שהעם ממליכין את המלך, ואין המלך ממליך את עצמו אם אין העם ממליך אותו.

"אני אדם הראשון, יש לי במה להמליך אותי!"

למה מקודם, האריות והנמרים והחתולים לא המליכו?

כי הוא לא במינו.

כשנברא האדם, שהנשמה היא חלק אלוה ממעל, היא יכולה להמליך, כי זה במינו!

לכן בא אדם הראשון להמליך אותו, ומה הוא אמר?

(תהילים צג, א) ה' מלך גאות לבש - זה הפרק שאנחנו אומרים אותו, בכל יום שישי בשבוע.

"היום יום שישי בשבת, שבו היו הלויים אומרים במקדש" ה' מלך גאות לבש, למה?

כי זה הפרק, שאמר אותו אדם הראשון ביום שישי.

זה הפרק שאנחנו ממליכים את הקב"ה ביום שישי, כמו שאדם הראשון עשה.

אם ככה, נוכל עכשיו להבין:

לאחר מלכויות, אנחנו תוקעים בשופר, למה?

כי במלכויות, אנחנו ממליכים את הקב"ה, במה?? בשופר!

השופר מוציא את הנשמה, הנשמה יכולה להמליך את הקב"ה.

רבנות, נעבור לסדר הזיכרונות:

ואמרו לפני בראש השנה מלכויות וזכרונות ושופרות מלכויות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה ובמה

בשופר.

מה עכשיו שופר?

בשלמא, להמליך עכשיו את הקב"ה בשופר, כי הנשמה שהיא חלק אלוה ממעל, היא יכולה להמליך, אבל מה שייך לומר ואמרו לפני בראש השנה

מלכויות וזכרונות ושופרות מלכויות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי

שיעלה זכרונכם לפני לטובה ובמה בשופר?

רבנות, שופר, זה סוד תחיית המתים, זה שופר.

ביום הראשון לבריאה, לפני 5771 שנה, בשעה השביעית, הקב"ה לקח

אדם, ששכב על הרצפה והיה יסודו מעפר, נפח בו נשמה, ואחרי זה, הוא נהיה בן-אדם. מתי זה היה?

בראש השנה. אז מה הקב"ה עשה?

נפח נשמה.

נפחת הנשמה, הפכה אותו ממת לחי! הוא קם על רגליו!

אומרים חז"ל - תגיד זיכרונות, כדי שיעלה זיכרונכם לטובה, תגמור את זה ותתקע בשופר.

למה לתקוע בשופר?

כי גם עקידת יצחק, זה תחיית המתים. למה?

בואו נקרא מה שכתוב בחז"ל (ילקוט שמעוני, בראשית, אות ק"א. פרקי דרבי אליעזר, לא):

אמר יצחק לאביו - אבא, קשור את שתי רגלי ואת שתי ידי כדי שלא אבעט בך, כי אם אבעט בך, יכל הקרבן להיפסל. ועשה כן. והקב"ה רואה

את האב מעקיד ואת הבן נעקד בכל לב, ושלח ידו ליטול את המעכלת, ומלאכי השרת צועקים ובוכים, שנאמר (ישעיה לג, ז) הן אראלם צעקו

חצה מלאכי שלום מר יבכיון. אמרו מלאכי השרת, לפני הקב"ה, ריבוננו של עולם, נקראת רחום וחונן, שרחמיק על כל מעשיך. רחם על יצחק,

שהוא בן-אדם, ונעקד לפניך כבהמה. ר' יהודה אומר, כיון שהגיעה החרב על צווארו, פרחו נשמתו של יצחק. כיון שהשמיע הקב"ה, את קולו מבין הכרובים, ואמר אל תשלח ירך אל הנער, חזרה הנפש לגופו.

היה כאן מת, וחזר חי. מה קרה באמצע?

מי שרוצה, יסתכל באור-החיים הקדוש, ויראה שהנשמה של יצחק

אבינו, עברה מהפך - מנשמת נקבה הפכה לנשמת זכר.

תפתחו אור-החיים הקדוש, ותבינו למה קודם לכן, לא היה לו שידוך.... לא ניכנס להסבר.

זאת אומרת, שלא רק שהוא מת, אלא באה נשמה חדשה.

אומר הקב"ה לאברהם אבינו - אתה רואה את האיל הזה, אתה רואה את השופר?

בשופר הזה, הם יסתבכו בראש השנה, יהיו להם עבירות, קח את השופר הזה!

יוצא שבעקידת יצחק, היה כאן מוות, וממוות חזר לחיים.

"אמרו לפני זיכרונות...", מה זה זיכרונות??

זה עקידת יצחק. אתה גומר את זה, תתקע בשופר. למה לתקוע בשופר? כי שופר זה תחיית המתים. בשופר יש ויפח באפו נשמת חיים.

שופר, זה ביטוי לתחיית המתים!

בשעה שיצחק נעמד על רגליו, כשהוא ירד מעל גבי המזבח, מה הוא

אמר??

"ברוך אתה ה' מחיה המתים", כך כתוב בפרקי דרבי אליעזר.

כתוב בשיבולי הלקט, שמלאכי השרת צעקו "ברוך אתה ה' מחיה

המתים", ובמדרש כתוב, שיצחק אבינו אמר, כי זה היה תחיית המתים.

אם ככה, ויפח באפו נשמת חיים של מלכויות - תוקעים בשופר.

ויפח באפו של יצחק נשמת חיים - תוקעים בשופר.

אם ככה, הגענו לשופרות:

ואמרו לפני בראש השנה מלכויות וזכרונות ושופרות מלכויות כדי

שתמליכוני... ובמה בשופר.

מה זה קשור לשופרות??

מה אנחנו אומרים בשופרות?

אתה נגלית בענן כבודך על עם קדשך לדבר עמם מן השמים השמעתם

קולך כו'

מעמד הר סיני, כמו שכותב היעב"ץ, תורה מן השמים!

מה קרה במעמד הר סיני??

אומר המדרש (שמות רבה, פרק כט, ד) - אמר רבי לוי, שני דברים שאלו

ישראל מלפני הקדוש ברוך הוא, שיראו כבודו וישמעו קולו, והיו רואין את כבודו ושומעין את קולו, שנאמר (דברים ה, כא); ותאמרו הן הראנו ה'

אלקינו את כבודו ואת גדלו, וכתוב (דברים ה, יא): ואת קלו שמענו מתוך

האש, ולא היה בהם כח לעמד, שכיון שבאו לסיני ונגלה להם, פרחו

נשמתם על שדבר עמהם, שנאמר (שיר השירים ה, ו): נפשי יצאה בדברו.

אבל התורה בקשה עליהם רחמים מלפני הקדוש ברוך הוא, יש מלך משיא

בתו והורג אנשי ביתו, כל העולם כלו שמחים ובניך מתים, מיד חזרה

נשמתן, שנאמר (תהלים יט, ח): תורת ה' תמימה משיבת נפש...

יוצא שגם בקבלת התורה, יצאה הנשמה וחזרה!!!

ואמרו לפני בראש השנה מלכויות וזכרונות ושופרות מלכויות כדי

שתמליכוני... ובמה בשופר, כי כל היסוד של שופר זה - ויפח באפו נשמת חיים.

ומי תוקע בשופר, שואל הספרי - הקב"ה. למה??

כי שופר זה ביטוי לתחיית המתים.

אם שופר זה ביטוי לתחיית המתים, אז מלכויות של היום הראשון, זה

תחיית המתים של ויפח באפו נשמת חיים.

עקידת יצחק, זו התקיעה השניה, והשלישית זה שופרות.

במעמד הר סיני, יצאה נשמתם וחזרה בחזרה. זה היסוד של שלושת

הקולות.

אם ככה, נוכל בע"ה להבין יסוד נפלא:

אנחנו מסיימים את סדר השופרות, בפסוק שממנו לומדים, שהקב"ה

תוקע בשופר - כי אתה שומע קול שופר ומאזין תרועה ואין דומה לך.

מה זאת אומרת?

למה, אם אני יקח שופר, ויתקע באיזה אוזן של מלך, בא נגיד אובמה,

הוא לא ישמע את זה?!

מה זאת אומרת כי אתה שומע קול שופר ומאזין תרועה ואין דומה לך?

אף אחד לא שומע שופר חוץ ממך? מה, אף אחד לא שומע שופר? כל

אחד שתתקע לו באוזן שופרות, ישמע שופר.

ראיתי פעם פירוש, לא זוכר בשם מי:

ראש השנה, זה יום הולדת של העולם. אדם נברא, כל תכלית העולם, זה בשביל האדם. אמר הקב"ה, אברא את הכל, כדי שאברא את האדם, הכל

יהיה מוכן.

כל מלך, ביום ההולדת של הממלכה שלו, אוהב שישירו לו. עושים לו

במה גדולה, יושבים שם כל השרים, מושיבים אותו על כיסא גבוה,

עוברים כל ראשי הצבא, מצדיעים לו, שרים לו שירי הלל, מדברים לו

דברי שבח...

הקב"ה אומר - תשמע, יום הולדת, זה ראש השנה. אני מבקש ממך יום

תרועה יהיה לכם!

אתה יודע מה זה יום תרועה?

שואלים חז"ל - יום תרועה, יבבה או יללה? או "לילילי" או "לולולו",

תעשה כל הזמן קולות של בכי.

תגיד, זה מה שאתה רוצה, ביום שאתה נהיה מלך? זה מה שאתה

רוצה??!

מה הוא רוצה???

"אני רוצה שתבקשו חיים, אני רוצה שתבקשו פרנסה, אני רוצה

שתבקשו ילדים, אני רוצה שתבקשו חינוך" למה???

"כי אם אתם מבקשים, זה סימן שאני המלך!!!"

מלך ביום ההמלכה, לא רוצה שיהללו לו במוח, הוא רוצה כבוד!

זה שהמלך אומר "תיילל ביום הזה!" אין מלך שדומה לזה.

אין מלך בעולם שאוהב שמייילים לו ביום המלוכה, חוץ מהקב"ה!

כך ראיתי פשט, אבל הפשט העמוק שבדבר - כי אתה שומע קול שופר

ומאזין תרועה ואין דומה לך.

איפה אנחנו אומרים את המילה הזאת ואין דומה לך?

שלוש פעמים ביום - מי כמוך בעל גבורות, ומי דומה לך, מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה.

ומי דומה לך - כולם יכולים להרוג, אבל אף אחד לא יכל להחיות! תחיית המתים, יכל לעשות רק הקב"ה, הוא מחיה המתים! הכינוי ומי דומה לך, נאמר תמיד על תחיית המתים.

מי כמוך בעל גבורות, ומי דומה לך, מלך ממית ומחיה - בזה אין לך דמיון .

בא רב וכותב לנו - כי אתה שומע קול שופר ומאזין תרועה ... מה זה קול שופר?

קול שופר, זה תחיית המתים! הקב"ה תוקע בשופר!

ומי דומה לך - אין דומה לך! תחיית המתים ושופר, אין דומה לך! זה העבודה של ראש השנה, לזה אין מתחרים, לזה אין שום מלך שיכל.

ואין דומה לך - זה היסוד של ראש השנה.

אם אלה הם פני הדברים, זכינו בס"ד להבין, מה זה שופר. שופר, יסוד המלכות, מחזירים אותנו אחורה ל - ויפח באפו נשמת חיים.

היסוד השני של ראש השנה - עקידת יצחק, מחזירים את יצחק לחיים. היסוד השלישי, של תורה מן השמים, מחזירים את כל עם ישראל לחיים, ע"י שופר.

אם אלה הם פני הדברים, נוכל להבין, מה אנחנו מבקשים מהקב"ה: מבקשים מהקב"ה, (ישעיה יח, ג) כל-ישבי תבל ושכני ארץ כנשא-נס הרים תראו וכתקע שופר תשמעו - מה אנחנו מבקשים???

שהקב"ה יחיה את מתי ישראל.

כותב רבינו בחיי, זה מה שכתוב כאן - כל-ישבי תבל אלו החיים, ושכני ארץ אלו המתים, מבקשים מהקב"ה, שידאג שתהיה הגאולה כנשא-נס הרים תראו וכתקע שופר תשמעו ... (כז, יג) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האבדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלם

מתי זה יהיה??

בתחיית המתים.

תחיית המתים העתידית, תהיה באמצעות שופר! איך אני יודע? מצאתי מדרש נפלא, מופיע במדרש אותיות דר' עקיבא באות ט',

שאומר - כיצד מחיה הקב"ה המתים, לעתיד לבוא?

נוטל הקב"ה שופר גדול בידו, שהוא אלף אמה באמה שלו. ותוקע בו, וקולו הולך מסוף העולם ועד סופו.

[יום של הקב"ה, זה אלף שנים שלנו, תארו לכם מה זה אמה של הקב"ה!]

בתקיעה ראשונה, העולם רועש, בתקיעה שניה העפר מתפרד, בשלישית עצמותיהם מתקבצים, רביעית אבריהם מתחממים, בחמישית עורותיהם מתרקמים, בשישית רוחות ונשמות מתכנסות, ובתקיעה השביעית חיים ועומדים על רגליהם.

למה בשביעית?

כי חוזרים לשעה השביעית, של היום הראשון בבריאה, לפני החטא של אדם הראשון.

תחיית המתים, חוזרים לתחילת המסלול, לפני החטא, עוד לפני שהיצר הרע היה באדם! חוזרים לשחיטת היצר הרע! חוזרים לנקודת ההתחלה!

זה מה שאנחנו מבקשים מהקב"ה.

ריבוננו של עולם, תקע בשופר גדול לחירותנו, קח כבר את השופר הגדול הזה בידיים! תחייה את מתי ישראל, זה סוד השופר!

למה הוא תוקע בשופר, כדי להחיות אותם???

כי סוד תחיית המתים, נמצא בשופר!

יכל לעמוד כאן דוד ויחזקאל ויוקטור, לתקוע בשופר, אבל לא אתה תוקע!

אומר לנו הספרי - הקב"ה תוקע!

אומר השם משמואל - כי חוזרים ל - ויפח באפו נשמת חיים, וזה פירוש הדבר, שה' תוקע.

עד כאן השיעור, עכשיו אני יתן לכם מרגלית טרייה מהיום:

בזכות הציבור, חיפשי מרגלית לראש השנה, ומצאתי זוהר, שפשוט זה היה בתוך אוטו, ולא יכולתי לרקוד, אבל רקדתי קצת, אז הנהג אומר לי

"תפסיק, אתה הורס את השי"י ☺

בקיצור, מצאתי זוהר, והזוהר הזה ממש ברכה, למה שאמרנו עד עכשיו. הבנתי שהשופר בא מהנשמה, הבנתי רעיון נפלא שכולם אומרים, אבל למה בשופר???

מה יש לשופר, שהוא המבטא את תחיית המתים???

למה נעשה בשופר???

אומר הזוהר הקדוש (חלק א, קי"ד. חלק ב, ר"ג) - גדול כוחו של השופר, לעורר רחמים למעלה ולסתום פי המשטין והמקטרג, משום שיוצא ממנו קול, שמעורבים בו אש, רוח ומים.

בחללו רוח, המעורב בלחות מים, ובחמימות הבל פיו, היינו אש.

אדם לוקח שופר, נופח בו, יש רוח, הרוח היא חמה, אז היא גם יסוד של אש וגם יסוד של רוח, וגם בשופר יש רוק.

עד כאן דברי הזוהר, לכאורה דברים שם פלא.

בא הספר זאב יטרף, במערכות ראש השנה, ומביא כמעט את אותו רעיון, שמופיע בהשם משמואל, אבל ממש בלשון נפלא.

שואל הספר זאב יטרף, שאלה עצומה, הוא מביא מהר"ל על התורה, אבל לא מצאתי את זה. זה מופיע במהר"ל (תפארת ישראל).

הקב"ה הוריד את התורה להר סיני, כתוב שם, שבמעמד הר סיני, היו קולות וברקים וענן כבד וקול שופר.

אומר המהר"ל - ע"י שנתן הקב"ה תורה לישראל, נעשו עליונים ותחתונים כאחד. עד לפני זה, היה משהו אחר לגמרי - השמים, שמים לה', והארץ נתן לבני אדם.

שואל המהר"ל - למה נתן הקב"ה את התורה, בקולות וברקים ובענן כבד על ההר? הוא יכל לתת את זה בשני סוגי שמש, בשלוש סוגי ירח...

כותב המהר"ל - קולות וברקים וענן כבד - קול זה רוח, ברק זה אש, וענן זה מים. שלושת הכוחות האלה, הם מלמעלה. וכאשר ירד הקב"ה על הר סיני, עם קולות וברקים וענן כבד, ובני האדם קיבלו את התורה, בני האדם הם יסוד העפר.

דהיינו, אומר המהר"ל - קולות וברקים וענן כבד, זה יסוד המים הרוח והאש. האנשים שקיבלו את התורה למטה, עם הר סיני שהיה למטה, זה יסוד העפר.

במעמד הר סיני, חזרו לנקודת ההתחלה, של בריאת האדם.

ממה האדם נברא?

תפתחו שערי קדושה, לר' חיים ויטאל, שאומר - האדם נברא מארבע יסודות - רוח, מים, אש ועפר. אלה ארבעת היסודות.

אם ככה, כותב הספר זאב יטרף - אם אתה אומר, שהיסוד של מעמד הר סיני, היה בקולות וברקים וענן כבד על ההר, זה שלושת היסודות של רוח, מים ואש, ובני האדם שקיבלו את התורה למטה, הם יסוד העפר.

בארבעת היסודות האלה, זה השלמה של בריאה מחודשת.

במעמד הר סיני, היתה כאן בריאה מחודשת! היה כאן תחיית המתים, ואנשים נולדו מחדש!

איך ניתנה תורה?

בארבעת היסודות.

בקול שופר, כותב הזוהר הקדוש, יש לך רוח, שהיא חמה, זה יסוד האש, ויש לך רוק, שזה יסוד המים. האדם שתוקע, הוא יסוד העפר.

זהו השלמות, של ארבעת היסודות, של בריאת האדם!

אם אתה רוצה לדעת, למה הקב"ה אומר לך, לקחת שופר ולתקוע בו, ובוזה תעשה תחיית המתים ... כי ארבעת היסודות של תחיית המתים, זה מים, אש, רוח ועפר. בתקיעת שופר, מתחברים ארבעת הדברים האלה ביחד.

אלה היסודות הנפלאים, שלמדנו היום בענין תקיעת שופר, וכאן בע"ה אנחנו רוצים לסיים, אבל לא לפני שנאמר כמה מילים לפני ראש השנה, דברים הקשורים לעבודת ה':

אם למדנו היום בשיעור, בכל שנה ושנה בראש השנה, מתחילים חיים חדשים, וזה שנאמר ויפח באפו נשמת חיים. והבקשה הראשונה, שאנחנו מבקשים מהקב"ה, בתפילת ערבית של ערב ראש השנה, מה מבקשים??

זכרנו לחיים!

זו הבקשה הראשונה. למה מבקשים את זה?

כי זה היסוד של ראש השנה, התהליך של ראש השנה בשעה השביעית, נפח בו נשמה.

בכל שנה מחדש, כותב הרב מבריסק בספרו, בראש השנה, מתחילים את היצירה מחדש, נותנים חיים!

בא בן-אדם לקב"ה ואומר לו - תשמע, מה שיש לי, שלי.

אני ב"ה, יש לי בבנק מיליון דולר - יש. שתי דירות לילדים - יש. ב"ה יש, בזה ריבוננו של עולם אל תיגע. את זה כבר נתת לי, זה שלי.

עכשיו אני יגיש לך רשימה חדשה, לקראת השנה הקרובה, ותרשום ... ריבוננו של עולם, קצת חיים... מה אני מבקש ממך ... זכרנו לחיים, מלך חפץ בחיים, כתבנו בספר חיים, למענך אלקים חיים...

אתה רוצה חיים? קיבלת.

אתה יודע איזה סוג של חיים?

יש אנשים שחיים, יש להם בלון על הגב, ויש להם צינור לבן כזה, מחובר לאף, עם שנורקל מאחורה, הם חיים! בא כל שלושה ימים טנדר של חמצן, ממלא לו את הבלון, והוא ישן ככה...

הוא חיי???

כן, הוא חי, הוא אפילו מדבר בטלפון! אפילו נוסע לטיול!

ריבוננו של עולם, תגיד, זה חיים?? אני ביקשתי חיים עם בלון?? אתה יכל ככה לסחוב?!

ריבוננו של עולם... אני מבקש ממך... מי נמוך אב הרחמים זוכר יצוריו ברחמים... חיים ברחמים ריבוננו של עולם... לא התכוונתי עם בלון... בסדר, אתה רוצה בלי בלון? קיבלת! אני ייקח אותך למחלקות בבלינסון, יש שמה אנשים בלי בלונים, אבל יש דברים אחרים... יש כאלה שלא יכולים לקום מהכיסא... הם יושבים בלי לזוז, אבל הם חיים! זה חיים?!

אתה גומר את כל התפילה... מגיע למודים אנחנו לך... פתאום אתה מקבל אומץ!

וכתב לחיים טובים כל בני בריתך... ריבוננו של עולם, נגמר הבקשות על חיים ברחמים, אני מבקש חיים טובים!

"אני לא צריך להסביר לך מה זה חיים טובים... אתה רוצה שאני יסביר לך? אתה הרי יודע יותר ממני, מה זה טוב... תפתח פרשת בחקותי, ושם כתוב 'אם תשמע בקול ה'...' כתוב שם, מה זה חיים טובים!" גמרת את ה-18, נהיית מגיש בקשת סיוע - בספר חיים, ברכה ושלוה, פרנסה טובה, גזירות טובות, נחמות וישועות... לא אני לבד, לבד לא שווה לי כלום. אנחנו! מי זה אנחנו?

אני, המשפחה שלי, החברים שלי, הדודים שלי, כולם! ועוד לא גמרנו... וכל עמך בית ישראל, לחיים טובים ולשלום!

"אולי, ריבוננו של עולם, לא הבנת למה אני מתכוון... חכה רגע... אני רק יעשה עושה שלום..."

גמרת "עושה שלום", יש רשימה של 44 בקשות - אבינו מלכנו מלא ידינו מברכותיך: אבינו מלכנו מלא אסמינו שבע... תרשום ריבוננו של עולם... תראה מה זה... לפני עשרים דקות ביקשת רק קצת אוויר, עכשיו אתה מבקש את כל הסופר שיהיה שלך! איזה רשימה של בקשות, מאיפה אתה מקבל כזה ביטחון?!

האמת היא, שיש כזה מדרש בתהילים, אני יעשה אותו קצת מצויר, שלא תחשבו לרגע, שכך זה כתוב במדרש, אבל הנוסח מופיע במדרש:

מעשה באדם אחד, שדפק על דלת, ומבקש מבעל הבית קצת מלח - סליחה אדוני, אולי יש לך קצת מלח?

מלח... מי לא יתן מלח? ☺ אפילו אשתו של לוט נתנה מלח.

מוציא לו את המלחייה ונותן לו קצת מלח...

מה זה?... סליחה אדוני, מה רצית שאני יעשה עם זה?...

ביקשת מלח, לא?

כן... אבל מה אתה רוצה שאני יעשה עם זה? תביא איזה עגבניה...

משהו... איך אני יאכל את המלח לבד...

מביא לו בעל הבית עגבניה...

תגיד, מה נראה לך שאני צמחוני?! אוכל עגבניות אמצע היום... מה אתה חושב שזה תפוח?!

נו אז מה אתה רוצה?!

תביא לי איזה בגט!

מוציא לחמניה מהפריזר... מפשיר לו אותה ונותן לו...

עגבניה... מלח... לחמניה... תגיד, מה זה, סעודה מפסקת לפני ט'

באב?!! תשים איזה חביתה, קצת חומוס, תמרח, 'יקמץ! ☺☺☺

אומר המדרש - מממה הוא התחיל????

התחיל עם מלח ויצא עם סעודה.

המדרש לוקח את זה, לסדר הבקשה של דוד המלך (תהילים כז, ד) אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו

ביקשת אחת, הבאת 15?!

זאת השיטה, תבקש מלח תוציא בגט ☺

אתה בא מגיש רשימת בקשות... אבל יש כלל - בתחילת ה-18 ביקשת חיים - ריבוננו של עולם תן לי חיים!

עם בלון? לא. בכיסא גלגלים? לא. אז מה אתה רוצה?

אני רוצה חיים טובים, אתה רוצה לדעת איזה?

"ובספר חיים ברכה ושלוה ופרנסה טובה וישועה ונחמה וגזרות טובות, נזכר ונכתב לפניך אנחנו וכל עמך ישראל לחיים טובים ולשלום!"

מה קרה, למה לא ביקשת על ההתחלה??

היית בא על ההתחלה, ואומר - מלך עוזר ומושיע ומגן... ובספר חיים

ברכה ושלוה ופרנסה טובה וישועה ונחמה וגזרות טובות...

היית דופק בדלת ואומר - תשמע, אני רוצה בגט, עם צ'יפס, עם סלט, עם חומוס...

מה אתה חשוב שאני מסעדה?! טורק לך את הדלת בפרצוף!

מלח? מי לא ייתן מלח... חיים עם בלון?!

עזוב אותך... בלון תיתן לאמישרגז?

אני רוצה לחיות חיים עצמאים... בלי בלון...

איפה מתחילה היכולת של לבקש???

היכולת לבקש, מתחילה ב- מודים אנחנו לך. כל זמן שאתה נמצא

באבות, אתה נמצא בהתחלה...

הגעת לסוף התפילה, התכופפת ואמרת מודים אנחנו לך... מודים לך על כל נשימה ונשימה...

אהה, אתה יודע להודות... אם ככה, אתה יכל לבקש - וכתוב לחיים טובים...

אומר הקב"ה - אתה יודע להגיד תודה רבה, עכשיו אתה יכל לבקש! הקב"ה אוהב לתת, למי שיוודע להגיד תודה! זה יסוד ראש השנה... לפני שניגשים!

אנחנו נבוא ביום רביעי הבא, נתחיל עם רשימה של בקשות - תכתוב...

ותכתוב... ותכתוב...

יגיד הקב"ה - תגיד, השנה עברה פחות או יותר בסדר, נכון? בלי בלון, נכון שיש לך קצת מינוס בבנק, אבל אתה נושם בלי קשיים... נכון? אתה חי... אתה לא מתחת לאדמה... לא סוחבים אותך עם אלונקה...

כמה פעמים עמדת בצד בלי תפילה? ביום ראשון, תשב, תפוס סידור, ותעשה חשבון נפש, איך עברו עליך 12 החודשים!

ריבוננו של עולם... עוד מעט השנה נגמרת, אני רוצה להגיד לך ריבוננו של עולם - תודה רבה!

לבד, בלי סדר תפילה, תדבר כמו בן אל אבא - אבא, אני רוצה להגיד לך תודה! איזו שנה נתת לי, זיכיתי ללמוד תורה, זיכיתי להתייגע, זיכיתי להבין... תרשה לי להגיד לך תודה!

זה היסוד! אחרי שאתה אומר תודה, אתה יכל לבקש!

אחר-כך, אנחנו עוברים ל - ויפח באפו נשמת חיים... הקב"ה מתחיל חיים חדשים, זה ה - ויפח של ראש השנה.

לפני שאתה בא לבקש, תגיד תודה. זה היסוד של ראש השנה!

כאן המקום, להודות לקב"ה, שזכינו בס"ד, שנה שלמה שיעוריים, לחדש בתורה בס"ד, להביא את דברי הראשונים והאחרונים, ואת דברי המפרשים, ללמוד ולהבין. הקב"ה הראה לנו נפלאות מתורתו, צריכים להגיד תודה רבה, על זה שזיכה אותנו לשבת באוהלה של תורה, לשבת ולהתייגע בתורתו!

אם אתה מודה, יש לך רשות לבקש!

(ברוך שאמר)

ראש השנה איז נישט 'בולקע ארויף בולקע אראפ'

רצינו לברר דיבור מפורסם שאומרים בשם הבית אהרן ובשם הרה"ק רבי ברוך ממעזיבו ז"ע שאמרו לפני חג השבועות, שהעולם עושים עסק מראש השנה, זה סך הכל יום הדין, אם בולקע ארויף בולקע אראפ, - קצת יותר לחם או קצת פחות לחם, הרי עיקר יום הדין הוא בשבועות שבו דנים את האדם כמה יזכה לקבל את התורה הקדושה.

וכמוכן שהצדיקים לא אמרו את זה בערב ראש השנה, בדקתי בבית אהרן במאמרי ר"ה לא מצאתי שם, בקארלין אומרים בזה הלשון בשמו: 'ראש השנה איז בולקע ארויף בולקע אראפ, שבועות איז הוילע הארץ' אך בספר בית אהרן אין רמז כלל מענין בולקעס בראש השנה, אדרבה כל המאמר על ר"ה הוא גם 'הוילע הארץ' = כולו לב, וכן בבוציא דנהורא לא מדובר בדרושי ר"ה על המזונות. אלא שאנשים זוכרים את המימרא לגבי שבועות, לכן חושבים מזה בר"ה, וקונים סכין סגולה לעשירות, ובאי"ה דכתר מתפללים יהי רצון שיהיה עשירות גדולה.

אך באמת זה המאמר נאמר רק לחזק את ענין שבועות, אך לא להחליש ח"ו את ענין ראש השנה.

ואדרבה הנצי"ב כתב שבראש השנה אין דנים על הפרנסה, שהרי אמרו חז"ל 'בחג נידונין על המים' והמים הוא שורש כל המזון והמשקה, כי כשהיינו בארץ ישראל הייתה עיקר הפרנסה בעבודת האדמה שעיקר הצלחתה תלויה במימי הגשמים, וזה נידונין בחג, א"כ בר"ה אין נידונין כלל על הפרנסה רק בסוכות.

ומה שאמרו 'בראש השנה' היינו בתחילת השנה והכוונה על סוכות. ובכתבי האריז"ל יש כוונות שובע בליל א' דסוכות. אך בר"ה לא הוזכר בסידור האריז"ל ענין שובע ופרנסה.

בשום ספר יהודי לא מופיע הדבר שיהיה אדם עסוק בר"ה על עשירות ומזון, מדברים רק ממלכות השם.

תפילת 'זכרינו לחיים' שנוכח להתקרב להשי"ת ולהתדבק בו

ונבאר הדבר ע"פ דברי הרמח"ל בספרו 'מאמר החכמה', כי הגם שאנו כן מבקשים 'זכרינו לחיים', אין הכוונה שצריך להיות עצבני בראש השנה שלא יבואו מחלות כל השנה ח"ו, האם זה מה שצריך לכוון בתפילת 'זכרינו לחיים'?

לזה פי' הרמח"ל, המהר"ל, והגר"א בשו"ע סי' תקפ"ב ס"ט שהאדם נדון בר"ה להמנות אם הוא זוכה להיות בין הצדיקים, ופשוט בדברי הראשונים שזהו ענין ספרי חיים וספרי מתים, אין הכונה אם יהיה או ימות, הרי רואים בעין שיש רשעים שחיים וצדיקים שמתים, הנה בשנת תשע"ה לדאבון לבנו נסתלקו ממנו צדיקים רבים, האם נאמר שבשנת תשע"ה בר"ה נחתמו בספרי מתים הרב וואזנער ורבי חיים גריינימן, והאדמו"ר מסערט וויזניץ והאדמו"ר מטאה? היתכן כזאת, הרי צדיק שעולה מדרגה לדרגה הוא גודל עוד עוד, וזה ממש בושה וחרפה לחשוב שבשנה קודמת חתמו את הרב וואזנער בספרי מתים, הם מלהזכיר ח"ו, אלא בוודאי ענין ספר החיים היינו מי שנקבע בין הצדיקים, נחתם בין החיים, והנדהה והנקבע בין הרשעים הוא הנכתב בספר המתים, והתלוי והעומד הוא הבינוני שדינו תלוי ועומד עד יו"כ. נמצא שתפילת 'זכרינו לחיים' היינו שיהיה נכלל בין הצדיקים, ולא שתתרגם תיכף שהכוונה שיהיה לך הצלחה בבני חיי ומוזני, זה לא הנושא כלל, הרב וואזנער לא הצליח בחייו, כי אין תכלית לאכול בולקעס ודגים לנצח, אלא זכה למקומו האמיתי, להתדבק בחי החיים, עיקר החיים הוא לחיות עם הקב"ה, ולא שהוא בריא והבדיקות דם יוצאים מוצלח, הלזאת חיים יקרא, האם הנחש שהקב"ה דוחה אותו מעל פניו, נקרא הנחש חי?

הרי אדם שנדחה ח"ו מספר החיים, ולא יזכה כל השנה להתפלל בכונה ולהתקרב להשי"ת, רק להיות עץ יבש מרוחק ומגורש מארצות החיים הטובים, הלזה יקרא חי, כשירצה ללמוד גמ' ירצדו לו עיניו ולא יוכל ללמוד שורה אחת, ויפתח תהלים וירגיש לב מת ולא יוכל לשפוך לבו כמים נוכח פני ה', זהו בחי' רשע שנחתם בספר המתים, אך ספרי החיים הם קרבת השם, שיש בזה מדרגות עד אין קץ.

(הגרמ"י רייזמן)

השופר מעורר הדין, ומזה בעצמו מתבלבל השטן איך אנו מעוררים הדין

אין ביערות דבש [ח"א דרוש ו', מה שדרש בין כסה לעשור שנת תק"ה בק"ק מץ] שלפי מה שכתוב בספ"ק בדברי חז"ל בכ"מ, פעולת השופר הוא להפוך ממתד הדין למדת הרחמים, שהמלך יעמוד מכסא דין וישב על כסא רחמים. וקשה שהרי בגמ' מו"ק דף טז כתב 'אפיק שופרא ושמתיה' היינו שהיו מוציאים שופר כדי להחרים, וכן אמרו בגמ' שברק החרים את הכוכב 'מרוז' על שלא בא לעזרת ה' בגבורים, וי"א ש'מרוז' הוא אדם בעל כח, שהיה יכול לסייע במלחמה כנגד יבין מלך כנען, ושר צבאו סיסרא, והיה תוקע ד' מאות שופרות כדי להחרימו. וכן מצאנו הרבה פעמים בדברי חז"ל שהשתמשו בשופר לעורר דין וחרם, לעשות משפט ולכלות קוצים מכרם ה' צבאות, ולא להפכו לרחמים?

ובאמת ע"פ סודן של דברים מעורר השופר סוד עולם הבינה שהוא בינת גבורה, כנודע שהחכמה מצד ימין והבינה מצד שמאל, ואי' בזה"ק שהבינה מינה דינין מתערין, ואעפ"כ בה כל הדינים נמתקין שהוא ענין המתקת הדין בשרשין.

וביאר רבי יהונתן שאין הכי נמי השופר מעורר הדין, ואין רשות למקטרגים לכנוס עד ששומעים קול שופר, ואז מתחיל הדין, וכ"כ בפיוט 'ונתנה תוקף' 'ובשופר גדול יתקע ויאמרו הנה יום הדין לפקוד על כל צבא מרום בדין', כי השופר מעורר הדין, אלא שהיצר הרע מאד מתבלבל כשוראה אותנו תוקעים בשופר, שאע"פ שאנו יודעים שהשופר מעורר הדין אעפ"כ אנו באים לבית הכנסת ומברכים בשופר, ובפרט למנהג המקובלים שתוקעים תיכף בעלות השחר לפני תפילת שחרית, השטן מתבלבל מאד מזה, שהם תוקעים וגורמים שישבו כסאות למשפט, ואומר השטן בלבו, מה זאת, היה להם לשתוק ולדחות זמן הדין שלהם, אין זה אלא כי הם חפים מפשע ויודעים בעצמם כי בהשפטים יצאו צדיקים ולכן אין מפחדים מהדין, ומזה נחרד השטן ונסתם טענתו מלקטרג על ישראל.

משל לראובן ושמעון שבאו לדון, ראובן היה בטוח שהצדק עמו, והיה בטוח ששמעון יבא ברעד ופחד לבית דין, שהוא הוא בוודאי גנב אותי. אך הנה כשבאו לבית דין, ראה ראובן איך ששמעון מסתובב בפנים מאירות ושמחים, ראובן מתבלבל וחושב שבוודאי יש לשמעון איזה טענה ניצחת שינצח בדין. אם לא, לא היה מסתובב בשמחה כזאת. כי דרך הצד המפסיד שהוא דוחה את הדין תורה, בתחילה הוא מסרב פעם ופעמיים, עד שמוכרח כבר לבא לבית דין, ובא בקושי ברגע האחרון לבית דין, כי מפחד שלא יוציאו עליו כתב סירוב. אך מי שהוא בטוח בדינו, מקדים להזמין את הדין תורה מה שיותר מוקדם. ונמצא ששניהם אמת, כי באמת ענין השופר הוא לעורר הדין, ולכן מכניסים בחרם ושמחה עם שופר, וכן בשמים זה גורם לשבת על כסא דין, אך באותה שעה תיכף עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים, כי נתבלבל השטן ואינו מקטרג.

על אחת כמה וכמה כשזוכה לתקוע בשמחה גדולה בקיום המצוה, כמובא מהבעש"ט ז"ע שצריך להיות בשמחה בשעת תקיעת שופר. שהרי זהו עיקר בלבול השטן מה שאנו תוקעים בשמחה. וכמ"ש בטעמים דרבי האי גאון. וכ"ש אם הוא לובש בגדי שבת ושמח במצוות דראש השנה ומקיים 'אכלו מעדנים ושתו ממתקים', בזה הוא עיקר ביטול קטרוגו של השטן.

והאריך לבאר שזהו סוד נפילת אפיים בכל יום שאומרים 'ניפלה נא ביד השם', היינו שישלוט הדין ח"ו, כך אמר דוד המלך, כי כשאדם תובע דין למטה אין דין למעלה, וכן בתקיעת שופר מתחיל הדין ובה בעצמו בטל הדין. ולכן התקיעות הראשונות הם תקיעות דמיושב כי בתחילה הקב"ה מעיין בזכותן של ישראל כמה מצוות וכמה מעשים טובים שעשו, בישוב הדעת כביכול, ואח"כ תקיעות דמעומד בבחי' 'ביום למשפט ארץ'.

עוד כתב רבי יונתן ביערות דבש ח"ב דרוש ה', ביאור נוסף בענין השופר, שהמלאכים גם הם נתונים בדין והם נבהלים מאד משמיעת קול שופר, וכמ"ש 'ובשופר גדול יתקע, וחיל ורעדה יאחזון ויאמרו הנה יום הדין לשפוט על כל צבא מרום בדין', וכיון שהמלאכים רועדים על עצמם, ממילא נסתלק הכח לקטרג על בני ישראל.

(הגרמ"י רייזמן)

לזה פי' הרמח"ל, המהר"ל, והגר"א בשו"ע סי' תקפ"ב ס"ט שהאדם נדון בר"ה להמנות אם הוא זוכה להיות בין הצדיקים, ופשוט בדברי הראשונים שזהו ענין ספרי חיים וספרי מתים, אין הכונה אם יהיה או ימות, הרי רואים בעין שיש רשעים שחיים וצדיקים שמתים, הנה בשנת תשע"ה לדאבון לבנו נסתלקו ממנו צדיקים רבים, האם נאמר שבשנת תשע"ה בר"ה נחתמו בספרי מתים הרב וואזנער ורבי חיים גריינימן, והאדמו"ר מסערט וויזניץ והאדמו"ר מטאה? היתכן כזאת, הרי צדיק שעולה מדרגה לדרגה הוא גודל עוד עוד, וזה ממש בושה וחרפה לחשוב שבשנה קודמת חתמו את הרב וואזנער בספרי מתים, הם מלהזכיר ח"ו, אלא בוודאי ענין ספר החיים היינו מי שנקבע בין הצדיקים, נחתם בין החיים, והנדהה והנקבע בין הרשעים הוא הנכתב בספר המתים, והתלוי והעומד הוא הבינוני שדינו תלוי ועומד עד יו"כ. נמצא שתפילת 'זכרינו לחיים' היינו שיהיה נכלל בין הצדיקים, ולא שתתרגם תיכף שהכוונה שיהיה לך הצלחה בבני חיי ומוזני, זה לא הנושא כלל, הרב וואזנער לא הצליח בחייו, כי אין תכלית לאכול בולקעס ודגים לנצח, אלא זכה למקומו האמיתי, להתדבק בחי החיים, עיקר החיים הוא לחיות עם הקב"ה, ולא שהוא בריא והבדיקות דם יוצאים מוצלח, הלזאת חיים יקרא, האם הנחש שהקב"ה דוחה אותו מעל פניו, נקרא הנחש חי?

הרי אדם שנדחה ח"ו מספר החיים, ולא יזכה כל השנה להתפלל בכונה ולהתקרב להשי"ת, רק להיות עץ יבש מרוחק ומגורש מארצות החיים הטובים, הלזה יקרא חי, כשירצה ללמוד גמ' ירצדו לו עיניו ולא יוכל ללמוד שורה אחת, ויפתח תהלים וירגיש לב מת ולא יוכל לשפוך לבו כמים נוכח פני ה', זהו בחי' רשע שנחתם בספר המתים, אך ספרי החיים הם קרבת השם, שיש בזה מדרגות עד אין קץ.

כי עיקר החילוק בין צדיק לרשע הוא קרבת ה' או התרחקו ממנו ח"ו. ועל זה אנו מתפללים ואומרים 'זכרינו לחיים מלך חפץ בחיים וכו' למענך אלקים חיים, וכן 'מי כמוך אב הרחמים וזכר יצוריו לחיים ברחמים', לא מדברים משום ענין אחר כלל, רק לגבי קרבת ה', והרב וואזנער כן הצליח בזה בוודאי, גם בשנתו האחרונה הזאת.

בחלק האחרון שבתפילה כן מבקשים על פרנסה וגזירות טובות, עבור כלל ישראל

ומוסיף הרמח"ל, 'ואמנם יש עוד דבר בראש השנה' שהוא ענין הדין על פרנסת האדם כל השנה, והוא מלבד דברי הנצי"ב הנ"ל שדחה את כל ענין הפרנסה לסוכות, אלא שהוא ענין משני ולא עיקרי כלל, [ובבעלזא נהגו שלא לכוון בקשת פרנסה כלל ביום ראשון, וכן לא ביום שני דר"ה, רק בעריכת שלחן הטוהר באמירת לדוד מזמור בליל ב' דר"ה, וגם פרק זה מדבר רק ממלכות כבוד ה', אלא שיש שם שם היוצא מר"ת וס"ת שהוא בגימ' ענין השובע] כי יש כמה בחי' יסורים וחסרונות, שאפשר שהצדיקים יהיה להם יסורים כאלה, אך לא משום זה אין נכתבים בספר החיים, כי הרבי ר' זושא גם כשלא היה לו לחם לאכול, היה מאושר עלי אדמות מקרבת ה', וכן יתכן שהרשע יצליח בבני חיי ומוזני, לתת לו שכרו בהאי עלמא, על כל אלו הדברים מתפללים 'זכותנו לחיים טובים' ו'בספר חיים ברכה ושלום'.

נמצא שבתחילת התפילה מדברים רק מהחיים האמיתיים, קרבת השם, וסוף התפילה כן מדבר מבקשת ההצלחה בגשמיות, בספר חיים וכו' פרנסה טובה וגזירות טובות נזכר ונכתב לפניך אנחנו וכל עמך בית ישראל לחיים טובים ולשלום.

וכתבו הראשונים שגם בזה אסור להתפלל על עצמו בפרטיות, כי אין מבקשים בג' ראשונות וג' אחרונות לאיש פרטי, ובכלל בר"ה אין כדאי לעולם להיות איש פרטי, אלא בתוך עמי אנוכי יושבת, רק יתפלל למען כל כלל ישראל. וכ"כ מהר"ל וכ"כ הגר"א.

כל חלק מהנשמה שאיבד, הרי הוא כמת באותה בחינה

וכן כתב הבכור שור מבעל התבואות שור שמבאר ע"פ דברי הזה"ק 'זכה יתיר יהיבין ליה רוח, זכה יתיר יהיבין ליה נשמה' מה החילוק בין אחד שזכה לנפש של יהודי, או לרוח של יהודי, וכו' ומשה זכה לבחי' חיה, ומשיח זכה לבחי' יחידה, מה החילוק בין זה לזה, האם הוא חי יותר, וכן מה שיש לנו בשבת נשמה יתרה, האם אנו חיים יותר? אלא פשוט מה שכל אחד יודע שבשבת קודש מרגישים יותר קרבת ה', כי אנו זוכים לנשמה. כך תתפלל בר"ה על כל השנה שתזכה לנשמה יותר גבוהה, לא להכנס לספרי המתים, היינו אדם שאיבד נשמה וזכה רק לבחי' רוח, הרי איבד חיות אלקות, איבד קרבת ה', והוא בבחי' מת בזה. ועל זה אנו מתפללים וזכרינו לחיים. אם מבקש רק בני חיי ומוזני, הרי הוא נמשל כבהמה וכ"כ החיד"א בפתח עיניים, ומוסיף 'אדם ביקר ולא יבין', יש שאדם זוכה להיות קרוב לה' מאד, אנו מדברים מצדיקים שהם זכו להיות קרוב לה', חיו חיים של גן עדן בזה העולם, אך 'ולא יבין כבהמות נדמו', אם אינו מבין קרבת ה' הרי הוא כבהמה. כי גם הבהמה היה לה הצלחה בשנת תשע"ה, ב"ה היה לה עוד בנין, ותבן עד אין מספר, והיא בריאה וחזקה. יכולים לחיות כבהמה, אך יכולים להתרום מבהמה, ולהיות אדם, עוד יותר זך ועוד יותר זך, יכולים לחיות הרבה יותר זך ממה שהיינו חיים עד היום. ומה

{ אז נדברו }

ראש השנה תשפ"ד | לסדר: "תחל שנה וברכותיה..." | גליון מספר: 618

להצטרפות לרשימת התפוצה

בחייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

הודעה:

הודפסה כמות מצומצמת של
החוברת

"בשובי לירושלים"

על ר"ה יום כיפור, סוכות, בבית
חיינו שיו"ל בשנים עברו, ניתן
לרכוש רק במוקדי המכירה בב"ב
משפ' דרייפוס חזו"א 34 פי'
דסלה, קיבוץ גלויות 9.

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדירים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

יום ה"בחירות" מתקרבו!! מימוש הזכות הדמוקרטית...

הבחירות מתקרבות ודרושים מתנדבים ופעילים למטה והשלוחות השונות...
אה... מה אתה אומר על המשפט הזה?? אז זהו!! שחלילה... אולי לא הבנת... אני לא מדבר על הבחירות המוניציפאליות...
אני מדבר פה על בחירות אחרות...

בראש השנה הקרוב יש שוב בחירות לבית ה-כנסת התשפ"ד!!!

ביום הזה ראש השנה... הוא יום הדמוקרטיה המקורי!!! ביום הזה בורא עולם מסר לאדם לראשונה את האפשרות
לממש את זכותו ולבחור!!! הוא הנברא היחיד בעולם שקיבל את זכות הבחירה... ולצערנו הרב הבחירות הראשונות
הסתיימו בתוצאות עגומות... הבחירה הייתה שגויה... והנחש הקדמוני קיבל את המנדט... ולקח לעצמו עמדת מפתח
והוא אכן קיבל את הרשות להיכנס לתוך האדם והוא התמקם שם ותפס את עמדות ההשפעה!!!

ומאז ועד עצם היום הזה... ביום א' בתשרי שוב יש בחירות!!! שוב הקב"ה מאפשר לכל אחד מאיתנו לממש את זכותו
הדמוקרטית להיות בעל בחירה ולבחור!!! ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המוות ואת הרע... ואכן
במשך השנים אט אט היצר הטוב מקבל את האימון של ה"עיר קטנה" של האדם... וכבר יש לו רוב... והוא מנצח
בבחירות!!!

אבל הנחש הקדמוני לא מוכן לעכל, ולא מוכן לקבל את תוצאות הבחירות והוא יוצא לקרב על כל הקופה... הנחש
הקדמוני התכונן והיה ערוך לאפשרות שהוא עלול לאבד את המושכות... ולכן הוא מיהר להשתלט על כל ערוצי ההסברה
והתקשורת... ומשם הוא ממשיך לשלוט ללא עוררין!! שם הוא ממשיך להנדס תודעה ולהציג את הנתונים איך שהוא
רוצה... ואת השליטה הזו לצערנו עדיין לא הצלחנו לקחת ממנו... יש מעוז אחד שנשאר בידיים של הנחש הקדמוני!!!
תנחש מה הוא?? **עץ הדעת!!!** שם המעוז שלנו!! שם הוא עשה את הנצחון הגדול ביותר שלו... שם הוא ביצע את ההפיכה
ההיסטורית שלו כשהוא החטיא את אדם וחווה... ומאז הוא מתעקש להתמקם ולדגור שם!! וברגע שיש לו שליטה על
ערוץ התקשורת והדעת אל תתפלא אם תצא לרחוב ותגלה שהוא מצליח להבעיר את השטח ולסלק עובדות ולעצב
תודעה ולחולל מהומות למרות שהוא מיעוט... ולמרות שהוא כבר לא בעמדת שלטון...

כלפי מה הדברים אמורים??

התיאור הזה הוא די ממשיש את מה שמתחולל במדינה שלנו בשנה האחרונה... אבל הרבה יותר מזה... זה בדיוק המפה
של מה שמתחולל ב"עיר קטנה" של כל אחד מאיתנו...

כן... הנחש הקדמוני קיבל עמדת שלטון... אבל מאז קרו הרבה דברים... אני תפסתי את עצמי לידיים... הבנתי שצריך
להשתנות... אני כבר מבין הרבה דברים שלא הבנתי פעם... יש לכל הטוב שבי רוב עצום... אבל עדיין!! יש מקום אחד
שהיצר הרע מתבצר בו... זה המעוז שלנו!! ומשם כל שיבושי התנועה מגיעים... הוא שולט לנו על הדעת!!! הוא אלוף
בלשחק עם המספרים ולהציג את הנתונים כמות שהוא רוצה... בינינו... מה יש לי יותר?? זכויות או עבירות? ברור
שעבירות!!! למה?? כי... כי יש לך מושג כמה נפילות רוחניות היו לי בשנה הזו??

נכון... באמת היו לי הרבה נפילות רוחניות... רגע... והאם אני זוכר לרגע כמה התגברויות היו לי בשנה האחרונה?? האם
אני זוכר שעל כל נפילה ומעידה... קדמו לה אינספור מאבקי רוח ונפש... האם את המספרים האלו מישוה דואג לעדכן
בערוצי התקשורת של השמאל??

נו... אם ככה... בטח שהכל שחור... בטח שאין לך שום סיכוי... הנחש הקדמוני עסוק כל הזמן מלשכנע אותך בהרס
הדמוקרטיה!!! מה הכוונה הרס הדמוקרטיה?? שאין לך בחירה... אתה לא שולט בעצמך... ועזוב... אין לך סיכוי... בטח!!!
כשהמספרים שקריים ומסולפים בודאי שיש פה הרס דמוקרטיה... כשהיצר הרע עסוק בלשכנע אותי כמה עבירות
עשיתי ודואג להשכיח ממני את כל ההתגברויות שלי... הוא עלול חלילה לנצח למרות שהוא מיעוט קיצוני...
אסור לנו ליפול במוקש הזה!!! די לנו בשקרים של התקשורת והחסימות בכבישים... שזה ישאר שם... אנחנו לא ניתן
לנחש הקדמוני להמשיך לשלוט על מעוזי עץ הדעת שלנו!!!

הגיע הזמן להשתלט ולתפוס את מושכות הדעת... ולהכריז בדעת צלולה...

אבא שבשמים... גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך... נו... אז מה הבעיה... אם גם אנחנו רוצים וגם ה' רוצה... אז מי
מעכב?? מי מפריע להעביר את זה בחוק?? אה... מי מעכב??

שאור שבעיסה!!! יש פה איזה מיעוט של כח הרע שבי שהוא פשוט מנפח את המספרים... נותן לי תחושה שאני זבל...
מנסה לטשטש ולעמעם את העובדה הפשוטה שרצוני לעשות רצונך... זה הכל!! זה כל הבעיה!! אז לא... לא ניתן
למיעוט לנפח את העיסה לאן שהוא רוצה... אני אצמד לאמת הפנימית שלי שמי כמוני יודע עד כמה זו האמת: שאני
רוצה לעשות רצונך יתברך!! ואני יכול לעשות רצונך!! ואני אוכיח שזה אפשרי... ואתה יתברך תעזור לי...

אבא שבשמים: אני מקבל על עצמי לתקן את חטא עץ הדעת... ולהחזיר את השליטה לדעת!! אני מקבל על עצמי להשתדל לפרוש
מכל מסיחי הדעת של דורנו... מכל עומס המידע הלא נחוץ והלא תועלת שזורם אלינו מכל כיוון ומאיים לרוקן אותי מהתוכן הפנימי
שלי... אבא שבשמים: לפני התשפ"ד שנים ביום הזה בקשת ממני: תן דעתך!! אל תקלקל ותחריב את עולמי... בקשת ממני שאני
אשמור את הדעת שלי אצלך ולא אפקיר אותה למידע הכוזב של עץ הדעת בניצוחו של הנחש הקדמוני... אז לפני התשפ"ד שנים
לא שמעתי בקולך... אבל עכשיו אני מקבל על עצמי שוב לתת את דעתי!! ולהתמקד בשליחות שלי... ולתקן בזה את חטא
אדם הראשון... למען דעת כל עמי הארץ כי ה' הוא האלוקים...

כמה מילים לאלו שקשה להם עם התפילה האארוכה.

כמה מילים לחברים שלי האפולסיביים שהתפילה הארוכה בר"ה מטריפה את דעתם ומוציאה להם קרניים עד כדי ריאקציה עמוק לתוך השנה... די... למה הש"ץ מושך... למה הוא סוחב כל מילה... שיזוז כבר... אז ככה: עם כל ההשתתפות הכנה באלו שזה סיוט בשבילם. זה עדיין לא שווה מאמר... סו"ס ר"ה הוא יום רציני ומשמעותי מידי בשביל להשתתף בצערם של אנשים שהמי יתיסר שלהם מסתכם בתפילה הארוכה... נו... סו"ס יש צרות גדולות יותר...

אז זהו!!! שבשבילי התפילות של ראש השנה הם נקודת אור וקצה חוט בנושא הזה...

מה אני מתכוין?? בתור אחד שמאוד מזדהה עם התסכול הזה במשך השנה... שאין לי סבלנות למריחות ואני יושב על קוצים כל התפילה... אבל משום מה דווקא בראש השנה יש לי סבלנות ושלווה!!! אין לי שום קוצים... ודווקא הסבלנות המפתיעה שיש לי בר"ה עוררה אותי לקצה חוט ואלומת אור לנסות לטפל בבעיה הזו... מה עושים מול החוסר סבלנות הכללית שיש לי ולחברי האפולסיביים מול האריכות בתפילה?? (אגב: זאת למודעי: לכל מי שלא אפולסיבי... שלא תבינו לא נכון... לא מדובר פה באנשים שאין להם לחלוחית של יידישקייט והתפילה נעשית להם כמשאוי... מדובר פה בעובדי ה' לכל דבר ועניין... רק מדובר באופי מאוד קופצני... שכל עיכוב מיותר בתפילה... הופך את התפילה לעומס תנועה של שעתיים). אז ככה: יצא לי יסוד מאוד ברור:

כשאתה רואה אדם שנמצא באיזשהו מקום... הכל תלוי בשביל מה הוא הגיע לכאן... אם הוא הגיע בשביל להיות יש לו סבלנות אין קץ!!! לעומת זאת אם הוא הגיע פה בשביל רשימה של משימות... הוא קצר רוח באופן בלתי נסבל... זה היסוד!!!!

לדוגמא: כשאני נאלץ ללכת לקניות!!! וזה הרי לא המקום הטבעי שלו... אז למה הלכתי?? כי יש לי רשימה של משימות, מכנסיים, נעליים, מכפלת, להפקיד צ'ק... ואני פשוט מסמן וי... מה הפלא שאני על קוצים... כי רוצה עוד להספיק את הכרטיס מעבר ולחזור... לעומת זאת אשה מגיעה לקניות... הכל שליו ורגוע... היא לא בלחץ... לא מהמרת לשום מקום... מה קרה? איך אשה בבת אחת זכתה לכזו שלווה וסבלנות אין קץ שמיחסת רק להלל הזקן? מה התשובה? זה בכלל לא סבלנות! היא לשם שינוי לא באה פה בשביל סידורים!! היא בעיקר באה לכאן בשביל להיות... להסתובב... לראות!! (הראיה שבסוף היא לא קנתה כלום... ומה שהיא קנתה היא החזירה). ברגע שבאת פה בשביל להיות אתה לא ממחר לשום מקום... זו הסיבה שבבית שלי אני לא קצר רוח... למה?? כי זה הבית שלי... אני פה בשביל להיות פה! יכול להיות שגם בבית שלי יש לי כך וכך משימות... אבל זה לא סתירה שאני פה... הייתי פה לפני המשימות... ואשאר פה גם אחרי שאסיים אותם...

זה בדיוק הסיפור עם בית הכנסת!!! כשאני רואה את השכן הספרדי מגיע לבית הכנסת בחודש אלול בשעה 4 לפנות בוקר... ויש לו את כל הזמן שבעולם להגיד כל יום סליחות, ואח"כ קרבנות, אח"כ תפילה, אח"כ תפילין דר"ת, אח"כ הלכה יומית... ואח"כ חק לישראל... אני פשוט משתגע!!! מאיפה?? מאיפה חומר הוא קרוץ?? מאיפה יש לו את הסבלנות הזו? ומה התשובה?? יש לך טעות!! הספרדי האוטנטי הזה... כשהוא הגיע לבית כנסת בחודש אלול... הוא לא הגיע בשביל סליחות... ולא בשביל תפילה... הוא מגיע בגלל שהוא "אשרי יושבי ביתך"!! זה הבית שלו... הוא בחודש אלול נמצא חצי יום בבית הכנסת!! זה הסדר יום! הוא פה!! הוא פה בשביל להיות!!! הוא מתרווח על הכורסא האדומה והוא הולך להתמקם פה לאורך השעות הקרובות... אז בדיוק כמו שאתה הגעת הבייתה (או הגעת לחדר בפנימיה) והתרווחת פה מתוך הכרה שפה אני הולך להתמקם בשעות הקרובות,

מה אתה הולך לעשות לאורך השעות הקרובות? לא יודע... קצת... אוכל... קצת קורא... קצת לומד... שר... לא משנה הסדר... ולא כ"כ משנה מה... אני פה כל הערב... זה בדיוק הסוד הצבאי של אותו יהודי ספרדי אוטנטי... הוא בא פה בשביל להיות!!!! (אגב: זו הסיבה שהספרדים לא אומרים אשרי יושבי ביתך... והם מתחילים מיד תהילה לדוד... אתה יודע למה הם לא אומרים את זה? כי הם פשוט עושים את זה!!) **עכשיו: איפה נפל לי האסימון הזה...**

בתפילות של ראש השנה!!! אני כל השנה נמצא על קוצים בתפילה... למה? כי כשאני מגיע לשחרית, אני מגיע עם רשימת מטלות... תפילין, טלית, ברכות השחר, פסוקי דזמרה, יוצר אור, תק תק תק תק... אל תעכב אותי... אל תעשה לי פה פקק ועומס תנועה... אין לי טיפת זמן מיותר בשביל עיכובים מעבר למשימות הברורות של התפילה... כל עיכוב מופוצץ אותי... אבל כשמגיעים הימים הנוראים... פה פעם בשנה אני חש מלא ראיתי את מה שמרגיש הספרדי הזקן הזה כל יום... כשאני מגיע לבית הכנסת בר"ה... דבר אחד מאוד ברור ליי! היום אני הולך להיות כאן!! זה היום המקום שלי!! ואני חושב שלא צריך להיות פרוש ונשגב בשביל להרגיש ככה... כי בינינו... מה יש לך לעשות בראש השנה? לאיפה אתה ממחר? מה יש לך לחפש בר"ה חוץ מבית הכנסת? הרי אפילו לישון אני משתדל לא לישון... לשבת ולפטפט... אפילו אני מבין שזה לא לגמרי לעניין (בואי לא באופן רסמתי)... אז לאן אני ממחר? לאן אני דוחף את התפילה?? אין לי לאן למהר!! אין לי מה לעשות מחוץ לבית הכנסת... ופה פתאום אני מרגיש את השלווה!!! אין לי שום בעיה עם המריחה של הש"ץ... כי אני מצדי מנוי וגמור ושלם עם העובדה המוגמרת שהיום אני להיות פה!!!

ולכן ידידי היקר: אתה ששנה שעברה התקשרת אלי והתלוננת שהתפילה מידי ארוכה והצעת לי: לך תחפש את המניין הכי תיק תק בעיר... אז זהו שלא!! אני חוזר ביי! **ההיפך הגמור!!!** תגיע לבית הכנסת מתוך נקודת הנחה ברורה: היות והיום ר"ה... ביום הזה בית הכנסת זה הבית שלי... היום אני מתמקם פה!!! תגיע מצויד... תביא איתך תהילים, טישו, טרמוס... מגבת, אקמול, תגיע עם כמה שקיות לבית הכנסת... ברוכים הבאים, אני היום פה... (וזה לא בדיחה... זה באמת ככה)... עכשיו: היות ואתה פה!!! ובר"ה יש עניין להגיד את כל התהילים... וגם יש עניין להשלים את הפיוטים... וגם ללמוד שערי תשובה... וסתם ככה יש עניין לדבר עם ה' לכה"פ שעה... אז כל הסיפור הזה הולך להיות פה... אם הש"ץ קצת מושך... מבחינתך זה כמו שאתה כעת בבית מחכה למקרוגל או לקומקום שיגמור להרתיח... או יותר מדויק: מה קורה כשאתה יושב בבית ומחכה לערב שיגמר (שהרי אסור ללכת לישון לפני 12 בלילה)? נו... מה אתה עושה?? קורא עיתון... מנשנש עוד משהו... נכון...?? על אותו משקל: בר"ה הבית שלי זה בית הכנסת!!! אם הש"ץ קצת מתעכב... אז אני קורא איזה שערי תשובה... מנשנש עוד איזה פרק תהילים... בלי לחץ!! אין פה מספר דפים שצריך לדפדף ואז מסיימים ויוצאים מבית הספר... לא!! זה הבית שלי... גם כשיגמרו את התפילה... פה אני נמצא!! אני מגיח לשעתיים לבית או לחדר אוכל... אבל פה המקום שלי!! כמדומני שהשינוי תפיסה הקטן הזה יכול להפוך לך את ר"ה... אבל לא רק!!! זה בעיקר יכול לשמש לנו כקצה חוט איך להאחיב עלינו את השחרית השגרתיים והכ"כ זנוחה ולא מטופלת... דבר איתי על זה.

בס"ד גם בשנה זו ניתן לקנות את החוברת המבוקשת משנים עברו 'והיא תהלתך' (עם הוספת קלות) עבור האמהות המצויות בר"ה עם ילדיהן בבית ואינן זוכות לאוירת התפילות והרוממות בבית הכנסת.

מוקדי המכירה כדלהלן:

ירושלים: רה" נהמיה 10 קומה ג'
גבעת שאול, רח' בן עזיאל - 054-8491554
בית וגן - משפחת נוישטט רח' הרב פראנק 29
רוממה - המ"ג 29 - 052-7682281
רמות ד' - רובין 47 - 054-8419684
אופקים - משפחת שפירא: 053-4112035
אחיסמן - שרגל 9 - 052-7171721 שבת אשר 9
שלב ב' אנגל: 0534162979
אלעד - 03-9073067
אשדוד - הרב צור - 050-4120311
ביתר עילית - אזור רמי לוי - 054-8450998
בית שמש - נהר הירדן 9 ר"ב - 058-3294147
בני ברק - קיבוץ גלילות 9 - 055-6728458
חזו"א 34 - 052-7117271
אזור רח' הרב קוק - 0527603814
חיפה: פולק, גואלה 15, 052-7683095
רכסים: קריצ'ר: 0548415410
טבריה - 054-8441354
מודיעין עילית: קצת הרושן 14, 052-7174781
הפז חיים 14 - משפחת דרבקין - 089742750
גרון פארק 0527644795
נתיבות - הר' גרשונוביץ 42 - 089934274
עפולה - 052-7686876
פתח תקוה - (מרכז העיר) 0504124235
צפת - 052-7181828
רהובות - 0533185792
תל ציון - 052-7150166
תפרה - לימן - 055-6705003

כמו כן ניתן עדיין להשיג את החוברת 'אני לאלול ואלול לי' במוקדים הנ"ל

בשבוע הבא ניתן יהיה להשיג את החוברת 'והיא תהלתך' גם בעמדות המכירה של בלוי בבתי הכנסת.

אפשר לקבל את החוברות ללא עלות בשליחת בקשה למייל.

הקב"ה מוותר על מופע מרהיב של זיקוקי דינור

קראת את הכותרת??? "הקב"ה לא מתלהב ממופע זיקוקי דינור?? אתה מסכים עם המשפט הזה? אתה מבין את ההיגיון שבו? אז זהו!! שיתכן מאוד שזו אחת מהנקודות המרכזיות שכדאי לנו להפנים.. בעיקר לקראת חגיגות יום ההולדת של העולם!!! ובכן: עיקר המלכת ה' של ראש השנה זה **לשמוע!!!** לשמוע קול שופר!!!

שים לב: **לא** לתקוע בשופר... **אין מצוה** לתקוע בשופר... כל המצוה היא **לשמוע** קול שופר... ואגב: שופר זו אולי המצוה היחידה שאין בה "מצוה בו יותר מבשלוחו" כי אין הבדל בין התוקע לבין השומע... כי גם התוקע בעצמו לא מקיים מצוה בתקיעה שלו אלא **בשמיעה**... (אין פה אפילו שומע כעונה... כי המצוה היא עצם השמיעה!!!) תקיעת שופר זו המצווה המעשית **הכי פחות** ממשית... הכי פחות אפשר לממש אותה... כי זה בסה"כ לשמוע!! רק לשמוע!!! זה הכל! תבין: מילא בד' המינים יש לי על מה להתפרק... אני מנענע לכל הכיוונים ועד שהלוב לא נפסל אני לא נרגע... אבל בשופר זה לשמוע!!! זהו!! רק לשמוע!!!

אז הנה!! זו בדיקת הנקודה של ראש השנה...

אבא שבשמים פונה אלי ואומר לי: אתה רוצה להמליך אותי?? אתה בטוח שאתה באמת באמת רוצה להמליך אותי??

אם ככה אז **תשמע!!!** תקשיב לי!! זה הכל! תגיש לי **אזניים!!!**

אבל רגע בורא עולם... כמובן... ברור שאני רוצה להמליך אותך ולשמוע אותך... אבל רגע... תן לי לדבר... יש לי הרבה מה להגיד לך בורא עולם...

אז זהו שלא!! היום שקט... היום **תן לי לדבר!!** היום **תקשיב לי!!!** היום תשמע את השופר שלי... הנה... זה שפיץ ההמלכה!! **להסכים לשמוע!!!**

קורא יקר: אני לא יודע מה האופי שלך... אבל אני עכ"פ מבין את המסר הזה יותר מידי טוב... להשמיע מאוד קל לי... לעמוד ולהכריז ולהגיד מה ה' רוצה... זה דווקא הולך לי מאוד בקלות... יש לי אפילו שופר שקוראים לו אז נדברנו... אין לי בעיה לתקוע בו... אני כל היום תוקע בו... אבל לשמוע?? אוי אוי אוי... רק לא לשמוע!!! תן לי **להשמיע!!!**

מאוד קשה לי לשמוע... מאוד קשה לי שיגידו לי!! שיכתבו לי!!

אז הנה... זו ההמלכה של ראש השנה... היום תסכים **לשמוע!!!**

כבר הוזכר כאן בגיליון לא פעם... שה' לא תמיד מחפש ביצועים מרהיבי עין... בדרך כלל לא... על פי רוב ה' רוצה בעיקר: **תשמע** בקולו!!! תקשיב לי!! עקב אשר **שמע** אברהם לקולו!!! החפץ לה' בעולות וזבחים **כשמוע** בקול ה'... הנה **שמוע** מזבח טוב **ולהקשיב** מחלב איליים... זבח ומנחה

לא חפצת **אזניים** כרית לי עולה וחסאה לא שאלת... **ה' רוצה אזניים!!**

ולשמוע בקול ה' על פי רוב זה לעשות מה שנכון!! מה שה' רוצה...

ותכל'ס אנחנו מוכנים לעשות הכל... אנחנו מוכנים להפוך את העולם... אנחנו מוכנים לערוך לבורא עולם מפגן עוצמתי ולהשמיע לו הכל בכל מכל... מהבוקר ועד הלילה אני מוכן להשמיע... אבל בתנאי שאני פה **המשמיע!!!** רק לא לשמוע!!! רק לא לשמוע לו!!!

עכשיו למה? למה כ"כ קשה לנו לשמוע בקול ה'??

מסיבה מאוד פשוטה: כשאני משמיע אז אני פה המלך!!! אני המדבר!! אני המנווט!! אני קובע את הסדר יום!! אני מבין מה נכון לעשות ומה לא... לעומת זאת כשאני מסכים להטות אוזן ולשמוע את ה'... פה אני הממליך!!! ומה לעשות שאני לא רוצה להמליך... כי... כי אני פה המלך!!! מה... אתה לא יודע שאני פה זה שמחליט את סדר היום... אני המשמיע... (כן... המלך אביון הזה שמוכר לנו כססוגרים את ארון הקודש...)

אז זהו!! שבשביל זה יש יום אחד בשנה שביום הזה גם אני אמור להבין ש--ההמלך יושב על כסא רם ונשא... יש פה מלך והוא המלך ולא אני!!! ואם אני באמת מוכן להמליך אותו... במה זה מתבטא??

ב-לשמוע!! לתת לו את זכות הדיבור... לשתוק ולשמוע!! זו המלכה!!

בחור יקר: תסתכל לי בעיניים... (תרגיש נוח... אנחנו אותו ראש הדיק) בינינו... איפה אתה מרגיש בתפילה יותר התעלות ורוממות?? האם בפיט ה' מלך ה' מלך אדירי איומה יאדירו בקול... או בשעת התקיעות??

ברור שבפיטים אתה מרגיש יותר התעלות!! למה?? כי בפיט **אני** שר!! **אני** שר בקולי קולות ה' מלך!!! ואילו בתקיעות?? לא יודע... השופר פתאום גונב את הבמה... הוא תוקע לי באוזן... ואני בסה"כ **שומע**... נו... איזה התעלות אני כבר יכול להרגיש כשאני בסה"כ על תקן של שומע??

אתה קולט?? כשאני שר... אני פה הדומיננטי!! כן... אמנם אני מכריז שה' מלך... אבל אני פה המשורר!!! אני הממליך מלכים... לעומת זאת בתקיעות יש משהו כזה שובר ומכופף... השופר מכריז שאני פה לא הסיפור!! אני לא המשמיע!! אני בסה"כ שומע... רחמנא הוא המשמיע... רחמנא אמר תקעו... ואני שומע את קולו. **פה אני מתחיל להמליך!!!** ברגע שאני מוכן לשתוק ולהטות אוזן ולתת לקב"ה להשמיע... כשאני מוכן לשמוע מה **הוא** רוצה ממני ולא מה אני הייתי רוצה שהוא ירצה ממני...

פה אני מפנה לה' את כס המלוכה ואומר לו: ה' אלוקי ישראל **מלך!!!**

כלפי מה הדברים אמורים??

בדרך כלל ה' רוצה מאיתנו דברים די מסוימים!!! ובניגוד למה שמקובל לחשוב... לא קשה לזהות מה

ה' רוצה... כי על פי רוב ה' מדבר די ברור... ואם בכל זאת!!! אם בכל זאת קשה לשמוע את קולו של ה'... זה בעיקר בגלל שאני מתעקש להיות פה המשמיע... אני עושה יותר מדי הרבה רעש... אני עסוק יותר מידי **בלהשמיע** את מה שאני רוצה... ואז באמת קשה לשמוע מה ה' רוצה... כי... כי יש פה מישהו שמרעיש... אבל אם אני רק אסכים להתכופף כמו שופר ולהואיל בטובי לשמוע את רצונו ה'... או אז לא קשה לזהות ולהבין מה ה' רוצה כאן ועכשיו...

היה ראש השנה אחד שידעתי טוב מאוד איפה ה' היה רוצה שאני אהיה באותו ר"ה... לא היה לי קשה לנחש מה ה' רוצה ממני... אבל מה לעשות... היה לי מאוד בוער ומאוד חשוב להתפלל במקום מסוים ששם התפילות יותר בוקעות וקיעים... נו... אז הלכתי לשם!!! ובאמת בקעתי וקיעים... בום בום... אין לך מושג איזה "רעש גדול" עשיתי בכל העולמות העליונים... אוהו רעש... רעש מחריש אזניים... כמו דחפור... מרוב שעשיתי רעש אי אפשר היה לשמוע כלום... גם כשהשופר של הקב"ה השמיע את דברו... והייתי אמור לשמוע... אבל לא... לא הצלחתי לשמוע... כי תחשוב שאתה יושב בתוך דחפור ועושה תוקו תוקו ומישהו במקביל משמיע לך קול שופר... את מי אתה תשמע?? אתה תשמע את השופר או את הדחפור שלך?? זה בדיוק מה שקרה באותה שנה!!!

באותה שנה הייתי עסוק בלהשמיע!!! ובאמת הפגזתי!! איזה ביצועים מרהיבים עשיתי לבורא עולם... איזה זיקוקי דינור... כדי להשמיע לו... שישמע... במוצאי ראש השנה הרגשתי בעננים... איזו הפגזה... איזה אורות... אבל מה לעשות שדווקא בורא עולם די התאכזב מאותו ר"ה שלי... ולמה ה' התאכזב?? כי בראש השנה אנחנו אמורים לעשות את ה' מלך!! ואילו אני גנבתי את הבמה... ובמקום להמליך אותו המלכתי את עצמי!! במקום שאני אשמע את קולו!!! השמעתי אני את קולי!!!

באותה שנה עברתי מה שעברתי... לא משנה כעת מה היה... ובר"ה לאחר מכן הגעתי כבר הרבה יותר כנוע... היה לי הרבה פחות מה להשמיע... ממילא באותה שנה הייתי הרבה יותר קשוב!! וממילא היה לי מאוד קל לזהות איפה ה' רוצה אותי בשנה זו ומה הוא רוצה... יש לציין שהיה הרבה פחות אורות... הדחפור שלי השמיע הרבה פחות רעש... אבל כשהגיע תקיעת שופר **ה' השמיע!!! ואז שמעתי אותו!!!** הקשבתי לו!!! הבנתי שמותר לי גם לשמוע!! לשמוע בקול ה'... לא רק להשמיע לו... מותר לי גם להקשיב טוב טוב ולנסות להבין מה הוא!!! מה הוא יתברך רוצה... ובתקיעת שופר הייתי בעיקר עסוק בלקבל על עצמי: אנה ה'... אני מקבל על עצמי להקשיב לך!! לשמוע בקולך!! לא להחליט במקומך ולהשמיע לך מה החלטתי בשבילך... אלא באמת לשמוע ולהבין מה אתה יתברך רוצה... אז שוב: להגיד לך שבאותה שנה היו פרוז'קטורים של אורות וכוכבים מנצנצים בעיניים? לא!!! (גם אם כן... זה היה בטעות...) אבל הייתה שם **המלכת ה'!!!** באותה שנה ה' קיבל את המקרופן... ה' השמיע... ואני שתקתי ושמעתי!

הקדוש והברוך הוא שלכם... אבל עדיין!!! סו"ס יש בורא עולם שמידי פעם אמורים להקשיב לו... האם פעם נתתם לרבש"ע את רשות הדיבור?? האם הסכמתם פעם בשנה לשים את כל המוסכמות בצד... לאפס הגדרות... ולהגיד לרבש"ע: אתה המלך!! בבקשה... אנחנו פתוחים לשמוע מה אתה רוצה...? הרי אם ישראל שבאותו דור היו מסכימים לאפס הגדרות ולשים את יואש לכמה דקות בצד... ולנסות לשמוע!! להקשיב מה ה' רוצה בלי שום נקודות הנחה... הרי מאוד בקלות הם היו מזהים שטעינו בגדול!! רק מה??

לא... לא... אני לא מסכים לשמוע מה יש לה' לומר... אני כבר יודע מה הוא רוצה... ואני מוכן רק להשמיע את מה שהחלטתי בשבילי... ממילא ברגע שזכריה יוצא מקודש הקודשים ומכריח אותם לשמוע את קול ה'... הם מתייחסים אליו כמו הפושע הגדול ביותר... פה!! פה התחיל חורבן בית המקדש!! על אוזן שלא הסכימה לשמוע לה'!! רק להשמיע...

זו נקודה שכל אחד מאיתנו אמור לחשוב עליה איכשהו בראש השנה. להסכים לשים את כל המוסכמות בצד... ולתת לרבש"ע פעם בשנה את זכות הדיבור! ולו בשביל להתעדכן שאני לא טועה בגדול... אל תדאג... בדרך כלל אין הרבה הפתעות... אין הרבה... אבל יש לפעמים!!! ישנם מוסכמות שגדלנו עליהם... וצריך לאפשר לבורא עולם גישה!! שיוכל ללחוץ לך אי מלכא אנא אז התבלבלת... בקשתי משהו אחר... אין צורך להיכנס לדוגמאות... הדוגמא הנגישה ביותר היא: **השכן שלך מהמגזר השני!** שאתה משוכנע שהוא טועה ובענק... תגיד לי: איך בדיוק אתה רוצה שהוא יבין את זה?? הרי הוא גדל על המוסכמות האלו והוא בטוח שזו הדרך היחידה תשכון אור? נו... איך אתה רוצה שהוא יבין שזו טעות?? נו... איך?? אתה פשוט מצפה שיום אחד הוא יקח את כל המוסכמות שהוא גדל עליהם וישים אותם בצד... ויישיר מבט מול בורא עולם: ויגיד בכנות: אנא ה'... אני פנוי לשמוע מה אתה יתברך רוצה... אה... אתה מצפה ממנו שזה מה שהוא יעשה? ! ? אם ככה... **קודם תעשה את זה אתה** ואח"כ תצפה מאחרים... קודם תסכים אתה לשים בצד את כל המוסכמות שלך... ותהיה פתוח להפתעות מבורא עולם... מה שבטוח זה לא פשוט... לא פשוט לשמוע את הקול הכי פשוט של השופר...

אלו דברים הכי בסיסיים ופשוטים!! ומאידך הכי הכי קשים!! להסכים לשמוע בקול ה'!!! זו נקודת המלכת ה'! ההבדל היחיד בין יהודי לגוי... שיהודי מוכן להגיד נעשה ונשמע!! אני מוכן לשמוע... אני מוכן לתת לה' להגיד מה שהוא רוצה ואני מקבל... ואילו שאר האומות... לא!! אנחנו נחליט לבורא עולם מה הוא רוצה... זו נקודת היהודי!! בזה יהודי ממליך את ה'... לא חסרים לבורא עולם שהאידיים שמוכנים לתת לו בכח מה שהוא לא ביקש... יש לו 150 מיליון כאלו... זול ופושט... ה' רוצה אזניים!!! ובקול שופר עליהם הופעת... נעשה ונשמע אמרו כולם!!!

שהנה... כעת תקבל על עצמך ללבוש ציצית או להפסיק להתבטל בסדר...

לא תמיד זה הסיפור! לפעמים מדובר בשינוי תפיסה בראש!! (מה שנקרא "יעזוב רשע **זרבו** ואין און **מחשבותיו**) פשוט להקשיב לה'!!! אני מכיר באופן אישי אברך בן עליה שראש השנה אחד הוא ישב בינו לבין עצמו בכנות והוא פתאום קלט שה' מוותר על השאהיידיות שלו... עד אותו יום הוא היה תולש מודעות, חוסם כבישים... מדרדר פחים... כי הוא היה בטוח שזה היה רצון ה' והיותו ומדובר היה בבן עליה... וזה בסה"כ הגיע אצלו ממקום של רצון ה'... אז ר"ה אחד הוא הסכים לשמוע!! הסכים להקשיב לה'... לתת לה' את המקורפון ולשמוע מה יש לקב"ה לומר... והוא שמע!! שמע קול שופר!! והבין שהרבש"ע מוותר על המצוות האלו... והוא פשוט עשה פרסה וחיפש מצוות אחרות והוא בהחלט מצא... (זה לא פשוט... אני מכיר כאלו שברגע שהוגב לאזנם שהרבש"ע לא הולך לפי ההשקפה שלהם... אז הם יצאו גם נגד הרבש"ע בכבודו ובעצמו... בטח... אם אני הוא המלך ואני המשמיע!! אז גם ה' אמור לשמוע בקולי...)

אתה לא יודע כמה אני מעריך את אותו אחד!!! כי אין לך מושג איזה תחושה מרוממת זה לעמוד בר"ה הקודם ולהרגיש שרצון ה' בידיים שלי! אני פה הסיפור... אני קובע מה רצון ה' (ולא סתם אלא באגרסיביות...) זו תחושה עוצמתית... שרק מי שחוזה אותה מבין את זה (אני מבין...) ופתאום לכופף ראש ולהבין שלא אני פה האלוהים! זה הוא!!! הוא יתברך! אויס קאפלוטש?! להוריד את הכובע! להטות את האוזן ולתת לו יתברך לדבר... אין לך מושג כמה "כייף איניש דעתיה" צריך בשביל זה... אבל באותו ר"ה... לראשונה בחייו, אותו אחד זכה להמליך את ה'!!!

הוא הסכים לפנות לקב"ה את הכסא!!! וזה הפנימיות של השופר!! לתת לקב"ה להשמיע... ואני נמצא פה על תקן של שומע!! מקבל!!

ולא צריך להגיע רחוק... בעוד חודש יהיו בחירות... וכל אחד מאיתנו כבר עכשיו צריך להקשיב טוב טוב לקול השופר... לשמוע איך ה' רוצה שאני אתנהג ולא איך אני רוצה לקבוע עובדות מה זה לקדש ש"ש...

זה הסיפור העצוב שקרה באותו יום כיפור מר ונמרה... שזכריה הנביא יצא מקודש הקדשים והוכיח את ישראל שהם משתחווים ומתפללים ליואש המלך והם עובדים את ה' בשיתוף... וישראל כעסו עליו והרגו כהן ונביא במקדש וביום הכיפורים... עכשיו ככה: גם לרשעות יש גבול!!! יהודי לא מסוגל לעשות כזו עבירה עד כדי כך נוראה... גם להרוג כהן ונביא... ועוד במקדש... ועוד ביום הכיפורים... אין! יהודי לא מסוגל לעשות כזו עבירה!! **ואם בכל זאת** עם ישראל עשו כזו עבירה נוראה... על כרחך שזו לא הייתה עבירה... **זו הייתה "מצוה"!!!** הם היו משוכנעים שזו מצוה!!!

תבין... זכריה הנביא העיז לדבר נגד ההייליגער הקדוש ביותר לנו... זכריה הנביא העיז לדבר סרה נגד ה"כביכול" שלנו...

זה גופא היה נקודת החטא שלהם!!! כן נכון... איכשהו במשך השנים השתרבבה לכם טעות טראגית והתמקמה לכם נקודת הנחה שיואש הוא הייליגער הייליגער וצריך להשתחוות אליו והוא היהדות וממנו מגיעים כל ההשפעות... ברגע שזה כך אז באמת הוא

זו הייתה השנה הראשונה שלי בחיים שזכיתי להמליך את ה'!!!

זה הראש השנה הראשון שקלטתי שלכה"פ ביום הזה לא אני המסמר!! זה הוא יתברך!! הוא פה המלך!! הוא פה המשמיע!! ואני השומע... אל דאגה... לא יצאתי מהתמונה... ממש לא... כי ברגע שהסכמתי להמליך את ה' ולהקשיב לו ולשמוע בקולו... ה"כ"כ התרגש שהוא נתן לי כזה חיבוק... ה' באור פניך יהלכון... בשמך יהלכון כל היום, ובצדקתך ירומו, כי תפארת עוזמו אתה וברצונך תרום קרננו... מה הוא בסה"כ רצה??

שאני אקשיב לו!! שאני אסכים לשמוע אותו!!! ולא רק להשמיע את עצמי!!

עכשיו ככה: להגיד לך שזה קל להסכים לשמוע בקול ה'?? לא כ"כ!!!

אבל מאידך גיסא... אם יש משהו שיותר קשה מלשמוע בקול ה'... זה להתעקש להשמיע לו בכח... כלומר: פתאום קלטתי שכל המתח שלי בר"ה יושב בדיוק על הנקודה הזו!!! תבין: הסיבה שאני כ"כ מתכווץ בראש השנה... זה בגלל שאני מרגיש פה המלך... ואני זה שאמור כעת להופיע ולתת את נאום הבכורה והאומה זה באמת מאוד מלחיץ... אני מרגיש כאילו אני פה על הבמה ואני צריך להנהיג... לנווט... להופיע... ובטח שזה מלחיץ!!! אז זהו שלא... התבלבלת!!! לא אתה המלך!! הוא המלך! לא אתה הנואם, הוא יתברך הנואם!! ואתה בסה"כ צריך להקשיב לו... לתת לו את המקורפון... ולשמוע!! ולשמוע קול שופר!! ברגע שתבין את זה הכל בסדר... רק להקשיב...

אז שוב... להסכים לכופף את עצמי כמו שופר ולשמוע בקול ה' זה אולי קשה... אבל הרבה יותר קשה היה לי הבטן המתהפכת וההתאבנות שלי בתור מלך אביון שלא הצליח להכין נאום מספיק עוצמתי להשמיע...

עד עכשיו זה היה קצת מילים מופשטות... כעת בא נרד לפרקטיקה:

לדוגמא: כשהייתי בשידוכים... שנה אחת בר"ה הייתי עסוק בלקבל כל מיני קבלות שבזכות זה אני אוושע... שנה לאחמ"כ... בערב ראש השנה פתאום קבלתי פלעש!!! פתאום חרדה בי הכרה שאולי ה' רוצה שאני אפסיק להתעקש על איזה דרישה מסוימת בשידוכים שעד עכשיו עשיתי שרירים ולא הסכמתי... (משהו שידעתי שהוא לא בסדר... לא היה פה איזה רוח הקודש מיוחדת... פשוט שנה שעברה הייתי מוקף בכ"כ הרבה קבלות שהייתי בטוח שהוא יעזרו לי לעמוד על שלי ולכופף את רצון ה' לפי מה שאני- המלך חושב) וזהו!!! באותה שנה הגעתי בידיים די ריקות... עם עשר אחוז מהקבלות וההבטחות שקבלתי ע"ע שנה שעברה... **אבל הייתי רגוע ובעיקר קשוב!** קשוב לרצון ה'!! עשיתי קריצה לכיוון השופר ואמרתי לבורא עולם: שמעתי!! שמעתי את קול השופר... הפנמתי מה רצית להשמיע לי...

זה דוגמא אחת מני אלף... של כל מיני טעויות שאנחנו צריכים לתקן!! ולא תמיד מדובר באיזושהי עבירה מוצהרת או איזה ביטול מצות עשה רשמי

מה ה'תכניה' לשבוע הקרוב... קצר ולעניין

סקירה קצרה... לוח הזמנים הלכתי לשבוע הבא עלינו לטובה...

שבת קודש- ראש השנה!! ביום הזה אדם הראשון נולד... דא עקא: שביום הזה הוא גם חטא!! אבל יש עוד משהו... ביום הזה הוא גם חזר בתשובה... לכן ר"ה הוא יום מבלבל... מצד אחד הוא יום של שמחה... מזל טוב... נולד מברך המין האנושי, אבל אוי... הוא חטא ונטרד... רגע... אבל הוא חזר בתשובה... נו... תכל'ס... כמה להתמקד? האם בלידה השמחה? או בחטא העצוב? או במירוות של התשובה? מקובלנו שבר"ה צריך להתמקד בלידה!! היום הרת עולם, היום ה' מעמיד כל אחד בשליחותו ובתפקידו בעולמו!! וזה עיקר הנושא של ראש השנה, להעמיד את התכלית של העולם שהיא: מלכות ה'!! ולחשוב איפה אני ממוקם פה בסיפור... מה אני מוכן לעשות בשביל כבוד שמים... לעצמי בלבד? או לרוב? זה הדין של ראש השנה... (ר"ה זה לא דין על העבירות הספציפיות של האדם... אלא על הצדקת קיומו! האם אתה חלק מהתכנית של כבוד שמים או לא?)

עוברים ליום ראשון- דהיינו יום טוב שני של ר"ה... אם בא' בתשרי אדם הראשון נולד!! אז בב' תשרי יש משהו לא פחות חשוב: הגיע שבת!!! ה' הראה לאדם הראשון את היעד הסופי של יום שבו שבת... ואז במקביל אדם הראשון נטרד מגן עדן והתחיל לעבוד את ה' מהארץ!!! אנתנו מבטאים את זה בציות לתורה שבעל פה שמגיע מאין... מהארץ... ואנתנו מקיימים יום טוב שני שהוא מדרבנן!! ביום טוב שני של ר"ה יש דינא רפיא כי ביום הזה אנתנו לא רק מקבלים ע"ע עול מלכות שמים, אלא מתחילים לבצע אותו בפועל כאן בשטח... הנח... כלנו ממששים לשבת רק כי חז"ל אמרו!! אנתנו מציינים להנחה דענכית של מלכות ה' שנמצאת כאן בארץ וקובעת עובדות בשטח ואנתנו משתפים פעולה... ממילא ביו"ט שני של ר"ה המחשבות הם כבר במובן היותר פרקטי... כמה אני הולך לבטאות את הקבלת עול מלכות שמים שלי בפועל... בשטח... למי אני מוכן לציית... איזה חכמים או לחילופין לאיזה ספר מוסר (או שו"ע) אני מוכן לכופף את עצמי במשך השנה הקרובה ולנהוג על פיו...

יום שני בשבוע- ג' בתשרי... צום גדליה... עשרת ימי תשובה... ביום הזה בדרך כלל אנתנו מתאוששים מר"ה... אבל נא לא לשכוח שעשרת ימי תשובה זה ימים שהולכים חשיבות לכשעצמם!!! בפרט כשמצטרף לזה מעלת התענית שאת רצון בפ"ע... למעשה זה היום הראשון בעשי"ת שבו אני מניח את עצמי על השלחן ומתחיל לעשות בדק הבית... (בר"ה הייתי עסוק יותר בכבוד שמים... אבל כעת הגיע הזמן לבחוש בעצמי) כן... קח דף ועט ותתחיל לשחזר את הסדר יום... קיממה... תפילה, הנסה להעביר את הסדר יום הארץ לתנסה לחשוב האם יש משהו שצריך לתקן... (בשביל זה יש את ספר היראה שמודרס בסוף שערי תשובה... ניתן להשוות בין מה שכתוב שם למה שקורה אצלי בפועל) אוב: נקודה קטנה למחשבה: ביום ג' בתשרי היה יו"ט במגילת תענית שבטלו את הזכרת השם מהשטרות... זו הודמנות לעשות בדק הבית סביב הסהרוריות של ביוון כתבי הקודש... בדורות שהכמיות הבלתי נתפסות של דברי תורה מודפסים שמתגלגלים לן בין הרגלים זה משהו שצריך לחזור שזה לא תפקיד!! יש הלכות נגידה... לא אכזה שטיפה מנוחך שבדיק מי שכותב עלון מעלה את הנושא הנפיו והנדוש הזה... כן... כל עלון צריך להיות ממוסר... ככה ע"פ אמור להיות... חוץ מזה... ביום הזה הכה"ג פורש מביתו ללשכת פרהדרין... ובדורות קדומים היו בני עליה שביום הזה היו נכנסים לחינוך מיוחד כי כיום שאין כה"ג הרי כל אחד הוא הכה"ג בעצמו שצריך להתכונן בסילודין...

יום שלישי ד' בתשרי... לעניות דעתי זה היום הכי מסוכן בעשרת ימי תשובה!! תנחש למה? כי זה יום שגרתי!! יום שגרתי באמצע עשי"ת זה מאוד מבלבל... זה מהפך את הצינורות (לא בעולמות העליונים אלא כאן...) אשר ע"כ תשמע ליו... מומלץ דווקא כן להיכנס לעשרה!! ללמוד סדר א' וכו'... ולמה?? כי הניסיון הוכיח שאין כזה דבר לחזור בתשובה יום שלם... מה כן יש?? יש להסתובב יום שלם סביב עצמך ולזכור שעשי"ת ואוי אוי ולא לעשות כלום... אשר ע"כ מניסיון רב וכו'... תצמד לשגרה!! ומתוך השגרה תגיע לתשובה... קח לעצמך חצי שעה של חשבון הנפש... עוד עשרים דקות של תהילים... עוד רבע שעה של שערי תשובה... לא משנה מה... היקף שיהיה לך מאן להגיע ולאן לחזור...

יום חמישי נקרא יום י"ג מידות (לפי שיטות מסוימות) זה יום שבו מרבים בתשובה ובתחנונים... ואם בחשבון הנפש עסקינן אז ברית כרותה ל"ג מידות בשעה שעושים לפני כסדר הזה אני מוחל להם... לא רק שאומרים להינח ל"ג מידות אלא שעושים י"ג מידות של רחמים הם בין היינה ל"ג מלאכות של והלכת דרכיו... מה אני יחונן אף אתה חנון וכשעושים כך אז מעבירים לו על כל פשעיו... זה יום של חשבון הנפש על מידות וחסד ויותר והטבה... זו הודמנות לסלוח ולהכיל ולעשות ניקוי פנימי לכל מי שיש לי טינה עליו... וכל המעביר על מדותיו מעבירים לו על כל פשעיו

עומס חריג של תורות ארוכים בהקרבת קרבנות יחיד בער"ה...

ערב ראש השנה... תכונה רבתי בבית המקדש... תורות ארוכים של יהודים שממתינים להקריב קרבנות... בשלב מסוים הכהני בית אב כבר לא השתלטו על הכמיות והזעיקו את שאר בני המשמר שיבואו לתגבר כח עבודה של כהונה... כן... על זה נאמר "כל היהודים לחזור בתשובה..." יש יהודים שבמשך השנה קרה להם פה ושם פשלות... ובמשך שנה התחייבו בחטאות... אשמות... אשם תלוי... וצריך להקריב את זה!!! זה לא פשוט... דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת זה מסוג האיסורים שתשובה ויסורים תולים יום הכיפורים מכפר... זה לא צחוק... הנה מוטי... לפני חודשיים... בשבת קודש באמצע שהוא אכל צ'לונט... פתאום נפל איזה חתיכה על החולצה והתכלה... כתם של שומן... מוטי שלנו כידוע מאוד פדנט... זה מאוד הפריע לו ולא היה לו חולצה אחרת... הוא לקח מגבת... הרטיב אותה וניקה את החולצה... פתאום נשמעה צעקה בחדר אוכל!! מוטי... מלבן!! השתגעתי?? זה זה מלאכה גמורה מדאורייתא!! מוטי החויר... אוי... נכון... אני בהלם!!! איך שכחתי!! מוטי היה המום... הוא התיישב על כסא במשך כמה דקות ולא הצליח לעכל... אני לא מאמין... נכשלתי בחילול שבת... הוא לא יכל להירגע... כל השבת הוא הסתובב סהרורי... המשגיח הרגיע אותו... מוטי תרגע... בשביל זה יש חטאת!!! בא נסכם שאתה תעשה שטייגן בהתמדה בשבוע הקרוב... ואני ארגן לך את החמש מאות שקל של החטאת (וגם את העולה דורון שאחרי) אבל מוטי לא היה רגוע...

מה פתאום... אני לא מחכה שבוע... מחר על הבוקר אני תופס את הרגלים והולך לירושלים להקריב חטאת... אני לא מחכה עם זה אפילו יום אחד... אבל המשגיח הוריד אותי מזה... מוטי תרגע... אתה לא הולך עכשיו לירושלים... עכשיו זה לא זמן טוב... הימים האלו זה בעיצומם של ימי הבציר... האזור שלנו מוקף בכרמים יש שם יותר מידי הרבה קולות של שמחה וליצנות (כידוע: בציר של יין מלא בקריאות צהלה והיד... מוזיקה רועשת וריח משכר של יין שעליו נאמר למי אוי ולמי אבוי... בזמננו שם הייתה הרשת שעלולה לפריקת עול ואיבוד שליטה)... בימים אלו אתה לא הולך לירושלים!! אתה עלול לסכן שם את הרוחניות שלך... ולידור בניזר זה לא תכל'ס כי אין לך כסף לשלם... (לחטאת אני עוד אדאג, אבל לקרבן נזיר אין לי תקציב) אבל מוטי היה מבוהל!! מידי מבוהל... מה... המשגיח רוצה שאני אחכה פה בישיבה בלי להקריב חטאת?? המשגיח לא מפחד שיקרה לי משהו? סו"ס ידאג מן הפורענות... יסורים... זה מפחיד... המשגיח שתק... ובסוף הוא אמר: אתה צודק!! באמת קצת מלחיץ... אז בשביל זה תשתדל כמה שפחות לצאת מהישיבה... אל תלך למקומות סואנים... אל תלך ברחוב לבד... סו"ס מידת הדין מתוחה עליך... אתה עוד לפני קרבן חטאת... אם כי- כל זמן שאתה יושב ולומד התורה בודאי מגינה עליך... מוטי נכנס לשטייגן... אבל האיום עדיין ריחף עליו!! במשך חודשיים הוא השתדל כמה שפחות להסתובב במקומות הומים... התרחק מקיר נטוי... וחיכה לשניה שהוא יוכל לעלות לירושלים... ראש השנה התקרב... בלאו הכי בימים הקרובים כל הישיבה אמורים לעלות לירושלים לרגל... שיעור א' ב' נשארים בישיבה עד יום כיפור ומגיעים רק לסוכות... שיעור ג' שכבר למדו יומא מקדימים כבר ב' בתשרי ומגיעים ליום כיפור... ואילו הקיבוץ מקדימים ונוסעים כבר לראש השנה לירושלים... כדי לעשות שימוש בישיבת "תורה מציון" שהבחורים שם אוכלים על תורת קודש... עכ"פ מוטי ביקש מהמשגיח להצטרף לבני הקיבוץ כדי להספיק להקריב את החטאת עוד לפני ראש השנה... סו"ס... להגיע לראש השנה נקי!!! נכון שיום כיפור הוא קץ מחילה וסליחה... אבל עדיין... אנתנו אומרים הרבה סליחות בערב ראש השנה... כי כלנו מעדיפים להתחיל את השנה נקי!!! ואכן מוטי לא היה בין יחיד... היו עוד אלפי אלפי אנשים שעשו את אותו חשבון בדיוק וגם הם הגיעו... כל אחד עם הפעקאלע שלו... האמת היא שמוטי די התבייש להגיע למקדש עם קרבן חטאת... סו"ס זה לא נעים... (כשמישהו מגיע עם קרבן נקבה ומקפיד לשחוט אותו בצפון... לא צריך להיות גאון גדול כדי להבין שמדובר בחטאת... כי עולה זה רק זכר, ואילו שלמים אפשר לשחוט גם בדרום) אבל כשמוטי הגיע לשם הוא הרגיש יותר מידי בבית... היו שם המונים המונים... כל אחד והקרבן נקבה שלו... כל אחד והחטאת שלו... ואל תשאל... בדיוק הגיעו שם קבוצה של שנים עשר יהודים חוצניקים... וכל אחד מהם הביא איתו שתי כבשות חטאת... וכל ירושלים מדברת על זה... כי אתה לא תאמין על איזה חטא הם באו להקריב!! תן ניחוש?? לפני שנה (פחות עשרה ימים) הם פשוט אכלו ושתו ועשו מלאכה ב... ביום הכיפורים!!! כן... היה להם שם טעות... מתחזה אחד מהצדוקים הגיע ורימה אותם... הוא אמר להם שהוא שליח ב"ד להגיד להם שעברו את אלול ואם ככה יום הכיפורים יוצא ביום ששי ולא יום חמישי... ואחרי תקופה התברר להם שיום כיפור היה יום אחד לפני כן... הם היו מזועזעים עד עמקי נשמתם... הם באו כאן לריב"ז ובכו לפניו בדמעות שליש והוא הרגיע אותם ואמר להם: תנוח דעתכם!!! יום כיפור מכפר גם למי שאוכל ושותה ועושה מלאכה ועוד במזיד!!! כ"ש אתם שזה הגיע אליכם בשגגה גמורה... לכו אכלו בשמחה לחמכם... רק תביאו שתי קרבנות בהמה על שתי איסורים שזדונם כרת ושגגתם חטאת, אכילה ושתיה, ומלאכה (שאר העניינים לא חייבים עליהם חטאת) אבל חכה... היו שם עוד הרבה יהודים שדווקא לא הביאו קרבן נקבה אלא זכר... אבל זה לא הרבה עזר להם!! כי זה היה איל! ואיל זה גם קרבן שמסגיר משהו לא נעים... (איל וכבש זה אותו אחד... רק כבש זה שיעור א', ואיל זה שיעור ב'... תכנים לראש... בדרך כלל בן אדם מקריב כבש בשיעור א'... כי איל הוא גם יותר גדול, יותר יקר, ואולי גם יש לו קרניים... ולא לחינם קוראים לו איל... כי הוא חזק!! "אילי הארץ" "אילותי לעזותי חושנה") מוטי לא רצה להביך... אבל הוא הבין שמדובר פה באשם תלוי במקרה הטוב!!! כן... כל אלו שצריכים סיגריה מיד במוצאי שבת כדי לשבור את הצום... הם בסיון מוגבר להיכשל בספק דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת... השאכטא הזו עלולה לעלות ביוקר!! ובימים אלו שלפני יום הדין יש לחץ גדול להקריב אשם תלוי... גם כדי לא להיות בינוניים תלויים ועומדים... ובעיקר בגלל שלאשם תלוי יש תאריך תפוגה!! אחרי יום כיפור כבר אי אפשר להקריב אשם תלוי... אגב: אחד הבוגרים החשובים ביותר בישיבה שלנו... קוראים לו ר' אברהם... המשגיח כל שנה מספר עליו (וברשותו) שאותו אבריימי היה חייב אשם תלוי... ומכורח נסיבות הוא לא הספיק להקריב את האשם תלוי לפני יום כיפור... והמשגיח פגש אותו ברגל בירושלים... אבריימי פרץ בבכי ואמר למשגיח: אני יודע בוודאות שה' לא כיפר לי ביום כיפור... המשגיח היה מזועזע מהמשפט... הוא התחיל לשאול את אבריימי למה אתה חושב ככה? אבריימי התחיל למנות למשגיח כל מיני הוכחות וסימנים משמים שה' שונא אותי... ולא מכפר לי... והנה גם הפסדתי את האשם תלוי... גם את זה ה' לא רצה ממני... ואני הרגשתי במוצאי יום כיפור שה' דחה אותי מהרשימה... המשגיח מאוד הזדעזע מהמשפטים של אבריימי... והוא עירב את הראש ישיבה... הראש ישיבה קרא לאבריימי והודיע לו חגיגית בערב סוכות: אתה הולך איתי לבית המקדש להקריב אשם תלוי!! אבריימי היה בהלם... מה אשם תלוי... אבל אי אפשר להקריב אשם תלוי אחרי יום כיפור... יום כיפור מכפר על חייבי אשם תלוי... הראש ישיבה נענה לו בעגמומיות: אתה צודק!! יום כיפור מכפר על חייבי אשם תלוי... בתנאי שאתה לא תחזור... אבל מי שלא מאמין בכפרות יום הכיפורים, אז זה באמת לא מכפר... ממילא החיוב אשם תלוי נותר על כנו... אני הולך איתך לבית המקדש לאשר שאכן תלוי אשם תלוי לא מאתמול... אלא משנה שעברה... הסיפור הזה נותר בחלל הישיבה למזכרת לדורות!!! יידן... אמונה בכפרה... חייב בכפרה!!!

אנחה היא אנטי תזה של תפילה... כי כל זמן שאדם מתפלל ומקווה... אין לו סיגוף
להיאנח... ורק כשהוא מתייאש אז הוא נאנח... אם ככה: קשה מאוד: איך יכול להיות
שגם אנחה נחשבת תפילה?? איך זה הולך ביחד??

אלא מאי?? מה רואים מאכן: שאבא שבשמים מקשיב גם לאנחות!!!

כשיהודי נאנח ואומר... אוי... כמה אני רחוק מה'... אוי באיזה ריפיון באיזה נמצא...
אוי איך הגעתי לראש השנה בלי שום הכנה... ה' שומע באנחה הזו תפילה!! ה' שומע
כאן יהודי שמבקש... מתחנן... רוצה לשוב אליו... הוא אומר את זה בגוף שלישי או
אפילו בגוף רביעי... אבל ה' מקבל את זה כתפילה... זה מה שקרה בגלות מצרים...
ויהי בימים הרבים ההם ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שוועתם אל
האלוקים **מן העבודה**... שים לב: לא כתוב מילה אחת שהם התפללו לה!! הם נאנחו...
זעקו... שוועו... ותעל שוועתם... מאיפה? מהעבודה!!

מה פירושו? הם היו במצב כ"כ מנותק... שלפנות בפניה ישירה אל ה'... הם לא היו
כשירים לזה... רק מה כן?? הם נאנחו... אוי כמה אנחנו רחוקים... אוי כמה שהעבודה
לקחה לי את עצמי ואין לי פניות אפילו לרגע לפגוש את ה'... וה' שמע באנחה הזו
תפילה... אתה שומע??

אתה נאנח... אתה כאוב... אוי... כמה שטף החיים גורר אותי... ולא מצאתי רגע אחד
להתכונן לר"ה... נאנחת?? תדע לך שאבא שבשמים שמע פה תפילה!!! ה' שמע פה
את הבן שלו מבקש משהו... אמנם לא אמרת את זה בלשון של תפילה... אבל אבא
יודע לשמוע את המעבר...

אז אתה נאנח?? תמשיך להיאנח!!! תדע שמישהו מקשיב לאנחה הזו... ואם הוא כבר
מקשיב לאנחה שלך... משם אתה יכול להמשיך הלאה... אתה יכול גם לדבר עם
אבא שבשמים על האנחה הזו... אתה יכול להגיע איתו לסיכומים... מה עושים עם
ה"עבודה" הזו?? איך עושים שהיא לא תקח לי את כל האישיות?? מה עושים מול
ההתמכרות הזו שכובשת לי את כל האישיות?? פתח באנחה וסיים ברנה...

ולסיום: כידוע: השערי תשובה מונה את עיקרי התשובה שבזה האדם מתרצה
לברואו וה' סולח לו על חטאיו, ואחד מהעיקרי תשובה שמוזכרים שם: **לרדוף**
פעולות החסד והאמת!!! ורבינו יונה מזכיר שבצדק הזה יש משהו משהו מיוחד
שהוא יכול לכפר גם על עוון חילול ה' (שאפילו תשובה ויטורים לא מספיקים אלא רק מיתה)
והנה באשר האדם משתדל לתמוך ביד האמת, ויעזור אחריה ויתעורר בדבריה והופיע אורו לעיני בני
עמו, ויחזק ידי אנשי אמת וינשא ראשם וכתות השקר ישפילן יגיעו עד עפר, הנה אלה דרכי
קידוש ה' והוד והדר לאמונתו ועבודתו בעולם... בהרבות פעליו לקדש את ה' ולעורר האמת להכין אותם
ולסעדה ונסלח לו מעוון החילול עם התשובה
כתוב כאן שיש צורך **בפעילות** של קידוש ה'!!! כן... מדברים פה עליך!! אתה!! אתה
יכול להיות פעיל דומיננטי בלתימוך יד האמת ולחזק אנשי אמת... וכמדומני שאת
הנקודה הזו אנשים לא קולטים!!! אנשים לא קולטים שבדורנו עיקר ההתעוררות
מגיע דווקא מלמטה!!! מלמטה!!!

אתן לך דוגמא מוכרת: כל המאבק נגד פגעי הטכנולוגיה... ישנם כמה יהודים טובים
שלקחו ע"ע לנהל מאבק בנושא... עכשיו: אתה מבין לבד איך זה נראה... יש גבול
כמה אתה יכול לעמוד מלמעלה ולהטיף...

יום אחד תפסתי את עצמי: רגע רגע רגע... הרי מאיפה אני יודע שהאינטרנט הוא
דבר כ"כ נורא?? מאיפה אני ניזון?? מבחורים שמתקשרים אלי... מיהודים שאני מדבר
איתם ומספרים לי לאיזה תהומות זה הביא אותם... ואז חשבתי לעצמי... רגע... בעצם
למה **אני** צריך להגיד את זה?? אולי צריך לקחת מקל ולהכות על הקדקוד של כל
אחד כזה שדיבר איתי... ולהגיד לו: קום!! עמוד עמוד על רגלך!! אתה שנפלת... אתה
שפגשת את זה מקרוב... אתה שטעמת את הטעם המר הזה... קום על רגלך... ותתחיל
לצעוק גיוואלד!!! למה שאני אצעק גיוואלד על מושגים שאני בקושי יודע לאיית
אותם? אתה הרי יודע יותר טוב מכולנו במה מדובר... וזה בווער בך לא מכלי שני
אלא מכלי ראשון... **אתה צריך לקום על שתי רגליך ולצעוק את הצעקה!!!** ותאמין
לי: אנשים יקבלו ממך הרבה יותר ממני... כי אתה יותר מודרני ועדכני ממני ואתה
מבין בזה הרבה יותר ממני ואתה מכיר את הניואנסים... בפרט!! בפרט שזה תיקון
תשובה שלך!! אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו!! אתה שמגיע מביט
מודרני ואתה כעת וכשיו בעיצומם של התפוכות... שבמשך הזמן בישיבה אתה
תופס חיזוק ואילו בבין הזמנים אתה שוב צונח לבור... לבית שכולו גלישה וכל הזמן
אתה צריך להחזיק את עצמך בשיניים... ואתה שואל אותי בכאב: אם אלו ההורים
שלי... אז מה יעשה **הבן** ולא יחטא?? ואין לי מה לענות לך!!! (כי אבא שלך מתעקש
לטעון שהוא מבין יותר... ולמרות זאת הכל בשליטה) הדבר היחיד שאני יכול לענות לך: אם
אבא שלך הוא תרח!! אין לך ברירה אלא להיות **אברהם אבינו בכבודך ובעצמך!**
אתה!! אתה צריך לקום ולקרא בשם ה'... לקחת קרדיט על הגבורה שלך ולהכריז
בגאון: אני עומד מאחורי זה!!

תשמש כאלומת אור לכל שאר המתמודדים כמוך שאתה מזהה אותם ואני לא...
הנה לך מדגם "לרדוף פעולות החסד והאמת..." כל אחד יקח את זה למשבצת שלו...
תפנימו: **ההתעוררות היום רק מלמטה!!!!!!**

הבזקי אור סביב הימים הקדושים...

ברשותך... במאמר הזה נכתבים כמה מבזקים קצרים... נקודות ספציפיות שיכולות לשפוך
אור ולפזר עננים בימים אלו...

נקודה ראשונה: נא לא להבהל... ישנם בחורים שנבהלים מעצמם... שדווקא בימים הקדושים
ביותר יש להם קשיים ברוחניות או מעידות נקודתיות עוד יותר מכל השנה... זה מתסכל...
ומוריד את כל ההרגשה.

אז נא להירגע!! זה מוכר... זה נורמלי... יש לזה הסבר מאוד פשוט:

העניין הוא: שברוך ה' במשך השנה יש לך צבא מיומן שכבר למד לעמוד בקשרי מלחמה
ובדרך כלל העסק בשליטה!! מה לעשות שבימים אלו אתה בלחץ... הראש שלך בימים
הנוראים... ומטבע הדברים הכוחות הצבאיים שלך זזו לזירה אחרת... (איזה זירה?? זו שאלה
טובה... זירת הלחץ... זירת החיפוש... אולי גם באמת תשובה ותפילה וצדקה) אבל תכל'ס...
דווקא באזור הכבוש שלך מורגשת התרופפות... זה כל הסיפור... ולכן אל תקח ללב...
ואדבר... עד כמה שזה עדיין לא מאוחר... ההמלצה היא להחזיר את הצבא למוצב הקבוע!!
אדרבה... המקום הנכון ביותר להמליך את ה' זה דווקא המהחזית הקבועה שלך!! מהשטחים
המוכרים שלך... ניגש אלי אברך מתוק בעש"ת ואמר לי משפט שתפס אותי מאוד: הוא
אומר לי: שמת לי שבע"ה ובעש"ת יותר קשה לי בשמירת עיניים... מה עשית?? החלטתי
על דעת עצמי שעל כל שמירת עיניים שלי במשך היום אני מוריד קטע בסליחות... יום אחד
הצלחתי לשמור על העיניים עד הסוף... אז באותו יום כמעט ולא אמרתי סליחות... (והיה יום
אחד שהיה עול הפנים... אז בטח... עכשיו צריך באמת לבקש סליחה... אז אמרתי את כל הסליחות... גם את מה
שלא אמרתי אתמול) להגיד לך לעשות את זה?? לא!! לא הייתי אומר... אבל אתה קולט את
הפואנטה?? אותו אחד קלט שבמשך השנה יש לו תקציב נפשי לשמירת העיניים... אבל
בעש"ת התקציב הזה עובר לסליחות ופלאות וכתוצאה מזה יש לו פחות פניות נפשית
לשמור על העיניים... במשפטים אלו אני לא בא לתת פתרונות כמו להסביר מה עובר עלינו...
כדי שלא תבהל...

חוץ מזה... כידוע בשמים היכל הלחץ והמתח מאוד קרוב להיכל הדכאון, והיכל הדכאון מאוד
קרוב להיכל הבריחה... והיכל הבריחה מאוד קרוב להיכל הכשלונות והמעידות... לכן כשאתה
מרגיש שהגעת להיכל הזה... נא להוריד פרופיל... להפסיק להיות במתח... שיהיה לך ברור:
יהודי עיף הוא קצת... קצת נישט בר חיובא... נא לשמור על הבר חיובא שבנו...

אה... מה יהיה עם כל החיזוק האיום והנורא? איך אני אצליח להפגיו ולשכנע את בורא עולם
סופי?? עזוב!! הקב"ה מבין גם אם אתה לא מתפרע... אני לא!!! אם אתה רוצה לשכנע אותי
במשהו... יתכן שאתה צריך להשתולל... אבל אבא שבשמים מסתדר גם בל זה...

ומה קורה אם אחרי כל הניסיונות להרגיע אותי... שום דבר לא עזר... אני כולי מכווץ... מאובן...
הראש לא עובד... מה אני עושה עם עצמי? אני כ"כ רוצה להתפלל ולבקש ומרוב מתח
התאבנתי ואני לא עושה כלום??

אם ככה... תהיה רגוע!!! אתה מסודר ליום הדין!!!

אני רוצה שתבין: אני מכיר את הילד שלי מאוד מאוד טוב... אני מכיר את האופי שלי... את
התגובות שלי... את היבלות שלו... בקיצור: מכיר אותו בעל פה... ואני יודע שכשהוא יותר
מידי מתרגש ושמה והוא לא יכול להכיל את זה... הוא עושה כזה פרצוף רציני עם תנועה
כזו רועדת בשפתיים... הוא לא אומר תודה... והוא אפילו לא מחייך... אבל עזוב!!! בשביל זה
אני אבא... ואני מכיר אותו... אני יודע שהוא ממממת מהתרגשות... וזה מספיק לי!!! אני לא
צריך שהוא יגיד לי את המילה תודה במילים... כי הפנים שלו אומרות הכל... זה בדיוק הסיפור
איתך:

אתה כעת מאובן... למה?? מרוב שאתה רוצה למצא חן בעיני ה'... מרוב שאתה לא יודע
מאיפה להתחיל... מה אתה חושב... שהרשב"ע לא מכיר אותך?? אתה חושב שהוא עוד איזה
דוד מבוגר שהוא מתפלא עליך שאתה לא מגיב?? הוא אבא שלך!! הוא יודע טוב מאוד
שהפרצוף האדיש שלך זועק פרץ של התרגשות שאתה לא עומד בזה... אז הנה... אתה עושה
את זה בגדול!! אתה- עם ההתאבנות שלך ממליך את ה'...

בדיוק על זה נאמר: "מבין ומאזין מביט ומקשיב..." ה' מקשיב גם לשתיקות שלך... תאמין
לי שהוא שומע את זה הרבה יותר טוב מהדקלומים שלך... אז תהיה רגוע... גם אם חיצינית
זה לא היה נראה כמו שרצית שזה יראה... אז נכון שכלפי חוץ זה היה נראה שאתה סתם
מיושב... אז האדם ראה לעיניים... אבל ה' יראה ללבב... ובינינו... בראש השנה מה שחשוב לך
בעיקר זה מה הרשב"ע ראה...

וכעת נעבור לבחור או אברך שלא התכונן לר"ה... 'לא הגיע לזה'... מסיבה מוצדקת או מסיבה
לא מוצדקת... ותכל'ס... נכנסת לראש השנה בלי שום הכנה... בלי שום רקע... ואתה מרגיש
כמו איזה תייר שהגיע לכותל ושם כיפת קרטון על הראש... מה עושים עם כזו הרגשה??
אז זהו!!! שהרב פינקוס זצ"ל כתב ספר שלם על לשונות התפילה, יש ביצור, קריאה, צעקה,
נאקה, עיתור, רנה, ויש אנחה!!! יש תפילה שנקראת אנחה... כמובן שכל אחד מהלשונות
האלו זה סוג של ביטוי בפני עצמו... סוג של תקשורת... תכל'ס... מה זה אנחה??

אז ככה: את חטאי אני מזכיר היום... כשהייתי עוצר טרמפים בתור בחור... בחצי שעה
הראשונה הייתי מושיט את האצבע עם כל המרץ... קויתי שאנשים ישמעו את "תפילתי"
ויענו לי ויפתחו לי את הדלת... אחרי חצי שעה המורל ירד... היאוש התחיל לכרסם... ואחרי
שעה וחצי של הושטת אצבע... די... התייאשתי... התיישבתי על הרצפה ואז!! ואז נאנחת!!!
מתי נאנחת?? כשהפסקתי לבקש!!! כל זמן שעדיין קיויתי שיעצרו לי לא נאנחת... למה
להיאנח?? עוד רגע עוצרים לי... מתי נאנחים? כשמפסיקים לקוות!!!! זאת אומרת: עקרונות

גיליון מס' 531 ראש השנה
תשפ"ד שנה שתיים עשרה

לע"נ ר' עודד דוד ז"ל גראוכר
נלב"ע כ"ו אלול תשפ"ג
כוס תנחומים לבנו ידידנו
ר' ישעיהו יחיאל מאיר הל"ו
שלא יוסיפו לדאבה עוד

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות

"בהלכות ראש השנה שחל בשבת"

(סי' רע"ה ס"ח) ביום כיפור, כן מרגליה היה בפומיה בשם מרן החזו"א זצ"ל, (הוראות והנהגות פ"כ ס"ד מעדות ר"ד שמידל והביא שכ"כ בערך לחם סי' רע"ה).

בשו"ע (א"ח סי' רע"ה ס"ח) כתוב שמותר לקרוא בליל יום כיפור במחזורים מפני שאימת יו"כ עליהם, ואמר רבינו, החזו"א התיר גם ב"ה שחל בשבת, דאין לחשוש שמא יטה לאור הנר מפני שאימת הדין עליו, ולא רק במחזורים אלא בכל דבר, (מעשה איש ח"ד עמוד קכ"ב ועי' בנפש חיה תר"י ס"א, ובכף החיים סימן ער"ה ס"ק כ"ח כתב שדוקא סדר התפילה הוא דמות, אבל לימוד משנה או תהלים וכדומה אסור, דאימת יוהכ"פ שייך רק באומרו סדר תפילות וסליחות משא"כ בשאר לימוד).

החזיר ה"ס"ת לארון קודש קודם ההפסקה

יש שמשאירים ה"ס"ת בבימה עד התקיעות ע"פ דברי הרמ"א (סי' תקפ"ה ס"א) שתוקעין ליד הבימה כדי שזכות התורה תגן עלינו ויעלה זיכרונו לפניו לטובה, עי' במשנ"ב (סק"ג) אמנם אצל רבינו נהגו ע"ם החזו"א איש זצ"ל ואביו בעל קהילות יעקב זצ"ל להחזיר את ספרי התורה לפני היציאה להפסקה קודם התקיעות, ושוב לא הוציאו אותם לתקיעות, (ארחות רבינו ח"ב עמ' קפ"א) ובראש השנה שחל בשבת כיון שאין תקיעות בודאי לכר"ע עדיף להחזיר את ספרי התורה לפני שיוצאים (מים חיים ר"ה פ"ג).

בענין תקיעות בער"ה ובר"ה כשחל בשבת

אין תוקעין בשופר בער"ה, גם כשחל ר"ה בשבת שבלא"ה אין תוקעין בשבת, (מועדי הגר"ח ח"ב סי' תמ"ב), ואם תוקע בר"ה שחל בשבת דעת הגרעק"א (דר"ח מערכה ח') שיצא ואי"ז מצוה הבאה בעבירה דאינה עבירה דאורייתא, (שם תשובה תע"ב), ול"ד למש"כ תוס' (סוכה ג' א') שבסוכה הפסולה מדרבנן כלל אינו יוצא ידי חובה אפילו מן התורה, דכאן אין זה פסול אלא איסור דרבנן, (שמחת מרדכי עמוד שפ"ח).

נר של שבת ושל ראש השנה

נשאל רבינו זצ"ל, לגבי יו"ט שחל בשבת וטעו בברכה בהדלקת הנר וברכו רק על נר יום טוב ולא שבת האם תחזור להדליק ולברך, והשיב, כמדומה שחוזרת, וצ"ע, (מועדי הגר"ח ח"א תשובה ר"ה) ונשאל רבינו זצ"ל, בהא דביו"ט שחל בשבת אומר של שבת ושל יו"ט ומ"ט אין בהא משום אין חותמין בשתיים, והשיב, וז"ל שבת בכלל יו"ט ע"ש, ובר"ה שאומר יום הזכרון ל"ש זה, (ענפי משה יו"ט סי' צ"א).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת
אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

לכל ידידנו היקרים בפרוס עלינו השנה החדשה נאחל לכולם
ברכת לשנה טובה תכתבו ותחתמו לאלתר לחיים ולשלום
בברכה מרובה
יצחק גולדשטוף

בענין בקשות בראש השנה שחל בשבת

רבינו זצ"ל הביא ממרן החזו"א שבר"ה אפשר לבקש בקשות (הוראות והנהגות פ"ב ס"ה ותורת המועדים תקפ"ב), וכתב שה"ה שחל ר"ה בשבת, (מועדי הגר"ח ח"א סי' ט"ט, ובהוראות והנהגות כתב רבינו זצ"ע אם גם כשחל בשבת מתיר, עי' במ"ב סי' תקפ"ד סק"ד וסי' תרכ"ב ס"ג, ועי' במטה אפרים סי' תקפ"ד סכ"ה ובאלף למטה שם שמתיר גם בחל בשבת, וכן מצאתי למגן אבות להמאירי ענין כ"ד, והמאירי שם מתיר גם אם חל בשבת, אבל הרמב"ן אוסר כשחל בשבת, וכן מנהגו שאין אומרים אבינו מלכנו בשבת, ונראה שאין כאן קולא בר"ה דגם בשבת מותר אם הוא מסוכן בו ביום כמ"ש הרמ"א ס"ס רפ"ח שיכול למות בינתים וכאן שהיום יום הדין ויכול לאחר מות ולפ"ז גם אם חל בשבת מותר וכע"ז מבואר בבי"י סי' תר"ב).

וכן נהג רבינו זצ"ל למעשה (אלא ד"א של הלכה פנ"ז ס"ה), ומותר לבקש בימים אלו כל הבקשות הפרטיות והכלליות לפי שימים אלו הוקבעו לבקשות ותחנונים לפני מ"ה הקב"ה (אורחות רבנו ח"ב עמוד קפ"א בשם החזו"א), ואף כשחל בשבת אין לחשוש משום בקשת רחמים ושאלת צרכי בשבת כמו בחולה לפניו, ומשום כן כשמתפללים על חולים בעת מי שבירך אין צריך לומר שבת או יו"ט היא מלזעוק (מטה אפרים סי' תקפ"ד סכ"ב). ואין חילוק בין תפילת ערבית או שחרית מוסף ומנחה, שהמטה אפרים התיר הכל, וכמו שאומר זכרינו לחיים וכתוב לחיים בכל התפילות, (תשובות הגר"ח ח"ב עמוד תרע"ט וע"ש לענין בקשה על אתרג שיבקש בהרהור). מותר לבקש בקשות פרטיות בר"ה ואף שחל בשבת רק א"מ ו"ג מידות בשעת הוצאת ס"ת שהוא בציבור אין אומרים בשבת, (מחזור שער התפילה דיני ר"ה ס"ה).

שלום עליכם זמירות שבת

בר"ה שחל בשבת אפשר לומר לומר שלום עליכם וכן לומר זמירות שבת שרגילין לזמר בכל שבת ואי"צ למעט משום אימת הדין, (תשובות הגר"ח שם עמוד תשע"ח).

נוסח הקידוש בר"ה שחל בשבת

כשחל יום א' דר"ה בשבת היה רבינו זצ"ל אומר בנוסח הקידוש את יום השבת הזה ואת יום הזכרון הזה זכרון תרועה, ולא היה אומר יום זכרון תרועה. (אלא ד' אמות של הלכה פנ"ז ס"ו).

שכח רצה בשבת בר"ה ובעש"ת

גם בשכח רצה בר"ה שחל בשבת או בשבת שובה בעש"ת, חוזר ומברך אע"פ שרשאי מן הדין להתענות בשבתות אלו, דלגבי שבת יתכן יותר לומר לא פלוג (מחשבת עם סי' מ"ז ואף שלגבי יעלה ויבא דר"ה הביא המט"א סי' תקפ"ג ס"ד והמשנ"ב סי' קפ"ח סקט"ו דאינו חוזר כי מצוה להתענות שבת שאני דבזה י"ל לא פלוג).

בר"ה שחל בשבת אין שמא יטה

בר"ה שחל בשבת לא היה רבינו זצ"ל מעמיד עליו שומר שלא יטה כשהיה לומד, דאמרי' אימת הדין עליו כמו דקי"ל

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעזה"י

הגאון רבי זלמן דרורי זצ"ל (גלב"ע ערב סוכות)

פרשת נח - מרן הגר"נ קרליץ זצ"ל (גלב"ע שמחת תורה)

נשמח לקבל מוקראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

מרן הגר"ז הלוי סואלוביצ'יק זצוק"ל (גלב"ע ערב יו"ט)

באחד הפעמים, כאשר הגיש לו בנו הגאון רבי יצחק שאול שליט"א את הרפואות על מנת ליטול אותם, אמר לו רבינו: לשם מה צריך כל כך הרבה רפואות?! ולא היה דעתו נוחה.

אמר לפניו הבן: שמעתי שפעם הגר"ז מבריסק חש שלא בטוב, ורופא הובהל אל ביתו. כשסיים הרופא לבדוק אותו הכין 'ראצפוט' (-מרשם) ובו רשימת תרופות והמינון המדויק שיש לדעתו לקחת מכל אחד מהם. כששמע זאת הגר"ז אמר, הנני לוקח את מה שצויה הרופא, אבל אבקש שיתנו לי רק חצי מהמינון שרשם, ולא יותר!

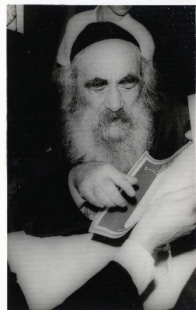
כשהדברים הגיעו לאוזניו של הרופא, נהנה ואמר בישרות: זו הפעם הראשונה שאני כותב מרשם ומישהו לוקח את זה במדויק.... ורבינו נהנה מאוד מעובדא זו וקלסיה.

רבי שאול קניבסקי שליט"א

שידוכים עם עשירים

העיד רבי אליהו מן: פעם נכנס לרבינו יהודי ושאל אודות הצעת שידוך והתחייבות כספית וכו', אמר לו רבינו בתוך הדברים: אבא התנגד לעשות שידוך עם עשירים, ובשום אופן לא הסכים לזה.

העיר האיש: והרי במשפחת הרב מבריסק לכאורה לא סברו כן, שידוע שהם חיפשו בדווקא מחותנים שיוכלו לסייע בממון וכו'.

והגב רבינו: אבא סבר שאם לוקחים בת ממשפחה עשירה, אם כן כאשר יהיו במשך השנים קשיים בכסף, היא תוציא את בעלה מהלימוד מפני שאינה רגילה לחיי דוחק, ואולי הם (משפחת הרב דבריסק) עשו שידוכים כאלו שהיו בטוחים שהיא מסוגלת לחיי דוחק.

התרחקו משידוכים עם עשירים!

ה'סטייפלר' מעיין בשטר כתובה לפני החופה

בקשה מציבור אלפי הקוראים שיחיו

ידוע המעשה במרן רשכבה"ג הגר"ח הלוי מבריסק שנשאל האם רוב הספיקות בש"ס נפשטו, והפליא להשיב כהרף עין שרובם נפשטו. ונודע לנו כי בשנים האחרונות התחבר ספר המסכם את כל האיבעיות בש"ס וכותב ששאל את רשכבה"ג מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל שעל פי החישוב יוצא שהרוב לא נפשטו, ושהגר"ח קניבסקי ישב עמו והוכיח לו שאכן רובם נפשטו.

אנו מחפשים כבר זמן רב להשיג את החיבור או לדעת פרטים אודותיו, כל היודע יתחסד עמנו להודיע בכתובת המייל:

ig0533145900@gmail.com

בברכה
יצחק גולדשטוף

קם ללוותו עד צאתו מן הבית

בעת שישב רבינו שבעה על אביו מרן הסטייפלר, סיפר על ההיכרות הראשונה עם הגר"ז:

כאשר עלה הרב מבריסק לארץ ישראל בשנת תש"א, נסע אבא יחד איתי לירושלים לקבל את פניו, וישב אצלו הרבה זמן ושוחחו הרבה בלימוד. וכשקם אאמו"ר ללכת ליוהו הרב מבריסק עד צאתו מן הבית (פניני רבינו הגר"ז, עמוד פ"ח).

והוסיף רבינו שלימים היו ביניהם ויכוח הלכתי באיזה ענין, ובאותו ויכוח אבא זצ"ל לא הסכים לדעתו של מרן הגר"ז.

ברוך שחלק

סיפר רבינו, שאביו זי"ע הורה לו לברך את ברכת 'שחלק מחמתו ליראיו' בראייתו את פניו של הגר"ז.

ובענין זה מסופר עוד:

כאשר שבת מרן הגר"ז בבני ברק, לרגל שמחת השבע ברכות בנישואי בנו, בליל שבת נראתה דמותו של רבינו, כשהוא פונה לכיוון 'אולמי וגשל', ומתקרב אל מקום מושבו של הגר"ז, ובאשר היה שם צפיפות רבה, נטל כסא שעמד סמוך לחלון מבחוץ, נעמד עליו והביט בפני קדשו של הגר"ז, בירך 'אשר חלק מחמתו ליראיו' וירד ומיד שב לביתו!

רבינו נכנס ל'אולם וגשל' ברחוב הרב מלצר בבני ברק

הנהגה למעשה על פי החזון איש

מעניין לציין את משנת רבינו, כי בעוד כל הוראה שיצאה מפיו של מרן החזון איש הוא קיבל וקיים ללא עוררין, גם אם סבר אחרת, מכל מקום סבר שהלכה כמותו בכל מקום, וכולם צריכים ללכת אחריו. אבל כאשר שמע הוראה מרבנים אחרים, כולל גם ממרן הגר"ז, שקל בפלס והכריע ברוחב שכלו והיקף מעייניו כיצד לנהוג, לפי איך שיצא לו מלימוד הסוגיא.

בדרכי ושיטת הלימוד

ופעם התבטא לאמור: הנה העולם אומר כי החזון איש נחלק עם הגר"ח מבריסק, ובנו הגר"ז, בשיטת הלימוד, וזה אמת. ועל כן ההשגות שכתב החזון איש על ספר 'חידושי הגר"ח הלוי על הרמב"ם' בודאי שהגר"ח עצמו ידע מהם, אלא שלפי דרכו לא היתה זו כלל השגה עליו.

והוסיף: יש חושבים שהחזון איש לא העריך מספיק את הגר"ח מבריסק ועל כן כתב עליו הערות, אבל האמת היא בדיוק להיפך, כשיצא לאור הספר 'חידושי הגר"ח', החזון איש עבר על כולו ורשם את הערותיו, ואדרבה, דווקא מפני שהעריכו ואחזו ממנו, טרח וכתב הערות על דבריו.

ובאמת בסדר קדשים רואים כמה פעמים שהחזון איש והגר"ז כתבים את אותו הדבר, ושני נביאים מתנבאים בסגנון אחד (ספר 'הספרים').

חצי ממה שצויה הרופא

בערוב ימיו של רבינו זצ"ל ציוו עליו הרופאים תרופות לכמה בעיות בריאות שסבל מהם.

1. רבי משה יהודה שניידר, בשם אמו תח" ששמדה בסמוך.